Colleccion Antòni Nogués
de versions en aranés

41

Era isla deth tresòr

Robert Louis Stevenson

PRESENTACION

Era òbra original, d'aguesta traduccion, siguec publicada en 1883. Descriu es aventures de pirates e de tresòrs.

Ena traduccion deth títol, hèta per Nogués, en volem destacar dues caracteristiques. Iniciaument er hèt d'auer assomit coma corrècta era paraula «isla». Ua des discussions lingüistiques mès longues e apassionades qu'è viscut ath long dera mia relacion damb er occitan a estat ena determinacion referenciau dera paraula «isla». Ei plan per açò que cada viatge que liegi era paraula «isla» eth mèn rebrembe se'n va entàs dificultats qu'apareishen en situacions enes que non ac auríem maginat jamès. Es discussions en lengua se pòden hèr inacabables... e se pòden establir en moment mens demorat. Es propòstes virauen ath torn de «iscla», «ila», «ièrla»... Era discussion s'alonguèc diuèrses ores (dies) e amplic un pialèr de pagines. Nogués assomís de forma molt practica e evidenta era «isla» qu'emplegaue Condò (Era isla des diamants). Era dusau apreciacion ei que renoncie ath tradicionau e etimologic «tresaur» qu'enes darrères epòques a sigut amplament substituït peth fonetic «tresòr». Sonque damb eth títol ja vedem quina ei era línia que guide a Antòni Nogués, era deth pragmatisme, er empirisme e apropament ar emplec viu dera lengua.

«Era isla deth tresòr», traduïda a moltes lengües, a estat eth libre peth que fòrça generacions s'an introduït ena lectura en tot apropar-se as valors dera onestetat e dera onor. A estat publicada en diuèrsi formats, damb illustracions, damb adaptacions, en cine, en teatre... E iniciaument ère ua òbra qu'eth sòn autor concebic entà distrèir ath sòn hilh. Acabarie estant ua des òbres referentes dera literatura internacionau.

Era traduccion de Nogués la hè a compdar dera traducción ath castelhan de Manuel Caballero, periodista mexican que publiquèc era traducción en 1886, e dera qu'en 1901 se'n publicaue era cincau edicion que correspon ara emplegada per Antòni Nogués.

Destacam era aportacion d'un lexic nau, pòc usuau ena Val d'Aran, mèslèu marinèr... qu'eth traductor a sabut adaptar avientament.

Comprovem:

Trobam tèrmes marinèrs presents en fòrça ocasions, coma en traduïr *«la corriente de bajamar»* per *«eth corrent dera baishamar»,* ò mès determinat eth *«...*Vds. están como varados en una playa de sotavento...» per *«...vosati ètz coma ancoradi en ua plaja de sotavent...»,* o era determinacion expressada en *«¿Arriar mi pabellón? ¡Jamás!, exclamó el Capitán.»* qu'en aranés hè *«Baishar eth mèn pabalhon? Jamès! exclamèc eth Capitan.*»

Era terminologia marinèra ei era mès significativa d'aguesta traduccion: «*...se deslizaba con seguridad, sumergiendo en las ondas de cuando en cuando su bauprés, y produciendo con él algo como pequeñas explosiones de espuma*» acabe convertint-se en «*s'esguitlaue damb seguretat, en tot submergir enes ondades, de quan en quan, eth sòn bòupret, e costant, damb eth, quauquarren coma petites explosions d'esgluma*». I an tèrmes, dificils, que son objècte d'ua recèrca consistenta. Tanben ac constatam en «*con una voz de viejo, temblorosa, alta, que parecía haberse formado y roto en las barras del cabrestante*» que pren era forma aranesa «*damb ua votz de vielh, tremolosa, nauta, que semblaue auer-se format e trincat enes barres deth cabestrant*».

Es exemples son constants pr'amor qu'era òbra n'ei plea d'aguest tipe de lexic. «*Rápido como el pensamiento salté sobre los obenques de mesana, avancé una mano sobre la otra y no tomé siquiera aliento hasta que me encontré sentado en uno de los baos de gavia.*» se convertirà, damb ua traduccion avienta de «*obenque*» o des «*baos de gavia*» en «*Rapid coma eth pensament sautè sus es aubans deth pau dera vela, auancè ua man sus era auta e non alendè enquia que me trapè seigut en ua des trauèses de gàbia.*»

Un bon exemple de mès en «- *Una semana, por lo menos, le respondí.--¡Mil carronadas! gritó él, ¡una semana! Esto es imposible. En ese,tiempo podrían ellos enviarme su disco negro. En este mismo momento ya los vagabundos esos enderezan su proa y tratan de habérselas conmigo*», qu'adaptat ara lengua d'Aran hè « *Aumens ua setmana, li responí.-- Ua mèrda!, cridèc eth, ua setmana! Aquerò qu'ei impossible. Pendent aguest temps poirien manar-me eri eth sòn disc nere. En aguest madeish moment ja es vagabonds aguesti adrecen era sua pròa entà auer-se-les damb jo*»

Son naues aportacions de Nogués que mèrquen apèctes e caracteristiques dera lengua occitana o dera sua varianta aranesa.

Jusèp Loís Sans Socasau

President der Institut d'Estudis Aranesi-Acadèmia aranesa dera lengua occitana

ERA ISLA DETH TRESÒR

Robert Louis Stevenson

Prumèra part

Eth vielh filibustèr

I.-

Eth vielh lop marin en ostau der "Almirant Benbow"

Que m'a estat impossible refusar es repetides instàncies qu'eth Cavalièr Trelawney, eth Doctor Livesey e d'auti molti senhors m'an hèt entà qu'escriuessa era istorìa complèta e damb totes es circonstàncies dera Isla deth Tresòr. Me vau, donc, a méter ara òbra en tot condà'c tot, dera *alfa* enquiara *omega*, sense deishar-me arren en tintèr, exceptat era determinacion geografica dera isla, e aquerò solet pr'amor que ne sò solide fòrça de qué encara i a en era un tresòr non descubèrt. Cuelhi era pluma en an de gràcia 17… e hèsqui repè enquiara epòca qu'eth mèn pair auie encara er ostau der "*Almirant Benbow*", e enquiath dia que per prumèr viatge venguec a lotjar-se en eth aqueth vielh marinèr de tèsta bronzinada e adobada pes elements, damb era sua grana e visibla creta.

Encara m'en brembi coma s'auesse estat ager: arribèc ena pòrta der ostau estudiant eth sòn aspècte damb tota era atencion, seguit pera sua valisa que un aute amiaue ath sòn darrèr en un carret de man. Qu'ère un òme naut, fòrt, pesant, damb un mercat color brun, coma d'aueràs. Era sua trena o coeta enquitranada queiguie sus es espatles dera sua bric neta blòda marina. Es sues mans encoissinades, esbocinades e plies de cretes mostrauen es extremitats d'ues ungles trincades e neres. E eth sòn ròstre brun amiaue en ua caròla ua creta grana d'espada, lorda e d'ua color blancosa, e ère livid e repugnant. Encara me'n brembi quan passejaue era sua guardada escrutaira ath torn deth cubèrt, fiulant mentre examinaue e estarnant-se, de seguit, en aquera anciana cançon marina que tan soent l'entení cantar dempús:

"Que son quize es que vòlen eth còfre d'aqueth mòrt

Son quinze ¡jo a, a!, son quinze, visca eth ròm!"

damb ua votz de vielh, tremolosa, nauta, que semblaue auer-se format e trincat enes barres deth cabestrant. Quan semblèc satisfèt deth sòn examen piquèc ena pòrta damb un petit baston, ua sòrta d'estaca qu'amiaue ena man, e quan acodic eth mèn pair, li demanèc còp sec un veire de ròm. Dempús de qué l'ac auessen aufrit lo saborèc lenta e pausadament, coma un ancian tastador, en tot saborejar-lo damb delèri e sense deishar de calar alternatiuament era guardada, ja enes arròques, ja ena ensenha der ostau.

- Aguesta qu'ei ua petita cala de bon hons (didec en sòn argòt marin) e ath còp ua tauèrna fòrça ben plaçada. Molti parroquians, patron?
- Non, li responec eth mèn pair, pòca clientèla, çò qu'ei fòrça pejor.
- Plan, donc, didec eth, alavetz aguesta qu'ei era cabina que me cau. Tè, tu, mòsso, li didec ar òme qu'amiaue eth carret qu'en eth i auie eth gran còfre d'a

> bòrd, cuelh aguesta valisa e puja-la. Que pensi ancorar aciu un temps. E dempús seguic: jo que sò un òme fòrça simple; tot çò que me cau ei ròm, ueus e heda e aquera nautada que se ve aquiu pr'amor de campar es embarcacions. Voletz saber se com m'auetz de cridar?, cridatz-me Capitan. Ò! que ja me'n sai de çò que me demanaratz. En díder aquerò lancèc tres o quate monedes d'aur en lumedan e higec damb un ton de vantaria e ua guardada tant orgulhosa coma era d'un vertadèr Capitan: avertitz-me quan s'acabe aquerò!

E era vertat ei que, encara qu'era sua vestimenta non predispausaue a favor sòn, e encara mens eth sòn lenguatge rude, non auie en absolut era mina d'un trufaire, senon que mèsalèu se retiraue a un marinèr, a un mèstre d'embarcacion acostumat a que se l'aubedisse coma Capitan. Eth gojat qu'amiaue eth carret mos referic qu'era pòsta o car de corrèu l'auie deishat era vesilha peth maitin en ostau deth "*Royal George*", qu'aquiu s'informèc de quini ostaus i auie ath long dera còsta, e qu'en auer entenut segurament boni infòrmes deth nòste, e auent-se descrit coma de pòca concurréncia, l'auie alistat preferenciaument per dauant des auti, entara sua residéncia. Aquerò siguec tot çò que podérem saber sus eth nòste òste.

Eth Capitan ère normaument un òme de pòques paraules. Se passaue tot eth dia, o vagant pes arribes dera caleta, o per dessús des arròques, damb un telescòpi long o alongavistes marin. Pes nets se botaue en un cornèr dera sala, apròp deth huec e se tenguie a béuer ròm e aigua damb totes es sues fòrces. Era màger part des viatges non volie respóner quan se li parlaue: se contentaue damb tachar sus eth que li dirigie era paraula ua guardada rapida e capinauta, e deishaue escapar deth sòn nas ua bohada que formaue ena atmosfèra, près dera sua cara, ua broma de bugàs espés. Es dera casa e es nòsti amics e clients ordinaris lèu arribèrem ena conclusion de non hèr-li cabau. Dia darrèr dia, quan arribaue en ostau, tornant des sues vagabondes excursions, preguntaue invariablament se non s'auien vist marinèrs que trauessèssen eth camin. Ara prumeria mos semblèc qu'era manca de camarades que li hessen companhia ère çò que l'obligaue a hèr aguesta constanta pregunta; dempús vedérem que çò que sajaue de hèr ère evitar-les. Quan quauque marinèr s'arturaue en ostau, coma ac hègen alavetz e ac hèn encara es que seguissen eth camin dera còsta entà Bristol, eth Capitan l'examinaue a trauèrs des cortines dera pòrta, abans d'entrar ena sala, e ja se sabie que, quan se presentaue eth tau concurrent, eth s'estaue invariablament mut coma ua carpa.

Entà jo, totun, non i auie guaire mistèri ne secret enes sues alarmes, qu'en eres auia jo ua cèrta participacion. Un dia m'auie cridat a despart e sigillosament m'auie prometut balhar-me ua pèça de quate *pennys* eth prumèr dia de cada mes damb era soleta condicion de qué siguessa ara demora, e l'avertissa, en madeish moment que desnishèssa era aparicion "d'un marinèr damb ua soleta cama". Soent, ça que la, quan eth dia prumèr deth mes anaua jo a reclamar era mia sodada prometuda, non me balhaue mès responsa qu'era acostumada e formidabla bohada deth nas e tachar es sòns uelhs anujadi enes mèns, en tot obligar-me a baishar-les. Mès abans de qué s'auesse passat ua setmana, ja n'èra jo segur de qué era sua pensada auie cambiat e lo vedia, plan que òc, vier entà jo pr'amor d'amiar-me espontanèament era mia moneda de quate *pennys*, non

sense reiterar-me es sues ordes d'èster ara demora entà avertir-lo dera aparicion d'aqueth "marinèr damb ua soleta cama."

Que me serie impossible condar enquia quin punt aguest demorat personatge trebolaue e entristie eth mèn sòn. Pendent es nets tempestuoses, quan eth vent hège estrementir es quate cantons dera nòsta casa e quan era marèa bramaue lançant es sues ondades ath long dera caleta e sus es abruptes malhs, jo lo vedia apareisher-me en sauneis de mil manères desparières e damb mil expressions diaboliques. Ja ère era cama bracada enquiath jolh, ja desarticulada dera anca; ja se m'apareishie coma ua espècia de creatura monstruosa que jamès auie auut qu'ua soleta cama, e aguesta d'ua forma indescriptibla. En d'autes escadences lo vedia sautar e córrer e perseguir-me pes trencades e barralhes, çò que constituie, cèrtament, eth pejor de toti es mèns mausòns. Qu'ei vertat, donc, que jo pagaua a fòrça naut prètz era mia prauba sodada mensuau de quate *pennys*, damb aqueres visions abominables.

Mès s'ei vertat que tau ère eth mèn terror a prepaus deth marinèr d'ua soleta cama, tanben ei vertat que, per çò que hè ath Capitan madeish, l'auia jo mens pòur que quinsevolh aute des que lo coneishien. Que i auie bèra net que se permetie cuélher fòrça mès ròm qu'eth que rasonablament podie tolerar eth sòn cap. Alavetz se lo vedie sèir e entonar es sues sauvatges e pervèrses cançons marinères que ja arrés ne hège cabau. Mès a viatges se l'acodie demanar veires entà toti e forçaue ath sòn timid e tremolós auditòri a escotar es sues patibulàrias istòries o a formar un còr entàs sues sinistres cançons. Soent entenia jo ara casa sancera estrementir-se damb aqueth estriuet:

"Eth diable, jo a! a! eth diable, visca eth ròm!"

qu'en eth toti es vesins l'acompanhauen per amor as sues vides, damb eth temor de qué aqueth ògre les balhèsse era mòrt, e cada un sajant de lheuar era votz mès qu'era deth companh deth costat, pr'amor de non cridar era atencion pera sua negligéncia, donques qu'en aqueri excèssi eth Capitan ère eth companh mès intolerant e enventit que s'a coneishut. A viatges picaue bruscament damb era sua encoissinada man sus era taula pr'amor de hèr carar as assistents; d'auti còps, se deishaue anar entà ua exaltacion de colèra sauvatge dauant dera mendre pregunta e en d'autes circonstàncies li costaue eth madeish efècte eth hèt de qué arrés se li dirigisse, pr'amor que didie qu'era concurréncia non ère atentiua ara sua narracion. De cap des manères aurie eth permetut que cap amna neishuda auesse abandonat er ostau enquia que, en tot senter-se ja totafèt embriac e somnolent eth madeish, se n'anaue trantalhant a estirar-se sus era sua jaça.

Es sòns condes e narracions ère çò qu'ara gent l'espaurie mès que tot. Qu'èren istòries òrres, plan; istòries de penjadi, castigs barbars coma eth cridat "passeg pera taula"e temeroses tempèstes en mar e eth Pas de Tortugues e sauvatges hètes e abruptes paratges en Mar Caribe e en tèrra fèrma. Segons es sues narracions deuec passar era vida sancera entre es òmes mès pervèrsi que Diu a permetut que crotzen es mars; e eth lenguatge que tenguie entà condar totes es sues istòries desengustaue ad aqueth auditòri de campanhards, lèu tant coma es crims espaventosi que descriuie en eth. Eth mèn pair tostemp didie qu'er ostau acabarie arroïnant-se, pr'amor qu'era gent lèu deisharie de

vier donques que se les tiranizaue aquiu e se les espaurie e se les enviaue entath lhet espauridi e estrementidi; mès jo me pensi que, ath contrari, era sua preséncia non deishèc d'èster entà nosati de profit. Era gent comencèren a auer-li ua pòur atròça, mès, de man en man, segons posqui jo ara brembar-me'n, ja començaue a agradar-les era sua preséncia. Pr'amor que, de vertat, eth Capitan ère ua hònt de precioses emocions, ath miei d'aquera quieta e tranquilla vida deth camp. Quauqui uns des mès joeni des nòsti vesins non l'estauviauen ja era sua admiracion, en tot cridar-lo coma un vertadèr lop marin, un tiburon legitim e d'auti nòms parièrs, en tot híger qu'òmes dera sua classa son precisament es que hèn qu'eth nòm d'Anglatèrra sigue temut e respectat sus er ocean.

Mès tanben, de bèra manèra, non deishaue de hèr-mos a vier de man en man era roïna; pr'amor qu'era sua estança s'alongaue ena nòsta casa de setmana en setmana, e dempús d'un mes darrèr der aute, ja es monedes d'aur qu'auien estat mès que desirades, sense qu'eth mèn pair auesse era animositat de persutar massa entà que renauisse era sua exibicion, non arribauen. Se bèth còp se permetie indicar bèra causa, eth Capitan rebohaue peth trauc deth sòn nas d'ua manèra tan formidabla que lèu se podie díder que bramaue e damb era sua herotja guardada hège enlà ath mèn pair dera cramba. Jo que lo vedí, soent, dempús de taus repotecs, retortilhar-se es mans desesperadament e ne sò segur de qué, er engüeg e eth terror en que se dividien era sua existéncia contribuiren de manèra grana a accelerar era sua anticipada e malerosa mòrt.

Pendent tot eth temps que s'estèc entre nosati eth Capitan non hec eth mendre cambi ena sua vestimenta, se non siguesse un còp que se crompèc un parelh de mieges, en tot profitar eth pas, per edart, d'un quincalhèr. En auer-se queigut ua des ales deth sòn chapèu, non se tenguec a botar en sòn primitiu lòc aqueth pendolh qu'ère entada eth ua grana moléstia, mès que mès, quan hège vent. Me'n brembi encara dera sua miserabla aparença deth sòn gipon qu'adobaue, eth en persona, naut en sòn quarto e que, abans de morir, non ère ja ua auta causa que pedaci. Jamès escriuec ne recebec cap carta, ne se dignaue parlar ad arrés que non siguesse as vesins qu'eth coneishie coma taus, e enquia e tot ad aguesti ac hège solet quan borien en sòn cap es esperits deth ròm. Per çò d'eth gran còfre d'a bòrd, degun de nosati auie artenhut veder-lo dubèrt.

Sonque un viatge patic un vertadèr anuèg, que se passèc pòc abans deth sòn trist finau, en temps qu'era santat deth mèn pair ja queiguie per un penent, qu'acabèc per hèr-lo-se a vier ena hòssa. Eth Doctor Livesey venguec un còp damb un cèrt retard, pera tarde, damb era fin de veir ath sòn malaut; cuelhec ua leugèra parva que l'aufric era mia mair e entrèc de seguit ena sala, entà humar-se un cigar, mentre l'amiauen eth sòn shivau des deth pòble, pr'amor qu'en ostau non auíem lòc entà bèsties ne cavalaries. Jo venguí ath sòn darrèr e me'n brembi d'auer vist eth contrast qu'aufric as mèns uelhs aqueth Doctor fin e elegant, de cabeladura empovassada, tan blanca coma era nhèu, de plan viui uelhs neri e manères agradiues e amables, damb aqueri pòcvaus deth camp; e mès que mès damb eth lord, enòrme e repugnant espantaudèths de pirata deth nòste ostau, que se vedie seigut en sòn cornèr de costum, pro auançat ja en aquera ora ena sua embriaguesa diadèra, e recargant es sòns braci musculosi sus era taula. Còp sec eth nòste òste comencèc a cantar era cançon:

"Que son quinze es que vòlen eth còfre d'aqueth mòrt

Son quinze, jo, a!, a! son quinze, visca eth ròm!

Eth diable e era beuenda heren tota era rèsta,

Eth diable, jo, a!, a!, eth diable, visca eth ròm!"

Ara prumeria m'auia jo imaginat qu'eth còfre deth mòrt qu'eth cantaue ère probablament aquera gran mala sua que sauvaue naut en sòn quarto de dauant dera casa, e aguest pensament non auie deishat de barrejar-se confusament enes mèns mausòns damb era figura deth demorat marinèr d'ua soleta cama. Mès quan arribèc çò qu'ara condi, ja toti auíem deishat d'autrejar era mès petita atencion ar estranh cant deth nòste òme que, damb era excepcion deth Doctor Levesey, non ère ja nau entad arrés. Que podí veir, totun, qu'ath Doctor non li costaue cap efècte agradiu, donques que lo vedí tachar es uelhs pendent un moment, damb ua mina de gran desengust, entath Capitan, abans de començar ua convèrsa damb eth vielh Taylor, eth jardinèr, ua naua garison entàs afeccions reumatiques. Mentretant, eth Capitan semblaue alegrar-se dera sua pròpria musica, d'ua manèra graduau, enquia qu'acabèc fotent un còp damb era man sus era taula d'aquera manèra brusca e autoritària que toti nosati sabíem pro ben que volie díder: "Silenci!" Totes es votzes carèren ath còp, coma per encantament, exceptat era deth Doctor Livesey que seguic parlant imperturbable clara e agradiuament, interromput solet pes vigoroses shurlades que hège ath sòn cigar cada dues o tres paraules. Eth Capitan lo guardèc fixament pendent un moment, tornèc a picar sus era taula, li fotèc ua naua guardada mès terribla encara, e acabèc per cridar, damb un vulgar e grossièr renec:

- Silenci, aquiu, es der entre-pònt!
- Vos dirigitz a jo?, preguntèc eth Doctor, qu'ad aquerò eth nòste rofian responec que òc, non sense ahiger un aute nau renec.
- Non vos responerè a vos qu'ua causa, didec eth Doctor, e ei que se seguitz beuent ròm coma enquia ara, lèu eth mon se veirà liure d'ua ben hastigosa mala bèstia.

Que serie inutil sajar de descríuer era furia que s'apoderèc deth vielh en escotar aquerò. Se metec de pès en un bot, treiguec e dauric un cotèth marin de gran mida e balancejant-lo dubèrt sus eth paumet dera man menaçaue clauar ath Doctor contra era paret.

Eth Doctor non hec eth mès leugèr movement. Li tornèc a parlar de nauèth, madeish qu'abans, per dessús des sues espatles e damb eth madeish ton de votz, encara qu'un shinhau mès naut pr'amor de qu'ac entenessen toti es assistents, mès damb era mès perfècta cauma e serenitat:

- Se non entornatz aguest cotèth ena pòcha ara madeish, vos juri, per èster qui sò, que vos penjaràn ena propèra reunion deth Tribunau deth Comdat.

I auec dempús un combat de guardades entre es dus, mès lèu eth Capitan li calèc render-se, sauvèc era sua arma e tornèc en sòn sèti romegant coma un gosset qu'a estat nhacat.

- E ara amic, seguic eth Doctor, deth moment que me cònste era preséncia d'un òme coma vos en mèn districte, podetz èster segur de qué ne de dia ne de nets vos deisharàn de uelh. Jo que non sò solet un mètge, sò tanben un magistrat; atau, donc, se m'arribe a jo era quèisha mès insignificanta contra vos, encara que non sigue mès que per un trait de grossieretat coma eth d'guesta net, ja saberè cuélher es mesures avientes entà que vos agarren e vos hèsquen enlà deth país. Que ja ei pro damb aquerò.

Ara seguida arribèc ena pòrta era cavaladura, e eth Doctor Livesey partic en era de seguit. Mès eth Capitan s'estèc pacific aquera net e enquia e tot moltes autes des nets que vengueren.

II.-

“Black Dog” apareish e desapareish

Pòc temps dempús de çò condat en capitol precedent, arribèc eth prumèr des eveniments misteriosi que mos desliurèren, fin finau, deth Capitan, encara que non des sòns negòcis, coma lèu ac veiràn es que seguisquen liegent. Corrie, alavetz, un iuèrn cru e hered, damb longues e terribles gelades, e granes tronades. Eth mèn praube pair seguie empejorant de dia en dia, enquiath punt de qué ja se vedie clarament era pòca probabilitat de qué arribèsse a veir ua naua primauera. Eth maneg der ostau auie queigut totafèt enes mans dera mia mair e enes mies, e ambdús auíem massa causes entà hèr damb eth, entà qu’auéssem temps de parar massa atencion sus eth nòste desagradiu òste.

Qu’ère un hered e desplasent maitin deth mes de Hereuèr (fòrça d’ora encara), era caleta, caperada tota d’arrrosada, apareishie grisa e blancosa, mentre qu’era marèa pujaue, lecant doçament es pèires dera plaja, e eth solei, plan baish encara, a penes tocaue es cims des ticolets e ludie aquiu mès luenh, enes confinhs der ocean. Eth Capitan s’auie lheuat plan mès d’ora que de costum e s’auie filat de cap ara plaja, damb era sua sòrta de simitarra, penjant jos es pelhòts amples dera sua vielha blòda marina, eth sòn alongavistes dejós deth braç e eth sòn chapèu inclinat entà darrèr sus eth cap. Encara me semble que veigui era sua respiracion, suspenuda en forma d’ua broma de hum, peth camin qu’anaue recorrent a longues camalhardades, e encara m’en brembi qu’eth darrèr son qu’entení d’eth quan se perdèc darrèr dera gran arròca, siguec ua gran bohada d’indignacion, coma s’encara remenèsse ena sua animositat eth rebrembe desagradiu dera scèna damb eth Doctor Livesey.

Plan, donc, era mia mair ère alavetz damb eth mèn pair ena sua cramba e jo me tenguia a parar era taula entath dinar, mentre tornaue eth Capitan, quan de ressabuda se dauric era pòrta dera sala e entrèc en era un òme que jo non auia vist enquia alavetz. Qu’ère aguest un individú palle e arraulit, qu’ara sua man quèrra li mancauen dus dits e que, encara qu’amiaue tanben era sua espada ena cintura, non auie, ça que la, er aspècte d’un òme perilhós. Jo tostemp qu’èra ara demora de marinèrs d’ua soleta cama, o de dues, mès eth que venguie de campar ère entà jo un enigma. Que non auie era mina d’un vertadèr marinèr e totun aquerò auie en eth sabi pas qué de gent de mar.

Li preguntè, plan que òc, en qué podia servir-lo e eth me responec que desiraue préner un shinhau de ròm, mès a penes gesssí dera sala ara cèrca de çò que me demanaue se seiguec en ua des taules en tot convidar-me a que m’apressèssa ada eth. Jo me posè en lòc qu’era sua indicacion m’auie cuelhut, amiant ena mia man un tovalhon.

- Vene, gojat, me repetic, aprèssa-te un shinhau mès.

Jo hi un pas entada eth.

- Qu’ei entath mèn camarada Bill qu’as parat aguesta taula? me preguntèc en tot dirigir-me ua guardada estranha.

- Sabi pas se qui ei eth vòste camarada Bill, li responí jo; aguesta taula ei entà ua persona que se lòtge ena nòsta casa e que nosati cridam eth Capitan.
- Qu'ei aquerò, repliquèc eth, eth mèn camarada Bill madeish pòt èster cridat Capitan, que non. Qu'a ua creta en ua caròla e ues formes agradiues, plan sues, quan ei embriac. Coma indicacions, donc… qué mès?... Te torni a díder qu'eth tòn Capitan a ua creta en ua caròla… e se vòs mès, te diderè qu'aguesta caròla ei era dreta… A, plan! Que ja ac auia dit jo… Atau, donc, eth mèn camarada Bill ei aciu en aguesta casa?
- Ara qu'ei per dehòra, li responí jo; ei en tot passejar.
- Per a on se n'a anat, gojat?

Senhalè jo alavetz era direccion dera arròca, en tot dider-li qu'eth Capitan non se tardarie en tornar; responí a quauqua auta des sues preguntes e eth alavetz higec:

- A! vai!, aquerò serà tan bon coma un veire de ròm entath mèn camarada Bill.

Era expression dera sua cara, en díder aquerò, non auie arren d'agradiu, e jo auia es mies rasons entà pensar qu'aqueth estranh s'enganhaue, supausant que credessa çò que didie. Mès, a tot darrèr, pensè qu'aquerò non ère ua causa mia, ath delà que tanpòc ère bric aisit cuélher ua decision. Eth nauèth vengut se tenguie en tot amagar-se darrèr dera pòrta interiora dera pòrta der ostau, guardant de reuelh ar entorn deth sòn amagader, coma un gat qu'ei ara demora d'un arrat. Un còp, gessí jo dehòra entath camin, mès eth me manèc vier entà laguens de seguit e coma que non l'aubedia tan lèu coma eth volie, un cambiament brusc e espaventós se formèc en sòn ròstre arraulit, e me repetic era sua orde en tot acompanhar-la d'un renec que me hec sautar. Tan lèu coma siguí de nauèth laguens, cuelhec eth era sua prumèra actitud, miei amanhagadora, miei burlesca, me hec un copet ena espatla e didec:

- Au, gojat, tu qu'ès ua brava persona, sonque t'è volut espaurir de trufaria. Jo qu'è un hilh dera tua edat, higec, que se te retire fòrça, e t'asseguri que ja ei eth er orgulh deth mèn art. Mès ua causa importanta entàs gojats ei era disciplina… fòrça disciplina. Guarda, se bèth còp auesses navegat damb Bill, solide que t'auries quedat aquiu, demorant que te parlèssen per dusau viatge; ja te digui jo que non. Jamès Bill a obrat de ua auta manèra, ne degun des qu'an navegat damb eth. Ara plan, que non m'enganhi, aquiu vie eth camarada Bill damb eth sòn alongavistes jos eth braç, benedit sigue eth sòn vielh art que me permet arreconeisher-lo. Que sigue en ora bona: tu e jo, gojat, anem-mo'n aquiu darrèr, ena sala, e mos amagaram darrèr dera pòrta entà balhar-li a Bill ua petita suspresa, e benedit sigue de nauèth eth sòn art un e mil còps!

En díder aquerò, eth mèn òme arreculèc damb jo entara sala e me botèc ath sòn darrèr, en cornèr, de tau sòrta qu'a ambdús mos amagaue era pòrta dubèrta. Jo qu'èra reaument espaurit e alarmat, coma se pòt pensar, e s'ahigie moltes causes as mèns temors veir qu'aqueth nau personatge tanpòc ère deth tot tranquil. Jo lo vedia agarrar eth punh dera sua espada e botjar era lama ena gaina, sense que, pendent tot eth temps que siguérem

ara demora, auesse cessat *d'avalar saliuèra*, o coma s'auesse aut, sivans era expression familhau, un nud ena gòrja.

A tot darrrèr entrèc eth Capitan, possèc era pòrta ath sòn darrèr, sense guardar a quèrra o dreta, e se n'anèc tot dret, a trauèrs deth quarto, entà on lo demoraue eth dinar.

Alavetz eth mèn òme prononcièc, damb ua votz que me semblèc que s'esforçaue a èster ueda e coma de campana, aguesta soleta paraula:

- Bill!

Eth Capitan se virèc rapidament sus es sòns talons e s'acarèc a nosati. Tot çò qu'auie de brun en sòn ròstre auie despareishut en aqueth moment e enquia e tot eth sòn nas aufrie ua mina de lividesa bluenca. Qu'auie tota era aparença d'un òme que ve a un espèctre, o ath madeish diable, o bèra causa pejor, s'ei qu'existís, e, credetz-me, sentí pietat d'eth, en veder-lo, en un solet instant, botar-se tan vielh e tan malaut.

- Vene aciu, Bill, tu me coneishes ben. Tu que non as desbrembat a un vielh camarada, Bill, ne sò segur d'aquerò, seguic dident eth nauèth vengut.

Eth Capitan exclamèc alavetz damb ua sòrta d'alendada penibla:

- Black Dog!
- Plan que òc, qui auie d'èster senon eth?, repliquèc er aute, començant a senter-se un shinhau mès tranquil. Black Dog, òc, que, madeish qu'abans, vie aciu, en ostau "Almirant Benbow" entà saludar ath sòn vielh camarada Billy. A, Bill, Bill, guaires causes auem vist amassa, nosati dus, des dera epòca que perdí aguesti dus "ganchos"! higec, lheuant un shinhau era sua man mutilada.
- Plan ben, didec eth Capitan, ja veigui que m'as agarrat… que sò aciu… au… se qué vòs?... parla… ditz… de qué se tracte?
- Pro veigui qu'ès eth madeish, repliquèc Black Dog; qu'as rason, Bill, qu'as rason.Vau a préner un veire de ròm que me harà a vier aguest brave gojat que tan estimi ara; de seguit mos seiram, se tu vòs, e parlaram damb confiança coma dus boni camarades qu'èm.

Quan jo tornè damb eth ròm ja es dus s'auien seigut en cada ua des puntes dera taula qu'anaue a dinar eth Capitan. Black Dog s'auie quedat mès apròp dera pòrta e se lo vedie seigut de costat, de sòrta que podesse auer un uelh sus eth sòn ancian camarada, e er aute, segons me semblèc, sus era sua retirada liura.

Me didec adiu dempús, en tot ordenar-me que deishèssa era pòrta dubèrta de land en land, e higec:

- Arren d'espiar peth trauc deth pan, gojat, comprenes?

Jo non hi arren mès que deishar-les solets e retirar-me ena cantina der establiment.

Pendent long temps, per mès que botè es cinc sentits sajant d'enténer quauquarren de çò que se passaue, arren arribèc enes mies aurelhes senon un rumor vague de convèrsa; mès dempús es votzes se heren mès e mès perceptibles; e ja me siguec possible escotar quauqu'ua des sues paraules, era màger part d'eres, renecs e insoléncies proferides peth Capitan.

- Non, non, non!, l'entení proferir, non!, e acabem d'un viatge! e dempús higec: se cau penjar, les penjam a toti: e pro!

Dempús, d'ua manèra sobta, tot se hec ua terribla explosion de renecs e d'auti bronits temerosi. Era cagira e era taula rodèren amassa, se seguic un *chis-clas* d'acèr que tumaue e dempús un crit de dolor: en aguest madeish instant podí veir a Black Dog en plia hujuda e ath Capitan acaçant-lo acarnament: ambdús damb es sues espades desgainades e eth prumèr d'eri, vessant abondosa sang dera sua espatla quèrra. Precisament en arribar ena pòrta, eth Capitan descarguèc sus eth hujutiu un darrèr e terrible còp d'espada que damb eth sense dobte l'aurie dubèrt enquiara mesola, se non auesse estramundat era sua arma damb era ensenha deth nòste ostau que siguec era que recebec eth còp, qu'eth sòn senhau ei aisit de veir, encara aué, en lumedan deth nòste "Almirant Benbow" ena part de baish.

Aqueth còp que siguec eth darrèr dera luta. Un viatge dehòra, e sus eth camin public, Black Dog, a despièt dera sua herida, semblèc díder, damb ua prèssa meravilhosa, "cames, ajudatz-me" e en mieja menuta lo vedérem desparéisher darrèr deth cim deth ticolet pròche. Eth Capitan, dera sua part, s'estèc clauat près dera ensenha der establiment coma un òme horaviat. Ara seguida passèc era sua man sus es sòns uelhs, coma entà assegurar-se'n de qué non soniaue, e de seguit tornèc a entrar ena casa.

- Jim, me didec, hè-te a vier ròm! e quan me parlaue trantalhaue un shinhau e damb ua man s'emparaue ena paret.
- Ètz herit?, li preguntè.
- Ròm!, me repetic, me cau partir d'aciu… ròm! ròm!

Corrí a cercar-lo; mès damb era excitación qu'es eveniments m'auien costat, trinquè un veire, barrè era clau, e quan encara èra jo en tot sajar de hèr eth trabalh çò milhor possible, entení eth còp rambalhós e pesant d'ua persona que queiguie ena sala. Acodí ath mès córrer e me trapè damb eth còs deth Capitan estirat en solèr. En aqueth instant, era mia mair, que s'auie espaurit pes votzes e rumors dera luta, baishaue corrent era escala entà vier ena mia ajuda. Entre es dus lheuèrem eth cap deth Capitan, qu'alendaue fòrt e peniblament, mès qu'es sòns uelhs èren barradi e ena sua cara campaue un terrible dolor.

- Cèus, cèus sants! cridèc era mia mair, quin malastre sus era nòsta casa, e damb eth tòn praube pair malaut!

Mentretant, a jo non m'acodie era mendre idia sus se qué me calie hèr entà ajudar ath Capitan, en tot semblar-me qu'auie estat herit de mòrt en sòn acarnassit combat damb

aqueth estranh. L'amiè eth ròm entà assegurar-me'n d'aquerò e sagè de hèr-lo baishar pera sua gòrja; mès qu'auie es dents terriblament sarradi es uns contra es auti e es sues maishères estauen tan dures coma se siguessen d'acèr. Que siguec entà nosati, alavetz, un gran aleugeriment veir daurir-se era pòrta e aparéisher eth Doctor Livesey que venguie a tier-li ath mèn pair era visita diadèra.

- Ò, Doctor! exclamèrem era mia mair e jo ath còp. Qué podem hèr? A on ei herit?
- Herit?, didec eth Doctor, que non n'ei! ne mès ne mens que vosati o que jo. Aguest òme ven d'auer un atac coma jo l'ac auia pronosticat. Ara, Mrs Hawkins, corretz entà naut e, s'ei possible, non li digatz ath nòste malaut ua soleta paraula de çò que s'a passat. Dera mia part, eth mèn déuer ei hèr tot çò que poga entà sauvar era vida tres còps inutila d'aguest òme. Au, Jim, hè-te a vier ua bacina.

Quan tornè, hènt-me a vier çò que me demanèc, eth Doctor auie ja desnishat er arderós braç deth Capitan, en tot rebussar-li es manges. Tot eth semblaue pintat damb aguestes figures indelebles que se diboishen en còs es marinèrs e es presoèrs. "*Bona sòrt*" didie ua des sues inscripcions, e en d'autes: "*Vents favorables*", "*Capricis de Billy Bones*" se podie lièger en caractèrs clars e suenhosament executadi sus er avantbraç. Un shinhau mès amont, apròp dera espatla, se vedie un esbòç de cadafalc e penjant en eth un òme enforcat, tot aquerò, sivans me semblèc, executat damb grana adretia e proprietat.

- Profetic! didec eth Doctor, tocant aguest darrèr diboish damb eth dit. E ara Maese Billy Bones, s'ei aguest eth vòste nòm, vam a veir de quin color ei era vòsta sang. Jim, higec, te cau pòur era sang?
- Non, senhor, li responí.
- Plan, donc, repliquèc eth; alavetz, tie-me era bacina.

Agarrèc ara seguida era sua lanceta e damb gran adretia punchèc ua vena.

Ua grana quantitat de sang gessec abans qu'eth Capitan daurisse es uelhs e lancèsse ath sòn entorn ua guardada vaga e embromada. Arreconeishec dempús ath Doctor que guardèc damb un ròstre impossible d'enganhar; de seguit me guardèc a jo e era mia preséncia semblèc aleugerir-lo un shinhau. Mès de pic eth sòn dolor cambièc de nauèth; sagèc de lheuar-se eth solet e exclamèc:

- A on ei Black Dog?
- Aciu que non i a cap Black Dog, li didec eth Doctor, coma non siguesse eth qu'amiatz diboishat sus era espatla. Qu'auetz seguit beuent ròm e coma ja vos auia dit per auança vos a arribat un atac. Plan contra era mia volontat m'è vist obligat, per déuer, a ajudar-vos, en tot poder dider-vos que lèu vos è trèt dera hòssa. E ara Maese Bones…
- Aguest que non ei eth mèn nòm, l'interrompec eth.
- Qu'ei parièr, repliquèc eth Doctor, ei eth nòm de cèrt filibustèr que jo coneishi e vos cridi a vos damb eth per çò dera sua brevetat. Era soleta causa que me cau ahíger, qu'ei aquerò: un veire de ròm non vos harie cap mau; mès se ne prenetz

un, ne preneratz un aute e dempús un aute e apostaria era mia perruca a que, se non vos tietz lèu e a temps, moriratz en pòc de temps… comprenetz aquerò?... moriratz e anaratz entath madeish lunfèrn, qu'ei eth lòc pròpri entà vos, coma ditz era biblia. Ara, au!, hètz un esfòrç. Jo vos ajudarè, per un viatge, a amiar-vos en lhet.

Entre es dus, e non sense fòrça trabalh, mos apraièrem entà amiar-lo entà naut, en sòn quarto e ajaçar-lo en lhet, qu'en eth deishèc quèir pesadament eth cap sus eth coishin coma se sentesse estavanir-se.

- Ara, brembatz-vo'n ben, didec eth Doctor, entà aleugerir era mia consciéncia me cau repetir-vos que, entà vos, ròm e mòrt son dues paraules que signifiquen madeish.

Dit aquerò s'aluenhèc d'aquiu entà vier a veir ath men pair, en tot agarrar-me deth braç entà que venguessa damb eth.

- Aquerò que non ei arren, didec dempús de barrar era pòrta ath sòn darrèr. L'è trèt pro sang entà poder-lo mantier ben, pendent fòrça temps. Li cau estar-se ua setmana en lhet: aquerò ei çò mens dolent entada eth e entà vosati; mès un nau atac l'amiarà entara mòrt inevitablament.

III.-

Eth disc nere

Tà meddia venguí en quarto deth Capitan en tot hèr-li a vier quauqui refrigerants e medecines. Lo trapè ajaçat lèu ena madeisha posicion que l'auíem deishat, solet un shinhau mès amont e me semblèc ath còp feble e excitat.

- Jim, me didec, tu qu'ès aciu eth solet que vau quauquarren e ja sabes pro ben que jo tostemp è estat brave damb tu. Jamès è deishat de balhar-te cada mes suenhosament era tua moneda de quate *pennys*. Ara, donc, gojatet… guarda… jo que sò fòrça mau, e abandonat de tot eth mon… per çò que, Jim… au… me haràs a vier ara madeish un veire de ròm, vertat?
- Eth Doctor… comencè jo.

Mès eth m'interrompec damb ua votz febla encara que coratjosa:

- Es mètges que son uns laparasses, didec, e per çò que hè ad aguest d'aciu, vai… non sap arren d'òmes de mar! Jo que sò estat en lòcs tan cauds coma un caudèr de quitran, damb era mia tripulacion deimada pera fèbre auriòla, e era condemnada tèrra dançant coma se siguesse un mar enes sòns terratrèms. Qué sap eth Doctor de tèrres coma aguestes?, donques qu'en eres è viscut solet damb ròm, t'ac pòs creir. Eth ròm qu'a estat entà jo beuenda e aliment, còs e ombra, plan, e s'ara non me balhen era mia racion de ròm, ja non serè senon un praube casco vielh abandonat en ua plaja de sotavent… era mia sang queirà sus tu, Jim, e sus aqueth laparassa de Doctor.

E dempús seguic damb çò madeish pendent bèth temps en tot acompanhà'c damb malediccions; enquia que dempús, cambiant de tactica, seguic en ton planhós:

- Guarda, Jim, com se botgen es mèns dits; que ja non les posqui tier mès, ne tier-me a jo… qu'ei qu'en tot aguest benedit dia non è tastat ua soleta gota, ua soleta gota! Aguest Doctor qu'ei lhòco, me pòs creir. Se non se m'autrege ara madeish un shinhau de ròm, senti que me vierà era ràbia… que ja me pensi que senti en aguest moment quauqui uns des sòns orrors, quauques ues des sues visions… que sò aquiu vedent ath vielh Flint, en aguest cornèr… aquiu… ath tòn darrèr, tan clar coma era sua imatge viua…. ò!, se me cuelhen aguestes visions, sò òme qu'a viscut ua vida pro ruda e ressuscitarè a Cain! Eth tòn madeish Doctor didec qu'un veire non me harie mau. Te balharè ua guinèa d'aur per un solet veire, Jim.

Jo vedí qu'eth Capitan se botaue mès e mès enventit e aquerò m'alarmèc per çò deth mèn pair qu'ère mès grèu aqueth dia e li calie tranquillitat. Ath delà, padegat pes madeishes paraules deth Doctor que me hège rebrembar, encara qu'un shinhau ofensat per aqueth aufriment de suborn, li didí:

- Que non me cau es tòns sòs senon es sòs que li deues ath mèn pair. Vos vau a hèr a vier un veire, mès non ne demanetz mès pr'amor que serie inutil.

Quan l'auí amiat eth veire l'agarrèc damb vertadèra ansietat e se lo beuec d'ua glopada.

- Ai, ai, ai! didec coma se sentesse un gran aleugeriment, aquerò que ja ei milhor, plan que òc. E ara plan, gojat, t'a dit aguest Doctor guaire temps me cau èster ajaçat en aguesta vielha cabina?
- Aumens ua setmana, li responí.
- Ua mèrda!, cridèc eth, ua setmana! Aquerò qu'ei impossible. Pendent aguest temps poirien manar-me eri eth sòn disc nere. En aguest madeish moment ja es vagabonds aguesti adrecen era sua pròa entà auer-se-les damb jo; vagabonds que saberien sauvar çò qu'agarrèren e que vòlen panar çò que pertanh a un aute. Vai quina mèrda! Ei aguesta ua conducta digna de marinèrs? ditz-m'ac. Mès que sò un pèc. Jo jamès è degalhat uns sòs mèns, ne les è perdut tanpòc. Que saberè foter-les un còp mès. Que non me cau pòur; les deisharè anar un auta repassada e ja les harè virar de direccion, gojat, ja ac veiràs!

Mentre parlaue atau s'auie anat lheuant deth lhet, encara que damb grana dificultat, en tot agarrar-se (qu'ei aguesta era paraula) ena mia espatla damb ua pression tan fòrta que lèu me hec plorar e botjant es sues cames coma se siguessen un pes mòrt. Es sues paraules que, coma se ve, èren en tot exprimir un pensament actiu e plen de vida contrastauen tristament damb era feblesa dera votz qu'èren prononciades. Quan s'auec seigut en bòrd deth lhet se posèc un shinhau e dempús gasulhèc:

- Aguest Doctor que m'a en.honsat… era audida me bronzine… ajaça-me un aute còp.

Abans de qu'auessa hèt arren entà complader-lo, eth auie queigut ja d'esquia, ena sua posicion anteriora, qu'en era s'estèc silenciós pendent ua estona.

- Jim, me didec ath finau, as vist aué ad aguest marinèr?
- A Black Dog? li preguntè.
- A! Black Dog! exclamèc eth. Black Dog qu'ei un pervèrs, mès i a bèth aute pejor que l'obligue a èster-ne. Ara plan, se non m'ei possible anar-me'n d'aciu, de cap manèra, e se me manen eth disc nere, pensa qu'aquerò qu'eri cerquen ei eth mèn còfre d'a bòrd… Monta en un shivau… ac haràs, non?... monta en un shivau e vas a veir… donc… òc … que non i a remèdi… ad aguest etèrn Doctor deth diable, e li dideràs que s'esdegue a amassar a tota era sua gent… magistradi e causes d'aguesta sòrta… e que s'embarque damb eri e se les hèsque a vier aciu a bòrd der "Almirant Benbow"… madeish que tot çò qu'age quedat dera vielha tripulacion de Flint, òmes e mòssi. Jo siguí prumèr pilòt, òc, prumèr pilòt deth vielh Capitant Flint, e sò eth solet que coneish eth lòc vertadèr. Eth me lo desnishèc en Savannah, quan èra, coma ne sò estat aué, pròche ara mòrt. Mès tu non les denonciaràs se non ei qu'artenhen hèr-me a vier eth sòn disc nere, o en

cas de qué tu tornes a veir un aute còp ad aguest Black Dog, o a un marinèr damb ua soleta cama… mès que mès ad aguest, Jim!

- Mès qué signifique aquerò deth disc nere, Capitan?, li preguntè.
- Aquerò non ei qu'un avertiment, gojat, me responec. Jo t'ac explicarè s'eri artenhen çò que vòlen. Mentretant, Jim, està-te ara demora e jo te juri peth mèn aunor que tu seràs eth mèn sòci a parts egales.

Divaguèc encara un shinhau mès, e era sua votz ère cada còp mès e mès febla. Li balhè, de seguit, era sua medecina, qu'eth shurlèc coma un mainatge, sense hèr era mès leugèra observacion e higec dempús:

- Se bèth còp un marinèr a volut drògues, aguest que sò jo ara.

Dempús de díder aquerò queiguec en un sòn prigond, fòrça parièr ar estavaniment, e en aguest estat lo deishè.

Qué ei çò qu'auia d'auer hèt alavetz entà que tot gessesse ben? Sabi pas. Dilhèu l'ac auia d'auer condat tot ath Doctor, donques qu'era vertat ei que jo me trapaua en ua angonia mortau cranhent que, aumens, se n'empenaïsse eth Capitan des sues confidéncies e me volesse dar eth viatge. Mès çò que se passèc siguec qu'eth mèn praube pair moric lèu sobtament aquera net, çò que m'obliguèc a deishar quinsevolh auta causa ath costat. Era nòsta pena naturau, es visites des vesins, era preparacion deth funerau e tot eth prètzhèt der ostau que calie hèr mentretant, me tengueren tant ocupat qu'a penes auí temps entà brembar-me'n deth Capitan, e encara mens en pensar d'auer-li pòur.

A londeman, me pensi, baishèc eth solet ena sala, prenec es sòns aliments, coma de costum, mès mingèc pòc, e, sivans cranhi, encara màger quantitat de ròm que normaument, pr'amor qu'eth se servic damb era sua pròpria man ena cantina, emmaliciat e bohant peth nas, per çò qu'arrés gausaue contrariar-lo. Era net vesilha der acogament, eth Capitan ère tant embriac coma tostemp e ère, en vertat, un motiu entà revoutar-se contra eth, en aquera casa calada en dòu e ena desolacion, entener-lo cantar era sua etèrna e òrra cançoneta marina. Mès aclapadi e tristi coma mos trapàuem, non deishaue de preocupar-mos era idia deth perilh de mòrt qu'ère aqueth òme, e encara mès perque eth Doctor auie estat cridat a fòrça miles de distància dera nòsta casa entà assistir a un nau malaut, e ja non tornèc a èster, solide, a posita dera nòsta man, dempús dera mòrt deth mèn pair. Qu'è dit qu'eth Capitan ère fèble, e era vertat ei que non solet n'ère, senon que semblaue esbauçar-se cada còp mès en sòrta de remeter-se. Jo lo vedia pujar e baishar era escala damb agitacion; ja anaue dera sala ena cantina, ja dera cantina ena sala; ja treiguie eth cap pera pòrta exteriora dera casa coma entà alendar er aire salat deth mar, en tot emparar-se enes parets, entà non quèir, e alendant fòrt e ara prèssa coma un òme qu'arribe naut de tot deth penent abrupte d'ua montanha. Non tornèc a parlar damb jo d'ua manèra especiau, me pensi bravament que se n'auie desbrembat des sues confidéncies, mès eth sòn caractèr s'auie tornat mès mobil e per çò dera sua feblesa de còs, mès violent que jamès. Qu'auie ara un simptòma alarmant quan ère embriac, e ère eth hèt de botar-se ath sòn costat, sus era taula, ua enòrma simitarra

desgainada. Mès, totun aquerò, se'n hège mens des concurrents e semblaue cabussat deth tot enes sòns pròpris pensaments, sense parlar lèu bric, encara que divagant un shinhau. Un viatge, per exemple, damb grana suspresa nòsta comencèc a deishar anar un cant desparièr e nau entà nosati; qu'ère ua sòrta de cançoneta amorosa, de gent deth camp, qu'eth deuec apréner pendent era sua mainadesa, abans que se tenguesse ara carrèra de marinèr.

Atau se passèren es causes enquiath londemant der acogament deth mèn pair. Aguest dia, coma entàs tres dera tarde, tarde embaranada, gelada e desagradiua èra jo arturat hège quauqui moments ena pòrta der establiment, plen de tristes e desconsoladores idies sus eth mèn praube pair, quan me n'encuedè de qué quauquarrés s'apressaue peth camin tot doç. Qu'ère un òme totafèt cèc, donques que paupaue dauant d'eth damb un pau e amiaue botada sus es sòns uelhs e nas ua gran benda verda. Apareishie gibós coma jos eth pes des ans o d'ua malautia terribla e vestie ua vielha e rosigada capa marina damb capucha, que li daue un aspècte positiuament defòrme e òrre. Jo non è vist ena mia vida ua figura mès òrra e espaventosa qu'aquera. S'arturèc un instant dauant der ostau e lheuant era votz en un ton de cançoneta estranha e damb votz de nas, deishèc anar aguesta relacion:

- Volerà bèra amna caritatiua, informar a un praube cèc qu'a perdut eth preciós don dera vista en defensa voluntària dera sua pàtria Anglatèrra (atau benedisque Diu ath Rei George) a on o en quina part deth país se trape ara?
- Qu'ètz en ostau der "Almirant Benbow", caleta de Black Hill, brave òme, li didí jo.
- Qu'enteni ua votz, ua votz joena, me repliquèc eth. Voleríetz balhar-me era vòsta man e guidar-me entà laguens, brave e amable mainatge?

Li balhè era man e en un instant aquera òrra creatura sense vista, que tan doçament parlaue, l'agarrèc damb fòrça. M'espaurí tant que sagè de desliurar-me, mès eth cèc me tirassèc poderosament entada eth damb ua soleta contraccion deth sòn braç.

- Ara, gojat, me didec, amia-me a on ei eth Capitan.
- Senhor, li responí, jos era mia paraula vos asseguri que non gausi.
- Ò! repliquèc eth, damb un arridolet burlesc, amia-me de seguit o t'estronhi eth braç.

E atau coma ac didec, me fotèc ua sarrada tant orribla que m'obliguèc a deishar anar un crit.

- Senhor, higí alavetz, se non gausi, qu'ei solet per vos. Eth Capitan ja non ei eth madeish qu'abans. Ara qu'a tostemp ath sòn costat ua espada desgainada. Un aute cavalièr…
- Tè, tè, endauant! m'interrompec eth cèc, damb ua votz tant aspra, tan hereda, tant ingrata e tant espaventosa coma jamès ena mia vida è tornat a enténer. Aguesta votz m'espauric encara mès qu'eth dolor que sentí abans; atau, donc, sense trantalhar l'aubedí, en tot amiar-lo dirèctament laguens, ena sala, a on eth

nòste vielh e malaut filibustèr s'estaue seigut autrejat ath sòn vici de préner ròm. Eth cèc s'estaue sarrat a jo, en tot agarrar-me coma ua estenalha de hèr ena sua formidabla man, e deishant cargar sus jo tot eth pes deth sòn còs, que lèu non podia suportar.

- Amia-me dret entà on eth s'està, me repetic, e quan ja siga jo ara sua vista, crida-li: "Bill, vaquí a un des tòns amics". Se non ac hès atau jo te repetirè aguest jòc; e dident aquerò me tornèc a retòrcer eth braç d'ua manèra tan brutau e dolorosa que me pensè que me cuelhie ua malagana. Damb ua e ua auta causa siguec tau eth terror que me cuelhec deth vagabond cèc que me desbrembè de tot eth mèn ancian temor ath Capitan, e, tanlèu coma daurí era pòrta dera sala exclamè coma se m'auie ordenat:
- Bill, vaquí a un des tòns amics!

Eth praube Capitan lheuèc era vista e n'auec pro damb eth prumèr còp de uelh entà qu'eth sòn cap se vedesse de seguit liure des hums deth ròm qu'auie lotjat en eth e se metesse totafèt naturau e desvelhat. Era expression deth sòn ròstre non ère tant de terror coma de normau angoniosa agonia. Hec un movement entà meter-se de pès, mès que non me pensi que li restèssen fòrces en còs entà artenhè'c.

- A veir, Bill, li didec eth vagabond, que non te cau emmaliciar; tè-te aquiu seigut a on ès. Encara que jo non posca veir, que posqui enténer, encara que sigue eth movement d'un dit. Non parlem guaire; Anem entar ahèr; eth negòci ei eth negòci. Lheua era tua man quèrra… gojat, cuelh era sua man quèrra peth punhet e aprèssa-la ara mia man dreta…

Ambdús aubedírem, coma fascinadi, ath pè dera letra, e notè alavetz qu'eth cèc li hège passar ara man deth Capitan quauquarren qu'eth amiaue ena madeisha man qu'agarraue eth sòn baston. Eth Capitan sarrèc e barrèc aquerò ena sua nerviosa man e rapidament.

- Que ja ei hèt! didec alavetz eth cèc, e en prononciar aguestes paraules se soltèc de jo bruscament e damb incredible exactitud e assopliment, gessec, eth solet, dehòra dera sala e se filèc entath camin reiau, sense que jo auessa encara pogut botjar-me deth lòc que me deishèc, coma petrificat, quan ja s'auie perdut ena luenhor eth *tin-tan* dera sua cana paupant, a distància, sus era via per a on anaue.

Se passèc bèth temps abans qu'eth Capitan e jo mos remetéssem, mès fin finau, e lèu en madeish moment, deishè anar eth sòn punhet, qu'encara lo tenguia agarrat; lancèc eth ua guardada ansiosa ad aquerò qu'auie en paumet dera man e de seguit exclamèc en tot botar-se violentament de pès:

- Tas dètz!... encara i a temps!

En díder aquerò e meter-se de pès, trantalhèc coma un òme embriac, se hec a vier es dues mans ena gòrja, se quedèc oscillant un moment, e dempús, damb un rumor sinistre e particular, queiguec en solèr tan long coma ère, tumant contra eth solèr eth sòn ròstre.

Jo corrí entada eth, cridant ara mia mair. Mès que tota prèssa ère en bades. Eth Capitan auie queigut ja mòrt, escometut per un atac d'apoplegia fulminant.

Causa estranha e curiosa! Jo, que cèrtament non auia auut jamès afeccion per aguest òme, encara qu'enes sòns darrèrs dies m'inspiraue pietat, tanlèu coma lo vedí mòrt, m'estarnè en somics. Aquera qu'ère era dusau mòrt que jo vedia e eth dolor dera prumèra ère encara massa recent en mèn còr.

IV.-

Eth còfre deth mòrt

Sense pèrder un instant, plan que òc, hi alavetz çò que dilhèu auia d'auer hèt fòrça temps abans, que siguec condar-li ara mia mair tot çò que sabia, e plan que òc vedí que mos trapàuem en ua situacion fòrça dificila. Part des sòs d'aqueth òme (s'ei que n'auie) mos les deuie a nosati evidentament; mès que non ère pensable qu'es estranhs e sinistres camarades deth Capitan, mès que mès aqueri dus que m'èren coneishudi, siguessen d'acòrd en des.heir-se de part deth butin que pensauen repartir-se, entà pagar es deutes der òme mòrt. Era orde qu'eth Capitan m'auie balhat, coma se rebrembarà, de qué montèssa de seguit sus un shivau e corressa ara cerca deth Doctor Livesey aurie deishat ara mia mair soleta e sense proteccion, per çò que non auia de pensar en aquerò. Era vertat ei que mos semblaue impossible a ambdús estar-mos molt de temps ena casa: es rumors mès comuns e insignificants, coma eth carbon queiguent enes hornets dera codina, eth *tic-tac* deth relòtge de paret e d'auti d'aguesta sòrta, mos aumplien en aqueres circonstàncies, de terror supersticiós. Es entorns dera casa mos semblauen aumplir er aire damb eth bronit amortat de cauishigades cauteloses que s'apressauen, atau donc, entre aqueth cadavre deth praube Capitan, jadent sus eth solèr dera sala, e eth rebrembe d'aqueth detestable e òrre vagabond cèc, romant dilhèu plan près e damb bèra possibilitat de tornar, i auec moments que, coma ditz ua dita populara, non m'arribaue era camisa en còs. Mos calie, donc, cuélher ua decision rapida, quina que siguesse, e a tot darrèr se mos acodic partir es dus amassa e demanar ajuda en pòble pròche. Atau dit atau hèt. Qu'encara qu'èrem un shinhau capviradi, non trantalhèrem en córrer, sense demora, ath miei dera tarde que declinaue e dera espessa e gelada broma qu'ac enrodaue tot.

Eth pòble, encara que non se vedie des deth nòste ostau, non ère, totun, qu'a ua distància de pòques centenats de iardes, en aute costat dera caleta vesia e (çò qu'ère entà jo un gran consolament) en direccion opausada ara qu'eth vagabond cèc auie hèt era sua aparicion, e probablament dera qu'auie seguit ena sua retirada. Non mos tardèrem guaire en camin, encara que quauqui viatges mos arturàuem en tot apegar-mos er un en aute entà avedar era aurelha. Mès que non entenérem cap bronit anormau; arren que non siguesse eth vague e doç rumor dera marèa e es darrèrs sisclets e alades des abitants dera seuva.

Escurie quan arribèrem en pòble, e jamès desbrembarè çò de molt que m'encoratgèc veir en pòrtes e hièstres era lusor auriolenca des lums; encara que, ai! coma l'anaua a veir plan lèu, aguesta ère era soleta ajuda que podíem demorar per aqueth costat. Pr'amor que non i auie ua soleta amna (per mès vergonhós que sigue aquerò entad aqueri òmes) non i auec ua amna que consentisse en acompanhar-mos ena tornada entar ostau. Mentre mès condàuem peth menut es nòsti ahèrs, mès vedíem qu'òmes, hemnes e mainatges se tenguien a demorar-se enes sòns larèrs. Eth nòm deth Capitan Flint, per mès qu'entà jo siguesse complètament estranh, ère pro coneishut entà quauqui uns d'aqueri campanhards e ère pro aguest nòm entà amiar eth terror enes sòns còrs.

Quauqui uns d'aqueri òmes qu'auien estat trabalhant en camp, enes entorns der "Almirant Benbow", se'n brembauen, ath delà, d'auer vist diuèrsi estranhs peth camin, e en tot cuelher-les per contrabandèrs, les auien obligat a aluenhar-se; un aute asseguraue, aumens, auer vist ua sòrta de barca damb vela quadrada, ena part dera còsta que cridam Caleta deth Gat. Per çò que semble, quinsevolh que siguesse un simple camarada deth Capitan ère pro entà costar-les un terror mortau en aquera gent. E encara que dempús de torns e mès torns trapèrem a quauqui uns prèsti a montar e anar a avertir ath Doctor Livesey de çò que se passaue, qu'entad aquerò les calie anar en ua auta direccion, era vertat ei que degun volec vier a ajudar-mos entà deféner eth nòste ostau.

Se ditz normaument qu'era pòur ei contagiosa; mès de un aute costat, era eloqüéncia ei ua grana encoratjadora, e per tant, quan cada un auec dit era sua pensada, era mia mair les hec un petit discors.

- Jo declari, didec entre d'autes causes, que jamès consentirè pèrder uns sòs que pertanhen ath mèn hilh orfanèl, e se degun de vosati gause ajudar-me, Jim e jo gausaram de hè'c tot. Ara madeish tornaram per a on auem vengut e pòqui arregraïments vos autrejarè, tafurèls, pòcvaus, còrs de poret. Nosati solets dauriram aguesta mala, encara que me còste era vida aguest atreviment. Mil gràcies a vos, senhora Crossley, per aguesta saqueta que m'auetz prestat e qu'en era amiarè es "plan mèns" e plan legitims sòs.

Qu'ei evident que jo didí que tornaria damb era mia mair, e ei clar tanben que totes aqueres gents protestèren contra era nòsta temeritat; mès totun aquerò, non i auec un solet òme que decidisse acompanhar-mos. Tot çò que heren siguec dar-me ua pistòla cargada per s'un cas mos atacauen e prometer-mos qu'aurien prèsti shivaus damb era sera per s'un cas siguéssem perseguidi ena nòsta tornada, e mentretant un gojat corrie ja ara cèrca deth Doctor entà demanar ajuda armada.

Eth mèn còr batanaue violentament quan era mia mair e jo tornàuem, solets de nauèth, ath miei d'aquera net gelada, entà acarar tan temibla e perilhosa aventura. Eth plen començaue a lheuar eth sòn disc roienc sus es vagues siloetes des bromes der orizon, çò que mos empedie accelerar eth pas, pr'amor qu'ère evident qu'ath cap de fòrça estona, e abans de qué arribèssem, tot serie negat ja damb ua claretat coma de dia, e era nòsta partida quedarie expausada, per çò madeish, as uelhs escorcolhaires des nòsti susvelhants enemics. Mos esguitlàuem cautelosament ath long de bardisses e barralhes, sense hèr eth mendre bronit e non vedérem ne entenérem arren qu'aumentèsse es nòsti temors, enquia que, fin finau, damb grana alegria nòsta, era pòrta der ostau se barrèc darrèr de nosati, qu'èrem, a tot darrèr, en eth.

Passè instintiuament eth barrolh tanlèu coma entrèrem, e mos demorèrem, per un moment, ath miei dera escurina, alendant e bategant, solets, sense mès companhia qu'eth cadavre deth Capitan. Era mia mair de seguit venguec en taulèr e cuelhec un fanau, e agarradi des mans mos calèrem ena sala. Eth mòrt qu'ère aquiu, a on l'auíem deishat, damb es sòns uelhs dubèrts e un braç entà dehòra.

- Baisha era persiana, Jim, gasulhèc era mia mair; que se poirie passar que venguessen a espiar-mos des de dehòra. E ara (higec quan era sua orde ja auie estat executada) mos cau cercar era clau d'*aquerò*, e ja veiram qui ei eth que lo cuelhe. E en díder aquerò exalèc un quauquarren coma ua alendada o un somic.

Me botè de jolhs de seguit. En solèr, plan près dera man deth defuntat me trapè còp sec damb un disc petit de papèr, ennerit d'un costat. Non podí dobtar de qué aquerò ère eth disc nere qu'eth s'auie referit e en tot lheuar-lo trapè escrit, en aute costat, en bona e plan clara letra, aguesta nòta massa laconica. "Se vos balhe, de temps, enquias dètz d'aguesta net."

- Que i a temps enquias dètz, mair, didí, e encara non auia acabat de prononciar aguestes paraules quan eth nòste vielh relòtge croishic entà dar ua ora, e comencèc a sonar tot doç es sues campanades, en tot hèr-mos entrementir damb un movement involuntari…
- Ua…dues…tres….quate…cinc…sies! Es sies! Son a penes es sies… qu'auem temps, Jim, didec era mia mair. Ara, a veir; aguesta clau!

Cerquè en cada ua des sues borses: quauques petites monedes, un didau, un shinhau de hiu, agulhes gròsses, un tròç de tabac de pipa, eth sòn cotèth de mange cuert, ua bossòla de pòcha e ua caisheta damb anera e esca siguec tot çò qu'en eres trapè e ja començaua, plan per aquerò, a desesperar.

- Dilhèu l'amie penjada en còth, suggeric era mia mair.

En tot passar dera gran repugnància que me cuelhie decidí daurir-li era camisa e aquiu, plan que òc, suspenuda en un lord cordon embetumat que m'esdeguè a talhar damb eth sòn cotèth, i auie era clau que tant cercàuem. Damb aguesta prumèra victòria mos sentérem plei de valor e d'esperança e mos esdeguèrem a pujar ena cramba deth defuntat, qu'en era auie dormit pendent tant de temps e ena quau eth sòn còfre d'a bòrd auie estat des deth dia dera sua arribada.

Qu'ère aquerò ua maleta marina, vulgara e correnta, coma era d'un navegant quinsevolh, exceptat de qué per dehòra amiaue aguesta uniciau B hèta damb hèr rosent, e es cantons apareishien un shinhau trincadi e rosigadi coma per un usatge long e bric suenhat.

- Da-me aguesta clau, didec era mia mair; e encara qu'era plancha ère plan dura e en pòc usatge, era l'auie ja daurit e lheuat era tapa dera maleta, en un virament de uelhs.

Ua fòrta aulor de tabac e de quitran gessec de seguit der interior, mès que non podérem veir arren ena cramba de naut, exceptat d'un vestit de plan bona tela suenhosament brossat e plegat que, sivans didec era mia mair, jamès s'auie usat. Dejòs d'eth començaue era barrèja: un quadrant, ua caisheta de lhauna, diuèrsi palets de tabac, dus parelhs de bones e beròies pistòles, un bocinet de barra de plata, un ancian relòtge espanhòu e quauques autes menudalhes de pòc valor, ena sua màger part d'estructura

estrangèra, un parelh de bossòles montades en lhauna e cinc o sies estranhes e curioses cauquilhes des mars des Indies Occidentaus. Soent me sò meravilhat dempús en tot pensar entà qué s'auie hèt a vier e sauvat aqueri cauquilhums, pendent tota era sua azardosa, colpabla e agitada vida.

Mentretant, arren que s'ac valèsse auíem trapat, exceptat era barreta e es menudalhes de plata, que plan que òc non ère çò que nosati cercàuem. Dejós i auie ua vielha capa d'a bòrd blanquinejada pes saus marines, qu'era mia mair lheuèc damb impaciéncia e que desnishèc ara nòsta vista es darrères causes deth contengut dera maleta. Qu'èren aguestes, un paquet o molon de papèrs, envolopadi suenhosament en tela impermeabla, e ua saqueta de cambe, que siguec pro voludar-la entà sabèr-mo'n de qué eth sòn contengut ère aur.

- Jo les demostrarè ad aguesti tafurèls, didec era mia mair, que sò ua hemna aunèsta. Cuelherè d'aciu çò que mos deu e ne un solet *penny* mès. Tie eth saquet dera senhora Crossley; e dident aquerò comencèc a compdar escrupulosament era quantitat de çò que mos deuie, passant es monedes dera saqueta deth Capitan entath saquet que jo tenguia dubèrt damb es mies mans.

Que siguec aquera ua operación longa e de mau hèr pr'amor qu'es monedes èren de toti es païsi e de toti es cunhs imaginables. Doblons e luïsi d'aur, guinèes e pèces de ueit, e sabi pas guaires autes mès, totes barrejades es unes damb es autes e amolonades. Es guinèes, ath delà, qu'èren es mens abondoses, e aguestes èren solet es qu'era mia mair sabie compdar.

Qu'èrem coma ena mitat deth nòste trabalh, quan de pic me calèc botar era mia man sus eth sòn braç, entà impausar-li silenci, donques que venguia d'enténer ath miei dera atmosfèra hereda e carada, un rumor que hec qu'eth còr me batanèsse de nauèth enquia voler gésser pera boca: qu'ère eth formidable *tap-tap* deth baston deth cèc vagabond pataquejant sus era superfícia gelada deth camin. L'entení que s'apressaue mès e mès, mentre nosati sajàuem tier enquia e tot era respiracion. Ara fin piquèc era pòrta der ostau, dempús entenérem pro ben que hège jogar era pomèla de dehòra dera sarralha, e eth barrolh croishie damb es esfòrci qu'eth miserable hège entà entrar. Se hec, de seguit, un silenci long e angoniós autant dehòra coma laguens dera casa. Fin finau, eth *tap-tap* deth baston comencèc de nauèth e, damb gran alegria dera nòsta part, acabèc anant-se'n lentament enquia que, a tot darrèr, cessèc d'entener-se complètament.

- Mair, li didí jo, cuelh-ac tot d'un solet viatge e anem-mo'n. Me semblaue qu'era pòrta damb eth barrolh passat deuec excitar es sospeches d'aqueth òme e solide mos meterie ath dessús tot eth sòn nin d'esparvèrs. Ath delà, arrés que non s'age vist en presencia d'aqueth terrible cèc, se pòt explicar guaire m'alegrè d'auer auut abans era idia de passar eth barrolh quan entrèrem.

Ça que la, era mia mair, espaurida coma ère, non volec consentir en cuélher un sò mès de çò que mos deuie, mès tanben s'entestèc en non demorar-se damb mens.

- Encara non son es sèt, didec; manque fòrça; jo me'n sai de çò que mos correspon e ac voi tu per tu.

Encara ère en tot discutir damb jo quan un leugèr fiulet arribèc enquia nosati, gessut, a bona distància, deth ticolet. Aquerò qu'ère pro e mès que pro entà nosati.

- Me harè a vier tot çò qu'è compdat, didec era mia mair calant-se còp sec de pès.
- E jo cuelhi tot aquerò entà arredonir eth compde, higí jo en tot apoderar-me deth revolum de papèrs, envolopadi en tela impermeabla.

Un instant dempús, ambdús baishàuem ara prèssa era escala, deishant era candèla ath cant dera mala ueda, e non mos tardèrem que pòques segondes en daurir era pòrta exteriora e calar-mos en plia retirada. Ua menuta mès de dilacion e aurie estat ja massa tard. Era broma baisha se n'anaue rapidament e ja era lua ludie damb tota era sua claretat ena part nauta deth terren, en un e en un aute costat nòste, e a penes restaue ja un teunhe vel ara vòra deth fonzau e enes pòrtes dera tauèrna entà favorir damb era sua broma, encara non trincada, es prumèrs passi dera nòsta hujuda. Fòrça abans de qué auéssem pogut arribar ena mitat deth camin qu'amie entath pòble, un shinhau mès enlà deth pè deth ticolet, auíem d'entrar forçosament en espaci clar e descubèrt, alugat pera lua. E encara aquerò non ère tot: eth rumor de passi que s'apressauen en revolum arribèc enquiàs nòstes aurelhes, e en guardar en direccion d'eri, podérem notar per çò des oscillacions d'ua petita lum e dera sua rapida aproximacion, qu'un des que s'apressauen amiaue damb eth ua lantèrna.

- Hilh mèn, me didec era mia mair còp sec, cuelh es sòs e hug ara prèssa. Jo me pensi que me vau a estavanir.

Aquerò plan qu'ère eth finau entà nosati, aumens atau ac pensè jo. Guaire maudidí alavetz era covardia des vesins; guaire non desaprovè ara mia prauba mair pera sua aunestetat e pera sua avarícia, madeish que peth sòn passat atreviment e era sua extrèma feblesa en aquera ora! Que mos trapàuem, erosament entà nosati, sus eth petit pònt; jo la sostenguí çò milhor que podí, trantalhant coma se trapaue, enquiar extrèm dera ribèra, a on deishèc anar ua alendada e se deishèc quèir sus es mies espatles. Que non posqui díder ara se com trapè fòrces entà hèr çò que hi en aqueres critiques circonstàncies, e enquia e tot cranhi que çò que hi ac hi damb cèrta bruscaria; era causa ei que m'esdegué entà hèr-la baishar damb jo pera paret deh fonzau e lèu l'arrossegué de sòrta que mos placèrem un shinhau dejós der arc deth pònt. Que non podí hèr arren mès dempús d'aquerò, pr'amor qu'eth petit pònt ère massa baish entà permeter-me ua auta causa qu'ajocar-me jo dejós d'eth, deishant ara mia mair lèu totafèt dehòra; mès quedant es dus a tan cuerta distància der ostau que podíem enténer clarament çò que se parlèsse en eth.

V.-

Eth finau deth vagabond cèc

Eth mèn curiosèr, totun, podec mès qu'es mèns temors: comprení qu'estar-me aquiu a on m'estaua non me balhaue mès utilitat que trapar-me ajocat, Diu se'n sap enquia guaire temps, per çò que traüquè coma podí, un còp mès, ena paret deth barranc e amagant eth mèn cap entre ues arrames de genèsta me podí plaçar en posicion de dominar d'aquiu estant tota era part deth camin que passe per dauant dera nòsta pòrta. A penes auia artenhut acomodar-me quan es enemics comencèren a arribar en nombre de sèt o ueit, ath mès córrer, pataquejant damb es sòns pès era corsèra de forma descompausada e amiant dauant d'eri ar òme dera lantèrna, a pòqui passi dera avantgarda. Tres òmes corrien amassa, cuelhudi des mans, e jo comprení dempús, enquia e tot a trauèrs dera broma baisha, qu'eth que formaue eth centre deth trio, non ère senon eth mèn formidable vagabond cèc. Ara seguida era sua votz me desmostrèc que non m'auia enganhat.

- Esbauçatz era pòrta! cridèc.
- Plan ben, senhor! responeren dus o tres des assautants que se precipitèren en massa sus era pòrta der ostau, seguidi per òme dera lantèrna. Mès dempús les vedí arturar-se e escambiar quauques paraules en votz baisha, coma estonadi per auer trapat era pòrta dubèrta que volien esbauçar. Mès era sua suspressa siguec plan passatgèra: eth cèc tornèc a lançar es sues ordes en tot entener-se era sua votz mès fòrta e mès nauta, coma se se sentesse alugat per un gran desir e ua violenta ràbia ath còp.
- Tà laguens, tà laguens, tà laguens! les cridaue, sense deishar anar malediccions e renecs per aquerò qu'ada eth li semblaue tardança.

Quate o cinc d'eri s'esdeguèren a aubedir, en tot estar-se dus ena corsèra, ath costat d'aqueth vagabond formidable. Que i auec ua auta pausa non massa longa e dempús ressonèc ua exclamacion de suspresa, seguida per ua votz que cridèc des de laguens:

- Bill ei mòrt!

Mès eth cèc les lancèc un terrible e nau renec per çò dera sua pòca diligéncia, higent:

- Que l'escorcolhe bèth un de vosati, trufaires, vagabonds, e es auti entà naut e a baishar era maleta!

Enquiath mèn amagader arribaue eth bronit des cauishigades d'aqueri òmes enes gradons de husta dera nòsta escala, per tant, qu'ei segur qu'era casa sancera deuie tremolar damb eres. Ara seguida se seguiren naues exclamacions de suspresa: era hièstra deth quarto deth Capitan siguec dubèrta de land en land per un còp violent acompanhat de rambalh de veires trincadi. Un òme campèc en era, illuminat pera plia lum dera lua e se filèc de cap ath vagabond cèc que se trapaue, coma ja è dit, en camin e precisament dejós dera hièstra recent dubèrta.

- Pew, li cridèc, que mos s'an auançat. Quauquarrés a escorcolhat ja era maleta, de naut en baish.
- Ei *aquerò* aquiu? preguntèc.
- Es sòs, òc, responec eth de naut.
- Ath diable tu e es sòs! çò que demani ei s'ei aquiu eth manuscrit de Flint, pocvau!
- Que non i a arren aciu, repliquèc er aute.
- Plan, donc, baishatz, e guardatz s'ei sus eth cadavre de Bill.

En aguest moment, un aute deth grop, eth que s'auie demorat ena sala escorcolhant eth còs deth Capitan, apareishec ena pòrta der ostau dident:

- Bill que ja a estat escorcolhat abans: arren an deishat sus eth.
- Qu'an estat era gent der ostau, a estat aqueth gojat. De boni talents l'auria trèt jo es uelhs, rugic eth cèc Pew. Non hè guaire qu'ère aciu encara: qu'auie eth barrolh calat quan jo volí entrar. Cercatz-les gojatz, cercatz-les e trapatz-les!
- Era soleta causa que mos an deishat aciu ei era candèla, didec eth dera hièstra.
- Donques mans ara òbra! a escorcolhar e a trapar-les! didec de nauèth Pew, pataquejant, anujat, eth solèr damb eth sòn baston.

Venguec dempús ua gran sarabat, un va-e-ven indicible laguens dera casa; bronits de cauishigades rudes ressonauen d'un costat en aute; rumor de mòbles lançats en tèrra; pòrtes dubèrtes a còps de pè, enquia qu'es arròques repetiren damb es sòns ressons aqueth ramballh infernau. Se vedec dempús a toti aqueri òmes gésser en camin, un darrèr der aute, declarant que ja non les restaue arren entà escorcolhar e que, solide, èrem amagadi laguens dera casa. En aqueth moment eth madeish fiulet que tant mos auie alarmat ara mia mair e a jo, quan actuàuem sus es sòs deth defuntat Capitan, se tornèc a entéter clara e desparièrament ath miei dera net, mès aguest còp, repetit dus viatges. Jo me pensaua qu'aguest son ère quauquarren coma era trompeta deth cèc, en tot ordenar damb era qu'era tripulacion se lancèsse ar abordatge, mès alavetz comprení que non ère senon un senhau deishat anar sigilosament deth costat deth ticolet en direccion ath pòble, e, segons er efècte que costèc enes nòsti filibustèrs, ère er avís preventiu d'un perilh pròche.

- Dirk a fiulat, didec un… e dus còps! Mos cau húger ara prèssa.
- Húger ara prèssa entath lunfèrn, cagat! li didec Pew. Dirk s'a mostrat des deth començament covard e pèc, e vosati non l'auetz de hèr cabau. Aguesta gent que deuen èster per aquiu, apròp, que les auem enes nòstes mans damb tota seguretat. Escorcolhatz-ac tot, escorcolhatz-ac tot… Entà qué auem vengut se non, gossets de Satanàs? Ò!, per vida deth diable!... s'auessa jo es mèns uelhs!...

Aguestes exclamacions semblèren produir bèth efècte, pr'amor que dus dera banda comencèren a revirar aciu e delà, entre es dogues e trastes que i auie per dehòra, mès damb pòca decision, segons me semblèc e tostemp prèsti a escapar deth perilh que cranhien, mentre qu'era rèsta èren encara mès indecisi e trantalhants en camin.

- A! pècs! clamaue eth cèc; qu'auetz es mans calades sus milèrs de milèrs e vos estatz aquiu coma imbecils, damb es braci crotzadi! Toti vosati vos podetz hèr en un moment tan rics coma reis sonque trapant aquerò que pro sabetz qu'ei per aquiu, ath vòste accès, e degun vò complir era sua obligacion! Cagats! cagats! arrés de vosati gausèc presentar-se a Bill, e m'ac calec hèr a jo… un cèc! plan, donc, jo non voi pèrder era sòrt que me tòque per tòrt vòste! Qué! vau a seguir estant tota era vida un vagabond que s'arrossègue, demanant e trichant per un miserable veire de ròm, quan deui e posqui rodar damb magnifics coches? S'aguesta gent se tornèssen uelh de hormiga, enquia e tot atau les auríetz de trapar!
- Tanca era boca, Pew, rondinèc un d'eri, que ja auem pescat es doblons.
- Qu'ei segur qu'eri auràn amagat ben eth maudit paquet, gessec un aute. Mès non perdem eth temps. Cuelh tu es Georges, Pew, e non t'estongues aciu cridant.

Cridant qu'ère era paraula vertadèra, e en entener-la, era plan mau contenguda colèra deth cèc, hec explosion, ahiscada ja pes objeccions precedentes, de tau sòrta e tan furiosament, qu'era sua excitación ac depassèc tot; atau se passèc que, agarrant eth sòn gròs baston, escometec damb eth, as sòns supòsti, pataquejant damb ràbia a dreta e quèrra, a maugrat dera sua ceguetat, e deishant-se enténer es sòns terribles còps sus mès de quauqu'un pròche ada eth.

Aguesti ath sòn torn, vomeguèren es mès òrres injúries e menaces sus eth pervèrs cèc, e se lancèren sus eth pretenent agarrar-li eth baston, en tot retorcer-lo-se en sòn poderós punh.

Aguesta peleja que siguec entà nosati era nòsta sauvacion, pr'amor qu'encara èren ena peleja aguesti òmes, quan un nau bronit se deishèc enténer entath cim deth ticolet, peth costat deth pòble, e ère eth galaup seguit de diuèrsi shivaus. Lèu en madeish moment un trait de pistòla venguec deth costat dera barralha, en tot veder-se ath còp era lum e eth tron deth trait. Aquerò qu'ère evidentament, eth darrèr senhau de perilh, pr'amor qu'es filibustèrs se meteren en hujuda, de ressabuda, en ua precipitada carrèra de "que se sauve eth que pogue". Toti correren en diferentes direccions: un entath mar, un aute entara caleta; er aute oblicuament peth ticolet e atau toti, de tau sòrta qu'en mens temps de qu'ac condi, non quedèc ne tralha d'eri, exceptat eth cèc Pew. Per çò que hè ad aguest, l'auien abandonat, sabi pas se pera pòur que les cuelhec, o coma resvenja des sues injúries e còps de baston. Eth cas ei qu'eth se trapaue aquiu, darrèr de toti, paupant eth camin damb eth sòn baston, hòla e desesperadament, e parlant a crits as sòns camarades hujutius. Fin finau cuelhec era pejor direccion entada eth, camin entath pòble, e passèc a pòques passes deth mèn amagader cridant freneticament:

- Joanet, Black Dog, Dirk, e d'autes òmes mès… Non deisharatz aciu ath vòste vielh Pew, companhs… non deisharatz ath vòste praube Pew!

En aqueth moment eth rambalh des shivaus arribèc en cim e quate o cinc cavalièrs apareisheren sus eth ticolet, alugadi clarament pera lua e se precipitèren ath galaup entà baish.

Alavetz Pew comprenec eth sòn error; sagèc de virar-se estarnant-se en ua malediccion e se filèc entara trencada qu'en era rodèc. Mès en ua segonda s'auie metut de pès e sagèc ua naua hujuda; perdut ja coma ère, non hec senon vier a plaçar-se precisament jos eth mès pròche des shivaus que s'apressauen. Eth cavalièr sagèc d'evitar-lo, mès siguec en bades. Eth vagabond queiguec sense remèdi, cuelhut peth shivau que lo fotèc per tèrra e fotèc sus eth, esbocinant-lo, es quate hèrs de shivau e es sues poderoses bates. Pew deishèc anar un solet crit òrre e angoniós que se perdec en silenci tragic dera net. Queiguec sus un costat, se virèc dempús leugèrament damb eth ròstre per tèrra e ja non tornèc a botjar-se mès.

Jo me lheuè alavetz e saludè educadament as cavalièrs que ja èren prèsti a arrecular, espauridi per accident que s'auie pàssat. Lèu me n'encuedè de se qui èren eri. Un, que venguie encara darrèr de toti, ère eth gojat qu'auie anat a cercar ath Doctor Livesey, es auti èren doanèrs o gardes fiscaus qu'aqueth auie trapat en sòn camin e que damb eri s'auie acordat tornar sense pèrder temps. Era naua d'aquera estranha barca de vela quadrada que i auie ena Caleta deth Gat auie arribat enquiar inspector Dance que, plan per aquerò, auie decidit hèr ua excursion aquera net en direccion as nòstes plages, circonstància que, sense era, solide qu'era mia mair e jo auríem perdut era vida.

Per çò que hè a Pew, qu'ère mòrt e plan ben mòrt. Ara mia mair, qu'amièrem entath pòble, quauques locions d'aigua hereda e quauques saus que li hérem aspirar la remeteren complètament e encara que non quedèc totafèt liura des sòns temors, ça que la, encara seguie deplorant era rèsta des sòs que non volec cuélher. Mentretant, er inspector pressèc era marcha, autant coma podec, en direccion entara Caleta deth Gat; mès es sòns gardes les calie desmontar e anar caminant a paupes per çò d'escalabrós dera corsèra, amiant damb eth ramau as shivaus, a viatges arturant-les per çò deth temor d'ua emboscada, e plan per aquerò non siguec causa de suspresa eth hèt de qué, quan arribèren en lòc que sabien qu'ere amarrada era barca, aguesta s'auesse hèt ja ena mar, encara que se vedie a pòca distància dera plaja. Era votz der inspector podec arribar encara entàs hujutius, un des quaus li didec que se hesse enlà dera lum dera lua pr'amor que poirie vier a saludar-lo un shinhau de plomb. Non venguie d'amortar-se eth resson d'aguesta intimacion quan fiulèc ua bala de mosqueton lèu heregant eth braç de Dance e ara seguida era embarcacion doblèc era punta dera caleta e despareishec. Er inspector se demorèc aquiu, sivans era sua pròpria expression "coma peish dehòra dera aigua" e tot çò que podec hèr siguec manar a un òme entà Bristol pr'amor de previer era arribada possibla dera barca, era quau causa ère madeish qu'arren, ena sua pensada.

- Qu'an gessut sans, higec, e era causa s'a acabat aquiu. Sonque me n'alègri fòrça d'auer barrat eth pas a Maese Pew, que se non auesse estat atau ja aurie recebut, ad aguestes ores, notícies mies.

Tornè alavetz, damb eth, en ostau der "Almirant Benbow" e non podie imaginar-se arrés quin quadre de capvirament e estralhs trapè ena nòsta casa. Eth relòtge, damb era sua gran caisha de husta, auie estat lançat en solèr per aqueri barbars ena sua desesperada cacèra entà agarrar-mos ara mia mair e a jo, e encara qu'ei cèrt que non s'auien hèt a

vier arren, exceptat dera saca de sòs deth Capitan e quauques monedes de plata deth nòste calaish, me n'encuedè a prumèr còp de uelh, de qué èrem arroïnadi. Er inspector Dance non podie hèr arren en aguest caòs.

- Plan, Jim, me didec; tu dides qu'eri an cuelhut es sòs, non ei atau? alavetz quina fortuna ère era que cercauen aciu? Mès sòs dilhèu?
- Non, senhor, non me pensi que siguesse sòs, li responí, çò de cèrt ei que jo me pensi qu'è aciu, ena borsa deth pièch dera mia pelha çò qu'eri cercauen e voleria, de bon grat, meter-lo, plan que òc, en un lòc segur.
- Entà sauvar-lo, gojat? que me semble plan ben, didec. Jo me lo harè a vier, se vòs.
- Jo me pensaua que dilhèu eth Doctor Livesey… comencè jo.
- Excellent! Magnific! m'interrompec eth, en un ton agradiu; qu'ei ua bona idia; eth ei tot un cavalièr e tot un magistrat. E ara que pensi aquerò, jo tanben me cau vier aquiu e balhar compde, ja sigue ada eth ja ath Cavalièr Trelawney, dera mòrt d'aguest Maese Pew, que ja non a remèdi. E non ei que me sàpie degrèu, senon qu'es gents pòc benevòles poirien acusar de crim a un oficiau deth fisc de Sa Majestat, s'ei que se podesse acusar de crim en aguest cas. Ara, donc, Hawkins, se tu vòs, te posqui amiar damb jo.

Li balhè coraument es gràcies peth sòn aufriment e partírem a pè de nauèth entath pòble a on èren ja es shivaus. Mentre anè a avertir ara mia mair de çò qu'anaua a hèr, ja es cavaladures èren enserades.

- Dogger, didec eth senhor Dance, tu amies aciu un bon shivau, bota ad aguest gojatet enes anques.

Tanlèu auí montat e m'agarrè ath cinturon de Dogger er inspector hec eth senhau de partit e tota era caravana se metec en movement gessent en camin, a un tròt pro viu, e crotzant eth pònt que mos servic d'amagader, de cap ara casa deth Doctor Livesey.

VI.-

Es papèrs deth Capitan

Caminèrem ara prèssa enquia que fin finau mos arturèrem ena pòrta deth Doctor Livesey. Era casa qu'ère complètament escura en exterior.

Er inspector Dance me didec que baishèssa e que piquèssa ara pòrta e Dogger me balhèc un des sòns estrius entà que baishèssa per eth. Era pòrta se dauric lèu immediatament e campèc era sirventa.

- Ei en casa eth Doctor? li preguntè.
- Non, me responec, siguec aciu pera tarde, mès tornèc a partir entara Universitat a on anaue a sopar e a passar era cauhada damb eth Cavalièr Trelawney.
- Alavetz anem aquiu, gojats, didec er inspector.

Mès aguest còp, coma qu'era distància que s'auie de recórrer ère plan cuerta, ja non tornè a montar, senon que venguí agarrat ara correja der estriu de Dogger enquiath pabalhon deth conserge, e d'aquiu entà naut pera longa avenguda, alugada en aquera ora peth resplendor dera lua, e qu'ath sòn finau se vedie, d'un e de un aute costat, ath miei de vielhs jardins, era blanca siloeta deth grop d'edificis que formen era Universitat. Aquiu er inspector Dance desmontèc, e en tot hèr-me a vier damb eth, demanèc permís entà passar en interior der establiment, pr'amor d'un petit ahèr.

Eth sirvent mos amièc per un correder tapissat qu'ath sòn finau mos mostrèc era bibliotèca, tota folrada d'immensi estatges, coronadi de busti de sabents de totes es edats. Aquiu trapèrem ath Cavalièr Trelawney e ath Doctor Livesey, charrant animadament, damb eth cigar ena man, ath cant d'un huec alègre e ludent.

Enquia aquera net non auia auut jo era escadença de veir d'apròp ath Cavalièr Trelawney. Qu'ère un òme naut, de mès de sies pès d'estatura e d'amplada proporcionada, damb un ròstre aspre e roienc, per çò des sòns longui viatges, coma folrat per ua masca. Es sòns vistons qu'èren plan neri e se botjauen damb grana vivacitat, çò que li daue era aparença d'auer un temperament, non diderè dolent, mès òc violent e orgulhós.

- Passatz, senhor Dance, didec alavetz, damb un ton benevòl e corau.
- Bona net, Dance, didec ath sòn torn eth Doctor damb ua inclinacion deth cap. E bona net a tu tanben, amic Jim. Qué vos cau?

Er inspector se demorèc de pès, dret e regde coma un veteran, e condèc çò que s'auie passat coma un estudiant que recite era sua leçon. Que s'auie de veir se com aqueri dus cavalièrs s'apressauen insensiblament, e quines guardades se dirigien er un ar aute, en tot embargar-les era suspresa de tau sòrta qu'enquia e tot se desbrembèren de humar es sòns cigars. Quan se les referic se com era mia mair auie tornat soleta damb jo en ostau, eth Doctor se fotèc un bon còp damb era pauma dera man ena cueisha e eth Cavalièr Trelawney exclamèc:

- Òsca! òsca! e ena sua afogadura lancèc eth sòn excellent cigar ena humeneja. Plan abans de qué ac hesse s'auie botat de pès, e mesuraue a grani passi era cramba, mentre qu'eth Doctor, coma s'aquerò l'ajudèsse a enténer milhor, s'auie arrincat era empovassada perruca e se mos mostraue aquiu, coma ua figura plan estranha, damb eth sòn pròpri peu nere, talhat ath piente, coma se ditz en tèrmes de barberia.

Ara fin er inspector Dance acabèc era narracion.

- Senhor Dance, didec eth Cavalièr, qu'ètz vos un òme de plan nòble còr. Per çò d'auer atropelhat ad aqueth pervèrs, ac considèri, senhor mèn, coma ua accion meritòria, tau coma cauishigar sus un animau verinós. E per çò que hè ad aguest brave gojatet de Hawkins, eth qu'a estat "tromfo" en aguest jòc. Au, gojatet, vòs hèr eth favor de tirassar eth cordon d'aguesta campaneta? Qu'ei de besonh qu'obsequiem ath senhor inspector damb un bon veire de cervesa.
- Atau, donc, Jim, tu te penses auer en tòn poder çò qu'aguesti marridi cercauen?, didec eth Doctor.
- Aciu que l'auetz, didí en tot autrejar-li eth paquet estropat en tela impermeabla.

Eth Doctor lo cuelhec e li dèc torns e mès torns, coma s'es sòns dits dancèssen damb era impaciéncia nerviosa de daurir aquerò; mès en sòrta de hè'c atau, botèc eth paquet tranquillament ena sua pòcha.

- Cavalièr Trelawney, didec; tanlèu eth senhor Dance s'age begut era cervesa, li cau gésser, ara fòrça, entath servici de Sa Majestat; mès per çò que hè a Jim, me prepausi que se demore aguesta net a dormir ena mia casa; atau, donc, damb eth vòste permís, jo prepausaria que se li dèsse un bon tròç de pastisson hered entà que sope.
- Coma volgatz, Livesey, didec eth Cavalièr, Hawkins s'a meritat quauquarren milhor qu'un pastisson hered.

Dit aquerò, me heren a vier e botèren en ua tauleta laterau un gran e saborós pastisson de colom, que damb eth me despaché a conciéncia e plan agradiuament, pr'amor qu'era vertat ei que ja auia tanta hame coma un faucon. Mentretant, eth senhor Dance recebie naui compliments, prenie era sua cervesa e acabaue, ara fin, per dider-se adiu.

- E ara Cavalièr, didec eth Doctor…
- E ara, Livesey, exclamèc eth Cavalièr en madeish ton.
- Cada causa ath sòn temps, coma ditz ua dita, didec eth Doctor arrint; vos, auetz entenut a parlar d'aguest Flint, per çò que me pensi?
- Entenut a parlar d'eth! exclamèc eth Cavalièr, entenut a parlar d'eth! Qu'ei qu'a estat eth mès sanguinari filibustèr que jamès a crotzat er ocean. Barba-Ròia qu'ei un mainatge de popa ath sòn costat. Es espanhòus l'auien ua pòur tan òrra que, m'ac cau díder sincèrament, me sentia jo capinaut de qué Flint siguesse un anglés. Que jo è vist, damb es mèns pròpris uelhs, es gàbies deth sòn vaishèth,

ara nautada dera *Trinitat*, e eth cagat hilh d'embriac que damb eth jo m'auia embarcat, hec pròa entà darrèr, en tot refugiar-se ara prèssa en Pòrt-Espanha.

- Plan, donc, didec eth Doctor, tanben jo è entenut a parlar d'eth en Anglatèrra; mès era qüestion qu'ei aguesta: auie sòs?
- Sòs! exclamèc eth Cavalièr Trelawney, qu'ac auetz entenut! Pr'amor se qué ei aquerò qu'aguesti grossièrs cercauen senon sòs? Que les ei parièr a toti eri arren que non sigue sòs! Se non, per quina auta causa riscarien era sua pèth se non siguesse pes sòs?
- Aquerò ac veiram lèu lèu, repliquèc eth Doctor; mès qu'ètz tant excitat e charraire que non posqui trèir-ne tarlat de çò que desiri. Çò que jo voi saber qu'ei aquerò: supausant que jo è ena mia borsa, aciu, era clau entà desnishar eth lòc que Flint a deishat eth tresòr, aguest tresòr serà quauquarren que s'ac valgue?
- Que s'ac valgue! Per Sant George! Que valerà arren mès qu'aquerò: s'auem aguesta clau que sospechatz, jo naulejarè un vaishèth en Bristol e me harè a vier damb jo a vos e a Hawkins, e podetz estar-ne segur de qué desenterrarè eth tau tresòr encara qu'aja de cercar pendent un an sancer.
- Fòrça ben; ara, donc, se Jim ei d'acòrd, dauriram aguest paquet, didec eth Doctor en tot botar-lo sus era taula.

Eth paquet ère cosut, per çò qu'eth Doctor li calec trèir deth sòn estug uns estalhants e bracar es hius que l'assegurauen. Qu'apareisheren dues causes: un quadèrn e un papèr sagerat.

- Prumèr examinem eth quadèrn, suggeric eth Doctor.
- Autant eth Cavalièr coma jo èrem ja observant per dessús dera sua espatla quan eth lo dauric, donques que per çò que hè a jo, ja eth madeish Doctor m'auie abans convidat a que m'apressèssa sense ceremònies, deishant era taula a on auia sopat, pr'amor de participar en plaser dera curiosa investigacion. Ena prumèra plana non i auie que tralhes de manuscrit, coma es qu'un òme, damb ua pluma ena man, pòt hèr a manèra de practica o de divertiment. Ua des frases escrites ère era madeisha qu'eth Capitan amiaue enes diboishi indelebils deth sòn braç "Capricis de Billy Bones" Dempús se liegie aquerò: "Maese W. Bones, pilòt". "Non mès ròm", e "Apròp de Punta de Palma l'auec" e quauqui auti mots e paraules deishades d'anar, ena sua majoritat inintelligibles. Que non podí evitar que s'ahisquèsse eth mèn curiosèr pensant en qué serie çò de "L'auec" e qué siguec "çò qu'auec". Madeish podie èster ua bona estocada ena espatla que ua auta causa quinsevolh.
- Que non ne treiram eth tarlat d'aquerò, didec eth Doctor virant era huelha.

Es dètz o dotze planes següentes èren plies d'ua curiosa seria d'entrades. En extrèm de cada ua des linhes se vedie ua flècha, e ena auta ua suma de sòs, coma enes libres de compdes normaus; mès en sòrta de paraules explicatives, solet se trapaue un numèro de crotzes entre ua a era auta. Ena data mercada 12 de Junh de 1745, per exemple, se vedie clarament qu'era quantitat de setanta liures esterlines se deuie a quauqu'un, e non se vedien senon sies crotzes entà explicar era causa o origina deth deute. En bèri lòcs, entà

màger seguretat, se higie eth nòm de quauque lòc coma “Ara nautada de Caracas” o ben ua vulgara citacion geografica de latitud e longitud coma, 53º 17’ 20’’ e 19º 2’ 40’’.

Aqueth memorandum se tardaue per espaci de vint ans, aumentant, coma ei naturau, era chifra totau, a mida qu’eth temps auançaue, enquia qu’a tot darrèr se vedie un gran totau somat dempús de quate o cinc adicions equivòques corregides e coma apendix, aguestes tres paraules “Caisha de Bones”.

- Que non li trapi ad aquerò ne pès ne cap, didec eth Doctor.
- Donques era causa qu’ei clara coma era lum deth dia, exclamèc eth Cavalièr: aguest ei eth libre de compdes deth marrit mautaire. Aguestes crotzes ocupen aciu eth lòc des nòms de vaishèths e pòbles que esbaucèc o entrèc a saca. Es somes non son qu’era part qu’en cada hèta d’aguestes li toquèc ath nòste escorpiu, e a on auie bèth error ja vedetz que suenhaue de híger quauquarren qu’ac aclarisse coma “Ara nautada de Caracas” ja podetz dedusir per çò d’aguesta inscripcion que bèth malerós vaishèth siguec cuelhut ar abordatge ena nautada des còstes mentades. Que Diu age recebut en sòn sen as praubes amnes que tripulauen aguesta barca, hè ja temps!
- Qu’ei vertat, didec eth Doctor. Guarda de qué servís èster un gran viatjaire; qu’ei vertat. E era quantitat aumente a mida qu’eth puge de categoria.

Pòca causa mès i auie en libre, exceptat de determinacions geografiques de quauqui lòcs anotadi enes huelhes en blanc entath finau deth quadèrn, e ua taula entara deduccion de monedes franceses, angleses e espanhòles entà un valor comun.

- Un òme apraiat! exclamèc eth Doctor, que non ère ada eth que se li podessen hèr params, solide.
- Ara, seguic eth Cavalièr, guardem aguest aute.

Eth papèr que seguie entà examinar, ère sagerat en diuèrsi punts, en tot auer-se hèt servir un didau a manèra de sageth, dilhèu eth madeish qu’auia trapat jo ena borsa deth Capitan. Eth Doctor dauric es sagèths damb fòrça suenh e apareishec alavetz eth mapa d’ua isla, damb era sua latitud, longitud, sondes, nòms de montanhes, badines, caletes, anses, e totes es menudalhes de besonh entà poder amiar un vaishèth a ancorar segur enes sues còstes. Semblaue coma d’ues nau miles de longada e cinc d’amplada, en tot auer era figura d’ua sòrta de dragon de pès, e presentaue dus magnifics ancoratges, perfèctament barradi e ua eminéncia ena part centrau mercada damb eth nòm de “Eth Garda”. Se vedien quauques adicions hètes en data mès recenta, mès çò que subergessie ara vista èren tres crotzes mercades damb tinta ròia, dues ena part Nòrd dera isla e ua auta en Sud-èst, e ath delà, escrit ena madeisha tinta ròia en caractèrs fòrça clars e elegants, ben desparièrs dera ruda escritura deth Capitan, aguestes tres significatives paraules “Aciu eth tresòr”.

Peth darrèr, era madeisha man auie escrit aguestes explicacions complementàries.

“Un gran arbe, ena vessant de “Eth Garda”, en direccion entà N-N.N.E.

Illòt der esquelèt E.S.E.E. quarta ath E.

Dètz pès.

Era gran barra de plata ei en horat deth costat Nòrd; se la pòt trapar seguint era baishada deth ticolet entar Est, dètz braces entath Sud dera gran arròca nera dauant d'era.

Es armes se traparàn aisidament ena duna d'arena qu'ei ena punta Nòrd der ancoratge septentrionau, en direccion Est, quarta ath Nòrd.- J.F."

Qu'ère tot; mès, concís coma ère, e entà jo incomprensible, aumplic d'alegria ath Cavalièr e ath Doctor Livesey.

- Livesey, didec eth Cavalièr Trelawney, que vatz a abandonar de seguit era vòsta malerosa e penibla profession. Deman gesqui entà Bristol. En tres setmanes… non! en dues setmanes… en dètz dies, vos asseguri qu'auram eth milhor vaishèth, e plan que òc, era milhor tripulacion que pòt administrar Anglatèrra. Hawkins vierà damb nosati coma page d'a bòrd. Au! pro sai que seràs eth milhor page d'a bòrd, gojatet… Vos, Livesey, seratz eth mètge deth vaishèth; jo que serè er Almirant, plan que òc. Mos haram a vier a Redruce, Joyce e Hunter. Qu'auram vents favorables, viatge rapid, e sense era mendre dificultat traparam eth lòc indicat e en eth, sòs en pro quantitat entà minjar, entà arrossegar carròces e entà despéner coma princes pendent era rèsta dera nòsta vida.
- Trelawney, didec eth Doctor, prometi acompanhar-vos ena expedicion, e posqui respóner dera sua capitada; Jim tanben vierà, plan que òc, e serà un aunor entara empresa. Mès que i a un òme, un de solet, ath quau cranhi.
- E qui ei, exclamèc eth Cavalièr: nomentatz ad aguest tafurèl sense dilacion.
- Vos, repliquèc eth Doctor. Vos non auetz era fòrça de besonh entà refrenar era lengua. Nosati non èm es solets que coneishem era existéncia d'aguest document. Aguesti individús qu'an atacat er ostau aguesta net (decididi e valents brigands sense cap de dobte) madeish qu'es que s'auien demorat susvelhant era estranha barca que mos parlèc Dance, toti eri, e gausarè afirmar que d'auti mès encara, volgam o non, se cren damb era decision inquebrantabla d'apoderar-se dera caisha. Degun de nosati, donc, a de gésser solet, a compdar d'aué, enquia que sigam a bòrd. Jim e jo caminaram amassa mentretant.Vos amiaratz a Joyce e a Hunter quan gescatz entà Bristol e deth prumèr ath darrèr des qu'èm aciu mos auem de compromèter a non badar boca sus aquerò qu'auem desnishat.
- Livesey, didec eth Cavalièr, vos qu'auetz tostemp rason: per çò que hè a jo prometi estar-me mut coma en ua hòssa.

Part dusau

Eth codinèr dera “Espanhòla”

VII.-

Gesqui entà Bristol

Que passèc mès temps deth qu'eth Cavalièr Trelawney s'imaginèc ath principi, abans de qué siguéssem prèsti entà hèr-mos ena mar, e cap des nòsti plans primitius se podec executar, ne tansevolh eth qu'eth Doctor Livesey m'auesse tostemp damb eth. Eth Doctor li calec anar-se'n entà Londres pr'amor de cercar a un mètge que se'n hesse cargue dera sua clientèla; eth Cavalièr se n'anèc entà Bristol a on se botèc, damb tota era sua afogadura, mans ara òbra ena preparacion dera expedicion, e per çò que hè a jo me demorè installat ena Universitat, a cargue de Redruth eth venaire o garda de mont, lèu en qualitat de presoèr, encara que plen de sòmis maritims e des mès atrasentes anticipacions imaginàries d'isles estranhes e aventures novelesques. Me deleitaua en tot reprodusir-me en un mapa, pendent ores sanceres, toti es detalhs que rebrembaua. E sense botjar-me deth costat deth huec en salon deth patron dera casa, m'apressaua damb era fantasia ara ansiada isla, en totes es direccions possibles; exploraua cada acre de terren dera sua superfícia, pujaua vint còps en cim d'aqueth naut mont que cridauen "Eth Garda"e deth sòn cimalh gaudia des mès deliciosi e variadi panorames. Quauqui viatges vedia jo aquera isla densament caperada de canibals que damb eri auíem de lutar; uns auti còps plia de sauvatges animaus que mos perseguien; mès era vertat ei que totes es elucubracions dera mia fantasia non se retirauen en absolut as nòstes estranhes e tragiques aventures en aquera tèrra.

Atau anèren passant setmanes e setmanes enquia qu'un beròi dia arribèc ua carta dirigida ath Doctor Livesey, damb aguesta adicion "En cas d'abséncia deth Doctor, que daurisquen aguesta carta Tom Redruth o eth joen Hawquins". En compliment d'aguesta orde trapèrem, donc, o mèsalèu trapè jo, donques qu'eth garda de mont ère un òme pro arreculat en causes d'escritura e de lectura que non siguesse damb letres d'estamparia, trapè, digui, es importantes notíces següentes:

"Hotel dera Ancla, Bristol, Mars 1 de 17…

Estimat Livesey:

En non saber-me'n s'auetz tornat ena Universitat o ètz encara en Londres, vos mani aguesta per duplicat en ambdús lòcs.

Eth nòste vaishèth ei ja crompat e apraiat damb tot çò de besonh. Ara madeish ei prèst entà lheuar ancores en prumèr moment que calgue. Que non auetz vist jamès ena vòsta vida ua goleta mès eleganta, galharda e velera. Quinsevolh joen la poirie amiardamb era màger facilitat: qu'a dues centes tones de mesura e eth sòn nòm ei Era Espanhòla.

L'e crompat damb era ajuda deth mèn amic Blandy qu'a demostrat en aguesta escadença èster un susprenent coneishedor dera matèria. Aguest incomparable amic, literaument l'a consagrat eth còs e era amna as mèns interèssi e (ac posqui díder) madeish an hèt en Bristol toti, tanlèu an vist era sòrta de pòrt que mos dirigim: ei a díder en Pòrt tresòr…"

- Redruth, li didí en tot interrómper era lectura dera carta, eth Doctor Livesey non se botarà guaire content damb aquerò. Que veigui, a tot darrèr, qu'eth Cavalièr a deishat anar era sua lengua.
- Plan, qu'ei que non n'a eth dret de hè'c?, gasulhèc eth garda de mont. Me jògui ua botelha de ròm qu'eth Cavalièr pòt plan ben parlar sense demorar eth permís deth Doctor Livesey.

Dempús d'aquerò creiguí prudent deishar de cornèr quinsevolh comentari e seguí liegent:

"Blandy en persona trapèc Era Espanhòla, e damb ua abiletat qu'admiri, la crompèc per ua misèria. Que i a aciu en Bristol cèrts òmes monstruosament ostils ath praube Blandy. Semble que van pes carrèrs de Diu pregonant qu'eth mèn aunèst e excellent amic non a hèt qu'ua grossièra especulacion; qu' Era Espanhòla ère proprietat sua e que tot çò que hec ei vener-me-la a un prètz absurdament naut. Tot aquerò non son que calomnies evidentes, e çò de cèrt ei que cap des sòns autors gause remir es excellentes qualitats dera nòsta goleta.

Exceptat d'eth, didí, non compdaua damb arren mès. Es trabalhadors, o entà didè'c milhor, es apraiadors an anat vertadèrament a pas de tortuga. Mès aquerò non ère senon òbra de pòqui dies. Çò que me preocupaue mès ère era tripulacion.

Jo volia un vintenat d'òmes (en cas d'èster deth país, filibustèrs; o ben des odiadi francesi) mès semblaue qu'ac hège eth madeish diable, eth cas ei que jo non trapaua ne era mitat de çò que volia, enquia qu'un vertadèr còp de fortuna me hec a vier ar òme que me calie.

Un dia èra jo arturat en pòrt quan, per edart, entrè en convèrsa damb eth. Vedí qu'ère un vielh marinèr qu'a ua sòrta de tauèrna en Bristol coneishuda de toti es marinèrs, qu'a perdut era sua santat en tèrra e que receberie agradiuament un lòc de codinèr a bòrd, entà tornar en mar de nauèth. Me didec qu'aqueth maitin anaue per aquiu damb er in d'aspirar un shinhau es sabors der ocean.

M'esmoiguec prigondament, (coma vos madeish vos auríetz esmoigut) e encara que non per pietat, lo contractè coma codinèr dera nòsta goleta. John Silver qu'ei eth sòn nòm e li manque ua cama, çò qu'ena mia pensada ei ua recomanacion, pr'amor que l'a perdut en defensa dera sua patria, jos es ordes der immortau Hawke. Que non a cap tipe de pension, Livesey… Didetz-me, quini tempsi tant abominables viuem!

Ara plan, amic; ara prumeria non pensè qu'auia trapat ua auta causa qu'un simple codinèr; mès siguec, en realitat, tota ua tripulacion çò que jo desnishè. Entre Silver e jo auem artenhut, en ua setmana, era mès complida e caracteristica tripulacion que podéssem desirar; non d'aspècte agradiu ne arridolent, ei vertat, mès estacadi, per çò des sues cares, ath mès esforçat e indomdable esperit. Gausi declarar que poiríem plan ben derrotar a ua fragata de guèrra.

Silver a amiat era sua escrupulositat enquia licenciar a dus des òmes que jo auia contractat. Sense massa dificultat me desmostrèc en un moment oportun qu'es contractadi non ère qu'uns laparasses d'aigua doça que non servien entad arren, e que mèsalèu mos enredarien en cas de dificultats.

Me senti damb era mès excellenta santat e en admirabla disposicion d'animositat: que mingi coma un taure, dormisqui coma un soc e, ça que la, non descansarè enquia que non entena o veiga as mèns lops marins manobrar ar entorn deth vaishèth. Ena mar! Lèu ena mar! A trèir aguest tresòr! Era holia des glòries maritimes s'a poderat deth mèn cap. Atau, donc, Livesey, vietz ath mès córrer: se m'apreciatz de vertat, non perdatz ne ua menuta.

Deishatz ath gojat Hawquins que vage, sens pòsa, a visitar ara sua mair, acompanhat deth vielh Redruth, e qu'ambdús venguen dempús, ath mès córrer, entà Bristol"

Joan Trelawney".

"Postscriptum. M'en desbrembaua de dider-vos que Blandy, que dèishi damb er encargue de manar ua embarcacion ara nòsta cèrca se non auem tornat entà finaus d'Agòst, a trapat un individú admirable coma Capitan dera nòsta goleta, un òme plan seriós e estirat (causa que planhi) mès en tot es auti concèptes un vertadèr tresòr. Silver, dera sua part, mos a hèt a vier un òme fòrça competent coma pilòt: eth sòn nòm ei Arrow. Qu'è un contramèstre que fiule entara manòbra qu'ei ua glòria, atau, donc, es causes anaràn ben, a bòrd d' Era Espanhòla coma s'auéssem naulejat un vertadèr vaishèth de guèrra.

Me deishaua de dider-vos que Silver ei un òme de substància: me cònste personaument qu'a un compde en banc e qu'es sues despenes jamès an depassat es sòns estuavis. Dèishe encargada deth sòn establiment ara sua esposa e coma qu'aguesta ei ua mulastra, mos podem díder aciu, coma fradins qu'èm es dus, que me semble que non ei solet era salut senon era hemna çò que hè que Silver volgue gésser un aute còp a recórrer es mars.

P.P.S. Hawquins se pòt demorar ua net damb era sua mair."

J.T

Quinsevolh s'imaginarà sense cap esfòrç, era emocion que me costèc aguesta carta. Qu'èra un shinhau capvirat. Mès se i auec bèth còp un òme despechós sus era tèrra, aguest qu'ère cèrtament Tom Redruth que non hège ne podie hèr arren mès que gronhar e planher-se. Quinsevolh des gardes de mont subordinadi ada eth s'aurie escambiat per eth damb eth màger plaser, mès que non èren aguesti es desirs deth Cavalièr, e es sòns desirs qu'èren coma leis entre aquera brava gent. Arrés que non siguesse eth vielh Redruth s'aurie cuelhut era libertat de mormolhar dera manèra que l`ère permetut ada eth de hèr.

A londeman, eth e jo mos metérem en marcha, a pè, entar ostau der "Almirant Benbow", qu'en eth trapè ara mia mair fòrça ben de còs e d'amna. Eth Capitan aqueth, que pendent tant de temps auie estat entà nosati causa de tanti desengusti, auie anat ja en lòc a on es pervèrsi dèishen ja de shordar. Eth Cavalièr auie hèt apraiar toti es estralhs ath sòn cargue, e autant es salons dera part publica dera casa coma era ensenha der ostau, auien estat pientats de nauèth, en tot auer-se ahijut quauqui mòbles qu'abans nosati non auíem, entre eri, principaument, ua plan comòda cagira de braci entara mia mair, darrèr deth taulèr. Ath madeish temps, l'auie cercat a un gojatet, coma dera mia edat, en qualitat d'aprendís, que damb eth era mia mair non auie besonh de mès sirvents pendent era mia abséncia.

En veir ad aguest gojat siguec quan comprení totafet era mia vertadèra situacion. Enquiad aqueth moment m'auia fixat solet enes aventures que me demorauen, mès non ena casa que deishaua ath mèn darrèr. Atau siguec qu'aquiu, ena preséncia d'aqueth rude estranh, que s'anaue a demorar en mèn lòc, ath cant dera mia mair, me cuelhec irremediablament eth prumèr atac de lèrmes. Supausi qu'aqueth dia hi emmaliciar ad aqueth praube gojat que, en èster nau en mestièr, m'aufric mil oportunitats, que jo profitè, entà corregir-li çò que hège e entà umiliar-lo tot çò que podí.

Passèc era net, e a londeman, dempús deth dinar, Redruth e jo gessérem, de nauèth a pè, peth camin reiau. Me didí adiu plan esmoigut dera mia mair, dera caleta qu'auia viscut dès que neishí, e d'aqueth vielh e estimat "Almirant Benbow" que, totun, me semblaue mens estimat des d'eth moment que ja l'auie tocat era man profana deth pintor. Ua des darrères causes que pensé siguec en Capitan que tan soent gessie a vagar ath long dera plaja damb eth sòn chapèu volant-li sus era esquia, damb eth sòn cotèth penjat jos era blòda e eth sòn enòrme alongavistes dejós deth braç. Un instant dempús, ja auíem virat er angle des arròques, e eth mèn larèr e es sòns entorns auien despareishut.

Era tartana deth corrèu me cuelhec, en escurir, en *Royal George*, entath brugàs. Me meteren en aqueth coche entre un vielh gròs e eth men amic Redruth, e a maugrat deth desplasent movement e der aire hered dera net, me semble que hí bèra becaina des d'eth començament, e de seguit dormí coma un soc, madeish de pujada que de baishada, e estacion darrèr d'estacion, donques que quan me desvelhè, ac hi gràcies a ua insinuacion pòc amabla que sentí peth costat. Daurí alavetz es uelhs e me trapè que venguíem d'arturar-mos dauant d'un gran edifici en carrèr d'ua ciutat e qu'ère ja perfèctament de dia, des de hège fòrça temps.

- A on èm?, preguntè.
- En Bristol. didec Tom, baisha ja.

Eth senhor Telawney s'auie installat en un ostau près deth pòrt, pr'amor de susvelhar per eth madeish es trabalhs ena goleta. E entada era mos calie entamenar eth nòste rumb de seguit, e, damb grana alegria mia, eth nòste camin passaue ath long de toti es pòrts e, per tant, ath cant d'ua vertadèra multitud de vaishèths de totes es mides, de totes es nacionalitats e de toti es aparelhs imaginables.

En un, es marinèrs cantauen alègrament mentre trabalhauen; en un aute se vedien òmes suspenudi aquiu naut, sus eth mèn cap, cuelhudi solet per còrdes que non semblauen mès gròsses qu'es hius d'ua telaranha. Encara que tota era mia vida l'auia passat jo ena plaja, me semblaue qu'enquia alavetz non coneishia eth mar vertadèrament. Era flaira penetranta deth quitran e era sau qu'èren entà jo ua nauetat. Vedia es mès estranhs e meravilhosi caps que jamès an crotzat sus er ocean. Vedia, ath delà, fòrça vielhs marinèrs damb plendengues enes sues aurelhes e damb es sues pursères retortilhades en recauquilhs; e era majoritat hènt veir es sues ludentes coetes sus era esquia, e caminant toti eri damb aguest pas regular pròpri des marinèrs. Me podetz creir que s'auessa vist autrestanti reis o arquebisbes amassa non m'auria deleitat mès de çò que n'èra en aqueri moments.

E jo… jo madeish anaua tanben a hèr-me ena mar, anaua a calar-me en un goleta damb eth sòn contramèstre ordenant era manòbra damb eth sòn fiuleth, damb es sòns marinèrs de trenes, cantant ath compàs des ondades; e toti eri navegant ara cèrca d'ua isla desconeishuda, ara cèrca de tresòrs enterradi!

Encara èra jo gaudint d'aguesti sòmis quan de pic mos arturèrem dauant d'un gran ostau e mos trapèrem damb eth Cavalièr Trelawney, ja fòrça vestit e apraiat coma un oficiau

d’a bòrd, damb un vestit de gròssa tela bluenca, gessent, en aqueth moment, ena pòrta der ostau, damb ua expression alègra en sòn ròstre, e damb ua perfècta imitacion der anament volegadís de cu d’un marinèr.

- Tè! que ja ètz aciu, didec. Eth Doctor arribèc anet de Londres. Fòrça ben! Era companhia deth nòste vaisheth que ja ei complèta!
- Ò, senhor!, exclamè jo, e quan sarpam?
- Sarpar?, me responec, deman sense manca!

VIII.-

Era tauèrna de "Eth Garda"

Tanlèu acabè d'esdejoar, eth Cavalièr me balhèc ua carta dirigida a John Silver, ena sua tauèrna de "Eth Garda" e me didec que me serie aisit de trapar-la, seguint era linha des pòrts e estant ara demora entà quan vedessa ua petita tauèrna damb un alongavistes de marinèr, coma ensenha. Me lancè entà dehòra sense demora e plan content damb aguesta naua oportunitat que m'arribaue d'observar mès atentiuament e mès d'apròp toti aqueri vaishèths e marinèrs, e cuelhí eth camin, per tant, peth miei d'un gran revolum de gent, cars e hardèus de mèrques, pr'amor qu'ère aguesta era ora de màger trabalh e trafec enes pòrts, enquia que trapè, fin finau, era tauèrna en qüestion.

Qu'ère, de vertat, un lòc de tranquillitat pro acceptable. Era ensenha ère nauèth pintada, es hièstres auien naues cortines ròies e es estatges campauen suenhosament arenadi. Er establiment hège cantoada, en tot auer ua pòrta en cada carrèr, dubèrta de land en land, çò que hège qu'era sala de baish auesse fòrça aire e lum, a despiet des bromes de hum de tabac que gessien des boques des parroquians. Qu'èren aguesti, ena sua majoritat, marinèrs deth pòrt e parlauen en votz tan nauta que, en arribar, non podí mens qu'arturar-me ena pòrta, trantalhant e lèu damb pòur d'entrar.

Qu'èra jo ara demora deth patron, quan un òme gessec d'un quarto deth costat deth salon, e ath prumèr còp de uelh auí era seguretat de qué aqueth non ère cap aute senon John Silver. Era sua cama quèrra auie estat amputada des deth maluc, e jos eth braç quèr s'apuaue en ua muleta que manejaue damb era mès incredibla adretia, sautant sus era damb era agilitat d'un audèth. Qu'ère naut e fòrt, damb ua cara tan grana coma un cambalhon, arrasada e palla, mès intelligenta e alègra. Qu'ère segur que s'estaue content, fiulant alègrament mentre passaue entre es taules, e deishant anar, a cada pas, ua badinada graciosa o hènt un còp de paumet familhau sus era espatla a cada un des sòns parroquians favorits.

Ara plan, se me cau díder era vertat, coheissarè, que des dera prumèra mencion qu'eth Cavalièr hège ena sua carta de John Silver, comencè a crànher ath mèn laguens qu'aguest non siguesse un aute qu'eth "marinèr d'ua soleta cama" qu'era sua temuda aparicion susvelhè tant de temps en "Almirant Benbow". Que n'auí pro damb eth prumèr còp de uelh que hi sus eth, entà estavanir es mèns temors. Jo qu'auia vist ath Capitan pro ben, e a Black Dog, e ath cèc Pew e credí que ja damb aquerò me'n sobraue entà saber se com ère o auie d'èster un filibustèr, ei a díder, ua creatura, sivans jo, pro desparièra d'aqueth endreçat, arridolent e ben content patron de casa.

Tota era mia animositat me tornèc de seguit; passè en vestibul e me dirigí decidit entad aqueth òme, en madeish lòc que s'estaue en aqueth moment, emparat ena sua muleta e parlant damb un parroquian.

- Eth senhor Silver? preguntè en tot mostrar-li era carta.
- Que sò jo, gojatet; aguest qu'ei eth mèn nòm per çò que semble. E tu se qui ès?

E dempús, en veir era escritura deth Cavalièr ena envolopa dera carta, me semblèc coma se se tenguesse mau d'un espant involontari.

- Ò! me didec en votz nauta e aufrint-me era sua man, ara compreni, tu qu'ès eth petit page de cramba dera goleta, non ei vertat? M'alègri fòrça de veder-te.

E dident aquerò cuelhec era mia ena sua longa e poderosa man.

Precisament en aqueth moment un des parroquians qu'èren ena part mès retirada, se lheuèc còp sec e se precipitèc dehòra dera pòrta qu'auie près d'eth, çò que li permetèc arribar en carrèr en un virament de uelhs. Mès era sua precipitacion hec que tachèssa en eth era guardada e l'arreconeishì ath prumèr còp de uelh. Qu'ère aqueth madeish òme de cara arraulida, que li mancauen dus dits en ua man e que venguec un viatge en "Almirant Benbow".

- Ò! cridè jo, arturatz-lo! Qu'ei Black Dog!
- Que m'ei parièr se qui pòt èster, exclamèc Silver, mès non a pagat eth sòn compde. Harry, cor e agarra-lo!

Un des auti qu'èren ath costat dera pòrta se metec de pes en un bot e se precipitèc entà dehòra en persecucion deth hujutiu.

- Ò!, jo vau a hèr que pague çò qu'a consumit, encara que siguesse eth madeish Almirant Hawke en còs e amna.

E de seguit higec deishant-me anar era man:

- Qui dides tu qu'ei aguest… *Black*… qué?
- Black Dog, senhor, li responí. Non vos a condat eth senhor Trelawney çò des filibustèrs? Donques aguest qu'ère un d'eri.
- Qu'ei possible, exclamèc Silver. E un òme atau ena mia casa! Guarda tu Be, cor e ajuda a Harry a perseguir ad aguest. Atau, donc, ère un d'aguesti tafurèls, non? Ep! tu, Morgan, vene aciu. Beuies tu damb aguest òme?

Er interpelat qu'ère un vielh, peublanc e damb era cara color d'acajó, s'apressèc damb ua portadura pro marinèra, en tot voludar-se a babòrd e a tribòrd.

- Au, didec John Silver, damb seriositat, non as vist tu abans d'ara ad aguest Black… Balck Dog? ditz-m'ac rapid!
- Jo non, senhor, responec Morgan damb ua reveréncia.
- Tu non sabies se com se creidaue, è?
- Non senhor.
- Arrais e trons! Tom Morgan; balha-li gràcies a Diu per aquerò, exclamèc er irritat tauernèr, pr'amor que se jo m'en sai de qué ès barrejat damb miserables d'aguesta sòrta, te prometi, per èster qui sò, que non tornes a botar es pès ena mia casa, enten aquerò ben. E qué te didie?
- Era vertat que non m'en sai, que non paraua era aurelha.

- Qu'ei vertat! Dempús dideratz vosati qu'amiatz eth cap sus es espatles! Non ei aguest un benedit que non ve arren? Atau, donc, non te'n sabes! Non parères era aurelha, dilhèu non sabies ne damb qui parlaues, vertat? Ne se qué ère çò que te didie, è? Au, saja de brembar-te'n, qué ei çò que didie? viatges?, capitans? vaishèths?... Au, qué ère?
- Jo me pensi qu'èrem en tot parlar d'estirar era quilha
- Estirar-la, è? Qu'ei un gran ahèr, per cèrt. Qu'ei possible, òc…! Au, ve-te'n en tòn lòc, guit!

Mentre Morgan se'n tornaue entath sòn sèti, Silver gasulhèc lèu ena mia aurelha, en un ton confidenciau, que me semblèc fòrça vantaire entà jo:

- Aguest praube Tom Morgan qu'ei tot un òme aunèst; sonque qu'a eth malastre d'èster estupid.

E dempús lheuant de nauèth era votz, seguic:

- A veir, donc… Black Dog?... donques non, non coneishi aguest nòm, non. Ça que la, qu'è cèrta idia… òc, me pensi qu'è vist abans ad aguest *aigua-doça* per aciu. Me semble que solie vier abans damb un vagabond cèc.
- Plan que òc, li didí jo damb seguretat; qu'ac podetz creir. Jo coneishí tanben ad aguest cèc. Se cridaue Pew.
- Qu'ei vertat!, exclamèc Silver, fòrça excitat ja. Pew qu'ère eth sòn nòm, segur. A!, semblaue un perfècte verdon, plan que òc! Atau, s'ara agarram ad aguest Black Dog, ja auram notícies entà manar-li ath nòste brave patron Cavalièr Trelawney. Ben, qu'ei coma un gosset caçaire; me pensi que pòqui marinèrs auràn cames mès leugères qu'eth. Arrais e trons! me pensi que se l'aurie d'estamordir e amiar-lo aciu ben estrenhut. Donques qu'èren en tot parlar d'estirar era quilha, è? Ja li foterè jo ua bona repassada ad aguest brigand se me lo hèn a vier!

Tot eth temps que s'estèc en tirar aguesta descarga de menaces, non cessèc de recórrer eth salon d'un costat en aute, sautant agitadament sus era sua muleta, pataquejant damb era man sus es taules e mostrant ua agitacion tau que n'aurie estat pro entà convéncer ath jutge mès adreit e hèr quèir ena preson ath mès esperdigalhat. Es mies sospeches s'auien desvelhat de nauèth damb fòrça en trapar-me damb Black Dog ena madeisha tauèrna de "Eth Garda", per çò que me prepausè auer era guardada atentiua sus eth codinèr de *Era Espanhòla* e espiar es sòns mès petits movements. Mes aqueth òme ère massa escarrabilhat, e massa vop, e sobradament astut entà jo; atau, donc, lèu me distreiguí damb era arribada des dus mautaires qu'auien anat en persecucion de Black Dog, es quaus arribèren sense alend coheissant qu'auien perdut era tralha dera sua presa entre un revolum de gent e que s'auien vist pelejadi coma se siguessen panaires. En aqueri moments m'auria jogat jo eth cap en defensa dera innocéncia de John Silver.

- Guarda tu, ara, Hawkins, didec aguest, vaquí quin compromís entà un òme coma jo. Qué pensarà de jo eth Cavalièr Trelawney? Auer, jo, aciu, en aguesta casa, ad

aguest hilh deth diable, beuent eth mèn pròpri ròm! Qu'ei pro, vene e ditz-me se non ei causa deth diable; e aciu madeish, dauant des mèns uelhs, l'auem deishat que huge. Arrais e trons! Jo me pensi, gojatet, que tu me haràs justíca damb eth Capitan. Tu qu'ès encara un gojat, mès escarrabilhat coma un cambalong. Que ja me n'encuedè en tachar-te es uelhs ath dessús. Era causa qu'ei aguesta: qué posqui jo hèr damb aguesta muleta vielha qu'ei eth mèn supòrt? Quan jo començaua era mia carrèra de marinèr, ja m'auria sabut hèr a vier entà jo ad aguest *aigua doça* per dauant, man a man, e doblegar-lo en ua luta còs a còs. Òc, alavetz qu'ac auria hèt, mès ara, arrais e trons…!

En aguest punt deishèc de parlar còp sec, se demorèc damb era maishèra immobila e suspenuda coma s'auesse rebrembat bèra causa.

- Eth compde! didec a tot darrèr; tres veires de ròm! recolhons! que me n'auia ja desbrembat deth compde!

E deishant-se quèir en un banc, en díder aquerò, s'estarnèc en ua arridalhada tan sostenguda qu'es lèrmes acabèren regolejant peth sòn ròstre. Que non podí estar-me'n d'imitar-lo; atau, donc, arrírem amassa, ua arridalhada darrèr dera auta enquia qu'era tauèrna ressonèc damb es ressons des nòstes arridalhades.

- Tè! Donques que so jo bona fòca!, didec ara fin, en tot secar-se es caròles; tu e jo que seram boni amics, Hawkins, donques que s'ac volesse eth diable jo seria un paget d'a bòrd coma tu, mès ara, se qué li vam a hèr! que ja non ei temps de pensar en pegaries. Eth déuer ei çò de prumèr, camarada, atau ei que me vau a méter de seguit eth mèn chapèu e m'en vau damb tu, sense pèrder mès temps, a veir ath Cavalièr Trelawney e condar-li çò que s'a passat aciu. Pr'amor que, bremba-te'n de çò que te vau a díder, Hawkins, aquerò qu'ei seriós, tan seriós que ne tu ne jo gesseram damb çò que pomposament cridarè credit. Ne tu tanpòc, digui… vai damb eth pèc! Es dus qu'èm ara pècs de nautada. Mès, per Sant George, aqueth òc que sabec hè'c damb eth mèn compde.

E, en díder aquerò, comencèc a arrir de nauèth e damb tau fòrça comunicatiua, encara que jo non li trapaua cap sens ne cap gràcia a çò que venguie de díder, me vedí arrossegat de nauèth a acompanhar-lo ena sua tarabastosa arridalhada.

Ena nòsta petita excursion ath long des pòrts se me mostrèc coma eth mès serviciau e interessant companh, en tot explicar-me apròp de cada un des principaus vaishèths tot aquerò que se restacaue as sòns aparelhs, ara sua capacitat, ara nacionalitat, as òbres que se hègen en eri, s'un ère en tot cargar, er aute descargant, s'eth de mès enlà ère prèst entà sarpar e en cada moment barrejant divertides anecdòtes, de vaishèth e de navegants, o repetint-me es frases des tecnicismes d'a bòrd enquia que jo les aprenessa perfèctament. Alavetz comencè a creir qu'aqueth òme ère positiuament un des milhors marinèrs possibles.

Quan arribèrem en ostau, eth Cavalièr e eth Doctor Livesey èren seigudi amassa acabant alègrament d'escurar era botelha de cervesa damb eth sòn brinde corresponent, abans de qué se metessen en marcha entà tier-li a *Era Espanhòla* ua visita d'inspeccion.

John Silver les condèc çò que venguie de passar, dera *pe* ara *pa*, damb ua parlòta plia d'animacion e sauvant era mès perfècta vertat en sòn relat.

- Açò siguec çò que se passèc, non ei vertat Hawkins? s'interrompie de quan en quan, qu'ara sua interpelacion, plan que òc, auia de respóner afirmatiuament.

Es dus Cavalièrs deplorèren fòrça que Black Dog s'auesse escapat, mès toti mos calec acceptar que non se podie hèr arren, per çò que, dempús d'auer recebut coraus compliments, John Silver cuelhec era sua muleta de nauèth e partic entara tauèrna.

- Toti a bòrd, aguesta tarde tàs quate, li cridèc eth Cavalièr, quan ja eth s'aluenhaue.
- Òsca, òsca, òsca! exclamèc eth codinèr damb afogadura e seguint eth sòn camin.
- Escotatz-me, senhor Trelawney, didec eth Doctor, normaument jo non è ua grana fe enes vòstes descubèrtes, mès per çò que hè a John Silver me cau coheissar que m'agrade complètament.
- Un òme coma aguest qu'ei un "tromfo" en man, declarèc eth Cavalièr.
- E ara, higec eth Doctor, opini que Jim a de vier damb nosati a bòrd, non vos semble?
- Que i sò d'acòrd, responec eth senhor Trelawney. Cuelh eth tòn chapèu, Hawkins, e vam a veir aguest famòs vaishèth.

IX.-

Povora e armes

Era Espanhòla qu'ère a ua distància considerabla e nosati hérem eth nòste camin entre es elaborades e elegantes proes d'uns vaishèths e es popes des auti, qu'eth sòn cordatge e vergues, uns còps s'enredauen e jadien jos es nòsti pès, d'auti se voludauen damb gràcia sus es nòsti caps. Fin finau arribèrem en nòste vaishèth qu'en eth mos recebec, tanlèu sautèrem a bòrd, eth pilòt, senhor Arrow, un vielh marinèr de tèsta bruna damb plendengues enes sues aurelhes e que, per malastre, auie es uelhs tòrçudi. Eth Cavalièr e eth semblauen avenir-se pro e amiar-se en boni tèrmes, mès que non me tardè en veir que non se passaue madeish damb es relacions deth madeish senhor Telawney damb eth Capitan de *Era Espanhòla*.

Aguest darrèr ère un òme d'aspècte sevèr que semblaue enrabiat damb tot, a bòrd dera nòsta goleta, e lèu mos diderie se per qué, donques que sonque entrar en salon principau, un marinèr venguec entà nosati e mos didec:

- Cavalièr, eth Capitan Smollet vò parlar damb vos.
- Tostemp sò as ordes deth Capitan, responec eth Cavalièr. Hètz que passe.

Eth Capitan qu'ère apròp deth sòn messatgèr entrèc de seguit e barrèc era pòrta ath sòn darrèr.

- Plan ben, Capitan Smollet, qué ei çò que voletz dider-mos? Supausi que tot aciu va ara ora e ei tot apraiat coma entre boni navegants e vertadèra gent de mar.
- Guardatz, senhor, responec eth Capitan, me semble que parlar francament ei tostemp çò de mès practic, encara que sigue damb eth risque de qué vos ofensetz. Vaquí era mia pensada: non m'agrade aguest viatge, non m'agrade era tripulacion e non m'agrade eth dusau d'a bòrd: aquerò qu'ei parlar clar e sense trebucs.
- Dilhèu òc, senhor mèn, tanpòc vos agrade eth vaishèth?, higec eth Cavalièr, pro shordat, per çò que me semblèc.
- Sus aquerò que non è arren a díder, pr'amor qu'encara non l'è vist botjar-se. A prumèr còp de uelh me semble un velèr plan beròi: non posqui díder arren mès.
- Dilhèu tanpòc vos agrade eth patron, remerquèc eth Cavalièr.

En aguest punt eth Doctor Livesey credec oportun intervier dident:

- Un moment, senhors, un moment, se vos platz. Aguestes preguntes non amien entad arren mès, que pensar que i a ua mala volontat damnatjosa. Jo me pensi qu'eth Capitan, o a parlat massa o a parlat massa pòc, e me creigui en déuer de preguntar-li entà que mos explique es sues paraules. Auetz dit, entà començar, que non vos agrade aguest viatge. A veir… per qué?
- M'auetz contractat, senhor, mejançant eth sistèma de çò que nosati cridam "plec barrat". M'auetz alistat simplament entà governar un vaishèth, en tot amiar-lo en punt e rumb que didesse eth contractant. Enquia aciu tot s'està ben. Mès ara me

trapi que toti e cada un des òmes dera tripulacion, se'n saben mès que jo sus eth nòste viatge. Jo non posqui qualificar aquerò de normau ne rasonable; ei aquerò?

- Òc, qu'auetz rason, didec eth Doctor.
- De seguit me n'è sabut pes mèns marinèrs, que vam ara cèrca d'un tresòr, non desbrembetz que son eri es que m'ac an hèt saber. Ara plan, aquerò deth tresòr qu'a es sòns perilhs. A jo non m'agraden es viatges de tresòrs per cap motiu, e encara mès quan son secrets, e sustot (perdonatz-me senhor Trelawney) quan eth tau secret l'a estat fidat ja ath parroquet.
- Ath parroquet de Silver?, preguntèc eth Cavalièr.
- Qu'è parlat en sentit figurat. Voi díder qu'a estat escampilhat. Jo me pensi que degun de vosati, cavalièrs, sap pro ben a on s'a calat. Vos diderè, donc, era mia pensada sense trebucs: aguest qu'ei un ahèr de vida o mòrt e ua contingéncia positiuament delicada.
- Atau ac veigui jo, didec eth Doctor, e me semble qu'ei tan clar coma cèrt. Qu'em enes contingéncies, encara que non mos trapam tant ena escurina coma vos pensatz. Mès didéretz tanben que non vos agradaue era tripulacion, vos pensatz que non son vertadèrs marinèrs?
- Non m'agraden, senhor, persutèc eth Capitan Smollet. Me semble qu'auia d'auer estat jo qui alistèsse as mèns òmes, en tot anar en ua expedicion coma aguesta.
- Dilhèu auetz rason, repliquèc eth Doctor. Dilhèu aurie estat milhor qu'eth mèn amic auesse hèt era sua causida d'acòrd damb vos. Mès me pensi qu'era fauta, se l'auec, siguec complètament involontària. Fin finau, didéretz que tanpòc vos agrade eth dusau d'a bòrd, eth senhor Arrow.
- Atau ei, senhor. Jo me pensi qu'ei un bon marinèr, mès se barrege massa familhaument damb era tripulacion entà èster un bon oficiau. Un pilòt s'a de hèr respectar tostemp, e non a de brindar, coma aguest, en companhia intima, damb es marinèrs.
- Dilheu voletz díder qu'er òme beu? exclamèc eth Cavalièr.
- Non senhor, sonque qu'a massa intimitat damb es òmes dera tripulacion.
- Plan ben, Capitan, didec eth Doctor; mès se mos cau evitar dificultats, didetz-mos çò que desiratz.
- Ben, senhors; ètz decididi a entamenar aguesta expedicion?
- Contra vent e marèa, responec eth Cavalièr.
- Fòrça ben, didec eth Capitan. Plan que òc ja auetz auut era paciéncia d'escotar-me causes que non podia provar, escotatz, donc, quauques paraules mès. S'està plaçant era povora e es armes enes cales de proa: per qué non botar-les en un lòc a prepaus, qu'ei aciu, precisament, dejós deth salon? Prumèr punt. Ara, eth dusau: vos ètz a vier a quate persones dera vòsta pròpria servitud que, sivans è entenut, auràn es sòns dormitòris a proa, amassa damb es auti òmes; per qué non autrejar-les es cabines que i a aciu ath costat dera cramba de popa?
- Bèra causa mès? preguntèc eth senhor Trelawney.
- Òc, encara i a ua auta exigéncia, seguic eth Capitan. Per malastre, ja s'a parlat e divulgat fòrça sus era expedicion.
- Òc, massa, apuèc eth Doctor.

- Vos vau a díder çò que jo madeish è entenut, seguic eth Capitan; diden que vosati auetz un mapa de cèrta isla qu'en eth i a crotzes ròies que mèrquen eth lòc exacte que son enterrades es riqueses; higen qu'era isla ei… (e aciu nomentèc era longitud e latitud damb tota exactitud).
- Jamès è dit jo tau causa, exclamèc eth Cavalièr.
- Eth cas ei qu'es òmes se'n saben, repliquèc eth Capitan.
- Livesey, dilhèu i a bèra indiscricion vòsta; o dilhèu tu, Hawkins, exclamèc eth senhor Trelawney.
- Que non s'ac vau desnishar ara se qui a estat er indiscrèt, didec eth Doctor.

Dera mia part, me siguec aisit notar que ne eth ne eth Capitan li dauen massa pes as afirmacions e protestes deth senhor Trelawney, sense que jo madeish deishèssa de pensar coma eri, donques que me constaue qu'eth Cavalièr ère un blagaire incorregible. Ça que la, en aguesta escadença, didie era pura vertat, sivans me pensi, e ère un hèt que degun auie revelat era posicion geografica dera isla.

- Felicitacions, cavalièrs, seguic eth Capitan; jo non sai en quines mans ei aguest mapa, mès boti coma condicion estricta que se tengue completament secret e amagat enquia e tot de jo madeish e deth mèn dusau, eth senhor Arrow, e se non ei atau, renóncii ath mèn lòc en aguest madeish instant.
- Compreni, didec eth Doctor; çò que voletz ei qu'er objècte reau se tengue tant amagat coma sigue possible e que, mentretant, convertim era popa en ua vertadèra fortalesa, susvelhada pes nòsti pròpris òmes e aprovedida damb tota era povora e armes que pogam dispausar a bòrd. En d'autes paraules, que cranhetz ua rebellion.
- Cavalièr, didec greument eth Capitan Smollet, que non ère era mia intencion ofener-vos, e permetetz-me remir-vos eth dret de botar enes mèns pòts paraules que jo non è prononciat. Que non i a cap Capitan que podesse creder-se autorizat a hèr-se ena mar, s'auesse es pròves de besonh entà díder çò que vos m'auetz supausat. Per çò que hè ath pilòt, me pensi qu'ei totafet aunèst; quauqui uns des nòsti tripulants ne son solide, e dilhèu ne siguen toti, per çò que semble. Mès vos cau tier en compde que sus jo pese era dobla responsabilitat dera seguretat dera embarcacion e dera vida de cada òme qu'era nòsta goleta amie a bòrd. M'a semblat qu'es causes non anauen per un camin massa dret e m'a semblat prudent demanar-vos que se cuelhessen precaucions: qu'ei tot çò que me cau díder.
- Capitan Smollet, comencèc a díder eth Doctor damb un cèrt arridolet enes pòts. Auetz entenut a parlar bèth còp dera vielha fabulacion dera montanha e er arrat? Vos demani mil perdons, mès era vertat ei que m'auetz hèt a vier ena memòria era tau fabulacion. Quan entréretz aciu, me jògui era mia perruca a que vos pensàuetz mès causes des que coheissatz.
- Doctor, qu'ètz fòrça intelligent, responec eth Capitan; quan entrè aciu me pensè que me haríetz enlà deth vaishèth. Non m'imaginè qu'eth senhor Trelawney auesse entenut a díder ua soleta paraula de tot çò qu'è dit.

- E non anàuetz enganhat, exclamèc eth Cavalièr. Se non auesse estat pera mediacion oportuna de Livesey jo vos auria dat eth viatge. Mès ara ja vos è escotat e se harà tot çò que volgatz; mès aquerò non m'empedís pensar qu'ètz enganhat en aguest ahèr.
- Sus tot aquerò, pensatz çò que volgatz, didec eth Capitan. Veiratz, totun, se com jo complisqui eth mèn déuer.

Dit aquerò saludèc e gessec sense díder arren mès.

- Trelawney, didec eth Doctor, en contra de çò que me pensaua, veigui que vos, auetz sajat de hèr-vos a vier a bòrd a dus òmes aunèsti: eth Capitan Smollet e John Silver.
- Silver, se voletz, cridèc eth Cavalièr. Per çò d'aguest intolerable farlabica, declari qu'era sua conducta non me semble digna ne d'òme, ne de marinèr, ne plan mens d'anglés.
- Plan ben, didec eth Doctor, ja ac veiram.

Quan pugèrem pera cubèrta ja es òmes auien començat a cambiar eth lòc des armes e dera povora, cantant mentre trabalhauen, mentre eth Capitan e eth pilòt susvelhauen eth transpòrt.

Eth nau orde de causes qu'ère deth men gust. Tot er apraiament anterior deth vaishèth siguec cambiat. S'auien hèt sies lhets-baiards en castèth de popa, darrèr d'aquerò que constituie eth salon principau, en èster accesibla aguesta seccion de cabines, entara galera e eth castèth de proa, solet per un estret correder a babòrd. S'auie decidit, ath principi, qu'eth Capitan, eth Pilòt, Hunter, Joyce, eth Doctor e eth Cavalièr ocupèssen aguesti sies cabines. Ara s'acordèc que Redruth e jo ocupèssem dus d'eres e qu'eth senhor Arrow e eth Capitan dormissen sus era cubèrta en aquerò que se cride en nautica *era carròça*, qu'auie estat amplada per un costat enquia botar-la en un estat que lèu se podie cridar *eth tendolet*. Qu'ère aguesta fòrça baisha, cèrtament, mès non tant que non permetesse penjar damb comoditat un parelh de balancèrs, e enquia e tot me pensi qu'eth pilòt semblèc mès content damb er apraiament, encara qu'eth, dilhèu, non n'ère guaire segur dera tripulacion. Ça que la, tot aquerò non ei qu'ua simpla conjectura, pr'amor que coma se veirà de seguit, non auérem pendent guaire temps eth benefici des sues opinions.

Qu'èrem toti trabalhant rudament en cambiament dera povora e des armes, en apraiament des baiards e des cabines quan es darrèrs dus tripulants e John Silver damb eri arribèren en un petit vaishèth dera còsta.

Eth codinèr sautèc a bòrd damb era leugeresa d'un monard, e tanlèu vedec çò que hègem, exclamèc:

- Ola, gojats, se qué hètz?
- Cambiam es municions e es armes, ja ac vedetz, responec un marinèr.

- Per qué? mil diables! exclamèc Silver. Se mos entretiem en aquerò perderam era marèa deth maitin!
- Que jo ac è ordenat, didec et Capitan secament. Vos, amic, baishatz ena codina qu'era gent ja deu auer talents de sopar.
- Corrent, corrent, responec eth codinèr en tot tocar-se, a manèra de reveréncia, era cabeladura. e despareishec de seguit en direccion ara sua galera.
- Qu'ei un brave òme, Capitan, didec eth Doctor.
- Ei plan possible, cavalièr, repliquèc eth Capitan, en patz damb aguest, en patz damb toti. Pressèc ara seguida as que cambiauen era povora, e de pic, en tot fixar-se en jo, qu'èra entretengut examinant era anèra de tornada qu'amiàuem ath miei deth vaishèth, me cridèc damb aspresa:
- Ola tu, mòssi, dehòra d'aciu! Ve-te'n entara codina e cerca bèra causa entà hèr.

E encara que m'esdeguè a complir eth sòn mandat, l'entení díder encara, en votz plan nauta ath Doctor:

- Que jo non è favorits en mèn vaishèth.

Vos posqui assegurar qu'en aqueri moments abondaua jo enes opinions e sentiments deth senhor Trelawney respècte deth Capitan, qu'auia en òdi damb totes es mies fòrces.

X.-

Eth viatge

Tota aquera net la passèrem en gran movement, en tot alistà'c tot, botar cada causa en sòn lòc e veir arribar, ua darrèr dera auta, barques plies d'amics deth Cavalièr, coma eth senhor Blandy e d'auti d'aguesta sòrta que venguien a desirar-li ua bona e erosa tornada. Jamès en nòste "Almirant Benbow" auí ua net semblabla, ne tansevolh era mitat dera faena qu'auí en aguest, e podetz creder-me qu'èra ja rendut de cansament quan un shinhau abans dera auba, eth contramèstre hec sonar eth sòn fiulet e tota era tripulacion comencèc a manobrar en cabestrant. Mès encara qu'auesse estat eth doble dera qu'ère, era mia mia fatiga non m'aurie separat dera cubèrta. Tot aquerò qu'ère nau e interessant entà jo, es concises ordes, era penetranta nòta deth fiulet e es marinèrs botjant-se entàs sòns lòcs ath teunhe resplendor des lantèrnes deth vaishèth.

- E ara, Barbacoa, deisha-mos anar ua estròfa, cridèc ua votz.
- Era coneishuda, higec ua uata.
- Que vage pera vielha coneishuda, camarades, cridèc Silver qu'ère aquiu de pès, damb era sua muleta jos eth braç; e de seguit s'estarnèc en aquera terribla melodia que m'ère tan coneishuda:

"Son quinze es que vòlen eth còfre d'aguest mòrt".

Ad aquerò era tripulacion sancera contestaue a còr:

" Son quinze, jo!, a, a! son quinze, visca eth ròm!"

E era tresau repeticion deth còr, possèc es barres deth cabestrant ath sòn dauant damb grana fòrça.

Mès, enquia e tot en aqueth moment d'excitación, aguest cant lugubre me transferie damb era imaginacion en un dusau, en vielh ostau der "Almirant Benbow" qu'en eth entenia de nauèth era votz d'aqueth Capitan subergessent sus eth còr sancer. Mès lèu lèu era ancora ère ja dehòra e se la deishaue penjar, regolejant ath cant dera proa. De seguit s'issèren tanben es veles que comencèren a holar-se doçament damb era brisa, e es còstes e es vaishèths comencèren a desfilar dauant des mèns uelhs en un e en un aute costat, de tau sòrta que, abans de qué auessa anat a cercar en saunei ua ora de repaus, ja *Era Espanhòla* auie sarpat gentilament, començant eth sòn viatge entara Isla deth Tresòr.

Que non sò per referir toti e cada un des detalhs d'aguest viatge: qu'ei pro díder que siguec fòrça prospèr; qu'era nòsta goleta balhèc mòstres de qué ère ua bona e leugèra embarcacion; qu'es tripulants èren, toti, marinèrs experimentats, e qu'eth Capitan sabie pro ben çò qu'amiaue entre mans. Mès abans de qué arribèssem apròp des còstes dera Isla deth Tresòr, se passèren dues o tres causes que me cau racondar entara comprenença d'aguesta narracion.

Arrow, eth pilòt, lèu se tornèc molt pejor de çò qu'eth Capitan auie cranhut: que non auie era mendre autoritat sus es marinèrs, que hègen d'eth çò que volien. Mès aquerò non ère çò de pejor, senon qu'un o dus dies dempús dera nòsta partença comencèc a presentar-se sus era cubèrta damb es uelhs rogidi, era cara rogida, era lengua maladreta e toti es senhaus mès evidents dera embriaguesa. Un còp e un aute se l'auec de manar entara cala, castigat. Bèri còps queiguie trincant-se era cara; d'auti se passaue eth dia sancer ena sua estrada ath costat deth tendolet. Coma ua reaccion, que se tardaue un o dus dies, se lo vedie sòbri e prèst a atier eth sòn trabalh, aumens d'ua manèra passabla.

Mentretant nosati non podíem saber d'a on treiguie era beuenda; aguest qu'ère eth secret misteriós deth nòste vaishèth. Era nòsta susvelhança renauida e multiplicada arren podec hèr; que siguec inutil tot çò que hérem entà saber-mo'n. L'ac solíem preguntar ara cara e alavetz, ua de dues; o se n'arrie dauant des nòste barbes s'ère embriac, o remie testudament que s'embriaguèsse, se se passaue qu'ère en sòn sen, en tot díder que non tastaue arren que non siguesse aigua.

Non solet ère inutil en qualitat d'oficiau deth vaishèth, e plan dolent coma hònt de males influéncies entre es òmes dera tripulacion, senon que se vedie clarament que, ath pas qu'anaue, lèu acabarie en tot aucir-se contra tot dret. Atau, donc, arrés s'estonèc ne se'n hec quan en ua net plan escura qu'era mar semblaue mens tranquilla que de costum aqueth òme despareishec sense que l'ajam tornat a veir mès.

- Òme ar aigua!, didec eth Capitan. Felicitacions, senhors, aquerò mos estauvie er anuèg de meter-li cadies.

Eth hèt ei que, despareishut eth, mos trapàuem sense pilòt e mos calie, per tant, ascendir a un des tripulants. Job Anderson, eth contramèstre, qu'ère eth mès avient de toti es d'a bòrd; atau, donc, encara que sauvant eth sòn titol primitiu, passèc a desvolopar eth cargue de pilòt. Eth senhor Trelawney, qu'auie estudiat era marina e auie viatjat fòrça, coma se rebrembarà, auie coneishements que lo hègen fòrça util en aguestes circonstàncies, e reaument les metec en practica en tot exercir era susvelhança pròpria deth pilòt enes dies qu'eth temps ac demanaue. Per çò deth timonèr Israel Hands, ère un vielh e experimentat marinèr, suenhós e astut, e un se'n podie fidar en tot e entà tot.

Qu'ère aguest eth gran confident de Silver, qu'eth sòn nòm m'amie a parlar deth nòste codinèr Barbacoa, coma lo cridaue era tripulacion.

A bòrd dera embarcacion cargaue aguest era sua muleta en tot penjar-la en còth mejançant un tibador, damb era fin d'auer es mans liures e prèstes ath maximum. Qu'ère digne de cridar era atencion veder-lo sagerar eth pè dera sua muleta contra era henerecla de quauqua hustòta e, emparant-se en era, premanir fòrça ben era sua codina, coma ac poirie hèr quinsevolh òme san e sancer en tèrra. Mès encara ère mès estranh veder-lo es dies de temps dolent trauessar era cubèrta. Se lo vedie passar d'un costat en aute, ja tient era sua muleta, ja arrossegant-la ath sòn darrèr damb er tibador, tan rapid e damb tant assopliment coma ac poirie hèr un òme qu'auesse es dues cames. E ça que la,

quauqui uns des marinèrs, aqueri que ja auien hèt bèra auta trauersada damb eth, didien que hège pena veder-lo tant aclapat.

- Aguest Barbacoa que non ei un òme comun, me didie un còp eth timonèr. Ena sua joenessa que hec es sòns estudis e, quan arribe era escadença, pòt parlar coma un libre. E valent, aquerò plan!. Un leon que non ei arren en comparèr damb Barbacoa. Que l'è vist escampar a quate enemics, d'un solet viatge, en tot amorrar-les en solèr, e sense amiar eth ua soleta arma ena man.

Tota era tripulacion lo respectaue e enquia e tot posqui díder que l'aubedie. Qu'auie ua manèra plan particulara d'insinuar-se quan parlaue damb cada un, e tostemp trapaue era ocasión de hér-les a toti un petit servici. Per çò que hè a jo, Silver ère extraordinariament amable e tostemp se mostraue content de veder-me campar ena sua galera, qu'auie tostemp neta e ludenta coma un miralh: es caceròles èren brunides e lustroses e eth sòn parroquet ère tostemp ena gàbia, en un cornèr.

- Vene aciu, Hawkins, vene aciu, solie dider-me. Vene a hèr ua charrada damb eth tòn amic John. Qu'arrés ei tan planvengut coma tu, hilh mèn. Sè-te e ven a enténer çò que se passe. Vaquí ath *Capitan Flint*, atau lo cridi jo ath mèn parroquet en memòria deth celèbre filibustèr, vaquí ath *Capitan Flint*, en tot predider-mos era bona capitada deth nòste viatge. Non ei vertat, *Capitan*?

E eth parroquet, coma se li dèssen còrda, se deishaue anar cridant:

- Pèces d'a ueit! pèces d'a ueit! pèces d'a ueit! pèces d'a ueit! e aquerò damb ua rapiditat tau, qu'un s'estonaue de veir que non se l'acabaue er alend; e non cessaue enquia que Silver secodie eth sòn mocador sus era gàbia der animau.
- Ara plan, Hawkins, aquiu a on lo ves, aguest audèth deu auer ja aumens dus cents ans. Lèu toti eri son pòc mens qu'etèrns e jo pensi, sus aquerò, que sonque eth diable aurà vist mès atrocitats e orrors qu'eth. Pensa qu'aguest siguec deth Capitan England, deth celèbre e gran pirata England. Qu'a estat en Madagascar e en Malabar, en Surinan, en Providéncia e en Porto Bello. Aguest assistic ara exploracion e repesca des vaishèths cargadi de plata en.honsadi, e aquiu siguec a on aprenec era sua dita de "*Pèces d'a ueit*" çò que non ei guaire de meravilhar, pr'amor que, guarda Hawkins, que se'n treigueren d'eres mès de tres centes cinquanta mil. Siguec tanben en abordatge deth Virrei des Indies, apròp de Goa, e en veder-lo ara, se pensarie qu'alavetz ère nauèth neishut. Mès que ja as flairat era povora, non ei vertat *Capitan*?
- Prèsti toti entara batossa!, cridèc er animau.
- A! aguest animalet qu'ei ua jòia, higie eth codinèr, mentre li balhaue bocins de sucre que treiguie des sues pòches.

Alavetz er audèth s'apegaue as barrons dera gàbia e començaue a renegar e a maudíder, d'ua manèra tan plia de marridesa, que semblaue mentida. Alavetz John se vedie obligat a híger:

- Qui se botge en quitran, que s'apegue. Vaquí, se non, ad aguest innocent animalet mèn, renegant coma un desesperat e non per aquerò l'auem d'acusar. Te pòs creir que madeish ac harie dauant de monges capuchines e fraires descauci.

E John alavetz se tocaue era sua cabeladura d'aquera manèra solemna e particulara qu'eth auie e que me confirmaue a jo ena credença de qué aqueth ère eth milhor des òmes.

Mentretant, eth Cavalièr e eth Capitan contunhauen encara enes sues relacions pòc amistoses. Eth Cavalièr non ne hege gran mistèri des sòns sentiments, senon que mespredaue clarament ath Capitan. Aguest, dera sua part, jamès parlaue senon quan li dirigien era paraula, e enquia e tot en aguesti casi, d'ua manèra cuerta, seca e brusca, e ne ua soleta paraula inutila. Arreconeishie, quan se l'amiaue en un cornèr, qu'auie estat injust e enganhat sus era sua tripulacion; que quauqui uns des sòns òmes èren tan vigorosi e adreits coma eth podie desirar-les e que toti s'auien comportat enquiath moment perfèctament ben.

Per çò que hège ara goleta, qu'ère er òme encamardat d'era, e solie díder:

- Tostemp ei prèsta entà agarrar eth vent, damb mès docilitat e leugeresa que se siguesse ua bona esposa compladent ath sòn marit. Ça que la, higie, encara non èm de tornada entà casa, e torni a díder que non m'agrade aguesta expedicion.

Ad aguestes darrères paraules eth Cavalièr viraue era esquia e se metie a recórrer era cubèrta, en tot manar ath diable ad aqueth òme, coma de costum.

- Ua trufaria mès d'aguest òme, e un dia d'aguesti vau a crebar, solie díder.

Qu'auérem un shinhau de mau temps, çò que servic entà provar-mos es bones qualitats de *Era Espanhòla*. Toti e cada un des òmes d'a bòrd semblauen contents, e era vertat ei qu'aurien pecat sobradament d'exigéncia s'auesse estat de ua auta manèra, pr'amor que que jo sò que jamès ua tripulacion siguec mès mimada e consentida des de qu'eth Patriarca Noé naveguèc ena sua biblica arca. Damb eth mendre pretèxt se doblegaue eth ròm diadèr, e eth *pudding* de haria en dies extraordinaris, per exemple, s'eth Cavalièr sabie qu'ère er aniversari de quauqu'un des marinèrs, e jamès mancaue un barril de bones pomes, dubèrt e plaçat ena cubèrta, entà que tot aqueth que volesse s'aprovedisse damb era sua man.

- Jamès è vist cap causa bona gessent de tractaments parièrs, didie eth Capitan ath Doctor Livesey. Ath qu'elève corbassi, aguesti li trèn es uelhs: aguesta qu'ei simplament era mia pensada.

Totun, *causa bona* gessec deth barril de pomes, coma veiram lèu, que se non auesse estat per eth, arren mos aurie prevengut a temps e auríem toti perit a mans dera traïson e dera infàmia.

Vaquí çò que se passèc: qu'auíem enquia alavetz navegat a favor des vents alisis entà meter-mos en direccion dera isla que cercàuem. Que non m'ei permetut èster mès explicit. E alavetz baishàuem ja en direccion contrària mantient ua contunha e suenhosa susvelhança de dia e de nets. Aqueth qu'ère ja eth darrèr dia, segons eth mès long comput supausat entath viatge, e d'un moment en aute aquera net, e a mès tardar a londeman abans de meddia auíem d'arribar ara vista dera Isla deth Tresòr. Era nòsta proa se filaue de cap ath Sud-oèst e amiàuem ua fòrta brisa, damb ua mar tranquilla. *Era Espanhòla* s'esguitlaue damb seguretat, en tot submergir enes ondades, de quan en quan, eth sòn bòupret, e costant, damb eth, quauquarren coma petites explosions d'esgluma; tot seguie eth sòn cors naturau dès es gàbies enquiara quilha, e toti semblauen plei dera mès esforçada animositat, pr'amor que ja lèu tocàuem damb era man, entà didè'c atau, era fin dera prumèra part dera nòsta aventura.

En aguestes condicions e ja fòrça dempús dera còga deth solei, quan eth mèn trabalh deth dia ère ja acabat, e ja me n'anaua dret entara mia cabina entà dormir, me venguec eth desir de minjar ua poma. Pugè ena cubèrta. Era susvelhança qu'ère tota en proa, coma ei naturau, ara demora de desnishar era isla. Eth timonèr guardaue era òrsa dera vela e se divertie fiulant alègrament. Aguest qu'ère eth solet bronit que s'entenie, exceptat deth rumor deth mar qu'en.honsaue era proa e que mormolhaue doçament sus es costats dera goleta. Me lancè gentilament enquiath hons deth gran barril des pomes ara cèrca de bèra ua, e me trapè qu'a penes n'auie quedat ua o dues enes sues prigondors. Me crotzè de cames tranquillament en aqueth hons escur, sense cap intencion qu'era d'acabar damb era poma; mès ja siguesse eth monotòn bronit deth mar, ja eth doç balanç dera goleta en aqueth moment, eth cas ei que, o m'esclipsè pendent uns instants o siguí a man de hè'c, quan un òme pesat se seiguec de pic ath costat deth mèn amagader. Eth barril s'estrementic quan aqueth òme apuèc era sua esquia e ja anaua jo a sautar dehòra quan eth nauèth vengut comencèc a parlar. Qu'ère era votz de Silver e encara non auia jo entenut ua dotzena de paraules, quan ja non auria gausat gésser ne peth mau de morir. Me demorè, donc, aquiu, tremolant e atentiu, en darrèr extrèm dera angonia e deth curiosèr, pr'amor qu'aqueres pòques paraules sigueren pro entà encuedar-me'n qu'es vides de toti es òmes aunèsti qu'anauen a bòrd depenien solet de jo.

XI.-

Çò qu'entení des deth barril

- Non, jo non!, didie Silver. Flint qu'ère eth Capitan, jo non èra que contramèstre, damb era mia cama de pau. En madeish abordatge perdérem, jo era mia cama, e eth vielh Pew era vista. M'en brembi que siguec un cirurgian, damb eth sòn titol damb moltes latinades, eth que me resseguèc era cama; mès totes es sues retoriques e es sues ressègues non lo desliurèren de qué lo pengéssem coma a un gosset e lo deishèssem secant-se ath solei en castèth deth Corso. Aguesti èren es òmes de Flint, aguesti, plan que òc! Aquerò tanben siguec eth resultat de cambiar eth nòm as sòns vaishèths, *Royal Fortune* e d'auti. Mès jo digui qu'eth nòm qu'an batiat a un vaishèth ei eth qu'a de quedar. Atau se passèc damb era *Casandra* que mos amièc sans e en bona santat ena nòsta casa dempús qu'England s'apoderèc deth Virrei d'Indies, e madeish damb eth vielh *Walrus* qu'ère er ancian vaishèth de Flint e jo vedí ròi de sang de proa a popa, quauqui viatges, e d'auti plei d'aur enquia naufragar per çò deth sòn pes.
- A! exclamèc ua uata votz, que dempús arreconeishí coma era deth mès joen dera tripulacion, e qu'exprimie era admiracion mès complèta; a!, Flint plan qu'ère era flor de tota aguesta banda!
- Davis, tanben ère tot un òme coma cau, non ac dobtes, didec Silver; jo jamès navegué damb eth, totun. Era mia istòria qu'ei aguesta: prumèr damb England, dempús damb Flint e ara peth mèn compde… qué vam a díder! Jo podí estauviar nau centes liures pendent eth mèn servici damb England e dus mil damb Flint. Ja ves qu'aquerò non ei pòc entà un simple marinèr. E tot aquerò plan ben sauvat ena banca, plan ben sauvat, plan que òc. E qué s'a passat aué damb es òmes d'England? Sabi pas! E des de Flint? Per çò que tanh ad aguesti, era majoritat son aciu, a bòrd, damb nosati. Ath vielh Pew qu'auie perdut era vista li toquèren mil dues centes liures que (me hè vergonha didè'c) despenec complètament en un an coma ac pòt hèr un Lòrd deth Parlament. A on ei ara? Mòrt, ben mòrt e jos escotilhes. Mès, dus ans abans de morir… se qué hec? macareu! lairar de hame coma un gosset; demanar caritat, mendicar, panar, esgorjar gent e damb tot aquerò morir-se de hame e de misèria… dimònis!
- Me pensi que non servís, donc, de guaire era carrèra, observèc eth joen escolan de Silver.
- Que non servís de guaire as capvirats e lhòcos, plan que òc, repliquèc Silver. Mès, per çò que hè a tu, guarda; tu qu'ès encara un gojatet, mès escarrabilhat coma un cambalong. Jo m'en sabí tanlèu te tacchè era guardada ath dessús, e ja ves que te parli coma a tot un òme.

Se comprenerà sense cap esfòrç çò que jo sentí, en enténer ad aguest vielh e abominable bribon dirigir a un aute es madeishes paraules vantaires qu'auie tengut damb jo. Podetz creder-me que s'auessa pogut, damb tot eth mèn còr l'auria esclafat a trauèrs deth barril. Mès eth seguic, mentretant, plan d'autrú a que bèth un l'ère en tot escotar:

- Guarda tu çò que se passe damb es *cavalièrs dera fortuna*. Amien ua vida dura e son tostemp riscant era pèth, mès mingen e beuen coma canonges e abats, e quan an amiat a tèrme ua bona expedicion, tè! alavetz… alavetz les ves meter-se ena pòcha milèrs de liures, en sòrta de sarpadets de miserables *pennys*. Ara, era majoritat d'eri s'ac despenen en hestaus e tantarres, tanben ei cèrt que dempús les ves tornant ena mar, en camisa, coma qui ditz. Mès, òc ma hè, que jo non è anat per aguestes corsères. Non, que non! Jo ac è botat tot plan assegurat, un shinhau aciu, un shinhau enlà, e en cap lòc massa, entà non ahiscar sospeches inutiles e perilhoses. Que ja è cinquanta ans, tè, e un còp torna d'aguesta expedicion m'establirè coma un guiterós rendista. *Que ja ei eth temps entad aquerò,* me semble que dides. A, plan! Mès te posqui assegurar que, mentretant, è viscut comòdament. Jamès me sò privat d'arren que m'age demanat eth còs; sauneis longui, parves saboroses, e tot aquerò, dia a dia, exceptat quan viatgi pera aigua salada. E com comencè? Donques ne mès ne mens que coma tu ara, de pur e simple marinèr.
- Plan ben, repliquèc eth joen; mès ara, toti aguesti sòs qu'ei coma se ja non existissen, vertat? Pr'amor que solide, dempús d'aguesta expedicion, vatz a parar en Bristol Bristol!
- Bè!, responec Silver ironicament. A on, donc, te penses qu'èren aguesti sòs?
- Donques… en Bristol, plan que òc, enes bancs e a redit; responec eth sòn interlocutor.
- Qu'ei vertat; aquiu èren quan lheuèrem era ancora; mès en aguesti moments, era *mia hemna*…tu que ja me comprenes… era mia hemna qu'ac a ja tot ben hèt. E tot en sòn poder… Era tauèrna deth "Garda" ei ja venuda, o logada, o autrejada a sabi pas qui. Mès per çò que hè ara gojata, jo t'asseguri qu'era ja a gessut de Bristol entà amassar-se damb jo. Jo te dideria de boni talents a on me demorarà, mès aquerò harie que i auesse gelosia entre es tòns companhs per çò dera mia preferéncia, e non voi gelosia jo aciu.
- E auetz plia confiança ena vòsta… *hemna*, coma la cridatz?, preguntèc er escolan.
- *Es cavalièrs dera fortuna*, repliquèc eth codinèr, generaument èm pòc confiadi entre nosati madeishi, e òc ma hè que, t'ac pòs creir, non mos manque rason entad aquerò. Mès jo qu'è ues manères plan singulares, de vertat que òc. Quan un camarada ei capable de formar-me un param… voi díder, un que me coneish, ja ne pòt èster solide fòrça de qué non le serà possible víuer en madeish mon qu'eth vielh John. Quauqui uns l'auien pòur a Pew; d'auti s'espaurien de Flint, mès jo te digui qu'eth madeish Flint non n'ère guaire segur per çò que hè a jo, en èster qui ère. Plan que m'auie pòur, e aquerò qu'ère capinaut de jo, vam a díder. Jamès a auut sus es mars ua tripulacion mès escabrosa qu'era de Flint, enquiath punt qu'eth madeish diable aurie cranhut anar contra era a bòrd. Ça que la, donc, ja ves que non sò cap fanfarron, e sai hèr era companhia damb toti es mèns camarades damb tanta simplicitat coma se non siguessa eth que sò. Mès quan èra jo contramèstre… a, diables! alavetz òc que non podie dider-se de cap

dera nòsta locada de vielhs filibustèrs que siguessa un *anheret*. A! jo sai se qué te digui: pòs èster segur de tu madeish en aguest vaishèth deth vielh John.

- Plan ben, repliquèc eth gojat; ara vos vau a díder que quan venguí aciu non m'agradaue bric eth projècte; mès ara que ja auem auut aguesta explicacion, John, ja vo'n sabetz que podetz compdar damb jo, passe çò que se passe.
- M'alègri fòrça, pr'amor que tu ès un gojat de profit, responec Silver, secodint era man deth gojat dera manèra mès corau. Pòs creir que non è vist ena mia vida ua aparença milhor qu'era tua entà èster un des *cavalièrs dera fortuna*.

En arribar aciu jo ja auia començat a compréner que per *cavalièrs dera fortuna* entenien aqueri òmes, ne mès ne mens, que pirates comuns e *corrents* e qu'aquera petita scèna que jo auia entenut, non ère arren mès qu'eth darrèr acte dera corrupcion d'un des òmes aunèsti qu'anauen a bòrd, dilhèu ja eth darrèr d'eri. Ça que la, lèu auí de recéber bèth consolament sus aguesta question coma se veirà dempús. Silver, en aqueth moment deishèc anar un leugèr fiulet e un tresau personatge campèc lèu lèu e venguec a amassar-se en aqueth conciliabul.

- Dick qu'ei un òme de cap a pès, li didec Silver ath nauèth vengut.
- Ò! aquerò que ja m'ac sabia, repliquèc ua votz qu'arreconeishí de seguit coma era deth timonèr Israel Hands. Aguest Dick que non a un peu de pèc. Mès, a veir, seguic; çò que jo voi saber ei aquerò, Barbacoa; autant de temps mos vam a demorar dehòra en aguesta sòrta de maudit vaishèth aprovedidor? Jo digui que ja ne sò hart deth Capitan Smollet, diables!; que ja m'a shordat massa; e ja me voi installar ena sua cramba; que ja voi es sòns *pickles*, ja voi es sòns vins, ja voi tot aquerò.
- Israel, li repliquèc Silver, tu qu'as auut ara e tostemp cap d'audèth. Mès me semble que pòs entrar en rason, non? Daurís, donc, es aurelhes, que les as pro granes entà entener-me çò que te vau a díder ara madeish: seguiràs dormint ena proa, e seguiràs passant-la peniblament e seguiràs parlant doçament, e seguiràs beuent damb era màger mesura, enquia que jo ac diga, e mentretant t'auràs de conformar damb çò que te digui.
- Plan, donc, que non digui que non, gronhèc eth timonèr. Era soleta causa que jo digui qu'ei aguesta: *quan*? Qu'ei tot!
- Quan? Mil tempèstes! exclamèc Silver. Quan, è? Plan, donc, donques que tu ac vòs, te vau a dider quan. Enquiath darrèr moment que me sigue possible: alavetz! aciu mos haram a vier a un excellent marinèr, ad aguest Capitan Smollet, que va dirigint en profit nòste eth benedit vaishèth. Aciu mos haram a vier tanben ar illustre Cavalièr e ad aguest Doctor damb eth sòn mapa e es autes causes que mos interèssen e que ne jo ne vosati sabem a on diables les sauven. Felicitacions; alavetz mos cau demorar qu'aguest Cavalièr e aguest Doctor trapen era caisha e mos ajuden enquia botar-la a bòrd deth vaishèth, damb cent mil diantres. Alavetz veiram. Se jo ne siguessa plan segur de vosati, hilhs deth dimòni, deisharia ath Capitan Smollet que mos amièsse de tornada enquiara mitat deth camin, abans de fóter eth còp definitiu.

- Dilhèu non èm marinèrs toti es que mos estam a bòrd? Jo me pensi que òc, didec eth gojat Dick.
- Vòs díder que mo'n sabem dera manòbra, non? gessec Silver. Nosati que podem seguir ua direccion determinada, mès qui mo'la pòt autrejar aguesta? Vaquí en qué se dividissen totes es opinions vòstes deth prumèr enquiath darrèr. Per çò que hè a jo, se podessa actuar d'acòrd damb eth mèn desir, deisharia ath Capitan Smollet que mos amièsse enquia darrèra ora ena nosta tornada, entà non quèir en calculs erronèus e veder-mos dempús damb era aigua racionada per aguesti mars deth diable. Mès jo me'n sai pro ben dera vòsta casta e… que non i a remèdi, acabarè damb eri ena isla, tanlèu mos agen ajudat a calar era caisha a bòrd, causa qu'ei penibla. Que creba jo en mala ora se non ei causa qu'anuge e desenguste eth hèt de navegar damb pècs coma vosati!
- Aquerò plan qu'ei parlar per parlar, exclamèc Israel. Qui t'a dat motiu entà anujar-te, John?
- Parlar per parlar! repliquèc Silver exaltat. Guairi vaishèths te penses qu'è vist jo ar abordatge, e guairi vigorosi gojats secar-se ath solei dera Plaça des Executats e tot aquerò solet per aguesta maudita prèssa. M'entenes? Guarda, donc; jo è vist mès d'ua causa en mar, t'ac pòs creir, e te digui que se vosati vos tenguéssetz a botar es veles seguint eth vent que bohe, arribaríetz, plan que òc, bèth dia en punt d'arrossegar carròces, plan que òc! A! Mès que non serà atau! Vos coneishi massa ben. Començaratz a caminar de tauèrna en tauèrna, enfalagadi de ròm, e deman o un aute dia anaratz damb es vòsti passi compdats a hèr-vos penjar.
- Toti sabem pro ben que tu ès ua sòrta d'abat, John. Mès que n'a d'auti qu'an pogut manobrar e governar tan ben coma tu, didec Israel. E ça que la, ada eri les shautaue un shinhau eth rambalh e era diversion. Eri que non èren tan entonadi ne tan sevèrs, a tot darrèr, senon qu'entrauen ena trufaria, cuelhent era sua part coma camarades alègres e de bona encolia.
- Qu'ei vertat, didec Silver, ei vertat. Sonque que, a on son aguesti ara? Pew ère d'aguesta sòrta e a mòrt de vagabond. Flint ère tanben atau e moric de ròm en Savannah. Ò!, fòrça elègres e divertidi qu'èren, òc senhor, mès ac torni a díder, a on son ara?
- Tot aquerò està fòrça ben, interrompec Dick, mès çò que jo me pregunti ei aquerò: quan fotam eth còp e ajam as nòsti òmes enes nòstes mans, qué vam a hèr damb eri?
- Aquerò se cride parlar clar, didec Silver en un ton d'admiracion. Aguest gojat me shaute. Ath negòci e solet ath negòci! Està ben; mès vosati qué ne pensatz? Les deisham en tèrra en aguesta isla desèrta coma robinsons? Aquerò serie çò qu'aurie hèt England. O les esgorjam simplament coma porcèths? Aguest aurie estat eth procediment de Fint o de Billy Bones.
- Billy qu'ère er òme entad aguestes causes, didec Israel. "Es òmes non morissen", solie díder. Eth plan tafurèl que ja sap a qué atier-se sus aguest punt, donques que ja eth madeish ei jos era tèrra, mès se bèth còp quauqua man siguec dura e implacabla, aguesta siguec era de Billy.

- Qu'as rason, observèc Silver, dura, mès rapida. Ara plan, entenem-mos. Jo que sò un òme complasent, lèu un cavalièr, coma didetz vosati; mès amics mèns, aué era causa qu'ei seriosa. Eth dèuer qu'ei eth dèuer, e aguest abans que tot. Vaquí era mia pensada: *aucir-les*. Quan jo m'aja convertit en un Lòrd, e vaja en carròça, voi que cap d'aguesti plaidejaires de prumèra cramba, se me posquen aparéisher bèth dia, quan mens m'ac demora, coma eth diable ara ora dera pregària. Mès era soleta causa que digui ei aguesta: demorem, e quan eth temps oportun arribe autregem-mos eth gust d'esgorjar-les un darrèr der aute.
- John, exclamèc eth timonèr, qu'ès tot un òme!
- Ja me dideràs aquerò quan me veigues mans ara òbra, Israel, didec Silver. Enquia alavetz sonque reclami ua causa, e ei que non me treiguen a Trelawney. Que voi auer eth plaser de talhar-li damb es mies pròpries mans aguest cap d'animau.

E coma talhant era convèrsa còp sec, higec:

- Escota, Dick, lheua-te e hè-me a vier ua poma d'aciu deth barril, pr'amor de banhar-me un shinhau era gòrja.

Se comprenerà er espaventós terror que sentí en escotar aquerò. Qu'auria jo sautat e m'auria metut a córrer, s'auessa auut pro fòrça entad aquerò, mès que non auí mès cames ne animositat e me demorè quiet. Entení que Dick començaue a lheuar-se, mès en madeish moment quauquarrés lo tenguec e s'entenec era votz de Hands dident:

- Ò! dèisha aquerò! que non vas a shurlar semblable *pantoque*, John. Hèm ua ronda de çò mès fin.
- Qu'as rason, Dick, didec Silver. En barril deth ròm qu'è botada ua sonda, damb era sua respectiua clau. Aumplís ua gèrla e puja-la de seguit.

Espaurit coma èra, non podí evitar pensar qu'atau demoraue explicat eth mistèri dera hònt qu'en era eth pilòt Arrow beuie es *aigües* qu'acabèren per aucir-lo.

Dick s'absentèc pendent ua estona non guaire longa, mès pendent era sua abséncia Israel parlèc ara aurelha deth codinèr en votz plan baisha encara qu'animada. Jo podí a penes enténer dues o tres frases, mès que d'eres me'n sabí, totun, de quauquarren interessant, pr'amor qu'ath delà de d'autes paraules que semblauen confirmà'c, aquerò arribèc clarament enes mies aurelhes:

- Cap aute d'eri vò entrar ja en negòci.

Qu'ère clar, donc, qu'encara mos demorauen òmes leiaus a bòrd.

Quan tornèc Dick, cada un des deth trio aqueth cuelhec successiuament era gèrla deth ròm e se hec es aunors a conciéncia, beuent, er un ara *bona capitada*! er aute *peth vielh Flint* e barrant Silver era ronda damb aguestes paraules:

Ara nòsta salut! e òrsa ar tribòrd

En aqueth moment queiguec ua cèrta claretat sus jo, laguens deth barril; lheuè era vista e me trapè qu'era lua venguie d'aparéisher en cèu, argentaue era gàbia d'artimon e li daue un color blancós ath paumet deth trinquet. Lèu en madeish moment era votz deth gaita se lheuèc cridant:

- Tèrra! tèrra!

XII.-

Conselh de guèrra

Passi precipitadi sonèren pertot ath crit de tèrra!, en tot pressar-se toti a pujar ena cubèrta, autant es mèns amics dera cabina de popa coma era gent dera tripulacion. Jo sautè de seguit dehòra deth barril; m'esguitlè caperant-me damb era vela deth trinquet, virè entara ciutadèla de popa e tornè ena cubèrta peth madeish camin que toti es auti, a temps d'amassar-me damb eri en acte d'acodir ena proa.

Toti qu'èren ja congregadi aquiu. Ua faisha de broma s'auie lheuat lèu ath madeish temps que gessie era lua. Aquiu ena luenhor, enquiath Sud-oèst, se vedien dues montanhes plan nautes, coma a ues dues miles de distància e per dessús d'ua d'eres campaue ua tresau elevacion de terren, fòrça mès nauta qu'es autes, e qu'eth sòn cimalh se vedie encara enrodat entre era broma. Es tres semblauen de figura agulhada e conica.

Aquerò siguec, aumens, çò que jo credí veir, pr'amor qu'encara non èra remetut des mèns terrors de hège dues o tres menutes. De seguit entení era votz deth Capitan Smollet que daue ordes. *Era Espanhòla* siguec botada dus punts mès apròp dera direccion deth vent e comencèc a filar eth rumb de tau sòrta qu'arribarie precisament ena còsta orientau dera isla.

- E ara gojats, didec eth Capitan, quan era manòbra siguec executada, bèth un de vosati a vist aguesta tèrra abans d'ara?
- Jo, didec Silver. En èster codinèr d'un vaishèth mercand ancorèrem en era pr'amor d'aprovedir-mos d'aigua.
- Er ancoratge qu'ei en Sud, darrèr d'un illòt, non ei atau?, preguntèc eth Capitan.
- Òc senhor, er illòt der *Esquelet,* lo criden. Aguest lòc qu'a estat bèth còp refugi de pirates, e un òme qu'amiàuem a bòrd sabie es nòms de toti aqueri lòcs. Aqueth ticolet entath Nòrd lo criden *Eth Trinquet*. Que i a tres ticolets plaçadi en linha entath Sud, e que les criden, damb nòms marinèrs, *Eth Trinquet, Eth Màger e Eth Mesana*. Mès eth principau ei eth mès gran, qu'a eth cim caperat pera broma. Lo cridauen tanben eth *Ticolet deth Garda*, per çò dera vigilància que des deth sòn cim mantenguien aguesti òmes mentre es sues embarcacions s'estauen ancorades netejant es sues mèrdes, perdonatz-me, pr'amor qu'aquiu ei a on eri amiauen a tèrme aguesta operación.
- Aciu qu'è un mapa, didec eth Capitan Smollet; guardatz a veir s'ei aguest eth lòc que didetz.

Enes uelhs de Silver passèc quauquarren coma un relampit d'alegria herotja en cuélher era carta que li daue eth Capitan. Mès en madeish moment qu'es sòns uelhs se tachauen en papèr, li vedí qu'era sua esperança de hège ua segonda patie ua terribla decepcion. Aqueth que non ère eth mapa trapat ena maleta de Billy Bones, senon ua còpia suenhosa en toti es detalhs, nòms, nautades e sondages, damb era soleta excepcion des crotzes ròies e des nòtes manuscrites. Ça que la, per grana qu'auesse estat era decepcion de Silver, auec era animositat necessària entà dominar-se e aparéisher seren.

- Òc, senhor, responec, aguest qu'ei eth lòc, sivans me pensi, e plan ben diboishat cèrtament. Qui aurà estat er autor d'aguesta carta? Es pirates qu'èren massa ignorants entà diboishar aquerò. A! tè! Aciu qu'ei mercat "*Ancoratge deth Capitan Kidd*"; precisament aguest ei eth nòm que l'autregèc eth mèn patron. Aquiu i a un fòrt corrent ath long dera còsta Sud e dempús puge en direccion Nòrd, ath long dera còsta occidentau. Qu'auíetz rason, proseguic, en cénher eth vent e méter proa entara isla, aumens s'era vòsta intencion ère qu'entrèssem dempús e carenar aquiu, pr'amor qu'era vertat ei qu'en totes aguestes aigües non i a un lòc mès avient qu'aguest.
- Gràcies, amic mèn, didec eth Capitan Smollet. Mès endauant me pensi que vos demanarè d'auti infòrmes pr'amor d'ajudar-mos en bèra causa. Vos podetz retirar.

Que non podí mens qu'estonar-me dera sang hereda que Silver coheissaue era sua coneishença dera isla. Dera mia part, seguia jo espaurit encara e me'n sentí mès quan vedí ad aqueth òme apressar-se entà jo, mès e mès. Plan que òc que non sabie qu'auessa jo escotat eth sòn conciliabul, deth hons d'un barril de pomes, e totun, en aqueth punt auia jo cuelhut tau orror dera sua crudeutat, ipocresia e poder, que damb dificultat tenguí ua estrementida nerviosa quan ua man sua cuelhec eth mèn braç tant que me didie:

- A, gojatet! Aciu qu'as un lòc preciós entà un gojat coma tu, ena aguesta isla. Aciu te pòs banhar, pujar as arbes, caçar crabes sauvatges, tot çò que volgues. Tu madeish poiràs anar, coma es crabes, pujant enes mès nautes arròques e montanhes. A!, cre-me que tot aquerò me rejovenís e ja lèu me'n desbrembaua jo dera mia cama de pau. Qu'ei polit èster joen e auer un es sòns vint dits coma cau, ne pòs èster segur. Quan volgues anar a hèr un passeg d'exploracion, sonque te cau avertir ath tòn amic John e eth s'encargarà de balhar-te eth tistèr de viures, plan ben apraiat, entà que te lo hèsques a vier.

Dit aquerò me dèc un copet de man sus era espatla dera manèra mès amistosa, s'aluenhèc coishejant e se perdec en interior des galères.

Eth Capitan Smollet, eth Cavalièr e eth Doctor Livesey se demorèren parlant ath costat dera ciutadèla de proa. A maugrat dera mia impacienta ansietat de condar-les çò qu'er edart m'auie hèt escotar, non gausè interromper-les dubèrtament. Quan mès aclapat èra jo enes mèns pensaments entà trapar ua desencusa probabla, eth Doctor Livesey me cridèc. Que s'auie desbrembat era sua pipa baish ena cabina, e, coma qu'ère un vertadèr esclau deth tabac, solide m'anaue a díder que l'ac pugèssa. Mès tanlèu siguí pro apròp d'eth, entà que m'entenesse eth solet, li didí ara prèssa:

- Doctor, permetetz-me que vos parla. Hètz-vos a vier damb vos ath Capitan e ath Cavalièr, de seguit, baish ena cabina, e damb quinsevolh desencusa manatz-me a cercar a jo. Qu'è notícies terribles.

Eth Doctor semblèc desconcertar-se per un moment, mès de seguit siguec un aute còp patron d'eth madeish.

- Gràcies, Jim, didec en votz nauta; aquerò ei tot çò que volia saber. Hège veir, damb aquerò, que m'auie hèt ua pregunta que jo l'auia responut.

De seguit virèc sus eth madeish e tornèc a amassar-se damb eth grop que formaue part. Parlèren es tres pendent bèri moments e encara que cap d'eri dèc mòstres de subersaut ne lheuèc era votz, me semblèc evident qu'eth Doctor Livesey les acabaue de díder era mia suplica, pr'amor que çò prumèr qu'arribèc enes mies aurelhes siguec qu'eth Capitan daue ordes a Job Anderson e eth fiulet sonèc dempús cridant ara cubèrta a tota era tripulacion.

- Gojatz, didec eth Capitan quan toti sigueren amassadi; qu'è dues paraules entà vosati. Aguesta tèrra que venguem de veir ei eth lòc deth nòste destin. Eth patron d'aguest vaishèth, òme plan liberau e generós, sivans mo'n sabem toti per experiéncia, ven de hèr-me dues preguntes que jo è pogut contestar en tot dider-li que cada marinèr d'aguesta goleta a complit eth sòn déuer, de tau sòrta qu'arren milhor se poirie demanar. Plan per aquerò, eth Doctor e jo, vam entara cabina a béuer ara santat e bona sòrt de toti vosati, mentretant, a vosati se vos mestrarà un bon *grog* entà que brindetz, ath vòste torn, per nosati. Ja vos balharè a vosati era mia opinion sus aquerò: jo qu'ac trapi magnific. Se vosati ètz dera mia pensada, vos demanarè, donc, que manetz un bon aplaudiment ath Cavalièr qu'atau se compòrte.

Er aplaudiment se deishèc enténer, plan que òc; mès que siguec tan compacte e tan corau, que cohèssi que me siguec dificil convencer-me de qué aqueri madeishi que lo hègen èren en tot apraiar plans infernaus contra es nòstes vides.

- Un aplaudiment mès entath Capitan Smollet! cridèc Silver quan eth darrèr s'auie acabat.

Madeish qu'er anterior, aguest dusau aplaudiment semblaue complètament sincèr e volontari.

Dempús d'aquerò es tres cavalièrs baishèren ena cabina e non se tardèc guaira estona entà que manèssen er encargue dident que necessitauen a Jim Hawkins en salon.

Les trapè as tres ar entorn d'ua taula, damb ua botelha de vin espanhòu e quauqui arradims dauant d'eri; eth Doctor, humant fòrt e damb era perruca botada sus es sòns jolhs, causa que sabia qu'ère un senhau d'agitacion en eth. Era hiestrèta de popa ère dubèrta pr'amor qu'era net ère fòrça cauda, e se podie veir perfèctament de laguens estant eth resplendor dera lua pampalhejant sus era rega deth nòste vaishèth.

- Plan, donc, Hawkins, me didec eth Cavalièr, semble qu'as bèra causa entà dider-me: parla ja.

Qu'ac hi coma se m'ordenaue e, sense alongar-me massa, condè toti es detalhs dera convèrsa de Silver. Degun sagèc de hèr era mès petita interrupcion enquia qu'ac auí dit tot; ne degun tanpòc hec cap movement de cap sòrta, senon qu'es tres tachèren es sòns uelhs en jo dès eth principi enquiath finau dera mia narracion.

- Sè-te, Jim, didec eth Doctor.

Me heren un lòc alavetz ena taula, ath sòn costat, me mestrèren un veire de vin e me meteren enes mans un gran arradim; e es tres, damb ua salutacion corau, beueren ara mia santat, en tot felicitar-me peth mèn valor e pera mia bona sòrt.

- Ara, Capitan, didec eth Cavalièr, qu'ei eth temps de proclamar que vos èretz ena vertat e que jo èra enganhat. Me declari simplament un ase e demori es vòstes ordes.
- Arrés mès ase que jo, repliquèc eth Capitan. Jo non è vist jamès a cap tripulacion tramant ua revòuta que non dèishe escapar perceptiuament quauque senhau de descontentament, de sòrta que tot òme que non ei cèc pòt veir eth perilh e cuélher mesures de besonh entà evitar-lo. Mès coheissi qu'aguesta tripulacion a derrotat tota era mia experiéncia.
- Capitan, didec eth Doctor, damb eth vòste permís vos diderè qu'aquerò ei òbra de Silver e qu'aguest ei un òme fòrça intelligent.
- Me semble que fòrça intelligent camparie plaçat en ua melheda des vergues, repliquèc eth Capitan. Mès aquerò non ei que parlòta que non amie entà nunlòc. Qu'è fixat era mia atencion en tres o quate punts e damb eth permís deth senhor Trelawney les vau a expausar.
- Cavalièr, didec eth senhor Trelawney en un ton solemne, vos qu'ètz eth Capitan e a vos li cau parlar.
- Prumèr punt, comencèc eth Capitan Smollet: mos cau seguir entà dauant pr'amor que ja non ei possible arrecular. Se voléssem hèr açò darrèr, era revòuta crebarie de seguit. Dusau punt: auem temps enquia que se trape eth tresòr. Tresau punt: encara mos rèsten òmes leiaus a bòrd. Ara plan, senhor, ei ua causa que non a remèdi eth hèt de qué tard o d'ora auram d'entrar en ostilitats. Mos cau agarrar, donc, ara cap pelada escadença quan mos presente es sòns peus, ei a díder, prepausi que sigam nosati es que trinquem eth huec, eth dia que mos sigue mès avient e quan eri mens s'ac demoren. Me semble, senhor Trelawney, que poiram fidar enes sirvents dera vòsta casa, non ei vertat?
- Autant coma en jo madeish, declarèc eth Cavalièr.
- Tres, didec eth Capitan, e damb nosati quate, qu'èm ja sèt, includint a Hawkins. E guairi seràn es òmes leiaus?
- Plan probablament, didec et Doctor, deuen èster es contractadi personaument per Trelawney abans de qué s'auesse autrejat enes braci de Silver.
- Non deth tot, repliquèc eth Cavalièr. Hands qu'ei un d'aguesti òmes.
- Jo m'auria pensat qu'auríem pogut auer fe cèga en aguest darrèr, didec eth Capitan.

- E pensar que toti eri son anglesi! exclamèc eth Cavalièr. Senhors, me podetz creir que me vien talents d'esbauçar aguest vaishèth!
- Plan ben, senhors, higec eth Capitan, çò milhor que jo posqui díder ara qu'ei pòc. Mos cau tier-mos avertits e mantier era mès estreta susvelhança. Aquerò qu'ei desagradiu entà un òme, que ja ac sai. M'estimaria mès, plan, que ja se trinquèssen es ostilitats, mès non auram pro ajuda enquia que non mo'n sapiam de quini son es nòsti òmes. Tiem-mos quiets, e demorem era oportunitat; aguesta ei era mia pensada.
- Aguest Jim, didec eth Doctor, mos pòt èster mès util que tot aquerò que hescam nosati. Er enemic que non a cap mala volontat sus eth e jo sai qu'eth ei un gojat plan observaire.
- Hawkins, higec eth Cavalièr, en tu boti ua fe cèga e complèta.

En enténer aquerò non deishaua de senter-me pòc mens que desesperat pr'amor que me sentia sense cap emparament. E, ça que la, per un estranh encadenament de circonstàncies, non siguec senon qu'a trauèrs mèn que toti mos sauvèrem. Mentretant, per mès torns que li hessa ar ahèr, eth hèt ère que de vint-e-sies òmes d'a bòrd, non n'auie que sèt que podéssem compdar damb eri, e encara d'aguesti sèt un qu'ère un mainatge; de sòrta que, en realitat, es òmes hèts e drets qu'auíem deth nòste costat èren sies, contra dètz-e-nau des nòsti enemics.

Tresau part

Era mia aventura de tèrra

XIII.-

Se com comencèc era aventura

Quan pugè ena cubèrta a londeman, er aspècte dera isla auie cambiat complètament. Encara qu'era brisa dera vesilha auie cessat ja, eth camin qu'auíem hèt pendent era net qu'ère plan considerable e alavetz mos trapàuem arturadi coma a mieja mila ath Sud-èst dera còsta baisha orientau. Bòsqui d'un color gris caperauen ua gran part dera superfícia d'aquera tèrra. Totun, aguest color s'interrompie aquiu e delà pes linhes auriolenques dera arena, enes terrens mès baishi e per quauqui arbes mès nauts, dera familha des pins, que se lheuauen sus es cimalhs des auti, quauqui uns d'eri isoladi e dispersadi, d'auti amassadi; mès er aspècte e eth color generau dera isla ère trist e unifòrme. Es ticòs se quilhauen liurament per dessús dera vegetacion, en espiraus de despolhades arròques. Toti èren d'estranha configuracion e eth deth "Garda" que subergessie en tres cents o quate cents pès de nautada ad aqueth qu'ère mès apròp, ère probablament eth d'aspècte mès estranh, quilhant-se lèu dret, per toti es costats e campant dempús talhat còp sec en cim, coma se siguesse un pè prèst entà recéber ua estatua.

Era Espanhòla uedaue a torrents es sòns embornals ena agitada superfícia d'un *mar de partença*. Es botafòres tumauen damb es carrèles, eth timon pataquejaue d'un costat en aute e tot eth vaishèth croishie e semblaue que gemegaue e tremolaue coma ua gran fabrica en operación. Jo me vedia obligat a agarrar-me as parabandes des paus damb totes es mies fòrces e sentia qu'eth mon sancer viraue vertiginosament ath torn deth men cap, pr'amor qu'encara que jo ja èra un marinèr pro bon, quan eth vaishèth marchaue, aquera mobibla immobilitat (permetetz-me era frasa), aqueth revolum desesperant sense gésser d'un punt e aqueth veder-me rodant d'aquiu enlà coma ua botelha ueda, sigueren causes que jamès acarè sense senter-me aflaquit, sustot peth maitin e quan er estomac ère totafèt uet.

Dilhèu siguec per aquerò; dilhèu siguec per aspècte dera isla damb es sòns cendrosi e melancolics bòsqui, damb es sues sauvatges espiraus d'arròques e damb era sua marèa que podíem veir e enténer trincant-se, tronanta e esglumosa ena escalabrosa còsta; eth cas ei que, encara qu'eth solei ludie clar e ardent e es audèths dera còsta pescauen e cridauen alègrament ath nòste entorn, e enquia e tot credíem que dempús de tanti dies de non veir mès qu'aigua e cèu, toti s'aurien de sénter contents de sautar en tèrra, era mia animositat e tota era mia sang, coma ditz era dita, auien baishat enquias talons, e des deth prumèr moment qu'es mèns uelhs la vedien, aquera demorada *Isla deth Tresòr* m'inspiraue eth mès prigond e corau engüeg.

Mos calèc acarar aqueth maitin, ça que la, un trabalh dur e pesant. Que non hège bric de vent e auérem de besonh, per tant, de lançar es barques ena aigua e remar entà remorcar era goleta pendent tres o quate miles enrodant era isla enquia penetrar per estret pas que mos amièc ara rada o abric que se daurís darrèr der *Illòt der Esquelet*. Jo m'aufrí de bon voler entà ua des barques, qu'en era, podetz pensar non auia arren a hèr. Eth calor qu'ère sufocant e es òmes ath rem gronhauen dubèrtament per tòrt deth sòn trabalh.

Anderson auie eth comandament dera barca qu'anaua jo e en sòrta de sauvar en orde ara sua tripulacion, gronhaue eth madeish tan naut e tan grossièrament coma eth que mès.

- Mès, tranquils, didec deishant anar un renec, a tot darrèr aquerò non ei entà tostemp.

Que me semblèc aguest un plan dolent senhau, perque çò de cèrt ei qu'enquia aqueth dia es nòsti òmes auien desvolopat era sua faena volontaria e vigorosament; mès era soleta vista dera isla auie estat pro entà rebaishar es còrdes dera disciplina.

Pendent tota aguesta trauersada Silver s'estèc ath costat deth timonèr e dirigic, en realitat, eth vaishèth. Eth coneishie eth pas coma eth paumet dera sua man e atau ei que, encara qu'er òme qu'ère manobrant es cadies trapèc pertot mès aigua dera que mercauen es sondatges deth mapa, John non trantalhèc ne un solet moment.

- Que i a tostemp ua grana arrossegada damb eth reflux, didec, e aguest pas a estat, se pòt díder, en.honsat coma s'auessen hotjat damb ua aishada.

Arribèrem, fin finau, en punt mercat en mapa coma ancoratge, coma a un tèrç de mila dera còsta, dera isla principau per un costat, e der *Illòt der Esquelet* per aute. Eth hons qu'ère arena pura. Quan era nòsta ancora se submergic ena aigua, se lheuèc ua vertadèra broma d'audèths aquatics volatejant e cridant sus es nòsti caps, madeish que sus es arbes, mès ua menuta dempús ja èren enes sòns nins e tot auie quedat de nauèth en mès complèt silenci.

Eth nòste ancoratge ère complètament enrodat de tèrra, enterrat ath miei des bòsqui per toti es costats, e es sòns arbes baishauen enquiara mèrca mès nauta dera plenamar; es plages èren lèu totafèt planes e aquiu, en ua sòrta d'anfiteatre luenhant, se vedien es cims des montanhes, un aquiu, un aute delà. Dus arriuets o mèsalèu dus paluns, desbocauen en aqueth, que plan ben poiríem cridar estanh. Per çò deth huelhatge ath torn d'aquera part dera plaja, presentaue sabi pas quina sòrta de verinosa lusor.

D'a bòrd estant non artenhíem veir arren dera casa o estacada que i auie aquiu, pr'amor qu'èren massa amagades entre era espessor des arbes e se non auesse estat pera carta que mos acompanhaue auríem pogut pensar plan ben que nosati èrem es prumèrs que lançàuem era ancora en aqueth lòc des de qu'era isla brotoèc deth hons des aigües.

Non bohaue ne era mès petita volada de vent, ne s'entenie mès bronit qu'eth dera ressaca tronant a mieja mila de distància sus es plages, contra es abruptes arròques des còstes. Se sentie ua flaira particulara e desagradiua, a on èrem ancoradi, coma de huelhes e socs d'arbes en putrefacion. Jo podí veir qu'eth Doctor absorvie aire e hège mimaròtes damb eth nas, coma es que pòt hèr bèth un qu'ei en tot tastar un minjar desagradiu.

- Que non responi de qué aquiu i a age o non tresòrs, didec, mès per çò que hè a fèbres, me jògui era mia perruca qu'aguest ei un plantèr d'eres.

Mentretant, s'era conducta des marinèrs ère alarmanta enes barques, se hec ja reaument menaçaira quan tornèren a bòrd dera goleta. Qu'èren apileradi ena cubèrta e maudident pendent era sua convèrsa. Era orde mès insignificanta ère recebuda damb guardades trebles e mormolhs entre dents e non se l'aubedie senon damb vertadèra negligéncia. Qu'ei possible qu'es que non èren encara contagiadi deth motin, s'auessen ja contagiat dera relaxacion dera disciplina, pr'amor que çò de cèrt ei que non i auie a bòrd un òme a prepaus entà corregir as auti. Era revòuta (aquera qu'ère ja paupabla) ère ja suspenuda sus es nòstes tèstes coma ua tempèsta pròcha a desencadenar-se.

E non solet es passatgèrs de cabina èrem es que compreníem eth perilh. John Silver trabalhaue infatigablament vient d'un grop en aute, balhant conselhs a toti e estant un modèu vertadèr damb eth sòn exemple de somission e de doçor. Arren se li podie egalar en aqueri moments ena sua prudéncia e cortesia; qu'ère un perenne arridolet eth qu'auie enes sòns pòts entà toti e cada un de nosati. Se se li manaue bèra causa, de seguit sautaue sus era sua muleta, clamant damb eth ton mès coplasent deth mon: "*de seguit, de seguit, senhor*!" E quan non i auie arren especiau entà hèr, eth cantaue ua cançon darrèr de ua auta coma se sagèsse d'amagar damb eres eth descontentament des auti.

De toti es detalhs ombrius d'aquera tenebrosa tarde, aguesta clara ansietat de John Silver me semblaue eth pejor de toti.

Celebrèrem conselh un aute còp ena cabina de popa.

- Senhors, didec eth Capitan, se gausi dar era mès insignificanta orde, era tripulacion sancera se foterà contra nosati. Vaquí çò que se passe: me balhen ua responsa aspra, non ei atau? Plan, donc, se repliqui en un ton mès naut, es cotèths gesserien de seguit a reludir a còps. Se non hèsqui aquerò, se cari, Silver se n'encuedarà de seguit que i a bèra causa per dejós deth nòste silenci e alavetz tot eth jòc quède desnishat. Ara plan: non i a qu'un òme que pogam fidar ena situacion actuau.
- E qui ei?, preguntèc eth Cavalièr.
- Silver, repliquèc eth Capitan. Eth qu'ei tant impacient, coma vosati e coma jo madeish, de sufocar es causes. Çò que i a ei un desengust; lèu eth les parlarà as sòns òmes entà padegar-les se cau. Çò que jo prepausi, per tant, ei dar-li era oportunitat que cerque. Vam a deishar-les que passen ua tarde en tèrra. Se toti se'n van, qu'està ben, nosati lutaram encasteladi en nòste vaishèth. Se degun vò baishar, alavetz mos estam ena nòsta cabina de popa e que Diu mos age. Se se'n van sonque uns quants, brembatz-vo'n de çò que vos digui, Silver les tornarà a bòrd mès moishets qu'uns anhèths.

Atau s'acordèc. Ath madeish temps s'aprovedit, a toti es òmes de confiança, damb pistòles cargades; Hunter, Joyce e Redruth sigueren assabentadi de çò que passaue e erosament receberen era confidéncia damb era mendre suspresa e damb mès valor deth que mos imaginàuem; dempús d'aquerò, eth Capitan anèc ena cubèrta e arenguèc ara tripulacion.

- Gojatz, les didec, qu'auem auut un dia sufocant e toti èm cansadi e sense talents d'arren. Jo me pensi, totun, qu'un passeg pera plaja non li harà mau ad arrés: es barques son encara a flòt. Podetz cuélher es rems, e, toti es que volgatz, vatz entà tèrra pendent era rèsta dera tarde. Jo me n'encuedarè de tirar ua canoada mieja ora abans dera còga deth solei.

Supausi qu'aqueri marridi s'an imaginat que tot ère desembarcar e quèir sense mès ne mès sus eth tresòr, pr'amor qu'en un instant toti eri deishèren anar era mala encolia e s'estarnèren en un aplaudiment e en un *òsca* espontanèu, tan rambalhós, que desvelhèc es ressons adormidi des montanhes luenhanes e costèc un nau lheuament d'audèths que volategèren e cridèren un aute còp en nombre infinit ath nòste entorn.

Eth Capitan qu'ère massa escarrabilhat entà saber se qué convenie en aqueri critics moments, atau ei que, sense demorar cap responsa despareishec coma per encantament, en tot deishar a Silver encargat d'apraiar era partença, qu'en aquerò pensi qu'obrèc perfèctament. Se s'auesse demorat un moment mès sus era cubèrta l'aurie estat impossible alongar mès temps era sua pretenuda ignorància de çò que se passaue. Aquerò qu'ère ja clar coma era lum deth dia. Silver qu'ère eth Capitan e dispausaue d'ua impausanta tripulacion de rebèls. Es òmes encara non corrompudi (e lèu veiria jo era pròva de qué n'auie a bòrd) deuen auer estat uns òmes de plan pòc talent. O, aumens, supausi qu'era vertat ère que toti èren desengustadi per exemple des cabecèrs, sonque qu'uns n'èren mès que d'auti, e que, quauqui uns d'eri, en èster ath hons braves persones, non podien èster ne convençudi ne arrossegadi a vier mès enlà deth simple desengust. Ua causa ei senter-se damb lassitud e mala encolia e ua uata plan desparièra pensar en apoderar-se d'un vaishèth assassinant a un bon nombre de persones innocentes.

Fin finau era partença quedèc organizada. Sies d'eri se quedèren a bòrd e es auti tretze, includint a Silver, comencèren a embarcar-se.

Que siguec alavetz quan se m'acodic era prumèra des insensates idies que contribuiren a sauvar es nòstes vides. Se Silver deishaue a sies des sòns òmes, qu'ère clar qu'eth nòste grop non podie montar-se ena goleta, en pè de guèrra, coma en ua fortalesa; e en non èster es dera dita resèrva que sies, ère tanben evident qu'eth grop de popa non auie besonh peth moment de cap ajuda. Se m'acodic, donc, de ressabuda, anar en tèrra. En un virament de uelhs m'esguitlè sus era balustrada e me deishè quèir per un des cables de proa, queiguí laguens d'ua des barques en madeish moment que se metie en movement.

Arrés se n'encuedèc dera mia preséncia; solet eth remèr de proa me didec:

- A!, ès tu, Jim? Ajoca ben eth cap.

Mès Silver, dera auta barca estant, comencèc a lançar guardades penetrantes e investigadores entà sajar de saber s'èra jo eth qu'anaue aquiu. Des d'aguest madeish moment comencè a empenaïr-me'n de çò qu'auia hèt.

Es dus grops de marinèrs se divertien remant a qui mès fòrt, en ua sòrta de carrèra d'escomeses, entà veir quina des dues barques arribaue prumèr ena plaja. Mès coma qu'era barca que m'auie tocat auie recebut mès enventida, ère mès leugèra e remauen milhor, lèu deishèc darrèr ath sòn competidor. Era proa ja auie atracat ath miei des arbilhons dera plaja; ja m'auia agarrat jo a ua arrama e m'auia lançat entà dehòra, en tot amagar-me de seguit enes matarrassi mès pròches, quan Silver e es sòns èren encara a ues cent iardes darrèr.

- Jim! Jim! l'entení que me cridaue.

Mès supausaratz que non ne hi cabau des sòns crits. Sautant, ajocant-me, trincant garrausses, corrí e corrí peth terren que se me presentaue dauant, ar edart, holament, enquia que materiaument ja non podí mès.

XIV.-

Eth prumèr còp

Me sentia jo tan satisfèt d'auer deishat a Silver damb un pam de nas, que ja començaua a divertir-me e a passejar es mèns uelhs afogadament pera estranha tèrra que me trapaua.

Qu'auia passat ja un tròç hangós, plen de saücs, joncs, lègi e hangosi arbilhons de vegetacion mès aquatica que de tèrra, e venguia d'arribar ena hauda d'un terren dubèrt, ondulat e arenós, coma d'ua mila de longada, que i auie bèth pin e un gran nombre d'arbes retortilhadi, non massa desparièrs deth casse ena sua configuracion, mès damb es huelhes palles coma es saücs. En tèrme dubèrt d'aqueth terren se quilhaue un des ticolets, damb dus pics estranhs, esquius e escalabrosi que reverberauen viuament ath solei.

Per prumèr viatge ena mia vida sentia eth gòi e era emocion der explorador. Era isla qu'ère desabitada. Es mèns camarades demorauen ena mia esquia e arren viuent i auie dauant des mèns uelhs senon èren animaus de tèrra e aire, mudi entà jo. Aciu e delà se quilhauen quauques plantes en flor que m'èren totafèt desconeishudes; mès enlà vedia sèrps qu'ua d'eres lheuèc eth sòn cap sus eth sòn nin de pèira, me guardèc e lancèc ua sòrta de fiulada que se retiraue ath bronit d'ua baudufa. Pro luenh èra jo de saber qu'aqueth enemic amiaue era mòrt damb eth, e qu'eth sòn fiulet non ère ua auta causa qu'eth famós cascavèl.

Arribè, de seguit, en un espés grop d'aqueri arbes semblables as casses qu'eth sòn nòm, sivans me'n sabí dempús, ère eth *d'arbe dera vida*, que creishien petits, entre era arena, coma arrominguères, damb es sòns braci curiosament retortilhadi e damb es sues huelhes compactes coma ua pasta artificiau. Eth mont s'alongaue entà baish des deth cim d'un des ticolets arenosi, en tot desplegar-se e créisher en elevacion mentre baishaue, enquia arribar en costat der ample e joncós palun, a trauèrs deth quau desbocaue, en ancoratge, eth mès petit des arriuets que morien en eth. Er hanhàs vaporizaue jos es ardents arrais deth solei tropicau, e era siloeta deth "Garda" batanaue damb rapides ondulacions dera broma solara.

De ressabuda comencèc a notar-se un cèrt rambalh entre es joncs der anhàs: un lit sauvatge se lheuèc cridant; un aute lo seguic, e lèu lèu se vedec sus tota era superfícia der anhàs ua vertadèra broma d'audèths volatejant, cridant e voludant-se en aire. Plan que òc, pensè que bèth un des mèns companhs de navegacion, deuie anar caminant apròp dera vòra deth pantan, e non m'enganhè ena mia suposicion, pr'amor que lèu arribèren enquia jo es rumors febles e luenhants d'ua votz umana que, mentre mès escotaua, mès clara e pròcha arribaue enes mies aurelhes.

Aquerò me costèc ua pòur terribla e ja non podí senon ajocar-me jos era espessor deth mès pròche grop de *arbes dera vida* que se me presentèc, e calar-me aquiu, en tot èster tot aurelhes, e mut coma ua carpa.

Ua naua votz se deishèc enténer, responent ara prumèra e dempús aguesta, que coneishí qu'ère era de Silver, se lheuèc de nauèth e se deishèc anar en un vertadèr revolum de paraules que se tardèc fòrça temps, a penes interrompuda de tant en tant, per ua auta frasa de ua auta votz. Per çò des entonacions deuien auer estat parlant acaloradament, dilhèu anujadi, mès cap paraula arribèc clarament ens mies aurelhes.

Ara fin es interlocutors heren, per çò que semble, ua pausa e dilhèu, me pensè jo, s'auien seigut, pr'amor que non solet es sues votzes deishèren d'apressar-se, senon qu'es audèths comencèren a padegar-se e era màger part d'eri a tornar enes sòns nins en pantan.

Comencè alavetz a crànher qu'era jo en tot mancar as obligacions que de bon voler m'auia impausat, peth solet hèt d'auer vengut en tèrra damb aqueri perdudi, e a dider-me qu'aumens me calie escotar es sòns conciliabuls, apressant-me ada eri, autant coma podessa, afavorit pes espèsses arrominguères e pes arbes lançadi per tèrra.

Que m'ère aisit fixar era direccion des dus interlocutors, non solet peth bronit des sues votzes senon tanben peth calcul que me permetien hèr es pòqui audèths qu'encara volatejauen alarmadi sus es caps des intrusi.

Marchè ajocat, a quate pautes, e plan caradet, mès dret de cap ada eri, enquia que, a tot darrèr, lheuant un shinhau eth cap ara nautada d'un petit clar en ramatge, podí veir clarament, ath cant d'ua petita depression caperada de verdor, apròp deth pantan e protegida pes arbes, a John Silver e a un aute des dera tripulacion, conversant cara a cara.

Eth solei queiguie pliament sus eri. Silver auie lançat en un costat eth sòn chapèu, sus era potja, e tota era sua enòrma, rasa e roienca cara, sudorosa e ludenta damb era calor, ère tachada en ròstre deth sòn interlocutor coma en demana o demora de bèra causa.

- Guarda, camarada, didie Silver, se jo non credessa que tu vales aur en povàs, t'ac pòs creir coma t'ac digui, aur en povàs, plan que òc, jo non t'auria hèt a vier en aguest negòci quan ja ei caud coma un caudèr de quitran borint. Se non siguesse atau jo seria aciu en tot prevenir-te. Tot qu'ei ja dispausat e prèst e tu non pòs hèr ne botar remèdi ad arren. Se jo sagi de convencer-te ei solet entà sauvar-te eth cap, pr'amor que ja pòs pensar que se bèth un d'aqueri sauvatges se'n sabesse, a on seria jo, Tom, a on seria jo?
- Silver, repliquèc er aute (e jo podí veir que non sonque auie era cara ròia, senon que tanben era sua votz ere raucosa coma era d'un corbàs, e oprimida coma per ua còrda plan sarrada), Silver, vos, que ja ètz vielh, vos, ètz aunèst o aumens ac semble, vos, qu'auetz ath delà ua petita fortuna que molti marinèrs envejarien, vos qu'ètz valent, se non m'enganhi. Plan, donc, didetz-me, vatz a deishar-vos governar per aguesta catèrva de lordi laparasses? Jo me pensi que non! E ne sò tan segur coma que Diu me ve en aguest moment, m'estimarè mès que m'arrinquen era man abans que mancar ath mèn déuer…!

Còp sec siguec era sua paraula interrompuda per un bronit inesperat. Acabaua jo de veir a un des òmes aunèsti d'a bòrd e ara seguida anaua a auer notícies de un aute d'eri. Aquiu, ena luenhor, en aute costat deth pantan, s'entenec ara imprevista un rumor coma un crit d'angónia, dempús un aute e dempús un long e òrre sorriscle. Es arròques deth "Garda" lo repetiren damb es sòns ressons diuèrsi còps; era volada d'audèths aquatics tornèc a lheuar-se de nauèth, embromant eth cèu, damb un crit simultanèu, e encara aqueth sorriscle de mòrt non cessaue de vibrar en mèn cervèth, quan eth silenci auie ja restablit eth sòn emperi e non s'escotaue mès rumor qu'era doça alada des audèths baishant de nauèth entàs sòns nins e eth mormolh distant dera marèa trebolant feblament era nostàlgia dera tarde.

Quan ressonèc aqueth crit de suprèma angoisha, Tom s'auie botat de pès en un bot, coma un shivau que sent era foetada, mès Silver ne tansevolh auie parpelejat. Se quedèc a on ère, apuant-se a penes ena sua muleta e damb es uelhs tachadi en sòn companh coma ua vibòra prèsta a atacar.

- John!, cridèc eth marinèr, estirant era sua man entà Silver.
- Non me toques! repliquèc aguest, sautant entà darrèr coma ua iarda, sivans me semblèc, damb tota era adretia e seguretat d'un gimnasta de profession.

Silver arric d'ua manèra òrra, sinistra, mès sense pèrder era sua actitud cautosa e expectanta. Es sòns uelhs, normaument petits, non èren en aqueth moment qu'uns punts coma eth cap d'ua agulha ena sua immensa cara, mès lampejant coma dus robís.

- Aguest crit? didec aquera furia, aguest crit me pensi qu'a estat d'Alan.

En enténer aquerò eth praube Tom cridèc coma un eròi:

- Alan?... Que repausi, donc, en patz aguesta amna de marinèr leiau! Per çò que hè a vos, Silver, auetz estat enquia aué un camarada mèn, mès a compdar d'aué ja non n'ètz! Se m'aucitz coma a un gosset, que m'ei parièr! morirè complint damb eth mèn déuer. Donques qu'auetz hèt aucir ath praube Alan, non? Aucitz-me, donc, a jo tanben, se podetz, vos desfisi ad aquerò!

En díder aquerò aqueth valent e leiau gojat, virèc era esquia ath codinèr e se metec a caminar, en tot filar-se de cap ara plaja. Ça que la, non ère eth sòn destin arribar guaire luenh. Damb un crit sauvatge John s'agarrèc ara arrama d'un arbe, se treiguec violentament era muleta de dejós deth braç e lancèc aqueth improvisat projectil, damb ua fòrça inaudita, bronzinant a trauèrs det vent e artenhent ath praube Tom ath quau pataquegèc damb òrra violéncia ena esquia. Es sues mans s'agitèren en aire, hec ua sòrta d'alendada e queiguec de bocadents contra eth solèr.

Arren poirè jo díder s'aqueth còp siguec mortau o non. Totun, per çò deth bronit, ei lèu segur qu'er arrestèth dera esquia li siguec trincat damb eth patac; mès que non auec temps de remeter-se, pr'amor que Silver, agil coma un orangotan, encara que sense muleta ne cap ajuda, queiguec sus era sua victima de seguit e en un moment auie clauat ja dus còps eth sòn long cotèth enquiara ponhada, en aqueth malerós inèrme. Des deth

mèn amagader d'arbilhons podí enténer es bohades dera sua respiracion quan clauaue era sua arma innòbla en aqueth còs sense defensa.

Sabi pas enquia quin punt aurà un òme eth dret a estavanir-se, mès me'n sai que pendent pòc de temps, me semblèc qu'eth mon sancer hège torns ath mèn entorn; Silver e es audèths e eth plan naut "Garda" dançauen dauant des mèns uelhs coma un remolin, toti capenjós, mentre mil campanes desparières, barrejades damb ressons luenhants trinhonauen furiosament enes mies aurelhes.

Quan m'auí remetut un shinhau, eth monstre ja s'auie apraiat e *organizat* de nauèth, entà didè'c atau, damb eth sòn chapèu sus eth cap e era sua muleta jos eth braç. Ath sòn costat jadie precisament eth còs immobil e inanimat deth praube Tom, sus era tèrra, sense qu'eth sòn assassin se'n hesse bric per aquerò, donques que lo podí veir que, damb ua tranquillitat vertadèrament satanica, netejaue ena potja era sang qu'ère tacada era lama deth sòn punhau. Tot çò d'aute seguie parièr, sense eth mendre cambiament: eth solei radiant sus er anhàs que vaporizaue sus eth naut cim dera montanha. A jo me semblaue impossible creir que s'acabaue de produir un assassinat aquiu, dauant des mèns uelhs, qu'ua vida umana auie estat brutaument segada ena mia preséncia.

Vedí dempús a John Silver calar era man ena borsa, trèir un fiulet e hèr vibrar diuèrsi còps es sues modulades nòtes, que volèren a trauèrs dera atmosfèra caliginosa. Que non m'ère possible, plan que òc, explicar-me eth significat d'aqueth senhau, mès òc que me n'encuedè que damb eth se desvellhauen de nauèth toti es mèns temors d'abans. Es auti òmes anauen a acodir e jo èra, donc, en perilh d'èster desnishat. Venguien d'assassinar a dus des nòsti leiaus e aunèsti òmes, non ère tanben possible que dempús de Tom e d'Alan me toquèsse eth torn a jo?

En un virament de uelhs me comencè a calar, ajocat tostemp e damb tot eth silenci e velocitat que me siguec possible, entara part deth mont mès dubèrta. Mentre hèja aguest movement, podí enténer encara salutacions escambiades entre eth vielh pirata e es sòns camarades, e damb aguest rumor, que m'indicaue eth perilh, sentí que me neishien ales enes pès. Tanlèu siguí dehòra dera espessor, corrí ara prèssa coma jamès auia hèt abans ena mia vida, sense tier compde dera direccion que seguia, senon sonque damb era intencion d'aluenhar-me des assassins, e coma mès corria, era pòur mès e mès s'aumentaue ena mia amna enquia convertir-se en ua vertadèra frenesia de terror.

E de vertat, i podie auer quauquarrés damb ua situacion tan perduda coma era mia? Quan tronèsse era canoada anonciada, com poiria jo gausar presentar-me enes barques, ath miei d'aqueri èssers infernaus qu'es sues mans humejauen de sang des sues victimes? Dilhèu eth prumèr d'eri que me vedesse non vierie a torçar-me eth còth coma se siguessa ua becada? Dilhèu era mia soleta preséncia non ère ja entada eri ua evidéncia dera mia alarma, e per tant, deth mèn fatau coneishement des hèts? Tot, donc, s'auie acabat entà jo. Adishatz a *Era Espanhòla*, adishatz ath Cavalièr, ath Doctor, ath Capitan. Que non podia demorar ja arren senon era mòrt per inanicion, o a mans des rebèls!

Mentre pensaua aquerò, non deishaua de córrer, e sense encuedar-me'n, me trapaua ja près deth pè d'un des petits ticolets, e m'auia calat en ua part dera isla qu'en era es arbes dera vida creishien mès distants es uns des auti e se semblauen mès a vertadèrs arbes de bòsc per çò dera sua corpuléncia e dimensions. Barrejadi damb eri i auie quauque pin, bèri uns d'eri coma de cinquanta pès de nautada e d'auti coma de setanta. Er aire qu'auie ja tanben ua flaira mès fresca qu'era d'aquiu baish deth pantan.

Mès en arribar en aguest lòc, ua naua alarma me demoraue, que me hec sénter eth còr a man d'escapar-se deth pièch.

XV.-

Er òme dera isla

D'un des costats deth ticò que i auie en aqueth lòc, escalabrós e peiregós, queiguec un tròç de pèira que baishèc peth cors sec d'ua des pales peiregoses, sautant, rebotant e hènt tarrabast enes sues tumades repetides contra es arbes e pèires. Virè es uelhs instintiuament en aquera direccion e vedí botjar-se ua forma estranha e amagar-se darrèr deth tronc d'un des arbes. Ère aquerò un os, un òme o un orangotan? Que m'ère impossible de didè'c. Me semblaue nere e pelut, mès aquerò ère era soleta causa que me me n'auia encuedat en aqueth moment. Ça que la, eth terror d'aguesta naua aparicion me hec arturar era mia carrèra.

Me vedia, damb tota probabilitat, talhat peth front e pera rèiregarda: ath mèn darrèr, es assassins, e ath mèn dauant aquera forma indescriptibla que m'observaue. De seguit comencè a preferir es perilhs que m'èren coneishudi ad aqueri que campauen veladi. Eth madeish Silver me semblaue ja mens terrible en tot comparar-lo damb aquera extravaganta creatura, ua sòrta de gnomon de montanha, e atau siguec que, sense mès dilacions, li virè era esquia, non sense virar-me de quan en quan entà veder-lo sus era espatla, e comencè a córrer de nauèth, aguest còp en direccion entàs barques.

Mès en pòqui segons era òrra figura, dempús de hèr un gran torn, se m'egalèc ena carrèra e enquia e tot comencèc a auançar ath mèn dauant. Jo que ja èra fòrça cansat, plan que òc, mès encara qu'auessa estat fresc e descansat, vedí lèu qu'ère ua asenada preténer lutar en velocitat damb semblable adversari. D'un tronc en aute aquera estranha creatura semblaue volar coma un cèrvi, corrent ara manèra d'un òme, sus dus pès, mès distinguint-lo dera carrèra umana en que, dera madeisha manèra que cèrts audèths se dèishen anar en espaci pendent long temps damb es ales barrades, aguesta s'esguitlaue a tròci entà baish pera pala, d'ua manèra fantastica, meravilhosa e inexplicabla entà jo. E totun, qu'ère un òme, ja non m'ère possible dobtar-ne mès.

Me venguec ena imaginacion de seguit tot çò qu'auia entenut e liejut sus canibals e enquia e tot siguí a man de cridar ajuda!. Mès eth solet hèt d'èster aqueth un òme, encara que siguesse un sauvatge, m'auie ja padegat un shinhau, e era pòur que Silver m'inspiraue campèc viua e formidabla ena mia animositat. M'arturè, donc, pendent un moment, e cercant ena mia aclapada imaginacion ua pòrta de sauvacion o de hujuda, m'en brembè, de pic, dera pistòla qu'amiaua. E non hi senon rebrembar que non èra tant sense defensa e sentí qu'eth coratge tornaue en mèn còr, e botant-me de cara decididament ar òme dera isla, anè entada eth damb pas vigorós.

En aqueth moment eth ère amagat darrèr d'un tronc d'arbe, mès deuie auer-se estat espiant-me plan atentiuament, pr'amor que tanlèu coma jo m'auancè entà on ère eth, se mostrèc còp sec e hec un pas entà vier ath mèn encontre. Mès ara seguida trantalhèc, hec quauqui passi entà darrèr, dempús entà jo de nauèth, enquia que, a tot darrèr, damb extraordinària suspresa mia, lo vedí quèir de jolhs e estirar es sues mans entà jo de manèra suplicanta.

En veir aquerò, me tornè a arturar, trantalhant.

- Qui ètz,? li preguntè.

Ad aquerò s'esdeguèc a responer-me damb ua votz raucosa, opaca, coma eth mormolh que costèsse ua clauadura rovilhada e sense usatge.

- Que sò Ben Gunn! Sò eth praubet Ben Gunn que pendent tres ans non a auut dauant un cristian damb qui parlar!

En enténer aquerò me n'encuedè de qué aqueth non ère un canibal, coma m'auia pensat, senon un òme de raça blanca coma jo, e enquia e tot observè qu'eth sòn ròstre ère ben format e agradiu. Era sua pèth, en toti es sòns punts que campauen descubèrts, ère tostada peth solei; enquia e tot es sòns pòts èren enneridi e es sòns uelhs clars èren ua causa estonanta en aqueth conjunt de traits escurs. De toti es vagabonds qu'ena mia vida auia jo pogut veir o imaginar-me, aguest qu'ère eth numèro *un* per çò d'esbocinat e pelhós. Qu'ère vestit damb bocins de tela de vela, ahigidi e retalhadi de manèra infòrma de tela blu-marina, e tota aquera extraordinària estructura de pelhòts ère subjectada e enrodaue ara sua persona, mejançant era mès incongrua e exotica amassada de botons e costures: botons de metau, espies de peish, correges de pèths crues, bocinets de husta a manèra d'agulhetes, e gahets de quitranadi cordons. Cenhent era sua figura amiaue un vielh cinturon de cuer damb fibèla de metau, qu'era sua peça ère era soleta causa solida e sense solucions de continuitat de tot aquerò qu'amiaue ath dessús.

- Tres ans! exclamè jo. Naufraguéretz, dilhèu, apròp dera còsta?
- Non, amic mèn, m'*isolèren* aciu.

Jo qu'auia entenut aguesta paraula coma aplicada a ua sòrta de castig òrre, plan comun entre es pirates, qu'era sua essència s'estaue en desembarcar ath condemnat en ua isla desabitada, en tot deishar-li solet un fusilh e un shinhau de povora e abandonar-lo aquiu entà tostemp.

- *Isolat* pendent tres ans! seguic eth praube. Tres ans mortaus pendent es quaus e viscut de crabes sauvatges, de caulets silvestres e d'ustres dera plaja. Jo sai que on que sigue qu'un òme se trape plaçat, aqueth òme se pòt ajudar e valer-se per eth madeish. Mès, amic, eth mèn còr ja alende per beth repais de cristians. Amies tu aciu, per edart, un bocinet de hormatge, vertat?... Donques, balha-me-lo, tè!... Non amies…? A!, se te'n sabesses des nets tan longues qu'è passat aciu, soniant damb un bocinet de hormatge, damb ua rostida, sustot! e dempús me desvelhaua… E qué?... Aciu!... tostemp aciu!
- Se Diu vò que bèth còp posca jo tornar a bòrd, vos prometi, qu'auratz hormatge enquia assadorar-vos, li repliquè.

Tot eth temps que s'auie tardat eth nòste cuert dialòg anterior, Ben Gunn non auie cessat de tocar damb era sua man era tela deth mèn gipon, de tocar-me doçament es mans, de contemplar es mies bòtes e, en ua paraula, de manifestar eth plaser mès mainadenc

damb era preséncia d'un companh sòn. Mès en enténer es mies darrères paraules se lheuèc de pic damb ua sòrta de subersaut.

- Se Diu vò que pogues tornar a bòrd, as dit? e plan, se qué ei çò que t'ac empedís?
- Que non ètz vos, plan que òc, li responí.
- Que ne pòs èster segur, exclamèc. Abans de passar entà dauant, vam a veir, com te crides, camarada?
- Jim, li didí.
- Jim, Jim, repetie eth damb aparenta complasença. Ara plan, Jim, me cau dider-te que jo è viscut ua vida tan auratjosa que non gausi ne condar-te-la, pr'amor que t'avergonhaires sonque d'escotar-me. Te penses tu, en enténer aquerò, que jo non auí jamès ua mair, brava e pietosa, entà dirigir-me e velhar per jo?
- Non, que non è pensat tau causa, li responí.
- A! didec eth. Donques plan que l'auí e plan santa e plan pietosa! Jo qu'èra un gojatet paisan, plan brave e plan profitat, que me sabia tan ben era doctrina que quan me deishaua anar en tot recitar-la, la repetia coma se siguesse ua soleta paraula, e sense alendar, deth principi enquiath finau. A!, mès vaquí ara çò que se passèc, Jim. Un dia comencè a hèr as jòcs de bala e ath trauquet; per aciu comencè, ne sò segur. Era mia praubeta mair me sermonejaue e me didie çò que m'arribarie, prauba senhora, me'n brembi pro ben! Mès era Providéncia m'amièc aciu. Jo non è deishat de pensar-i pendent tot eth temps que sò estat desbrembat en aguesta isla desèrta e, ara madeish ja me senti milhor un aute còp. Ja arrés me tornarà a cuélher tastant eth ròm… se non ei un didalet… sonque un didalet per accident, quan m'arribe ua ocasión. Plan que òc, ja me cau èster brave e ja me'n sai deth camin entà artenhè'c, donques que, escota-me ben, Jim,… (e en díder aquerò guardèc ath sòn entorn e baishec era votz enquia convertir-la en un mormolh)… sò fòrça ric!

En escotar aquerò, non n'auí cap dobte de qué aqueth malerós s'auie tornat lhòco ena sua solitud e supausi que deuí reflectir eth mèn pensament en ròstre, pr'amor qu'eth s'esdeguèc a díder coraument:

- Ric, ric, òc, senhor! Jo te diderè se com e harè de tu tot un òme, Jim. A!, gojat! da-li a Diu ua e mil gràcies de qué ages estat tu era prumèra creatura umana que s'a trapat damb jo!

Mès tanlèu auec prononciat aguestes paraules eth sòn ròstre s'escuric de ressabuda, coma se se vedesse cuelhut per ua idia ingrata; sarrèc era mia man damb gran fòrça entre es sues e lheuèc eth dit guinhaire dauant des mèns uelhs damb un gèst menaçaire dident:

- Mès, sustot, Jim, ditz-me era vertat… non ei aqueth d'aquiu eth vaishèth deth Capitan Flint?

En enténer aquerò me venguec ua inspiracion rapida e erosa. Comencè a creir que çò qu'auia trapat ère un aliat, e en aguest sens m'esdegué a responer-li:

- Non, plan que òc. Flint qu'ei mòrt. Mès me cau dider-vos era vertat, coma m'ac demanatz; a bòrd d'aguesta goleta vien diuèrsi des òmes deth tau Flint, per malastre de toti es auti dera partida.
- Non vie un òme d'ua soleta cama? gasulhèc Gunn.
- Silver?, li preguntè.
- A! Silver! responec eth. Silver! qu'ei aquerò… aguest qu'ei eth sòn nòm!
- Qu'ei eth codinèr d'a bòrd e ath madeish temps eth cap o director d'aguesti òmes.

Alavetz, Ben Gunn, qu'encara me tenguie cuelhut deth canèth, me balhèc ua sòrta de fòrta secodida.

- Se tu as estat enviat aciu per John Silver, didec, jo sò tan brave coma un porcèth, que m'ac sabi pro ben. Mès en qué pensères tu, gojat?

Jo ja m'auia format era mia resolucion en un instant, atau que, coma responsa, li condè era istòria complèta deth nòste viatge e era difila situacion que mos trapàuem en aqueri moments. M'escotèc eth damb eth mès prigond interès e quan auí acabat exclamèc en tot balhar-te un copet en cap:

- Jim, tu qu'ès un bon gojat, e tu e es tòns son en un trebuc de mil dimònis, non ei aquerò? Donques non te cau pòur. Fida en jo. Ben Gunn qu'ei er òme que vos pòt trèir dera vòsta cala seca. Mès abans, ditz-me, cres tu qu'eth tòn Cavalièr serà un òme pro generós damb aqueth que lo sàpie trèir deth trebuc que s'a metut?
- Ò!, en aquerò, eth Cavalièr qu'ei er òme mès liberau e generós que jo è coneishut, li responí.
- Mès, a veir, didec Ben Gunn; jo non voi díder que me recompensarà en tot balhar-me ua tuta de conserge entà sauvar ua pòrta; o ua librèa daurada de lacai, o causes atau. Ò, non! Çò que voi dider ei que se me balharie, per exemple, un bon milenat de liures esterlines, truca truquet, qu'ei çò que pòt desirar entà èster erós un òme coma jo. Tu que dides?
- Donques digui que ne sò solide fòrça de qué ac harie, li responí jo. Tau coma venguien es causes toti es expedicionaris èrem cridadi a dividir-mos era caisha.
- E m'autrejarà tanben un passatge entà Anglatèrra? higec damb ua guardada pauruga e maufidada.
- Plan que òc, li didí. Eth senhor Telawney qu'ei un òme d'aunor. E ath delà d'aquerò, non vedetz que se damb era vòsta ajuda artenhem desliurar-mos des auti, auríem besonh de vos, sense remèdi, entà ajudar-mos a manobrar eth vaishèth?
- A! Donques qu'ei vertat!, repliquèc Ben Gunn. Jo que les seria indispensable!

E damb aquerò semblèc coma aleugerit d'un gran pes.

- Ara, seguic, te vau a condar se com arribèren es eveniments, ne mès ne mens. Jo qu'èra a bòrd deth vaishèth de Flint quan aqueth enterrèc aciu eth sòn tresòr. Eth venguec en tèrra damb sies òmes, grani, fòrts. S'estèren aciu près d'ua setmana, e nosati, mentretant, aquiu dehòra... demorant, ancoradi en ancoratge, en sòn vielh vaishèth eth *Walrus*. Un polit dia, vedérem fin finau eth senhau demorat. Flint venguie solet… complètament solet ena sua barca, damb eth cap bendat damb ua benda blaua… Eth solei començaue a lheuar-se e eth semblaue esblancossit, era sang dera cara perduda, ath costat deth talhamar… Mès qu'ère aquiu, plan! Per çò que hè as auti sies… toti mòrts! mòrts e acogats! … Com s'ac apraièc entad aquerò? Degun des qu'anàuem a bòrd se'n sabec jamès. Siguec ua luta leiau, assassinat, suspresa, qué siguec?... Sabi pas! Era soleta causa que sabíem ère qu'eri èren sies e eth non ère senon un… un contra sies! Billy Bones qu'ère eth pilòt deth vaishèth; John Silver ère eth contramèstre e es dus li preguntèren a on ère amagat eth tresòr. "A! responec eth, s'ac voletz saber podetz baishar en tèrra e estar-vos aquiu enquia que lo trapetz. Eth vaishèth li cau tornar ena mar ara cèrca de mès causes, diables!" Aquerò siguec çò que didec…Tres ans dempús d'aquerò me toquèc era sòrt de vier en un aute vaishèth. Quan vedérem era isla jo didí: "Au, gojats, eth tresòr deth Capitan Flint qu'ei aciu. Baishem en tèrra e trapem-lo!" Eth Capitan se desengustèc per aquerò, mès es mèns camarades sigueren toti dera mia pensada e baishèren en tèrra. Pendent dotze dies seguits cerquèren e cerquèren en bades. Credien que jo me n'auia burlat d'eri e cada dia m'aumplien de mès e mès escarnis, enquia que un maitin, cansadi e sense esperances, tornèren toti a bòrd. "Per çò que hè a tu Benjamin Gunn, me dideren en partir, aciu qu'as un fusilh, un pic e ua aishada: demora-te aciu e trapa tu solet eth tresòr deth Capitan Flint"… S'an passat tres ans d'aquerò, Jim. Tres ans me sò estat aciu sense tastar un solet plat de cristians, enquia aué!... Mès, ditz-me… guarda-me… è jo era mina de marinèr?... Que ja t'enteni gasulhar que non!... A!, qu'ei que jo tanben ac digui… jo… jo madeish!

E en díder aquerò me guinhèc es uelhs e me sarrèc era man fòrtament. e dempús seguic:

- Sonque te cau repetir-li ath tòn Cavalièr es mies paraules, Jim. Ditz-li aquerò: "Tres ans hè que Ben Gunn ei eth solet abitant d'aguesta isla, madeish de dia que de nets, madeish ena tempèsta qu'en bon temps. Dilhèu bères escadences aguest praube, ditz-li, dilhèu a pensat ena sua anciana mair, qu'anciana deu èster s'ei qu'encara viu; dilhèu, a viatges, aurà queigut de jolhs entà díder ua oracion. Mès era màger part deth temps de Ben Gunn s'a tengut en un aute ahèr". E quan li digues aquerò li fots un pecic coma aguest que te foti jo aciu.

E ac hec tau qu'ac didie, dera manèra mès confidenciau que se pòt imaginar, en tot seguir còp sec:

- Mès, seguiràs de seguit e li dideràs: "Gunn qu'ei un brave gojat, plan que òc, e *eth bote eth preciós don* dera sua confiança, *bote eth preciós don* dera sua

confiança, non te'n desbrembes de didè'c damb es madeishes paraules, en un *Cavalièr per neishença*, mès qu'en quinsevolh d'aguesti *cavalièrs de fortuna* que d'eri eth n'a estat un.

- Mès, a veir, li didí jo; deishant de cornèr que non sai apreciar ua soleta paraula de tot çò qu'auetz estat dident vos aciu, com l'ac poiria jo repetir ath Cavalièr se non veigui era possibilitat de tornar a bòrd?
- A! Qu'ei aguest eth poblèma! Plan, donc, vaquí era mia barca; era mia barca que jo è fabricat damb es mies mans. La sauvi amagada ena arròca blanca. Se se passe çò pejor de çò pejor, me pensi qu'auram de sajar aguesta trauersada, en escurir…

En aguest punt li calec interromper-se bruscament, pr'amor qu'encara qu'ath solei li quedaue ua ora o mès entà amagar-se en orizon, entenérem còp sec, repetit per toti es ressons dera isla, eth tron imponent d'ua canoada.

- Ep!, qu'ei aquerò?, preguntèc Ben Gunn.
- Qu'ei qu'an començat a lutar, li responí. Seguitz-me!

E desbrembant en aguest moment toti es mèns terrors d'abans me metí a córrer entara rada, en direccion der ancoratge, acompanhat per òme *isolat* que corrie ath mèn costat rapidament, sus es sues sandales de pèth de craba, damb grana leugeresa e facilitat.

- Tara quèrra! tara quèrra! me didie. Tira tostemp tara quèrra, camarada! repetie. Qui me poirie díder que jo vau aciu jos es arbes damb tu! Guarda, aquiu ei a on aucí ara mia prumèra craba. Ara que ja non baishen entà aciu; ara les ves acimelades tostemp enes sòns mastelèrs, aquiu entre es cordatges e es carrèles des sues montanhes, e tot per pòur de Ben Gunn! A!, guarda!... aciu qu'ei eth cementèri! non ves es sòns terralhs?... Quan, sivans es mèns compdes, me pensi que deu èster dimenge, sabes?, m'ajulhi e prègui. Que non ei aquerò arren que se retire a ua capèla, ne tansevolh a ua prauba ermita, non ei vertat?... plan, donc, guarda… jo li trapi sabi pas quina causa solemna e impausanta; e dempús, ja ac ves, non è auut es mans guaire plies… ne ua biblia ne ua ensenha…e per çò que hè ath prèire, donques… ne en sòmis.

E seguie atau, charra que charra, mentre corríem, sense demorar recèber cap responsa.

S'auie passat ua estona considerabla dempús deth trait deth canon, quan entenèrem ua descarga d'armes de mens calibre.

Seguic ua auta pausa, e dempús, a mens d'un quart de mila dauant de jo, vedí còp sec en aire, flotant sus es cimalhs des arbes deth bòsc, era gloriosa bandèra d'Anglatèrra.

Quatau part

Era palissada

XVI.-

Eth Doctor seguís ara era narracion e conde se com siguec abandonat eth vaishèth

Que serie era ua e mieja dera tarde quan es dues barques de *Era Espanhòla* vengueren en tèrra. Eth Capitan, eth Cavalièr e jo èrem en tot pensar ena situacion laguens dera nòsta cabina de popa. S'auesse bohat en aqueri moments era mès leugèra brisa, auríem queigut per suspresa sus es sies rebèls que mos auien deishat a bòrd, auríem lheuat era ancora e gessut en nauta mar. Mès eth vent mancaue deth tot e entà completar eth nòste malastre, venguec lèu lèu Hunter entà amiar-mos era naua de qué Hawkins s'auie calat en ua des barques e se n'auie anat damb es expedicionaris dera isla.

Jamès se mos acodic méter en dobte era leiautat de Hawkins, mès que mos alarmèrem per çò dera sua vida. Damb era excitación que se trapauen aqueri òmes mos semblaue que solet er edart podie hèr que lo tornèssem a veir viu. Corrérem sus era cubèrta. Era calor ère tau qu'eth quitran qu'amassaue era juntura des pòsts de husta començaue a hèr bambolhes, en tot honer-se. Era pudesenca flaira d'aqueth lòc me botaue reaument mau, e se bèth còp un òme flairèc es micròbis de mil malauties infeccioses, aguest siguí jo, plan que òc, en aqueth abominable ancoratge. Es sies brigands qu'èren seigudi ena proa, rondinant ara ombra d'ua vela. Entath costat dera plaja podíem aubirar es barques estacades a tèrra, e a un òme des de Silver seigut en cada ua d'eres. Un d'aqueri dus conjuradi se divertie fiulant eth "Lilibulhèr".

Demorar qu'ère ua holia; atau, donc, decidírem que Hunter e jo anaríem en tèrra damb eth canòt ara cèrca d'infòrmes entà explorar eth terren.

Es barques s'auien decantat sus era sua dreta, mès Hunter e jo remèrem dret en direccion dera palissada mercada en nòste mapa. Es centinèles e gardes des esquifi semblèren desconcertar-se un shinhau damb era nòsta aparicion. Eth "Lilibulhèr" deishèc d'entener-se e podí veir ad aqueth parelh de jòies discutint çò que les calie hèr. Se se n'auessen anat entà avertir a Silver de çò que se passaue, abandonant es sues barques, qu'ei clar qu'es causes aurien succedit de ua auta manèra; mès supausi qu'auien es sues ordes e, cossent damb eres, decidiren estar-se tranquillament a on èren e lèu lèu entenérem qu'era musica deth "Lilibulhèr" començaue de nauèth.

I auie en aqueth lòc ua leugèra corbadura ena còsta e jo non perdía temps, remant fòrtament entà botar-la entre es òmes des esquifi e nosati. De tau sòrta qu'abans de qué arribèssem en tèrra ja mos auíem perdut mutuaument de vista. Sautè ara fin ena plaja e me metí a córrer tant ara prèssa coma podia, desplegant sus eth mèn cap un gran mocador de seda blanc entà evitar era insolacion e damb un bon parelh de pistòles, totafèt prèstes, per s'un cas, contra quinsevolh suspresa.

Non auia corrut encara cent iardes quan arribè ena palissada.

Vaquí çò que i auie en era: ua hònt d'aigua neta e clara brotoaue lèu en cim deth ticolet; sus aguest, e embarrant era hònt, plan, s'auie improvisat ua espaciosa cabana damb pòsts de husta, apraiada ara manèra de poder embarrar uns dus vintenats d'òmes, en cas

d’emergéncia, e damb arquèra entà fusilhs per toti es costats. Ar entorn d’aguesta cabana s’auie netejat un espaci considerable e, entà completar era òbra, s’auie quilhat ua barralha pro fòrta, coma de sies pès de nautada, sense cap pòrta o correder, damb pro resisténcia entà non poder-la esbauçar aisidament, mès pro dubèrta entà que non podesse servir de proteccion as assetjaires. Es que siguessen laguens dera cabana podien cridar-se es patrons deth camp e caçar as de dehòra coma se siguessen perditzes. Çò que calie aquiu qu’ère ua susvelhança contunha e viures, pr’amor que se non siguesse per un edart estonant, es assetjadi podien tier-se fòrça ben contra un regiment sancer.

En aquerò que me fixè jo alavetz d’ua manèra particulara, siguec ena hònt, pr’amor qu’encara qu’en nòste castèth de popa de *Era Espanhòla* auíem armes e municions en quantitat, e abondor de viures e vins excellents, çò de cèrt ei que mos mancaue ua causa, e ère era aigua. Qu’èra jo preocupat damb aguest pensament quan, de pic, arribèc enes mies aurelhes clarament, de bèth punt dera isla, eth sorriscle suprèm d’un òme que se morie. Jo qu’è servit a Sa Altesa Reiau eth Duc de Cumberland e enquia e tot jo madeish siguí herit en Fontenoy, mès en aqueth moment eth mèn pos s’arturèc e non podí mens que veder-me assautat per aguesta idia: “An aucit a Hawkins!”

Auer estat un vielh soldat que ja ei bèra causa, mès encara n’ei mès auer estat mètge. Un que non a temps entà trantalhaments ne entà d’autes causes inutiles, atau ei qu’en un instant decidí sense pèrder ua segonda tornar ena plaja e sautè de nauèth a bòrd deth petit vaishèth.

Erosament Hunter ère un remador de fòrça. Èrem volar ath nòste petit vaishèth e lèu lèu èrem ja ath costat de *Era Espanhòla*, qu’en era pugèrem de seguit.

Les trapè a toti emocionadi, coma ei naturau. Eth Cavalièr ère seigut, era sang dera cara perduda, en tot planher-se, amna de Diu!, des perilhs que mos auíem calat. Un des sies òmes que s’auien demorat a bòrd ère ja en milhors condicions.

- Aciu i a un òme, didec eth Capitan Smollet afustant entada eth, qu’ei novici ena òbra d’aguesti marridi. Qu’a vengut aciu, a mand d’estavanir-se, tanlèu entenec aqueth sorriscle de mòrt. Damb un aute torn de cabestrant l’auram damb nosati, solide.

L’expliquè alavetz ath Capitan Smollet quin ère eth mèn plan, e entre es dus apraièrem es detalhs dera sua realizacion.

Metérem ath nòste vielh Redruth ena estreta galaria que, coma se rebrembarà, ère era soleta comunicación possibla entre era popa e eth castèth de proa, autrejant-li tres o quate fusilhs cargadi e botant-li un matalàs coma barralha entà protegir-lo. Hunter se hec a vier eth petit canòt pr’amor de plaçar-lo precisament jos era pòrta de popa e Joyce e jo mos metérem de seguit ara òbra entà cargar en eth pòts de povora, fusilhs, paquets de bescuèits, galetes, pernilh, ua damajoana de *conhac* e eth mèn estimable estug de cirurgia.

Mentretant, eth Cavalièr e eth Capitan s'estauen ena cubèrta e eth darrèr d'eri li hège ath timonèr era seguenta amistosa e corau recomanacion:

- Amic Hands, vaquí dauant de vos a dues persones damb dues pistòles cada ua. Se bèth un de vosati sies hè eth mendre movement entà apressar-se a nosati, pòt considerar-se òme ar aigua.

Aqueri òmes deliberèren pendent ua estona e dempús deth sòn conselh de guèrra s'anèren deishant quèir, un darrèr der aute, dera *carròça*, entà baish, pensant solide, agarrar-mos pera rèiregarda. Mès quan se trapèren damb Redruth que les demoraue, fusilh en man, ena estreta galaria de comunicación, tornèren un aute còp a voler recuperar eth sòn prumèr lòc ena proa, campant sus era cubèrta eth cap d'un d'eri per ua escotilha.

- Entà baish un aute còp, maladit pirata! li cridèc eth Capitan, o te vòli era tapa deth cervèth!

Aqueth cap s'en.honsèc un aute còp coma per encantament ena escotilha e ja non tornèrem a enténer ne a saber arren d'aqueri miserables.

Mentre se passaue tot aquerò, eth nòste leugèr canòt ère ja tan cargat coma podie estar-ne. Joyce e jo sautèrem pera pòrta dera popa e tornèrem a remar entara plaja, tant ara prèssa coma es nòstes fòrces mos permetien.

Aguest dusau viatge desvelhèc ja d'ua manèra clara era alarma des susvelhants des esquifi. E abans de perder-les de vista darrèr deth petit cap dera plaja, un d'eri auie ja sautat en tèrra e auie despareishut rapidament. Siguí a mand alavetz de cambiar de tactica e vier dret entàs sues barques e esbauçar-les, mès cranhí que Silver siguesse apròp d'aquiu damb es auti e aurie estat, en tau cas, plan possible que se perdesse tot, per çò de voler hèr massa.

Plan lèu arribèrem en tèrra de nauèth en madeish lòc qu'abans. Es tres hérem eth prumèr transpòrt deth petit vaishèth entara cabana, plan ben cargadi, e botèrem aquiu es nòstes armes e viures. Deishèrem alavetz a Joyce ena barralha, susvelhant entà sauvar eth nòste depaus, e encara qu'ei vertat que se demoraue solet, auie ara sua disposicion mieja dotzena de fusilhs plan ben premanidi. Hunter e jo tornèrem un aute còp en canòt, carguèrem tot çò que podérem e entornèrem ena palissada. Atau seguírem, lèu sense alendar, enquia que tota era carga plaçada en vaishèth siguec transferida ena cabana qu'en era es dus gojats cuelheren definitiuament es sues posicions, mentre que jo, damb totes es mies fòrces, remaua un aute còp en eth ja leugèr canòt entà arribat de nauèth en *Era Espanhòla*.

Eth het de riscar ua dusau carga ère en realitat, mens atrevit e perilhós de çò que semblaue. Qu'ei cèrt qu'eri auien er auantatge deth numèro, mès nosati auíem eth des armes. Cap des òmes qu'èren en tèrra amiaue un fusilh damb eth, e atau, donc, abans de qué auessen pogut apressar-se a trait de pistòla, solide que nosati les auríem aucit ada eri.

Eth Cavalièr ère en tot espiar-me ena pòrta de popa, ja remetuda era sua animositat e coratge. Cuelhec era punta dera amarra, que jo li lancè, l'agarrèc naut e comencèrem a hèr ja un cargament de vertadèra vitalitat entà nosati, que consistie en carn, povora e bescuèits, sense ahíger mès armes qu'un fusilh e ua espada per cap, entath Cavalièr, entà jo, Redruth e eth Capitan. Era rèsta d'armes e de povora les lancèrem en mar a dues braces e mieja de prigondor, de sòrta que podíem distinguir eth net acèr des fusilhs ludint damb es reflèxi deth solei, aquiu baish en hons net e arenós der ancoratge.

Ad aguesta ora era marèa començaue ja a baishar e eth vaishèth començaue a balancejar-se ath torn dera ancora. Entenérem votzes que se cridauen mutuaument, plan luenh e plan febles, aquiu en direccion des esquifi, e encara qu'aquerò mos padeguèc per çò que hège a Joyce e a Hunter que, per çò que semble, èren encara ena sua posicion der Èst sense èster shordadi, mos hec compréner, totun, que nosati mos calie pressar-mos.

Redruth alavetz, abandonèc era sua proteccion de lan ena galaria e se retirèc en petit canòt damb nosati. Dirigit aguest peth Capitan Smollet en persona, virèrem ar entorn deth vaishèth e mos placèrem ena escotilha de proa.

- Ara, amics, cridèc eth Capitan, m'entenetz?

Ne ua soleta votz sus era cubèrta.

- Qu'ei a tu, Abraham Gray, que te parli!...

Eth madeish silenci anterior.

- Gray, tornèc a díder eth Capitan en votz encara mès nauta, en aguest moment vau a deishar aguest vaishèth e coma eth tòn Capitan que sò te mani que me seguisques. Jo me'n sai de qué ès, ath hons, un brave gojat e enquia e tot gausi díder que cap des sies qu'ètz aquiu ei tan dolent coma semble. Aciu qu'è, ena man, eth mèn relòtge dubèrt: qu'as trenta segondes de temps entà que t'amasses damb nosati.

Que i auec un nau silenci.

- Vene rapid, gojat, seguic eth Capitan; non trantalhes tant. Que sò aciu expausant era mia vida e era d'aguesti excellents cavalièrs cada segonda que passe.

S'entenec alavetz eth bronit sobtat d'ua batossa, eth rumor de còps escambiadi, e en ues quantes segondes campèc Abraham Gray ena pòrta, damb ua herida d'arma blanca en ua des sues caròles, mès corrent ara prèssa, ara crida deth Capitan, coma un gosset pòt vier ath fiulet deth sòn patron.

- Que sò aciu, Capitan!, didec aqueth leiau gojat.

Un instant dempús damb Gray ja a bòrd, possèrem de nauèth eth nòste petit canòt en direccion entara plaja.

Qu’ei cèrt que mos trapàuem ja dehòra dera perilhosa goleta, mès ai! encara non mos trapàuem en tèrra, laguens deth recinte dera palissada.

XVII.-

Eth Doctor, seguint era narracion, descriu eth darrèr umid viatge

Aguest cincau viatge siguec ja, totun, plan desparièr des anteriors. En prumèr lòc aquera clòsca de nòde qu'en era anàuem ère massa cargada. Cinc òmes, des quaus Reduth, eth Capitan e Trelawney èren de mès de sies pès de nautada, qu'ère mès de çò qu'eth nòste petit vaishèth podie racionau e comòdament cargar. Mos cau híger ath delà era povora, es armes e es viures, e se comprenerà qu'eth canòt se balançaue d'ua manèra inquietanta, entrant aigua de quan en quan, pera popa, en ua quantitat tau qu'encara non auie caminat cent iardes e ja ua bona part des mèns vestits ère banhada enquia non poder mès.

Hec eth Capitan que egalèssem eth canòt repartint eth pes mès proporcionadament, çò que mos esdeguèrem a executar, en tot arténher equilibrar-lo un shinhau milhor. Mès totun aquerò, non deishàuem de senter-mos damb eth temor, non deth tot sense basa, de trasbastar.

Ath delà, eth reflux costaue, alavetz, un fòrt corrent d'ondades en direccion entà cogant, trauessant era rada e botjant-se de seguit entath Sud, ena direccion deth mar, per estret que mos auie daurit eth pas peth maitin entar ancoratge. Es ondades, per eres soletes, qu'èren ja un perilh entath nòste subrecargat esquif, mès çò de pejor ère qu'eth corrent mos arrossegaue dehòra deth nòste camin, e luenh deth lòc dera plaja qu'auíem de desembarcar, darrèr dera punta que ja n'è parlat. Se deishàuem qu'eth corrent hesse era sua òbra, eth resultat serie qu'abans de temps mos traparíem en tèrra, ei vertat, mès precisament ath costat des esquifi des pirates, que dilhèu non se tardarien en arribar.

- Que m'ei impossible adretir eth rumb entara palissada, Capitan, didí jo, qu'èra seigut en timon, mentre qu'eth e Redruth qu'èren de refresc, amiauen es rems. Era marèa mos posse de contunh entà baish, non poiríetz remar un shinhau mès fòrt?
- Non sense méter eth canòt en perilh, responec. Tietz vos eth timon immobil enquia que veigatz qu'anem guanhant eth camin.

Hi çò que me didie e lèu vedí que, encara qu'era marèa seguie en tot possar-mos entà cogant, de seguit artenhérem qu'eth canòt adretisse era proa entar Èst, seguint ua linha que mercaue precisament un angle dret damb eth camin que mos calie cuélher.

- D'aguesta manèra non tocaram tèrra jamès, didí jo.
- Se non mos rèste un aute camin qu'aguest, non podem hèr ua auta causa que seguir-lo, responec eth Capitan. Que mos cau anar contra eth corrent dera baishamar. Donques que ja vedetz que, se seguim bordejant a sotavent deth nòste desbarcador ei fòrça dificil saber a on vam a tocar tèrra; aquerò sense tier en compde era probabilitat de qué sigam abordadi pes barques de Silver, mentre que, peth camin que mos auem calat eth corrent pòt padegar-se lèu lèu e alavetz ja poiram virar dret entara plaja.

- Eth corrent a amendrit ja fòrça, senhor, didec Gray qu'anaue seigut ena proa. Ja podetz hèr que virem un shinhau de direccion.
- Gràcies, gojat, li responí coma s'arrés s'auesse passat, donques que toti auíem hèt tacitament era decision de tractar-lo, plan que òc, coma a un des nòsti.

De ressabuda eth Capitan parlèc de nauèth e me n'encuedè de qué i auie ua alteracion perceptibla ena sua votz.

- E eth canon? didec.
- Que ja pensaua en aquerò, li responí segur coma n'èra de qué eth se referie ara possibilitat de qué se bombardèsse eth nòste reducte. Non vos pensetz que les sigue possible baishar eth canon en tèrra, e encara qu'ac artenhessen, jamès lo poirien hèt pujar peth mont.
- Donques guardatz entà popa, Doctor, didec eth Capitan.

Virè eth cap… Çò de cèrt ei que mos auíem totafèt desbrembat dera nòsta pèça d'artilharia ena goleta e d'aquiu eth noste orror quan entenérem qu'es cinc bandits èren fòrça ocupadi, en tot trèir-li çò qu'eri cridauen *era giqueta*, ei a díder er abrig de cambe quitranat que damb eth la sauvàuem estropada pendent era navegacion. Que non ère tot encara, senon que de pic me'n brembè qu'es bales e era povora dera madeisha pèça s'auien demorat a bòrd en ua caisha, per çò que non les calie as nòsti enemics que fóter un còp entà èster patrons d'aqueres terribles municions de guèrra.

Aqueth desbrembe non podie auer mès desencusa qu'era prèssa que mos possèc a deishar era embarcacion, mès malerosament non i auie remèdi.

- Israel Hands qu'ère er artilhèr de Flint, didec Gray damb votz raucosa.

Non me restaue, donc, mès remèdi que, a quinsevolh risque, botar decididament proa entà tèrra. Erosament, eth corrent demoraue ja tan luenh de nosati que mos siguec aisit seguir eth rumb entara plaja per un camin tan dret coma era nòsta quilha, a maugrat der impuls necessariament pòc vigorós qu'es rems dauen ath nòste canòt. Ja non me siguec dificil, donc, governar dret entath lòc d'arribada. Mès çò de pejor ère qu'ena direccion qu'anàuem non presentàuem a *Era Espanhòla* era nòsta popa, senon un costat, aufrint un espaci de tau mida que semblaue impossible mancar era balestada.

Que m'ère aisit veir e enténer ad aqueth brigand de Hands damb era sua cara d'embriac, apraiant sus era cubèrta ua cartocha entath canon.

- Qui ei aciu eth milhor tirador?, preguntèc eth Capitan.
- Eth senhor Trelawney, aciu e a on sigue, li responí.
- Plan, donc, senhor Trelawney, voletz hèr-me eth favor de trèir-me deth miei a un d'aqueri brigands? A Hands preferentament, s'ei possible, didec eth Capitan.

Trelawney qu'ère hered coma er acèr; sense badar boca, premanic era sua arma.

- Ara, mos didec eth Capitan, tietz compde. Tiratz era vòsta arma sense cap movement, se non mo'n vam ara mèrda. Toti prèsti entà equilibrar, s'eth canòt trasbaste peth trait!

Eth Cavalièr lheuèc era sua arma e es rems cessèren de héner era aigua: toti mos inclinàuem deth costat contrari entà mantier er equlibri e tot siguec executat damb tau felicitat que non entrèc en canòt ne ua soleta gota d'aigua.

En aguest moment es nòsti enemics auíem ja era sua pèça montada e prèsta, e Hands, qu'ère ath costat dera boca, damb er escobilhon ena man, ère eth mès expausat de toti. Ça que la, non auérem fortuna, pr'amor que precisament en moment que, ja segur dera sua afustada, tirèc Telawney, er astut timonèr s'ajoquèc tan rapid coma eth pensament e era bala passèc fiulant per dessús d'eth e heric a un aute des quate pirates que queiguec de seguit.

Eth sorriscle que lancèc aguest siguec repetit, non solet pes companhs deth costat senon per d'autes moltes votzes dera plaja. Virè era vista en aguesta direccion e vedí que toti es auti pirates gessien d'entre es arbes e en aqueth moment s'esdeguèren a ocupar eth sòn lòc enes esquifi.

- Ara que vien per aquiu es barques, senhors, didí.
- Dirigitz-vos dret, donc, didec eth Capitan. Ara que ja non mos cau pòur de trasbastar, fòrt as rems! Se non podem arribar en tèrra, tot s'aurà acabat entà nosati.
- Non an agarrat qu'ua des barques, Capitan, didí. Es auti òmes deuen anar per tèrra a bracar-mos eth pas.
- Era calor ei massa e era distància non ei tan cuerta entà qu'ac artenhen aisidament, repliquèc eth Capitan. Marinèrs en terra que non son guaire temibles. Çò que me preocupe ei eth trait que mos foteràn d'a bòrd estant. Arrais e trons! eth nòste flanc ei tau qu'enquia e tot ua beata poirie passar-mos era bala peth uelh, sense mancar eth trait. Senhor Telawney, avisatz-mos tanlèu veigatz alugar era estopa, e nosati remaram entà popa.

Mentretant auíem caminat, de cara, a grana velocitat entà un esquif tan cargat coma eth nòste canòt, e plan pòca aigua, per cèrt, mos auie entrat. Ja èrem a pòques braces dera arriba, uns quants còps de rem mès e poiríem atracar ara fin, pr'amor qu'eth reflux venguie de desnishar ua linha d'arena, dejós d'un grop d'arbes dera còsta. Er esquif que mos acaçaue ja non podie, donc, hèr-mos cap mau. Eth reflux que tant mos auie arreculat a nosati, mos daue ara era compensacion arturant as nòsti perseguidors. Eth solet perilh qu'ere entà nosati eth canon.

- Se gausèssa, didec eth Capitan, de boni talents haria bèra causa entà caçar a un aute d'aguesti bandits.

Qu'ère clar, totun, qu'eri pensauen en tot mens en arrecular eth sòn trait pendent mès de temps. Ne tansevolh n'auien hèt cabau deth camarada queigut, que, ça que la, non ère mòrt senon simplament herit e ath quau jo vedia, sajant de hèr-se entà un costat.

- Era estopa! cridèc eth Cavalièr.
- Possatz entà popa, cridèc eth Capitan rapid coma un resson.

Eth e Redruth foteren de seguit un contraimpuls, mès tan vigorós qu'era popa deth petit vaishèth s'enhonsèc tota laguens dera aigua. En aguest moment eth canon tronèc, e era sua detonacion siguec çò prumèr qu'entenec Jim, en non auer arribat entada eth, per çò dera distància eth rumor deth trait de Trelawney. Per a on passèc era bala, cap de nosati ac sabec de forma precisa, mès supausi que siguec per dessús des nòsti caps e qu'eth vent que hec era bala deuec contribuir ath nòste desastre.

Eth nòste canòt s'auie en.honsat pera popa, coma è dit, damb era màger facilitat, en ua prigondor de tres pès d'aigua, en tot deishar-mos ath Capitan e a jo, de pès er un dauant der aute, mentre qu'es auti tres que s'auien ajocat entà evitar era bala deth canon, gessien dera aigua banhadi e regolejant aigua de cap a pès.

Totun aquerò eth mau non auie estat gran. Non auie perit cap de nosati e ja d'aquiu podíem caminar a pè pera aigua, es pòques braces que mos deseparauen dera plaja. Çò de pejor ère qu'es nòsti viures èren en embaish der esquif e que des cinc fusilhs qu'auíem botat en eth, sonque dus demorauen secs e prèsti: eth mèn que jo auia cuelhut sus es mèns jolhs e auia quilhat entà naut en un movement rapid e instintiu; e eth deth Capitan que l'amiaue botat en bandolèra e que, ena sua qualitat d'òme expèrt, auie suenhat era sua arma dauant de tota preferéncia. Era rèsta jadien ja jos era aigua en canòt.

Coma complement dera nòsta tribulacion entenérem votzes que s'apressauen peth bòsc, ath long dera plaja. Atau ei que non solet notàuem ja ath dessús eth perilh de demorar bracadi deth noste reducte, en aqueth estat catastrofic e de derròta, senon que mos esperonaue eth temor de qué, se Hunter e Joyce se vedéssen atacadi per ua mieja dotzena d'òmes, non auessen eth valor e eth bon sens de tier-se fèrms ara defensiua. Hunter qu'ère un òme fèrm e coratjós: aquerò qu'ac sabíem pro ben; mès per çò que hège a Joyce eth cas ère plan desparier, e mès dobtós. Joyce qu'ère un lacai fòrça agradiu de plan fines manères, e excellent entà netejar un parelh de bòtes o brossar un vestit, mès era vertat ei que non lo coneishíem coma un òme atrevit e decidit.

Tot aquerò, coma ac vau dident, mos esperonèc entà arribar en tèrra fèrma tanlèu coma siguesse possible, deishant abandonat ara sua sòrt ath praube canòt que, per malastre nòste, auie sauvat ath sòn hons quauquarren coma era mitat dera nòsta povora e viures de boca.

XVIII.-

Conde eth Doctor se com acabèc eth prumèr dia de luta

Un còp en tèrra, mos esdeguèrem a franquir era tèrra de bòsc que mos separaue deth nòste baloard. A cada passa que dàuem, es votzes des pirates que venguien pera plaja arribauen mès e mès clarament enes nòstes aurelhes. Plan lèu ja mos siguec aisit distinguir eth rumor des sòns precipitadi passi, e eth croishit des arrames des arbilhons qu'ath sòn trauèrs venguien daurint camin.

Comencè a pensar alavetz qu'era causa anaue de vertat e enquia e tot premaní eth dispositiu de seguretat deth mèn fusilh.

- Capitan, didí: eth senhor Trelawney ei des dera afustada infalibla entre nosati; balhatz-li eth vòste fusilh, donques qu'eth sòn ei inutilizat.

Sense responer-me escambièren rapidament es armes e Trelawney, carat e hered coma auie estat des deth principi dera batalha, se posèc per un instant pr'amor d'assegurar-se de qué era arma ère en bon estat entà un servici immediat. En madeish moment, vedent que Gray anaue desarmat, li balhè eth mèn cotèth. Que mos encoratgèc fòrça veir ad aqueth gojat escopir-se era man, rebussar-se era camisa, agarrar era arma e hèr-la brunzinar, en tot brandir-la per aire. Plan que òc que se vedie qu'aqueth nòste nau aliat ère tot un marinèr autentic.

A uns quaranta passi d'aquera rapida deteccion arribèrem en limit deth bòsc e vedérem era palissada dauant de nosati. Mos lancèrem entada era, entrant en sòn recinte peth costat Sud, qu'era sua barralha passèrem ara prèssa, e lèu en un instant sèt des rebèls, damb John Andersen eth contramèstre ath cap, campèren en costat Sud-èst lançant terribles crits.

S'arturèren un moment en arribar aquiu, coma se se sentessen cuelhudi pera rèiregarda, mès abans de qué auessen eri temps de remeter-se dera sua suspresa, non sonque Trelawney e jo, senon tanben Hunter e Joyce auérem temps de hèr huec des deth reducte. Es quate traits non sonèren en ua descarga guaire simultanèa, mès que heren eth sòn efècte, plan. Un des enemics queiguec redon e era rèsta, sense trantalhar un solet moment, virèren era esquia e se protegiren darrèr des arbes.

Dempús de cargar de nauèth es nòstes armes, gessèrem dehòra dera barralha entà arreconèisher ar enemic qu'auie queigut. Qu'ère mòrt e plan mòrt, damb eth còr trauessat de costat a costat.

Ja començàuem a felicitar-mos dera nòsta bona sòrt quan en aqueth madeish instant ua detonacion de pistòla se deishèc enténer en matarràs mès pròche; era bala fiulet peth costat dera mia aurelha e eth praube Tom Redruth se balancèc e queiguec en solèr tot estirat. Autant eth Cavalièr coma jo entornèrem eth trait, mès coma que non vedíem a qui afustar, ei plan probable que non héssem senon despèner era nòsta povora. Carguèrem un aute còp e alavetz tornèrem entà veir ath praube Tom.

Eth Capitan e Gray èren ja en tot examinar-lo, e per çò que hè a jo n'auí pro damb eth prumèr còp de uelh entà compréner qu'aquerò non auie remèdi.

Mès pensi qu'era rapiditat que responérem ath sòn trait dispersèc as rebèls, pr'amor qu'encara qu'èrem ath descubèrt ja non mos ataquèren mentre sajàuem de lheuar ath praube garda de mont entà passar-lo entath recinte dera palissada e transferir-lo, planhent-se e sagnejant en interior dera cabana.

Praube vielh! Des sòns pòts non auie gessut ua soleta paraula de suspresa, quèisha o temor, mès ne tansevolh de sentiment, dès eth moment qu'auien començat es nòstes complicacions, enquia aqueth moment que lo ajaçàuem aquiu, en centre deth nòste reducte, entà que se morisse. Coma un vertadèr troian s'auie estat susvelhant e immobil darrèr deth sòn matalàs ena galaria; totes es ordes que se l'auien balhat, les auie aubedit carat, damb era docilitat d'un gosset, e fòrça ben, plan. Qu'ère eth de mès edat de toti es deth nòste camp, depassant aumens en vint ans, ath mès vielh; e ara, aqueth ancian taciturn, serviciau, ère aquiu estirat, pròxim ath sepulcre.

Eth Cavalièr se deishèc quèir lèu ath sòn costat, sus es sòns jolhs, e li punaue era man, plorant coma un mainatge.

- Credetz que m'en vau, Doctor?, preguntèc eth moribond.
- Tom, hilh mèn, li responí, que vas a tornar ena tua vertadèra patria.
- Me hè dò, repliquèc er agonizant, non auer-les balhat abans ad aguesti brigands ua leçon damb eth mèn fusilh.
- Tom, exclamèc alavetz eth Cavalièr tot esmoigut; Tom, ditz-me que me perdones, non ei vertat que òc?
- Senhor, siguec era sua responsa, non credetz qu'aquerò serie ua fauta de respècte de jo entà vos? Mès que sigue coma vos ac voletz… òc, senhor, damb tota era mia amna.

Se hec alavetz un silenci non guaire long qu'ath sòn finau gasulhèc que volerie que bèth un didesse près deth sòn cabeç quauqua oracion, en tot híger en un ton simple e coma desencusant-se dera sua gausardaria:

- Me pensi qu'ei aguest eth costum… non ei vertat?

Venguec dempús ua agonia plan cuerta; e sense prononciar cap auta paraula, era amna de Redruth partic d'aguest mon.

Mentretant, eth Capitan, qu'es sues pòches e pièchs auia jo vist plan engrossidi pendent era trauersada, anèc treiguent d'eri tot un magazem d'objèctes: ua bandèra anglesa, ua Biblia, un embolh de còrda pro fòrta, plumes, tinta, eth registre diadèr d'a bòrd e quauques liures de tabac. Que s'auie trapat en nòste recinte dera palissada un long e ja adretit tronc d'auet que, damb era ajuda de Hunter, lheuèc e botèc en angle dera cabana qu'es troncs se crotzauen. Ara seguida, pujant rapidament sus eth tet deth recinte, placèc damb era sua pròpria man e issèc naut de tot era bandèra dera nòsta patria.

Aguesta operación semblèc que l'aleugerie d'un gran pes. Tornèc a entrar de seguit ena cabana e coma se non auesse arren especiau se metec tranquillament a hèr eth recompde des nòsti viures de guèrra e de boca. Mès que non deishaue, totun, de guardar dissimuladament entath costat deth praube Tom Redruth qu'ère en tot agonizar, de sòrta que, en auer expirat, s'apressèc damb ua auta bandèra e la despleguèc damb respècte sus eth cadavre . De seguit, secodint virilament era man deth Cavalièr, li didec:

- Que non mos cau aclapar, senhor. Tot temor ei en bades quan se tracte dera amna d'un leiau, qu'a perit complint damb eth sòn déuer damb eth sòn Capitan e damb eth sòn patron. Que serie ua ofensa ara Divinitat creir ua auta causa.

Dit aquerò se hec entà un costat e me didec:

- Guaires setmanes vos pensatz, vos e eth Cavalièr, que se tardarà eth vaishèth qu'a de manar Blandy?
- Que non ei question de setmanes, senon de mesi, li responí. En cas de qué non sigam de tornada tà finaus d'agost, Blandy manarà cercar-mos, mès ne abans ne dempús d'aguest temps. Qu'ac podetz calcular vos madeish.
- Plan que òc, responec en tot gratar-se eth cap d'ua manèra plan significatiua. Atau donc, non sense dar-li ara Providéncia ua *bona racion* de gràcies per toti es sòns beneficis, me cau díder que non per aquerò auem estat mens desafortunadi.
- Qué voletz díder damb aquerò? li preguntè.
- Voi díder, me responec, qu'ei un malastre qu'ajam perdut aqueth dusau cargament deth canòt. Per çò que hè ara povora e as bales, que n'auem pro; mès, per çò des viures de boca, èm escassi, plan escassi; autant escassi, Doctor, que dilhèu mos va ben auer aquera boca de mens.

E en díder aquerò senhalaue eth cadavre que jadie caperat damb era bandèra anglesa coma susari.

En aqueth moment s'entenec eth fiulet e eth tron d'ua bala de canon que passèc heregant eth tet deth nòste reducte, e venguec a enterrar-se entre es arbes deth bòsc.

- Vai! qu'auem senhaus de hèsta, didec eth Capitan. Pro pòca povora an aqueri gojats entà que la despenen atau tan hòlament.

Un dusau trait lancèc era sua bala damb milhor afustada, pr'amor qu'eth projectil entrèc laguens dera palissada, lheuant ua broma d'arena, encara que sense hèr-mos eth mendre mau.

- Capitan, didec eth Cavalièr, me cònste qu'eth nòste reducte, per eth madiesh, ei complètament invisible deth vaishèth estant. Me pensi, per tant, qu'ei era bandèra çò que les servís entà hèr er afustament… non credetz que serie mès prudent trèir-la entà aciu laguens?
- Baishar eth mèn pabalhon? Jamès! exclamèc eth Capitan.

Nosati siguérem immediatament dera sua pensada, pr'amor qu'aquerò non sonque auie un aspècte marciau, marinèr e imponent, senon que comportaue ua bona politica, coma ère era de mostrar as nòsti enemics que mo'n fotíem des sòns traits de canon.

Tota era tarde contunhèren eth sòn huec. Bala darrèr de bala; ues passauen per dessús deth tet, d'autes queiguien en un costat, d'autes entrauen en recinte dera barralha, en tot lheuar era arena deth solèr. Mès coma qu'auien de hèr era sua afustada sus un objectiu tan naut, es sòns traits non artenheren que trapar sepultura ena arena deth ticò. Que non mos calie crànher cap rebòt e encara qu'ua bala se calèc ena cabana a trauèrs deth tet e dempús gessec de nauèth per un costat, lèu lèu mos acostumèren ad aguesta sòrta de trufaria pesada, e non ne 0éerem mès cabau d'era qu'eth qu'auríem hèt d'ua partida de redòrta.

- Que se m'acodís ua bona idia, didec eth Capitan. Eth bòsc dauant de nosati qu'ei fòrça clar; era marèa a deishat un bon espaci sec e en aguesti moments es nòsti viures son ja probablament ath descubèrt. Me pensi que se quauqui uns des nòsti se prestèssen a hèr ua petita gessuda damb aguesta finalitat, poiríem recuperar part dera nòsta carn salada.

Gray e Hunter s'aufriren, plan que òc, e, fòrça ben armadi, passèren era barralha. Era sua mission siguec, totun, inutila. Es rebèls qu'èren mès intrepits de çò que mos pensàuem, o auien mès fe dera que se meritaue en sòn artilhèr Hands, donques qu'eth hèt ei que ja cinc o sies d'eri èren plan ocupadi en trèir es nòsti viures deth hons deth nòste canòt e se les hègen a vier en un des sòns esquifi qu'ère aquiu apròp, tengut contra eth corrent peth manejament constant deth rem. Silver qu'ère ena popa ath comandament des operacions, e cada un des sòns òmes campaue ja aprovedit deth sòn fusilh corresponent, cuelhut de bèth amagat arsenau d'eri madeishi.

Eth Capitan se seiguec entà escríuer en sòn diari d'a bòrd, e vaqui eth començament de çò qu'escriuec en eth:

"Alexandre Smollet, Capitan; David Livesey, mètge d'a bòrd; Abraham Gray, hustèr dera goleta; John Trelawney, proprietari; John Hunter e Ricard Joyce, sirvents deth proprietari, que non son marinèrs; aguesti son es que se tien leiaus de tota era gent embarcada a bòrd de *Era Espanhòla*; auem viures entà dètz dies a petites racions; qu'auem desembarcat aué e issat era bandèra anglesa ena palissada o reducte qu'auem trapat en aguesta Isla deth Tresòr. Tom Redruth, un aute sirvent deth proprietari a estat mòrt pes rebèls. James Hawkins, page de cramba…"

En aguest moment jo èra en tot planher-me dera trista sòrt e finau desastrós deth praube Hawkins, quan entenérem quauqui crits deth costat de tèrra.

- Quauquarrés mos cride d'aquiu delà, mos didec Hunter qu'ère de centinèla.
- Doctor! Cavalièr!... Capitan!... Ola! ès tu Hunter?, didien aqueri crits.

Corrí ena pòrta dera cabana e arribè a temps entà veir de nauèth, san e en bona santat, a Jim Hawkins, trauessant en aqueth moment era barralha.

XIX.-

Torne a parlar eth prumèr narrador. Era Garnison dera palissada

Tanlèu Ben Gunn vedec era bandèra, se posèc immediatament, me cuelhec deth braç entà arturar-me e se seiguec.

- A! aumens enquia ara, Jim, es tòns amics son aquiu, solide.
- Mèsalèu me pensi que deuen èster es rebèls, li repliquè.
- Bè, non! didec eth. Te penses tu qu'en un lòc coma aguest, qu'en eth non atraquen senon pirates, auie de vier Silver a issar ua bandèra anglesa? Ne peth mau de morir! Que son es tòns amics, Jim, non ac dobtes. Ath delà, ja a auut luta e me pensi qu'es tòns s'an het a vier era milhor part e ara son installadi en aguesta palissada e reducte que siguec bastit hè ans e ans peth Capitan Flint. A!, que pòs creir qu'eth tau Capitan ère òme que sabie se què amiaue entre mans. A despart de çò d'embriac, qu'ère persona que jamès deishaue aubirar eth sòn jòc. Non l'auie pòur ad arrés…ad arrés senon a Silver. Silver se pòt vantar d'aquerò.
- Plan, donc, en èster aquerò atau, coma me pensi que n'ei, autant mès rason entà que jo m'aprèssa a amassar-me damb es mèns amics.
- Coma tu volgues, repliquèc eth. Tu qu'ès un bon gojat, o jo m'enganhi, mès sonque un gojat e damb aquerò qu'ei tot dit. Per çò que hè a Ben Gunn, aguest s'escape. Ne un solet veire de ròm podrie sedusir-me pro entà vier aquiu, ne eth madeish ròm, non! enquia que non veiga jo ath tòn Cavalièr de neishença e l'autreja aquerò jos era sua paraula d'aunor. Mès non te'n desbrembes des mies paraules… *eth preciós don dera sua confiança*, aquerò ei çò que te cau dider-li *eth preciós don dera sua confiança*… e quan li digues aquerò li hès era pecigada que ja sabes.

E en tot ahíger era accion ara paraula, me fotèc per tresau viatge ua pecigada, damb era madeisha mina de confiança intima qu'es anteriores.

- Atau, donc, quan agen besonh de Ben Gunn, ja sabes a on trapar-lo, Jim; precisament en madeish lòc que l'as vist aué. Aqueth que vengue ara mia cèrca qu'amie ena man, coma senhau, bèra tela blanca, e que vengue solet, tot solet. Entad aquerò, higeràs, Ben Gunn qu'a es sòns bons motius plan particulars.
- D'acòrd, li didí, me semble que t'è comprenut. Vos qu'auetz bèra causa a prepausar e vos desiratz veir, o ben ath Cavalièr, o ben ath Doctor, e entad aquerò se vos pòt trapar en madeish lòc qu'aué vos è trapat jo, ei tot?
- Quan? saber tanben quan, non ei vertat? Donques serè aquiu cada dia des deth meddia enquias sies dera tarde.
- D'acòrd, li responí, ara non credetz que ja mos cau díder adiu?
- Òc, mès guarda…compde de non desbrembar aqueres paraules: *eth preciós don dera sua confiança* e es autes es *sòns boni motius plan particulars*, è?, coma d'òme a òme.

E sense deishar-me eth braç encara, higec:

- Me semble que te'n pòs anar, Jim… Mès escota… se per malastre te trapèsses ara damb Silver, non ei vertat qu'encara que sigue damb shivaus sauvatges t'arrincarà era confession de tot çò que t'è dit?... Vertat que non?... A!, plan!... Mès s'es pirates acampen aguesta net en tèrra, Jim, non poiram demorar que deman seràn ja un shinhau mens sauvatges?...

En arribar aciu siguec interromput per ua fòrta detonacion, e ua bala deth canon d'a bòrd passèc rebotant entre es arbes e se calèc ena arena a ues cent iardes d'a on mos trapàuem. Sense demorar mès, siguec aqueth coma eth senhau deth nòste adiu e cada un de nosati se metec a córrer, en direccion opausada.

Pendent lèu ua ora, traits freqüents seguiren en tot hèr estrementir era isla, e es bales seguiren trincant es arbes deth bòsc. Jo m'anaua apressant d'amagader en amagader, pr'amor d'evitar aquera sòrta de persecucion des esglasiants projectils; mès entath finau deth bombardament, encara que non gausaua aventurar-me a entrar dubèrtament ena palissada, qu'ath sòn recinte vedia jo que queiguien es bales mès soent, ja auia començat a encoratjar-me, e dempús d'un gran torn entar Èst, artenhí esguitlar-me entre es arbes dera plaja e m'estirè aquiu en tot observar.

Eth solei venguie de cogar-se; era brisa deth mar croishie e volatejaue entre eth ramatge deth bòsc, en tot crespar era superfícia dera aigua der ancoratge. Eth reflèx anaue ja força luenh e granes porcions de plaja apareishien descubèrtes. Er aire, dempús dera terribla calor deth dia, ère mès fresc e jo sentia que me venguien caudheireds a trauèrs deth mèn gipon.

Era Espanhòla s'estaue encara ancorada en madeish lòc qu'auíem ancorat peth maitin; encara que naut de tot deth pau major non ondejaue ja, per cèrt, era bandèra dera Union Britanica, senon era ensenha sinistra des pirates. Des deth mèn amagader podí veir lampejar ua naua lum a bòrd, e entení ua naua detonacion, ath còp que ua auta bala bronzinaue peth vent, mentre es ressons repetien encara eth tron deth trait. Aqueth siguec, ça que la, eth darrèr trait de canon.

M'estè encara pendent cèrt temps en mèn lòc d'observacion, en tot encuedar-me'n deth rambalh e dera cridadissa que seguiren ar atac. Quauqui uns des pirates se tenguien a esbocinar damb destraus quauquarren qu'ère ena plaja, non guaire luenh dera palissada: qu'ère ne mès ne mens qu'eth praube canòt, sivans desnishè dempús. Delà, mès luenh, apròp dera desbocadura der arriuet se vedie eth resplendor d'un bon huec que ludie entre es arbes, e entre aqueth punt e eth vaishèth, un des esquifi ère en tot anar e vier, damb es sòns remèrs que pòc abans auia jo vist morruts e menaçaires, cantant ara e fiulant coma mainatges, encara qu'es sues votzes auien er accent que denonciaue eth ròm d'ua lega estant.

Pensè, a tot darrèr, que ja podia e me calie hèr era mia tornada ena palissada. Que m'auia plaçat fòrça entà baish ena punta arenosa que'embarraue er ancoratge entar Èst e que se trape junhuda ara Isla der Esquelet per ua linha d'aigua de pòca prigondor. En meter-me de pès, es mèns uelhs tumèren a bèra distància, aquiu baish dera punta, damb

ua arròca isolada que se quilhaue pro nauta entre es matarrassi e que presentaue ua notabla color blanca. Se m'acodic de pic qu'aquerò auie d'èster eth *Ticò blanc* que m'auie parlat Ben Gunn, e que, se bèth dia auíem besonh d'un canòt, ère un auantatge seber a on podíem acodir entà trapar-lo.

M'esguitlè alavetz entre eth bosc enquia guanhar un aute còp era esquia deth nòste baloard; l'escalè, entrè e siguí coraument saludat per aqueth grop de leiaus e valents.

Lèu acabè de condar-les era mia aventura e comencè a guardar ath mèn entorn, pr'amor d'encuedar-me'n dera nòsta pòsicion. Eth reducte ère bastit damb troncs de pin, sense quadrar, autant eth tet coma es murs e eth solèr. Aguest darrèr se quilhaue en quauqui lòcs, un pè e miei sus era superfícia dera arena. Ena pòrta s'auie format ua sòrta de vetibul, que dejós d'eth era hònt brotoaue, lançant es sues cristallines aigües en ua tassa artificiau d'ua forma plan estranha, que non ère ua auta causa qu'un caudèr de hèr cuelhut de bèth vaishèth, damb eth hons arrincat, e calat aquiu ena arena.

Es declivitats deth ticò e tot er interior dera barralha auien estat netejadi d'arbes qu'auien servit entara construccion dera casa e dera barralha exteriora. Pes troncs, qu'encara subergessien dera tèrra, se podie veir er enòrme bòsc que s'auie esbauçat entà poder hèr aqueth reducte. Totes es dèishes e es arrames auien estat lançades luenh o auien estat enterrades en bèra barralha, dempús deth transpòrt des pòsts. Era soleta verdura que restaue aquiu qu'ère un lhet de mossa per a on corrien es vessaments dera hònt que s'escapauen dehòra dera sua grossièra tassa de hèr, e en un e un aute lòc deth corrent quauqui hereishi, arrominguères e mates petites, surgentauen peniblament d'entre era arena. Plan près dera palissada (massa apròp entà que servisse de defensa, sivans entení díder) eth bòsc s'estenie encara dens e elevat, tot d'auets, peth costat de tèrra, e barrejat damb ua gran quantitat d'arbes dera vida peth costat deth mar.

Era brisa hereda dera net qu'abans n'auia parlat, fiulaue en cada ua des dubertures deth rustic e primitiu edifici e hège quèir sus eth solèr ua contunha ploja de plan menuda arena. Qu'auíem arena enes uelhs, arena enes dents, arena enes aurelhes, arena en nòste sopar e arena volatejant en caudèr dera petita hònt que semblaue ua grana ola, a mand de borir. Era nòsta humeneja ère un trauc quadrat en tet, e solet ua petita part deth hum artenhie escapar-se per aquiu, mentre qu'era rèsta se quedaue volant pera pèça, en tot hèr-mos tossir fòrça e obligar-mos a banhar-mos cada moment es nòsti uelhs plorosi.

Podem ahíger ad aquerò que Gray, eth nòste nau aliat, auie era cara lèu caperada damb un gran bendatge per çò d'ua herida qu'auie recebut en vaishèth quan se hec enlà des rebèls; e qu'eth praube Rebruth encara ère aquiu sense enterrar, regde e hered, ath costat deth mur, e caperat damb ua bandèra nacionau.

Se se mos auesse permetut sèir entà repausar, plan que òc que toti ac auríem hèt de bon voler, mès eth Capitan Smollet que non ère òme entad aquerò. Toti siguérem cridadi ena sua preséncia e divididi en diuèrsi grops: eth Doctor, Gray e jo entà un; eth Cavalièr, Hunter e Joyce entà un aute. Cansadi coma mos trapàuem mos ordenèren a dus de nosati qu'anèssem ara cèrca de lenha, d'auti dus a apraiar coma milhor se

podesse ua hòssa entà sepultar a Redruth; eth Doctor siguec nomentat codinèr; a jo me botèren de centinèla ena pòrta dera cabana e eth Capitan se tenguec a caminar d'un costat en aute en tot encoratjar-mos a nosati e prestar era sua ajuda materiau aquiu a on s'auesse besonh.

De quan en quan eth Doctor gessie un moment ena pòrta en tot separar-se dera codina pr'amor de cuélher un shinhau d'aire fresc e deishar descansar es sòns uelhs que ja semblaue que li gessien des orbites per çò deth hum, e cada còp que venguie en mèn lòc de garda me dirigie quauques paraules. En ua des sues gessudes me didec:

- Aguest òme Smollet vau fòrça mès que jo. E guarda, Jim, qu'eth hèt de qué jo diga aquerò signifique molt.

En ua auta escadença venguec e s'estèc carat pendent ua cèrta estona. Dempús virèc eth cap e me preguntèc:

- Ditz-me, Jim, aguest Ben Gunn ei de vertat un òme?
- Que non vos ac posqui díder, senhor, li responí. Aumens è es mèns dobtes de que sigue en sòn sen.
- Plan, s'ei possible eth dobte, alavetz ei segur que plan que n'ei de senat, repliquèc eth Doctor. Ja pòs compréner, Jim, qu'un òme que pendent tres ans a estat solet en ua isla desèrta non pòt sauvar eth sòn sen tan cabau coma tu o jo Aquerò que non ei possible ena natura umana. Dides que çò qu'ada eth lo podie pressar mès ère minjar-se un bocin de hormatge?
- Hormatge, òc senhor, li responí.
- Plan ben; guarda, tu ara, çò que pòt èster estar-se un nadant ena abondància. Qu'as vist era mia caisha de rapè, vertat? E jamès m'auràs vist cuelher-ne un povàs: eth motiu ei qu'aguesta caisha çò qu'amie precisament ei un tròç de hormatge de Parma, un hormatge hèt en Italia, e extraordinariament nutritiu. Plan, donc, aguest hormatge qu'ei ara entà Ben Gunn

Abans de qué mos metéssem a sopar, acoguèrem eth cadavre deth vielh Tom en ua hòssa hotjada ena arena, e ath sòn entorn mos estèrem pietosament pendent ua estona, tristi e preocupadi, damb es caps, qu'era brisa dera net heredaue, descubèrts en aqueth acte solemne.

Que s'auie hèt a vier en interior ua bona quantitat de lenha, encara que non tota era qu'eth Capitan desiraue, per çò que, un còp l'auec inspeccionat mos didec que demoraue que peth maitin i tornèssem e aguest còp damb un shinhau mès de diligéncia. Quan toti auèrem prenut es nòstes respectiues racions de hèda e consumit ua bona gèrla de *auriò conhac*, es tres caps se retirèren entà un canton dera cramba entà deliberar sus era situacion.

Pro que vedíem que ja auien agotat era sua imaginacion entà decidir se qué mos calie hèr, en èster coma èren tant escassi es nòsti viures, e que fin finau mos veiríem obligadi a render-mos plan abans de qué mos podesse arribat ua ombra d'ajuda. Atau, donc, se

decidic qu'era nòsta màger esperança ère era de sajar d'aucir a guairi mès pirates milhor entà obligar-les a ua de dues causes: o a arriar era bandèra, o a anar-se'n a tot darrèr damb *Era Espanhòla*. De dètz-e-nau qu'èren ja s'auien vist redusidi a quinze, en tot auer dus herits, e aumens un d'eri, eth que queiguec ath costat deth canon, de gravetat. Cada còp qu'auèssem batalha, mos calie profitar ben era nòsta povora damb fòrça suenh de non expausar inutilament es nòstes vides. Qu'auíem, ath delà, dus grani aliats: eth ròm e eth clima.

Per çò que hè ath ròm, encara que siguéssem a mès de mieja mila de distància der enemic podíem enténer eth sòn rambalh e es sues cançons que se tardauen enquia ben auançada era net.

E per çò deth clima, eth Doctor apostaue era sua perruca a que, ancoradi a on èren, près o lèu ath miei deth pantan, sense remèdis a man, aumens ua mieja dotzena d'eri quedarien estiradi damb fèbre abans d'ua setmana.

- Per tant, higec, se non mos aucissen a toti nosati d'un còp, ja s'esdegaràn a meter-se en vaishèth e partir damb vent fresc a piratejar de nauèth per aguesti mars de Diu, qu'a tot darrèr, ei era nòsta goleta un vaishèth que les pòt servir entad aquerò.
- Que serà eth prumèr vaishèth qu'aurè jo perdut ena mia vida, didec eth Capitan Smollet.

Jo me sentia cansat enquia morir, coma podetz imaginar-vos, atau ei que tanlèu se me deishèc estirar entà dormir, causa que non se passèc enquia dempús de shordar-me fòrça, queiguí en un sòn tan pesant qu'entre un soc e jo non i auie era mendre diferéncia.

Toti es auti èren ja lheuadi hège fòrça temps; que ja auien esdejoat e hèt a vier doble quantitat de lenha qu'eth dia anterior, quan me desvelhè per un rambalh e rumor anormau de votzes.

- Bandèra de patz!, entení que didie bèth un; e dempús vedí, lèu de seguit, que higien damb ua exclamacion de suspresa:
- Qu'ei Silver en persona!

En enténer aquerò, hi un bot e, heregant-me es uelhs encara, corrí entà ua des arquères deth reducte.

XX.-

Era ambaishada de Silver

Qu'ère cèrt! Dus òmes èren aquiu, dehòra dera palissada, un d'eri agitant ua bandèra blanca, e er aute de pès, ath sòn costat, damb ua portadura tranquilla: aguest qu'ère ne mès ne mens qu'eth pròpri Silver.

Encara ère, alavetz, plan d'ora, e eth maitin ère tan hered que jamès n'auia sentut un aute atau dehòra d'Anglatèrra, pr'amor qu'un vent gelat se calaue materiaument en medoth des uassi. Eth cèu ère clar, sense era mès petita broma, e es cimalhs des arbes auien en aqueth moment era color rosada deth maitin. Mès en lòc qu'ère Silver e eth sòn acompanhant encara i auie fòrça ombra e campauen coma acogadi enquiath jolh en ua broma baisha, que pendent era net auie brolhat deth pantan. Eth vent hered e eth bugàs d'aqueth, que se formauen ath madeish temps, balhauen ua idia dera isla plan trista, per cèrt. Qu'ère evident qu'aqueth ère un lòc umid, palunós, ardent e insalubre per excelléncia.

- Toti entà laguens!, cridèc eth Capitan; me jògui dètz a un qu'aquiu i a bèra enganha.

Dit aquerò li cridèc ath pirata:

- Qui ei? Haut aciu o hèm huec!
- Bandèra de patz!, responec Silver.

Eth Capitan ère plaçat en lumedan dera pòrta, en tot sauvar-se suenhosament contra bèth trait traïdor en cas qu'aqueth siguesse eth pensament des pirates. Se virèc dempús entà nosati e mos didec:

- Doctor, botatz-vos de gaita, en costat Nòrd, se vos platz. Jim, tu en Èst; Gray, tu entà cogant. E uelhs dubèrts entà baish: toti damb es armes cargades. Lèu, senhors, e compde!

Dit aquerò se virèc de nauèth entàs rebèls en tot cridar-les:

- E qué vietz a cercar aciu damb era bandèra de parlament?

Ad aguesta interpelacion siguec er òme qu'agitaue era tela qui responec:

- Senhor, eth Capitan Silver desire passar a bòrd entà hèr proposicions.
- Eth Capitan Silver? Sabi pas se qui ei, non lo coneishi! cridèc eth Capitan Smollet.

E podí entener-lo que didie entada eth madeish, en votz mès baisha:

- Capitan, è? Colhons! pro que n'a de promocions ena carrèra!

Silver responec alavetz eth madeish:

- Que se tracte de jo, senhor. Aguesti praubi gojats m'an alistat coma eth sòn Capitan, dempús dera vòsta *desercion*.

Remerquèc fòrça era paraula *desercion* e seguic sense arturar-se:

- Qu'èm prèsti a someter-mos s'ei possible arténher bèth apraiament e arren mès. Tot çò que demani ei que me balhetz era paraula, Capitan Smollet, de qué me deisharatz gésser san e en bona santat dehòra d'aguesta palissada e ua menuta de temps entà calar-me dehòra des traits abans de qué se descargue ua arma.
- Donques escotatz aquerò, repliquèc eth Capitan Smollet: per çò que hè a jo non è prèssa de parlar damb vos. Se voletz parlar damb jo, entratz aciu e pro. Jo non me cau empenhar era mia paraula a un òme dera vòsta mena. Se i a en aquerò bèra traïson amagada, serà, plan que òc, de part vòsta, e en aguest cas que Diu vos age.
- Que n'è pro damb aquerò, Capitan, responec John Silver en ton satisfèt. Ua paraula vòsta qu'ei mès que sufisent. Jo sai se qué ei un cavalièr, podetz creder-me.

Alavetz podérem veir ar òme dera bandèra sajant de hèr arrecular a Silver. Que non ère aquerò causa d'estonament entà nosati tient en compde eth ton cavaleresc dera responsa deth Capitan. Mès Silver se n'arric enes sues barbes e pataquejant-li era espatla semblèc dider-li qu'era idia de quinsevolh temor o alarma ère totafèt absurda. Alavetz s'auancèc entara palissada, lancèc era sua muleta en aute costat e damb grana fòrça e adretia artenhec sauvar era barralha, sautant perfèctament san en recinte dera barralha.

Me cau coheissar que çò que se passaue en aqueri moments me tiraue massa entà que me siguesse possible servir ne un solet moment coma centinèla. Plan que òc auia ja desertat dera mia arquèra d'Orient que siguec era que m'assignèc eth Capitan, e m'auia esguitlat darrèr d'aguest que venguie de sèir-se en lumedan dera pòrta, crotzant estoicament es cames, emparant eth cap sus ua des sues mans e tachant era guardada damb era màger indiferéncia ena hònt que gargolhaue e gessie rumorosa deth caudèr, entà perder-se corrent sus era arena. Se metec, ath delà, a fiular era cançon de "*Vietz gojats e gojates*!"

A Silver li costaue fòrça pujar pera pala deth ticò. Çò d'escalabrós d'aguest, es troncs des arbes bracadi, qu'èren encara aquiu apegats es uns as auti, e era suavitat dera arena hègen qu'eth e era sua muleta me semblèssen coma un vaishèth hènt torns entre es ondades sense vela ne timon. Mès eth tenguec aquerò coma un òme, en silenci, e fin finau arribèc ena preséncia deth Capitan, ath quau saludèc dera manèra mès educada deth mon. Que s'auie botat es sòns milhors vestits: ua gran casaca blua tota plia de botons de metau, li baishaue enquias jolhs, e un beròi chapèu campaue en sòn cap, un shinhau inclinat entà darrèr.

- E ben, amic, que ja ètz aciu, didec eth Capitan lheuant era cara. Me semble que podetz sèir-vos.

- Qu'ei que non me vatz a recéber aquiu laguens?, didec Silver un shinhau planhós. Que me semble aguest un maitin massa hered entà que mos estem aciu, seigudi sus era arena.
- Amic Silver, repliquèc eth Capitan, Se vos auéssetz comportat coma un òme aunèst, ara seríetz vos seigut plan agradiuament ena vòsta galera. Aquerò non ei senon era òbra de vos madeish. Coma codinèr deth mèn vaishèth, qu'èretz, vos, tractat dera milhor manèra deth mon; coma Capitan Silver, ei a díder coma rebèl e pirata, auetz coma perspectiua era horca.
- Que sigue atau, Capitan, responec eth codinèr en tot sèir-se ena arena coma se l'indicaue. Dempús m'auratz de balhar era man entà lheuar-me, qu'ei tot. Be n'ei de polit aguest lòc qu'auetz trapat! A!, vaquí a Jim! Santi e erosi dies, Hawkins! Doctor!, vos tanben! Que sò aciu as vòstes ordes. Veigui que toti vosati ètz aciu coma en familha, non ei vertat?
- Amic, didec eth Capitan, s'auetz vengut entà díder bèra causa, me semble que haratz ben en parlar lèu.
- Qu'auetz tota era rason, Capitan Smollet, responec eth pirata. Eth déuer abans qu'arren, plan. Qu'auem vist que quauqui uns de vosati non vos lecatz es dits amiant un fusilh entre es mans, Diu se'n sap! Plan per aquerò, non sajarè d'amagar tanpòc que quauqui uns des mèns gojats s'an espaurit de pòur, dilhèu toti se trapen en aguest cas; dilhèu jo madeish non les è totes damb jo, e sigue aguesta era rason de qué m'estonga aciu cercant un acòrd. Mès sabetz-vo'n ben, Capitan, aquerò non se passarà dus còps, per vida deth diable! Que mos calerà hèr es nòsti torns de centinèla e non anar massa luenh en aquerò deth ròm. Dilhèu vos pensatz que nosati non siguérem qu'ua huelha de papèr lançada en un remolin. Mès vos diderè: çò de cèrt ei que jo èra fòrça ben enes mèns cabaus; çò que m'arribaue ère que me sentia cansat coma un macho de senhes, e sonque que se m'auesse cridat ua segonda abans vos auria agarrat a vosati en un virament de uelhs. Encara en aqueri moments eth qu'ère viu, plan viu, ne podetz estar segur.
- E ben? didec eth Capitan Smollet damb era màger tranquillitat e sang hereda deth mon.

Tot çò que Silver didie en sòn embolhat e enextricable lenguatge ère entath Capitan un vertadèr enigma, mès qu'arrés ac aurie dit per çò deth ton dera sua votz. Per çò que hè a jo, començaua a auer bèra sospecha. Es darrères paraules de Ben Gunn me vengueren ena mia memòria e supausè que dilhèu les auie tengut ua visita as pirates mentre èren amassadi ar entorn deth sòn huec, completament embriacs o pòc mens, e amorassè damb alegria era esperança de qué dilhèu ja non auíem ad aguestes ores, senon catorze enemics que torejar.

- Plan, donc, responec Silver, qu'ei aquerò çò qu'auem: que volem aguest tresòr e que l'auram; aguesta ei era nòsta basa. Vosati, ath vòste torn, podetz, sense pèrta de temps, assegurar es vòstes vides, me pensi: aguesta qu'ei era basa vòsta. En vòste poder qu'ei ua mapa, non ei vertat?

- Que poirie èster, gasulhèc eth Capitan.
- Ò!, qu'ei atau, segur, non n'è cap de dobte, repliquèc Silver. Non cau dissimular damb un òme coma jo; qu'ei aguesta ua estratagèma totafèt inutila, ac podetz creir. Çò que voi díder ei que nosati auem besonh d'aguest mapa. De un aute costat, nosati jamès auíem pensat hèr-vos cap mau, non senhor!
- Amic, aquerò non m'ac creigui, l'interrompec eth Capitan. Nosati sabem perfèctament çò que vosati vos prepausatz hèr, e çò de cèrt ei que mos ei parièr, donques que ja vedetz pro ben, aumens enquia ara, qu'es taus prepausi son ja simplament impossibles.

E dident aquerò eth Capitan guardèc damb era màger cauma ath sòn interlocutor e se metec a aumplir era sua pipa de tabac.

- S'ei que Gray a pogut… comencèc Silver.
- Suposicion desencusada, interrompec eth Capitan. Gray arren m'a dit, pera soleta rason de qué non l'è preguntat arren. E encara mès, abans d'accedir, m'estimaria mès volatz-vos a tròci a vos, ada eth e a tota aguesta isla benedida. Aquerò e arren mès, amic mèn, ei çò que ne pensi des vòstes proposicions.

Aguest còp d'aire de boca (perdonatz-me era paraula en gràcia d'aguesta exactitud) aguest còp d'aire de mala encolia deth Capitan, semblèc heredar fòrça a Silver. Un moment abans es sues paraules anauen cuelhent un cèrt ton provocatiu, qu'acabèc dauant d'aquera explosion coma per encantament.

- Qu'ei pro damb aquerò! didec. Non voi arren mès. Non vau a discutir çò que cavalièrs coma vos considèren laguens o dehòra des normes e der esperit de vertadèrs marinèrs. Mentretant, e donques que vos veigui a mand d'alugar era pipa, me vau a cuélher era libertat de hèr madeish.

Dit aquerò, aumplic era sua pipa e l'aluguèc.

Pendent ua bona estona aqueri dus òmes se demorèren en silenci, seigudi damb era màger cauma, ja guardant-se ara cara mutuaument, ja apraiant eth sòn tabac, ja inclinant-se entà dauant entà escopir.

- A veir, donc, resumic Silver; vaquí es causes, sense torns: vosati mos autrejatz aguest mapa entà trapar damb eth eth tresòr e deishatz ja de fusilhar as praubi marinèrs, e d'escauhar-vos eth cap en sòmis. Vosati hètz aquerò, e nosati a cambi, vos balham alistar entre dues causes: o vietz a bòrd damb nosati, tanlèu eth tresòr age estat embarcat, e en aguest cas vos balhi a vosati, jos era mia paraula d'aunor, un *afilavis* (*affidavi* volia díder) de qué en ua còsta abitada e segura vos desembarcarè sans e en bona santat; o se non vos convenguesse aquerò per èster miei sauvatges quauqui uns des mèns òmes, o per pòur, vosati, de desvelhar ancians racacòrs, alavetz, dimònis! vos podetz estar aciu, òc senhors! Repartim es viures de boca damb vosati, de forma legau e justa, ena proporcion de çò que mos toque, a tant per cap, e madeish qu'en cas anterior,

vos balhi eth mèn *afilavis* de qué eth prumèr vaishèth que mos trapem lo mani aciu entà recuelher-vos. Non digatz qu'aquerò ei pura parlòta; era vertat ei que vosati non podetz demorar arren milhor de çò que jo vos prepausi. Demori, donc, (e en díder aquerò lheuèc era votz considerablament) que tota era tripulacion, ei a díder, que tota era tripulacion d'aguest reducte, considerarà ben es mies paraules, pr'amor que çò qu'è parlat entà un, ei parlat entà toti.

Eth Capitan Smollet se metec de pès, treiguec eth cendre deth hons dera pipa en tot secodirla sus eth paumet dera man e dempús damb tota era sua cauma anteriora interroguèc atau a Silver:

- Ei tot?
- Òc, per vida deth lunfèrn, aguesta ei era mia darrèra paraula! Se refusatz aquerò non enteneratz qu'es bronits des bales des mèns fusilhs.
- Plan ben, didec eth Capitan. Ara, donc, escotatz-me a jo tanben. Se vietz vosati a presentar-vos aciu, d'un en un, e desarmadi, me comprometi a botar-vos a toti damb orsets e manilhes e amiar-vos entà qu'ajatz un procés just coma cau, en Anglatèrra. S'era mia proposicion non vos conven, me cridi Alexander Smollet, era bandèra deth mèn sobeiran ei issada sus aguesta casa e prometi manar-vos a vos e a toti es vòsti entath lunfèrn. Vosati non poiratz trapar ne traparatz cap tresòr. Vosati non podetz navegar damb aguesta goleta. Vosati non mos podetz guanhar. Gray, solet, podec gésser aisidament d'entre es mans de cinc de vosati. Eth vòste vaishèth ei coma encadenat, senhor Silver, vosati ètz coma ancoradi en ua plaja de sotavent e plan lèu vo'n saberatz d'aquerò. Jo, donc, me demori aciu, dempús de dider-vos çò que vos è dit, qu'ei, per cèrt, era darrèra causa que m'enteneratz díder damb bones paraules, pr'amor que, per vida deth diable!, eth pròplèu viatge que torna a trapar-vos, senhor Silver, vos foterè ua bala en cap, coma dus e dus son quate. Anatz-vo'n d'aciu, anatz-vo'n d'aguest lòc, man sus man, e hètz lèu.

Silver qu'ère en aqueth moment era estampa dera ira. Es uelhs semblaue que li gessien des orbites, de ràbia. Secodic eth tabac dehòra dera pipa e dempús cridèc:

- Balhatz-me era man entà lheuar-me!
- De cap manèra! repliquèc eth Capitan.
- Qui de vosati me vò dar era man?, ganholèc en tot dirigir-se a nosati.

Degun, enes nòstes hilades, ne tansevolh se botgèc.Vomegant alavetz es mès terribles renecs, s'arrosseguèc sus er arena enquia qu'auec a man un des pilars deth portau qu'en eth s'agarrèc, e ja alavetz se podec lheuar e meter-se de pès damb era sua muleta. Caminèc de seguit, e damb ua accion mespredosa e insultanta, bramèc:

- Aquerò valetz vosati! Abans d'ua ora vos meterè a toti a borir coma punch alugat, ena vòsta palissada. Que podetz arrir! Podetz arrir! mil diables! Abans d'ua ora ja poiratz arrir en lunfèrn, e aqueri que se morisquen abans se poiràn cridar mès afortunadi.

Damb un nau e terrible renec s’aluenhèc coishejant, senhalèc damb eth sòn pas era arena qu’anaue enterrant-se, e un instant dempús despareishec entre es arbes.

XXI.-

Er atac.

Tanlèu despareishec Silver, eth Capitan, que l'auie seguit escrupulosament damb era guardada, se virèc entar interior deth reducte, e exceptat de Gray non trapèc a cap de nosati en sòn lòc. Que siguec aqueth eth prumèr viatge que lo vedí anujat.

- As vòsti lòcs! cridèc.

E quan ja toti èrem umilament enes nòstes posicions, seguic:

- Gray, qu'auràs aué ua mencion onorifica en diari d'a bòrd: as complit damb eth tòn déuer coma un bon marinèr. Senhor Trelawney, m'estone era vòsta conducta. Doctor, jo pensè que bèth còp auíetz amiat ath dessús er unifòrme deth Rei. Ei atau coma servíetz en Fontenoy, senhor? S'ère atau, aurie estat milhor que vos auéssetz demorat en casa.

Es centinèles manadi peth Doctor èren ja toti enes sues arquères; es auti òmes se tenguien a cargar es armes, toti damb era cara ben alugada, me podetz creir, e, coma ditz era dita anglesa: "*damb ua piuda ena sua aurelha"*.

Eth Capitan guardèc a toti en silenci pendent ua estona e ara seguida didec:

- Amics mèns, vengui de descargar sus Silver ua vertadèra repotegada. Que l'è botat, de bon voler, en un punt de quitran borint e atau, donc, coma ja mos ac a anonciat eth madeish, abans de qué se passe ua ora, mos calerà patir er abordatge. Son mès que nosati, non m'ac cau rebremnar, mès nosati lutam a cubèrt: hè ua menuta dilhèu auria jo hijut "e damb disciplina". Qu'ei segur, per tant, que poiram foter-les ua bona repassada se voletz.

Dit aquerò recorrec es ringlères entà assegurar-se'n de qué tot ère prèst e en orde.

Enes dus costats mès estrets, ei a díder en frontispici dera cabana, que guardauen entar Èst e entar Oèst, non auie que dues arquères; en costat Sud qu'ère a on i auie eth gran portau, non n'auie tanben que dues, e cinc en mur deth costat Nòrd. Qu'auíem entà tot, uns vint fusilhs entà sèt qu'èrem. Era lenha auie estat apraiada en quate molons, (vam a cridar-lo *taules*) ua ère ath miei de cada un des costats, e sus cada ua d'aguestes *taules*, se placèren quate fusilhs ben cargadi, prèsti entà qu'es defensors deth reducte les auessen a man. En centre es sabres toti èren alinhadi en orde.

- Amortatz eth huec, didec eth Capitan. Eth hered ja s'a acabat e ja non mos cau auer hum enes uelhs.

Eth tistèr de hèr damb es sòns troncs alugadi siguec trèt peth senhor Trelawney en persona, dehòra dera cabana, e es brases s'amortèren damb arena.

- Hawkins encara non a esdejoat, seguic eth Capitan. Au, gojat, servis-te tu madeish e torna en tòn lòc entà minjar. Lèu, lèu, gojat; que poirie èster que

n’auesses besonh abans de podè’c hèr. Tu, Hunter, mestra a toti un bon veire de *conhac*.

Mentre didie aquerò, eth Capitan completaue ena sua imaginacion eth plan de defensa.

- Doctor, vos plaçaratz ena pòrta, seguic. E compde d’expausar-se massa; tietz-vos a cubèrt e tiratz a trauèrs deth portau. Hunter, tu te places en costat orientau, aquiu!. Joyce, tu en aute costat, en Oèst. Senhor Trelawney, a vos qu’ètz eth milhor en afustar, vos encomani, ajudat de Gray, era defensa d’aguest long costat deth Nòrd qu’a cinc arquères. Se i a bèth perilh, aguest perilh qu’ei en aguest punt. S‘eri artenhen pujar aciu e hèr huec contra nosati entà laguens deth recinte, a trauèrs des nòstes pròpries arquères, es causes comenárien a meter-se alavetz neres. Hawkins, ne tu ne jo èm massa adreits, sivans me pensi, entà afustar ben; nosati, donc, mos estaram ath costat des tiraires ocupadi en cargar-les es armes.

Tau qu’ac didec eth Capitan, eth hered ja auie passat. Tanlèu coma eth solei auie deishat passar es sòns arrais peth dessús des cimalhs des arbes enquia nosati, se deishèc sénter damb tota era sua fòrça sus es parets sense ombra e dissipèc en un virament de uelhs era broma baisha deth pantan. E ja era arena ère en tot usclar e era resina des auets començaue a honer-se enes murs deth reducte. Pengèrem en un costat sacs e gipons, es camises se dauriren peth pièch en tot descurbir es nòsti còthi lèu enquias es espatles e ja en aguesta actitud, cada un siguec en pè fèrm, arma en braça, en sòn lòc, damb era dobla fèbre dera calor e dera mès ansiosa expectatiua.

Atau se passèc mès d’ua ora.

- Que les partisque un mau arrai! didec eth Capitan. Aquerò plan qu’ei tan pesant coma er aire en cauma. Gray, fiula-li ath vent.

Coma se quauquarrés auesse entenut es vòts deth Capitan, en aqueth madeish instant mos arribèc era prumèra naua der atac.

- Desencusatz-me, Capitan, didec Joyce; se’n veigui a bèth un, me cau hèr huec?
- Que ja ac didí abans, responec eth Capitan.
- Mil gràcies, senhor, contestèc Joyce damb era madeisha e tranquilla cortesia.

Pendent bèri moments non se passèc arren, mès aqueth cuert dialòg mos auie botat a toti en alèrta, concentrant tota era nòsta vida enes aurelhes e enes uelhs. Es tiradors seguien damb es sòns fusilhs enes mans; eth Capitan en centre deth reducte damb es pòts sarradi e es celhes arropides.

Atau se passèren ues segondes mès enquia que de pic entenérem a Joyce premanir era sua arma e tirar ara seguida. Encara non s’auie amortat eth resson dera sua detonacion quan ja l’entenérem repetit pes traits que venguien de dehòra, un darrèr der aute, en ua descarga abondosa, sus cada un des quate costats deth reducte. Diuèrses bales tumèren contra es pòsts des murs, mès cap penetrèc laguens. Quan eth hum s’esbugassèc, era

palissada e eth bòsc que l'entorne apareishien tan quiets e desocupadi coma abans: ne ua soleta arrama se botjaue, ne era lusor deth canon d'un solet fusilh denonciaue era preséncia des nòsti adversaris.

- As tocat ath tòn òme? preguntèc eth Capitan.
- Non senhor, repliquèc Joyce, me semble que non.
- Donques se podie hèr un shinhau milhor, tè, gasulhèc eth Capitan Smollet. Hawkins, carga un aute còp aguest fusilh. Guairi vos pensatz que n'auie en vòste costat, Doctor?
- Qu'ac posqui díder damb tota precision: se heren tres traits d'aguest costat. Qu'è vist es tres ahlamades, dues d'eres plan pròches, e era auta mès luenhana, entà Cogant.
- Tres! didec eth Capitan. e guairi peth costat vòste Trelawney?

Aguesta pregunta non siguec contestada damb tanta exactitud. Sivans eth Cavalièr, es traits hèts sus eth costat Nòrd èren sèt apruprètz, e ueit o nau sivans es compdes de Gray. Des costats Èst e Oèst solet auie partit un trait. Qu'ère, donc, indobtable, qu'er atac vierie peth Nòrd, e qu'enes tres costats restants solet mos shordarien damb ua aparença d'ostilitats. Ça que la, eth Capitan Smollet non hec eth mendre cambiament de posicions. S'es rebèls artenhen passar era barralha e agarrar quauques des nòstes arquères non ocupades, solide que mos van a fuselhar impunidament coma arrats, laguens dera nòsta pròpria fortalesa.

Mès que non mos autregeren guaire temps entàs nòstes deliberacions. De ressabuda, damb un fòrt crit de *entà naut*! ua petita broma de pirates sautèc d'entre es arbes, en costat Nòrd, e se precipitèc de dret sus era palissada. En madeish moment es tiradors amagadi en bòsc dauriren eth huec de nauèth e ua bala de fusilh fiulec a trauèrs dera pòrta e, pataquejant sus eth fusilh deth Doctor, l'ac esparraquèc complètament.

Es assautants se filèren sus era barralha coma monards: eth Cavalièr e Gray heren huec un e un aute viatge, e tres òmes d'aqueri queigueren, un, laguens deth recinte dera barralha, e dus entà dehòra, encara que d'aguesti dus un me semble qu'ère mèsalèu aclapat que herit, donques que non se tardèc guaire a meter-se de pès e desparéisher en un virament de uelhs entre es arbes.

Dus, donc, auien nhacat eth povàs, un auie hujut e quate auien artenhut entrar a pè fèrm en recinte dera nòsta defensa, mentre que, amagadi entre es arbes sèt o ueit òmes, cada un des quaus auie, plan que òc, un bon nombre de fusilhs, mantenguien un huec viu e abondós, encara que sense cap resultat, contra es murs deth nòste recinte. Es quate que s'auien riscat ar assaut se lancèren drets de cap ar edifici, en tot encoratjar-se mutuaument damb crits, e senter-se ahiscadi pes *òscas* des tiradors deth bòsc. Se hec huec contra eri diuèrsi còps, mès se botjauen damb tanta rapiditat e ère tau era prèssa des nòsti tiradors que non s'artenhèc que cap des bales hesse capitada. En un moment es quate pirates auien pujat era declivitat deth ticò e èren ja sus nosati.

Eth cap de Job Anderson campèc ena arquèra deth centre cridant damb votz de tron:

- Toti contra eri! Toti contra eri!

En madeish moment un aute pirata artenhec apoderar-se deth fusilh de Hunter en tot cuelher-lo violentament peth canon e descarguèc sus aqueth leiau un còp tan terrible que lo hec rodar per tèrra sense sens. Mentretant, un tresau correc completament san ath torn dera casa e campèc còp sec pera pòrta queiguent sus eth Doctor, damb eth sabre ena man.

Era nòsta posicion auie cambiat completament. Un moment abans lutàuem nosati a cubèrt e er enemic a camp ras; ara nosati èrem es descubèrts e imposibilitadi entà tornar còp per còp.

Er interior deth reducte ère plen de hum qu'ad aguesta circonstància li deuèrem en part era nòsta sauvacion relativa. Crits, confusion, relampits d'armes de huec, detonacions e un gemec alongat e perceptible, tot aquerò ressonaue d'ua manèra terribla enes mies aurelhes.

- Dehòra, gojats, dehòra! cridèc eth Capitan. A lutar ath descubèrt e man ara arma blanca!

Jo agarrè un sabre des deth centre e ath madeish temps quauqu'un que n'agarraue un aute me fotèc un talh enes dits dera man, que lèu ne me n'encuedè. Me lancè entara pòrta, gessent ara lum deth solei. Quauquarrés, sabi pas qui, venguie ath mèn darrèr. Dauant de jo eth Doctor acaçaue ath sòn assautant, pala enjós, e precisament en moment qu'es mèns uelhs tumauen damb eth grop, eth Doctor deishaue quèir sus eth sòn enemic un talh supèrb que lo hec quèir en solèr voludant-se, damb un còp de sabre que li daurie tota era cara.

- Enrodatz era casa, gojats, enrodatz era casa!, cridaue eth Capitan. En enténer aguest crit, me n'encuedè, a maugrat deth rambalh generau, qu'ena sua votz i auie un cambiament notable.

Aubedí coma un automata virant entath costat Èst, damb eth mèn sabre quilhat. Mès en virar era cantoada deth reducte, me trapè cara a cara damb Anderson. Aqueth òme bramaue coma ua fèra e era sua espada se lheuèc sus eth sòn cap ludent era lama en aire ara lum deth solei. Que non auí temps de cuélher pòur: aqueth òme encara non auie descargat era sua arma sus jo, quan jo m'eslisè pera baishada e, perdent era cauishigada sus era arena, rodè, tant long coma èra, pera baishada.

Quan en abandonar er interior dera cabana per orde deth Capitan campè ena pòrta, vedí qu'es resèrves des rebèls èren ja en tot sajar de passar era barralha pr'amor d'acabar damb nosati. Un marinèr qu'amiaue ua gòrra ròia e que s'auie calat eth sabre entre es dents, auie ja artenhut pujar e auie ua cama laguens deth recinte dera palissada e era auta dehòra. Ara plan, era mia queiguda siguec tan rapida que quan me botè de nauèth de pès tot ère encara ena madeisha posicion; er òme dera gòrra ròia, encara ère miei laguens e miei dehòra, e un aute pistaue eth cap en aqueth madeish instant per dessús

des extrèms des pòsts. Mès, rapid coma auia estat aguest moment, en eth, totun, s'auie decidit era victòria a favor nòste.

Gray, que venguie a tres passes de jo, auie hèt quèir ath gran contramèstre en solèr abans de qué auesse auut temps de remeter-se per auer mancat eth sòn còp contra jo. Un aute d'eri auie recebut un trait mortau en moment madeish qu'anaue a tirar per ua des arquères, e ère aquiu, agonizant, damb era pistòla encara humejant entre es sues mans. Eth Doctor, sivans podi notar, n'auie aucit a un tresau damb un magnific còp de sabre. Des quate qu'auien escalat era barralha, un de solet demoraue intacte e aguest, qu'auie deishat escapar eth sòn sabre ena luta ja anaue en aqueth moment sautant pera barralha entà amagar-se dera mòrt que lo menaçaue.

- Huec de laguens!, cridèc eth Capitan. E vosati, gojats, entath reducte de nauèth!.

Cincau part

Era mia aventura de mar

XXII.-

Quin siguec eth principi dera mia aventura

Es rebèls non tornèren ja; ne tansevolh un solet trait tornèc a gésser d'entre es arbes. Que ja auien recebut era *sua racion* pendent aqueth dia, segons era frasa deth Capitan e demoràuem, per tant, en possession deth nòste reducte, damb temps entà suenhar e trasladar as heridi, e entà premanir era parva. Eth Cavalièr e jo botèrem era nòsta codina dehòra a maugrat deth perilh que i auie, mès enquia e tot aquiu podíem aisidament atier ad aquerò qu'amiàuem entre mans per tòrt des quèishes e planhs que mos arribàuen des pacients deth Doctor.

De ueit persones qu'auien queigut pendent era batalha, sonque tres alendauen encara: eth pirata que siguec herit ath cant dera arquèra, Hunter e eth Capitan Smollet; e enquia e tot d'aguesti, es tres prumèrs qu'èren totafèt lèu mòrts. Eth rebèl moric, plan, jos eth bisturí deth Doctor e per çò que hè a Hunter per mès esfòrci que se heren entà remeter-lo, non auec ja consciéncia d'eth madeish en aguest mon: agonizèc pendent tot eth dia, en tot alendar fòrt e peniblament coma eth vielh filibustèr quan jadie victima d'aqueth terrible atac aplopectic; mès es uassi deth pièch auien estat destroçadi peth còp e era tèsta s'auie fracturat pendent era queiguda, per çò que, en arribar era net, sense votz ne cap estrementida autregèc era amna ath sòn Creador.

Es herides deth Capitan èren grèus, plan, encara que non fataus. Que non i auie cap organ important damb lesions mortaus. Era bala d'Anderson, que siguec era prumèra que lo heric, l'auie trincat era part superiòra dera espatla e l'auie tocat leugèrament un des paumons. Era dusau bala sonque l'auie trauessat eth borrolh der cama, en tot afcctar-li a quauqui muscles. Eth sòn restabliment qu'ère segur, sivans didec eth Doctor, mès mentretant e pendent setmanes sanceres, non aurie de caminar ne botjar eth sòn bras, e enquia e tot aurie d'abstier-se de parlar tot çò de possible.

Eth mèn talh accidentau enes juntures des dits non ère senon ua causa sense importància, e eth Doctor me guaric en tot botar-me quauques bendes de tela e me fotèc ua tirassada d'aurelha per auer estat tan ben liurat.

Quan acabèrem eth nòste repais, eth Cavalièr e eth Doctor se seigueren en consulta ath costat deth Capitan, que quan s'auien dit tot çò que s'auien de díder, e, en èster, alavetz, apròp de meddia, eth Doctor cuelhec eth sòn chapèu, se metec ena cintura es sues pistòles, botèc ena sua borsa de pièch era carta deth Capitan Flint, e en tot calar-se un fusilh ena espatla e un sabre ena cintura, crotzèc era barralha peth costat Nòrd e se filèc vigorosament peth miei des arbes.

Gray e jo èrem seigudi amassa en extrèm opausat deth reducte, de manèra qu'èrem dehòra d'accès dera convèrsa des nòsti superiors en consulta. Gray retirèc era pipa des sòns pòts e non tornèc a brembar-se'n d'amiar-la de nauèth en eri: autant d'estonant li semblaue aquerò que vedie.

- Per vida deth dimòni!, exclamèc, s'a tornat hòl eth Doctor Livesey?

- Non m’ac pensi, li responí. Me semble que de toti nosati ei eth mens expausat ad aguest accident.
- Macareu, gojat, donques se non n’estar eth, guarda çò que te digui, ne deui estar jo!
- Qu’ei possible, li responí. Eth Doctor qu’a era sua idia e, se non m’enganhi, me semble que va ara cèrca de Ben Gunn.

Es eveniments demostrèren que jo èra ena vertat. Mès, mentretant, coma qu’aqueth reducte ère caud coma un hornet e era arena de dehòra cremant coma ua brasa, damb eth solei de meddia, comencèc a borir ena mia testa ua idia que d’era non podie dider-se, coma dera auta, qu’ère racionau e justa. Çò que m’arribèc siguec que comencè a envejar ath Doctor anant entara fresca ombra des arbes enrodat d’audèths e alendant era fresca aulor des pins; mentre jo èra aquiu, usclant-me, damb era esquia apegada ad aqueri pòsts que banhauen eth mèn vestit damb era sua resina a miei hóner, enrodat de sang pertot, ath miei de tanti cadavres estiradi ath mèn entorn, e pensè tant en aquerò qu’acabè per sénter entad aqueth lòc un desengust qu’ère lèu tan fòrt coma era madeisha pòur.

Tota era estona que siguí ocupat netejant er interior deth reducte e netejant era vaishèra deth minjar, aguest desengust e aguesta enveja seguiren accentuant-se encara mès, enquia que, a tot darrèr, en trapar a man un tistèr de pan, e en non auer en aqueth moment arrés que me vedesse, m’aumplí de bescuèits totes es pòches e hi damb aquerò eth prumèr pas entath camin dera mia hujuda.

Qu’èra plan pèc, se voletz, e cèrtament çò que jo anaua a hèr non podie tier-se senon coma ua asenada e un acte temerari, mès jo èra decidit a amià’c a tèrme, damb totes es precaucions que m’ère possible cuélher. Aqueri bescuèits, en cas que m’arribèsse bèra causa, me poirien alimentar, aumens, enquia londeman.

Dempús des bescuèits era auta causa que me hi a vier siguec un parelh de pistòles, e coma que jo auia ja per auança un polvorin e bales, me sentí pro aprovedit d’armes.

Per çò que hè ad aguest projècte, tau qu’ère ena mia tèsta, me semble que non ère deth tot dolent: qu’anaua a cercar, ena divison arenosa que i auie entre er ancoratge e era mar dubèrta, era *Arròca blanca*, qu’auia vist era vesilha e assegurar-me’n s’ère era o non, era qu’amagaue eth canòt de Ben Gunn; causa que se podie hèr aisidament, sivans me semble encara aué. En auer, coma auia, era seguretat de qué non me deisharien abandonar eth recinte dera palissada, eth mèn plan s’estèc en dider-me adiu ara francesa e esguitlar-me entà dehòra quan arrés me podesse veir, era quau causa ère tan dolenta, qu’ère pro entà hèr tot eth mèn pensament reprensible. Mès jo non èra qu’un gojat e era mia decision ère ja perfèctament cuelhuda.

Ara plan, es causes se me presentèren, a tot darrèr, de tau manèra, que trapè ua oportunitat admirabla entath mèn objectiu. Eth Cavalièr e Gray èren fòrça ocupadi apraiant es bendatges deth Capitan, era còsta ère liura, me lancè rapidament sus era

barralha, me calè ena espessor des arbes e abans de qué era mia abséncia podesse èster notada, ja èra jo dehòra dera distància dera votz des mèns companhs.

Aguesta qu'ère ja era mia dusau lhocaria, fòrça pejor qu'era prumèra, pr'amor que non deishaua en casa que dus òme sans e sauvi entà susvelhar-la, mès, coma ena prumèra ocasión, aguesta dusau asenada contribuic a sauvar-mos a toti nosati.

Me filè entara còsta orientau dera isla, donques qu'era mia decision ère arribar ena punta peth costat que daue entath mar entà evitar-me era probabilitat d'èster observat dès er ancoratge. Era tarde ère ja pro auançada, mès encara ludie eth solei e non ère pòca era calor qu'encara se sentie. Mentre seguia era mia marcha, talhant eth naut e espés bòsc, escotaua ena luenhor, dauant de jo, non solet eth tron seguit dera mar agitada, senon cèrts heregaments de huelhes e croishits d'arrames que me demostrauen qu'era brisa deth mar s'auie virat mès fòrta que normaument. Plan lèu, alendades d'aire fresc comencèren a arribar enquia jo e en pòqui passi me trapè enes bòrds dubèrts deth bòsc e podí veir eth mar bluenc e plen de solei, reverberant des d'era vòra enquiath limit luenhant der orizon, tant qu'es sues ondades mormolhauen, retalhant es sues capricioses siloètes d'esgluma ath lond de tota era plaja.

Jamès è vist eth mar tranquil en tot er entorn dera Isla deth Tresòr. Eth solei pòt enviar de naut estant tota era calor possibla; que pòt èster era atmosfèra sense ua volada de vent, e era superfícia luenhana des aigües regda e blua; aquerò non empedirà jamès qu'aqueres granes mòles d'aigua esglumosa ròden ath torn de tota era còsta tronant tostemp, tronant de dia e de nets, de tau sòrta qu'a penes i aurà un lòc en tota era isla a on se posque un desliurar d'enténer aguest rumor etèrn.

Jo seguí alavetz peth costat dera plaja, damb gran deleit mèn, enquia que, pensant qu'èra ja pro luenh entath Sud, me calè de nauèth ena espessor deth bòsc e me n'anè serpentejant cautelosament entara part nauta dera punta, finau deth mèn viatge.

Ena mia esquia se trapaue eth mar e dauant er ancoratge. Era brisa deth mar, coma s'auesse despenut tota era sua fòrça ena bohada violenta de hège ua estona, auie cessat ja, e li seguien ara doci corrents d'aire qu'era sua direccion cambiaue deth Sud ar Èst, arrossegant granes masses de broma baisha. Er ancoratge, a sotavent dera Isla der Esquelet, seguie regde e plombós coma quan entrèrem en eth eth maitin deth dia anterior. *Era Espanhòla* se vedie tota sancera en aqueth tranquil miralh, en tot retratar eth sòn casco, des dera linha de flotason enquias puntes des paus qu'en eri ondejaue era bandèra des pirates.

En un des sòns costats se vedie jadent un des esquifi e Silver campaue ath cant d'ua des veles de popa. Ad aqueth òme tostemp m'ei aisit d'arreconeisher-lo. Dus des rebèls apareishien recargadi ena balustrada; un d'eri ère eth madeish òme dera gòrra ròia que pòques ores abans auia jo vist a shivau dera barralha. Per çò que semble non hègen arren mès que parlar e arrir, encara qu'era distància que jo me trapaua d'eri (ua mila apruprètz), non podie arribar-me, plan que òc, ne ua soleta paraula de çò que didien. En aqueth moment, comencèc, de pic, eth mès òrre e indescriptible rumor de crits que còp

sec m'espauriren pro, encara que dempús me n'encuedè, erosament, qu'ère era votz de *Capitan Flint* e encara me semblèc distinguir ath madeish audèth, damb et sòn ludent plomatge verd, sautar sus eth punh deth sòn patron.

Ara seguida vedí qu'er esquif se botjaue possat entara plaja per òme dera gòrra ròia e eth sòn companh qu'auien baishat en eth pera pòrta de popa.

Ath madeish temps eth solei s'acogaue darrèr deth ticò deth "Garda" e coma qu'era broma baisha baishaue rapidament, començaue a escurir de vertat. Vedí, per tant, que non auia temps entà pèrder se volia trapar eth canòt aquera madeisha tarde.

Era *Arròca blanca*, visibla sus es arbilhons, ère encara a un ueitau de mila de jo, entara part mès baisha dera *punta*, atau, donc, me demorè un shinhau abans d'arribar ada era, en tot auer, a viatges, que marchar a quate pautes entre es arrominguères e genèstes. Qu'ère ja lèu de nets quan botè es mans sus es sòns aspres e escalabrosi costats. Baish vedí un petit uet de potja verda, amagat per molonets de tèrra e un tròç d'arbilhons non mès nauts qu'eth jolh, que creishien aquiu abondosament, e en centre dera depression, n'èra segur, se vedie ua petita tenda hèta de pèths de craba, coma aqueres qu'es gitanos acostumen a amiar damb eri en Anglatèrra.

M'esguitlè entà laguens dera conca, lheuè un des costats dera tenda e aquiu, plan que òc, ère eth canòt de Ben Gunn. manufactura familhau se bèth còp n'auec. Qu'ère aguest d'ua estructura ruda de husta correjosa, a penes escapçada, e estenuda sus era, ua pèth de craba damb eth peu entà laguens. Aquera jogalha qu'ère fòrça petita, enquia e tot entà jo, e posqui creir dificilament qu'auesse pogut sostie e a flòt a un òme de talha ordinària. Se vedie en eth un banc de remèr tan baish coma ère possible imaginar-se, ua sòrta de apuament entàs pès ath cant dera proa e uns dus canalets o rèms entara propulsion.

Enquia aqueth dia jamès m'auie estat dable auer dauant des mèns uelhs un canòt totafet rudimentari e primitiu tengut pes ancians pescadors bretons e enquia e tot, sivans semble, pes egipcis, e qu'ena vielha Bretanha se cridauen *coracles*, mès en aqueth moment auia un vertadèr *coracle* ena mia preséncia, e non me serà possible balhar-ne ua idia d'eth, senon dident qu'ère, sense cap de dobte, parièr ath prumèr e mès imperfècte aparelh de flotason qu'auie fabricat er òme. Mès era vertat ei que, damb toti es defèctes deth *coracle*, auie, coma aguest, eth gran auantatge d'èster en extrèm leugèr e portable.

Ara plan, se supausarie qu'un còp auia trapat eth mèn canòt ja damb aquerò n'auia pro entà senter-me satisfèt dera mia truhaneria, per aquera escadença; mès eth cas ei que, pendent bèth temps, ua auta ocurréncia auie vengut a herir era mia imaginacion, e autant m'apassionè damb era que me pensaua que l'auria pogut amiar a tèrme enes madeishes barbes deth Capitan Smollet. Aguesta ocurréncia siguec era de calar-me en aqueth canòt, protegit pera ombra dera net, arribar doçament en *Era Espahòla*, bracar eth cable dera sua ancora e deishar-la anar sus era plaja entà a on l'amièsse era sua bona o mala ventura. Jo auia vist que, dempús dera leçon qu'es rebèls venguien de recéber aqueth dia, probablament non traparien ua causa milhor entà hèr, que lheuar era ancora e calar-

se en mar damb era goleta. Me semblèc convenent e agradiu de vertat empedir-les amiar a tèrme tau resolucion e m'assegurè que se podie practicar era mia pensada quan vedí se com deishauen ath garda deth vaishèth, encastelat en eth, sense un solet canòt ara sua disposicion.

Me seiguí, donc, a demorar que se hesse ben densa era escurina e me botè, mentretant, a minjar damb gran apetís quauqui uns des mèns bescuèits. Qu'ère aquera ua net, dilhèu soleta, entre dètz mil, entà realizar eth mèn prepaus. Era broma auie sepultat complètament eth cèu e er orizon. A mida qu'anauen despareishent es darrèrs arrais deth crepuscul, era escurina mès complèta queiguie sus era Isla deth Tresòr. Atau, donc, quan decidí calar-me ena esquia eth canòt aqueth e que me filè damb era ajuda de Diu entà gésser dera depression qu'en era venguia de sopar, non restauen ja que dus punts visibles en tot er ancoratge.

Un d'eri ère eth gran huec alugat ena plaja, qu'ath sòn entorn es derrotadi pirates se consolauen deth sòn desastre mejançant ua terribla pèta, ara vòra deth joncàs. Er aute, que non ère senon un reflèx de lum opaca trincant a penes es tenèbres, indicaue era posicion deth vaishèth ancorat. Era marèa l'auie hèt descurbir un semicèrcle complèt ath torn deth sòn ancoratge, de sòrta qu'era proa ère virada entà jo. Es soletes lums alugades èren ena popa e ena cabina, de sòrta qu'eth leugèr resplendor que jo vedia non ère senon eth reflèx, sus era broma baisha, des fòrts arrais luminosi que s'escapauen pera hiestreta de popa.

Era marèa auie baishat hège ja un estona, atau, donc, me calec trauessar per un long tròç en ua arena palunosa qu'en era diuèrsi còps m'en.honsè enquiath bot dera cama, abans de qué podessa arribar en limit qu'en eth era aigua seguie era sua marcha d'arreculada. Damb bèra fòrça e non escassa adretia, trauessè era aigua deth mar coma ac auia hèt ena plaja e erosament metí quilha entà baish eth mèn *coracle* sus era movedissa superfícia.

XXIII.-

Eth reflux cor

Er esquif de Ben Gunn, coma jo m'ac auia figurat ja abans, damb rason, ère un canòt plan segur entà ua persona dera mia estatura e eth mèn pes, e tan leugèr coma rapid seguint eth sòn camin peth mar, mès ère, ath còp, eth mès intractable e desaubedient petit vaishèth qu'un se pòt imaginar per çò que hè ath sòn manejament. Per mès que hessa, tostemp se n'anaue de costat, entà sotavent, damb preferéncia a quauqua auta direccion, atau ei qu'eth hèt d'anar tostemps virant e virant ère era manòbra que mès s'acomodaue ara sua natura. M'en brembi qu'eth madeish Ben Gunn m'auie dit qu'eth sòn canòt ère estranh e deficil de manejar enquia que se *l'agarraue era manèra*.

E era vertat ei que jo non m'en sabia dera "sua manèra". Enes mies mans anaue entà totes es direccions exceptat era que jo volia. Era nòsta marcha lèu constanta qu'ère sus un costat, e ne sò segur de qué, se non auesse estat pera ajuda dera marèa, jamès auria artenhut amiar eth canòt entà on jo volia. Mès entara mia bona sòrt, a maugrat de qué jo remaua, eth reflux seguie arrossegant-me tostemp entà baish, ena direccion precisa qu'ère ancorada *Era Espanhòla*, que d'era, per tant, ère lèu impossible desviar-me.

Ara prumeria non vedia dauant de jo qu'un esbòç, mès nere encara qu'era madeisha escurina; dempús, casco, paus e cordatges comencèren a cuélher ua forma desparièra dauant des mèns uelhs e un moment dempús (que non siguec mès pr'amor qu'eth corrent dera marèa m'arrossegaue cada viatge damb màger violéncia) ja ère eth mèn petit canòt ath costat deth cable que d'eth m'agarrè de seguit.

Eth cable ère tan tibant coma era còrda d'un arc, e eth corrent ère tan fòrt que mantenguie ara goleta en ua grana tension sus era sua ancora. Ar entorn deth casco eth corrent borie, esposcaue, e gorgotant e mormolhant, se trincaue sus es costats dera goleta, coma un arriuet que baishe sautant pes pales d'ua montanha. Que non me calie ja hèr ua auta causa que bracar aquera còrda damb eth mèn cotèth d'a bòrd, e *Era Espanhòla* se n'anarie rapida corrent enjós.

Tot aquerò estaue pro ben, mès quan ja èra prèst a completar era mia hèta, m'arribèc en pensament, còp sec, qu'un cable bracat d'un còp ei ua causa tan perilhosa coma un shivau que fot pernades. Es probabilitats èren dètz contra ua de qué, s'èra pro temerari entà bracar era ancora de *Era Espanhòla*, autant eth mèn canòt coma jo auríem de pagar massa car aqueth atreviment, damb un naufragi lèu segur.

Aguesta consideracion m'arturèc de seguit e s'era fortuna non m'auesse favorit un aute còp d'ua manèra plan particulara, auria auut d'abandonar eth mèn prepaus completament. Mès es doci vents qu'auien començat a bohar deth Sud-èst e deth Sud, auien cambiat, dempús d'auançada era net, en direccion a Sud-oèst. Precisament pendent eth temps que me demorè reflexionant, arribèc ua bohada qu'agarrèc ara goleta, en tot possar-la entath corrent e, damb grana alegria mia, sentí qu'era tension deth cable,

qu'encara l'amiaua agarrat, amendric tant que, per un moment, era man que la tenguia se trapèc submergida laguens dera aigua.

Aquerò siguec pro entà que jo cuelhessa ua resolucion: treiguí eth mèn cotèth, lo daurí damb es dents e, damb es màger precaucions, anè talhant, un darrèr der aute, es hius d'aquera còrda, enquia qu'era goleta demorèc sostenguda solet per dus. Alavetz m'arturè, demorant, entà talhar aguesti dus darrèrs a qu'era tension s'aleugerisse de nauèth per ua auta bohada de vent.

Pendent tot aguest temps non auia deishat d'enténer votzes que, partint dera cabina de popa, se quilhauen en un ton pro naut; mès era vertat, era mia imaginacion ère tan preocupada damb d'autes idies qu'a penes les auia parat era aurelha. Mès alavetz, que ja auia fòrça mens causes a hèr, comencè a escotar un shinhau mès tot aquerò que se didie.

Plan que òc arreconeishí era votz deth timonèr Israel Hands, er ancian artilhèr deth vaishèth deth Capitan Flint. Era auta ère, plan, era d'eth mèn coneishut òme dera gòrra ròia. Ambdús auien cuelhut ua peta formidabla, çò que non les empedie seguir beuent, donques que pendent era mia escotada, un d'eri, damb un crit d'embriac, pistèc pera pòrta de popa e lancèc per era un objècte que me semblèc qu'ère ua botelha ueda. Mès non solet èren embriacs, senon que me n'encuedè de qué se trapauen en plen estat de peleja. Es renecs èren tan soents coma peiregades e en cada moment se deishauen enténer taus explosions d'ira, que me semblèc evident qu'aquerò acabarie a còps. Ça que la, ua e ua auta d'aguestes explosions passèren sense arribar a mès; es votzes tornauen a gronhar en un ton mès baish pendent ua estona, enquia qu'arribaue era proxima crisi e passaue, coma es anteriores, sense conseqüéncies.

Aquiu, sus era plaja, se vedie encara eth resplendor dera huegarada deth campament, ludent vigorosa a trauèrs des arbes dera plaja. Quauquarrés des pirates ère en tot cantar ua vielha e monotòna cançon marinèra, damb ua alendada e un bresilhadís ath finau de cada vèrs e, per çò que semblaue, sense finau possible, se non ère era paciéncia deth cantaire. Mès d'un còp pendent era trauersada entení aguesta madeisha cançon, que d'era rebrembaua aguesti vèrsi:

"Non tornèc a bòrd senon un solet òme viu

Quan èren, en sarpar, setanta cinc."

Que me semblèc aqueth un estriuet plan dolorosament avient entà ua tripulacion coma era nòsta que venguie de patir pèrtes tan crudèus en madeish maitin d'aguest dia. Mès, de vertat, çò que jo vedí per jo madeish me confirmèc ena idia de qué aqueri filibustèrs èren tant insensibles coma eth mar que sus eth navegauen.

Era volada de brisa que jo demoraua arribèc ara fin; era goleta s'inclinèc un shinhau e s'apressèc mès entà jo, ath miei dera escurina. Un còp mès sentí qu'eth cable s'ahloishaue ena mia man e damb un bon, encara que penible, esfòrç braquè es darrères fibres qu'encara sometien *Era Espanhòla*.

Era accion dera brisa sus eth mèn canòt ère lèu inapreciabla, çò que non m'empedic que lèu ath punt me sentí arrossegat contra era proa dera goleta. Mès, liura ja de ligadures, *Era Espanhòla* comencèc a virar sus eth sòn pròpri èish, en tot tornar doçament a trauèrs deth corrent.

Trabalhè damb ràbia, donques qu'en cada moment me vedia ja submergit, e tanlèu vedí que m'ère impossible dirigir eth mèn canòt entà gésser decididament deth cercle que hège era goleta, m'estimè mès possar-lo dret entara popa. Fin finau me vedí desliurat der accès dera mia perilhosa vesia, mès en madeish moment qu'entamenaua eth darrèr impuls ath mèn *coracle* es mies mans estramunquèren damb ua còrda leugèra qu'era goleta anaue arrossegant en popa, per dessús dera borda. Rapida e instintiuament m'apoderè d'era.

Qué siguec aquerò que dictèc aguest movement? Que me serie plan dificil d'explicar: que siguec, coma abans didí, un acte instintiu; mès tanlèu auí enes mies mans aquera còrda e m'assegurè de qué ère ben aganchada naut de tot, eth curiosèr comencèc a depassar en jo cap aute sentiment e me decidí a satisfèr-lo, calant un còp de uelh en interior deth vaishèth a trauèrs dera hiestreta de popa.

Anè auançant ua man e dempús ua auta pera còrda, e quan me credí a bona distància, non sense gran perilh, me issè suenhosament enquia ua nautada dobla dera elevacion deth mèn còs, mès o mens, çò que me permetec passejar era vista peth tet e ua part der interior dera cabina.

En aguest punt autant era goleta coma eth sòn petit apendix s'anauen ja esguitlant damb pro velocitat sus es aigües e non i auie dobte de qué mos trapàuem ara nautada deth campament des pirates. Eth vaishèth, coma diden es marinèrs, anaue parlant en votz nauta, cauishigant es incompdables gargolhatges damb un movement incessant e desordenat.Tanlèu pistè a trauèrs dera pòrta, comprení eth motiu de qué aqueth gargolhatge estranh non auie costat cap alarma enes susvelhants dera goleta. Un còp de uelh siguec pro entà explicar-m'ac, e tanben me cau híger qu'un còp de uelh siguec tot çò que gausè aventurar, des d'aqueth insegur emparament. Çò que vedí siguec que Hands e eth sòn companh èren aquiu embarradi amassa, entestadi en un combat acarnassit, cada un damb era man calada ena gòrja der aute.

M'esguitlè un aute còp pera trauèrsa deth mèn esquif, e òc ma hè que ja ère temps, pr'amor que damb ua segonda mès de dilacion auria estat òme ar aigua infaliblament. Que non podia veir arren de moment, senon aqueres dues òrres cares macades pera furia, en tot retòrcer-se en gèsti abominables jos era humejanta lampa: me calèc, donc, barrar es uelhs entà avedar-les de nauèth ara escurina pendent ua estona.

Quan aquerò se passaue, era balada aquera, cantada en campament, que menaçaue tardar-se etèrnament, auie acabat ja, e era ben cisalhada companhia de pirates, amassada ar entorn deth huec, s'estarnaue alavetz en aqueth còr que tan coneishut m'ère:

"Son quinze es que vòlen eth còfre d'aqueth mòrt,

Son quinze, jo a, a! son quinze, visca eth ròm!

Eth diable e era beuenda heren tota era rèsta.

Eth diable, jo a,a!, eth diable, visca eth ròm"

Precisament, pensaua jo, ad aquera madeisha ora, be n'èren d'ocupadi era beuenda e eth diable ena cabina de *Era Espanhòla*! Alavetz m'estonèc fòrça sénter qu'eth mèn esquif trasbastaue còp sec; guinhè es uelhs d'ua manèra viua e semblèc cambiar de direccion. Vedí, ath madeish temps, qu'era velocitat dera marcha aumentaue d'ua manèra estranha.

Era secodida m'auie obligat a daurir es uelhs. Ath mèn entorn vedí petites ondades dera aigua que se comflaue acompanhada d'un son agudent e aspre, e presentaue reflèxi fluorescents. Era madeisha *Espanhòla*, qu'ena sua estèla anaua jo arrossegat a pòques iardes de distàcia, me semblèc que trantalhaue en sòn cors e qu'es sòns paus e cordatges se n'anauen un shinhau de costat, contra era neror dera net, encara mès: en tot examinar damb mès atencion, non n'auí cap de dobte de qué era goleta anaue rumb entath Sud.

Hi un còp de uelh sus era mia espatla e eth còr me fotèc un batèc terrible, tot espaurit. Aquiu, precisament ena mia esquia se vedie eth resplendor dera huegarada deth campament. Eth corrent auie hèt virar en angle dret, madeish ath gran vaishèth qu'ath petit e dançaire *coracle*. E en cada moment era velocitat aumentaue, e cada còp quilhant-se mès naut es bambolhes, cada còp mormolhant mès e mès fòrt corrie e corrie en tot aluenhar-se a trauèrs der estret entà calar-se se en nauta mar.

De pic era goleta qu'anaue ath mèn dauant hèc ua escart violent, virant apruprètz uns vint grads, e lèu en madeish moment s'enteneren a bòrd exclamacions, ua darrèr dera auta, e dempús eth bronit de passi precipitadi ena escala dera carròça. Qu'ère, donc, evident, qu'es dus embriacs se n'auien encuedat, fin finau, deth desastre qu'interrompie era sua luta e les hège desvelhar-se ena realitat.

M'estirè alavetz capenjós ath hons deth mèn esquif e, de vertat, de vertat, encomanè era mia amna a Diu, pr'amor que me pensè qu'auie arribat eth mèn darrèr moment. Que me pensaua qu'ère inevitable que, en gésser der estret, encalaríem en bèth escuèlh o tumaríem contra quauqui malhs, qu'en eri totes es mies preocupacions traparien un rapid finau. Mès encara que m'espaurie era mòrt en era madeisha, m'ère impossible veir damb serenitat era sòrta d'execucion capitau que s'apressaue per moments.

En aquera posicion deuí estar-me ores sanceres, possat d'un costat en aute sus es nautes ondades, banhat de quan en quan pera esgluma que volaue en esposcs, e pensant de contunh qu'ara prumèra submergida me demoraue era mòrt. De man en man era lassitud e eth cansament s'anèren apoderant deth mèn cansat còs; dempús, un destorb estranh, un estupor non comun queigueren sus jo, encara ath miei des mens temors, enquia qu'arribèc eth saunei, a tot darrèr, e en aqueth trantalhant esquif, dormí, dormí soniant damb era mia casa e damb eth mèn vielh "Almirant Benbow".

XXIV.-

Eth viatge deth "coracle"

Qu'ère ja de dia quan me desvelhè e me trapè voludant-me sus es ondades deth Sud-oèst dera isla. Eth solei s'auie ja quilhat, mès encara ère, entà jo, amagat darrèr dera gran arròca deth "Garda" que, per aqueth costat, lèu baishaue enquiath mar en formidables malhs.

Eth Cim de Bonina e eth Ticò de Mesana èren, entà didè'c atau, a posita dera mia man: er un, nere e nud; er aute, enrodat de ticolets de quaranta a seishanta pès de nautada e enrodat de granes arròques despenudes. Que non èra ja a mès d'un quart de mila dera còsta, per çò qu'eth mèn prumèr pensament siguec remar e sautar en tèrra.

Mès lèu me calec evitar aguesta decision. Sus es arròques escampilhades pera còsta , es ondades se des.heiguien en mil tròci, bramant enrabiades; un tron succedie a un aute tron e ua explosion d'esgluma a ua auta explosion, segonda per segonda, çò que me hec compréner que, se gausaua apressar-me, o auria de perir en tot tumar contra es malhs dera arriba, o degalhar era mia fòrça, sajant d'escalar en vaganaut, es terribles malhs.

Mès encara non ère tot aquerò. Coma se volesse amassar-se entà agarrar-mos sus un altiplan d'arròques o precipitar-se ena aigua damb tarrabastalh formidable, vedi ua multitud de monstres marins, enòrmes, viscosi, òrres, que me semblèren immensi e mofles cargòlhs de dimensions incredibles. Me pensi que n'aurie aquiu uns quaranta o cinquanta d'eri, en tot hèr retronar es uets des arròques damb es sòns espaventosi crits.

Dempús me n'è sabut de qué aqueri animaus non èren senon fòques o vedèths marins, totafèt inofensius. Mès era sua aparicion en aqueri moments, ath delà de çò d'escalabrós dera plaja e dera violéncia estranha que se trincauen es ondades contra era, acabèc per trèir-me complètament toti es talents de baishar en tèrra en semblable endret. Mès qu'a desembarcar aquiu me sentí prèst a morir de hame ath miei der ocean, pr'amor de non acarar aqueri perilhs.

Mès era vertat ei qu'auia en expectatiua ua oportunitat fòrça milhor de çò que me pensaua. Tath Nòrd deth Cim de Bolina, era tèrra aufrís ua bona prolongacion que dèishe, en moment dera baishamar, ua linha d'arena auriolenca ath descubèrt. Tath Nòrd d'aguesta linha, apareish un aute cap (eth Cap dera Seuva, sivans ac indicaue era carta) sepultat literaument en ua massa de plan nauti pins que baishauen enquiara vòra deth mar.

M'en brembè de çò qu'auie dit Silver sus eth corrent que se file entath Nòrd, seguint en tota era sua longitud era còsta occidentau dera isla, e vedent, sivans era mia posicion, que me trapaua jo laguens d'aquera, preferí deishar ena mia esquia eth Cim de Bolina e sauvar era mia fòrça entà un assag de desembarcar en Cap dera Seuva, qu'es sues plages èren, plan que òc, fòrça mes abordables e segures.

Qu'auie alavetz, ua grana quantitat de tumefaccions leugères ena mar. Eth vent, que bohaue tranquil, encara que fèrm, de Sud a Nòrd, non ère cap obstacle senon mèsalèu ua ajuda enta seguir eth cors deth corrent e es ondades lheuauen e baishauen es sues accions sense destroçar-les.

Se non auesse estat atau, plan que òc qu'aurie ja hèt fòrça temps qu'auria perit; mès estant es causes atau, ère de meravilhar se com d'aisidament e de forma segura talhaue era aigua eth mèn petit vaishèth. Soent, des deth hons qu'en eth m'estaua amagat, podia aubirar apròp, plan apròp de jo, un gran cimalh bluenc, subergessent des pòsts gròssi dera bòrda. Aquera qu'ère ua ondada, mès eth mèn *coracle* non daue qu'un leugèr bot, e prèst coma un audèth baishaue en un instant en aute costat deth baiard que formaue er espaci que dividie es dues odades entre eres.

Comencè alavetz a cuélher fòrces e me seiguí entà méter a pròva era mia abiletat entàs rèms. Mès eth cambiament mès insignificant ena disposicion deth pes, en un casco coma aqueth, produís es resultats mès violents en sòn continent e ena sua marcha. Atau ei que, tanlèu me botgè entà sèir-me, en tot hèr cessar plan que òc eth sòn doç e acompausat balanceg anterior, quan me sentí lançat directament entà baish, e ath caire d'ua ondada pro brava qu'eth sòn patac m'estabordic, ath còp qu'era esgluma, secodint era petita proa, se fotie contra era en tot lheuar-se dilhèu tan nauta coma era ondada que venguie.

Ath madeish temps me sentí banhat pera aigua, e cuelhut de terror, per çò que sense mès dilacion tornè a plaçar-me ena postura qu'auia abans, e atau eth canòt semblèc adretir-se de nauèth e amiar-me tan doçament coma ara prumeria sus es crèstes des ondades. Qu'ère evident que se l'auie de deishar anar ara sua, sense sajar de governar-lo; mès era question ère qu'en aqueth cas, quina esperança podia auer jo d'artènher era plaja?

Comencè, donc, a senter-me enòrmament aterrit, mès, ça que la, non perdí deth tot eth cap. Prumèr de tot, e sajant de botjar-me çò de mens possible, uedè graduaument era aigua que s'auie calat en canòt de hège ua estona, en tot tier entad aguesta operación era mia gòrra marina. Un còp hèt aquerò, tornè a hèr ua guardada sus es pòsts dera bòrda e sagè d'explicar-me per quina rason eth mèn *coracle* s'esguitlaue damb tanta facilitat a trauèrs des fòrtes ondades.

Vedí alavetz que cada ondada, en sòrta dera montanha suau, ludenta e enorma que se ve de tèrra estant o dera cubèrta d'un vaishèth, non ère senon coma ua cadia de montanhes de tèrra fèrma, quilhada de pics entà naut e enrodada de lòcs suaus e vals dubèrtes. Eth mèn canòt, abandonat ada eth madeish, viraue d'un costat en aute, s'esguitlaue, entà didè'c atau, serpejant pes parts mès baishes dera aigua, evitant tostemp pujar en cimalhs o a aventurar-se as declinacions perilhoses d'aqueres liquides nautades.

- Que sigue en ora bona, me dídí jo a jo madeish. Qu'ei clar que me cau seguir estirat a on sò e non trincar er equilibri, encara que tanben me semble evident que, de quan en quan, posqui sajar, enes endrets mès tranquils, de fóter un o dus còps de rem en direccion entà terrà.

Ac hi tau qu'ac pensè. Seguí estirat, sus es mèns codes, ena postura mès expectanta deth mon, e profitant cada oportunitat que se me presentaue entà dar plan doçament un còp de rem o dus damb era fin d'adretir era proa entara plaja.

Qu'ère aqueth un trabalh lent e fatigós ath delà, e ça que la, sentia que guanhaua terren; autant que, tanlèu mos apressàuem en Cap dera Seuva, encara que vedia que non m'ère dable de moment guanhar aquera punta, podí veir damb alegria que ja auia auançat coma ues cent iardes entà tèrra, entar Èst. Que ja èra plan près d'era, era vertat. Ja podia distinguir es fresqui e vèrds cimalhs des arbes en tot botjar-se doçament amassa dauant dera bohada dera brisa e n'èra solide fòrça de qué, per tant, en promontòri pròche ère ja evident eth mèn desbarcament.

E òc ma hè que non serie pro lèu, donques qu'era set començaue a hèr-me patir fòrça. Eth resplendor deth solei queiguent sus eth mèn cap e es sòns arrais trincant-se sus es ondades en mil reflexions diuèrses; era aigua deth mar que queiguie e se secaue sus eth mèn còs caperant es mèns pòts damb ua capa de sau; tot aquerò se combinaue entà hèr qu'era mia gòrja usclèsse e eth mèn cap siguesse cuelhut d'un dolor violent. Era vista des arbes a tan cuerta distància me botèc lèu dehòra de jo damb er in veement de desbarcar. Totun, eth corrent m'auie arrossegat, fòrça abans, luenh dera punta, e quan me trapè de nauèth en mar dubèrt, vedí quauquarren que plan que òc hec cambiar era natura des mèns pensaments.

Precisament dauant de jo, a mens d'ua mieja mila de distància, apareishie dauant des mèns uelhs *Era Espanhòla* damb es sues veles desplegades. Ne seguí segur de qué seria cuelhut, mès qu'ei eth cas de qué era set me hège patir de tau sòrta, que non posqui díder se sentia dolor o m'alegraua d'aqueth eveniment; e me cau híger que fòrça abans d'auer arribat en ua conclusion era suspresa s'auie senhorejat de jo de tau sòrta que non podia hèr ua auta causa que meravilhar-me e tachar era mia guardada en çò qu'auia ara vista.

Era Espanhòla amiaue ath vent era vela màger e dues polacres, e era plan blanca lona ludie ath solei coma nhèu o plata. En moment que la descurbí, es sues veles holades la possauen ben, en tot hèr-la seguir ua linha de direccion Nòrd-oèst, çò que me hec pensar qu'es dus òmes d'a bòrd anauen damb era intencion d'enrodar era isla pr'amor d'arribar de nauèth en ancoratge. Mès en aqueri moments comencèc a inclinar-se mès e mès entà cogant, e plan per aquerò me pensè que m'auien desnishat e que venguien a caçar-me. Plan abans, totun, hec proa decididament contra eth vent e se vedec arturada ena sua marcha pendent bèth temps, mancada de propulsion, damb es sues veles estrementint-se e bategant inutilament.

- Be ne son d'animaus!, me didí. Aguesti barbars deuen èster encara tant embriacs coma un alambic. A!, s'eth Capitan Smollet anèsse a bòrd ja anarien ben aguesti pècs.

Mentretant, era goleta virèc un shinhau, hec un bòrd, e era sua lona la hec marchar de nauèth pendent ua o dues minutes enquia quèir quieta un aute còp contra eth vent. Çò de

madeish se produic un e un aute còp. D'aquiu entà delà, de naut en baish, de Nòrd a Sud, d'Orient entà Cogant. *Era Espanhòla* se metie en marcha mejançant ua sòrta d'escometudes e traits instantanèus, mès cada repeticion d'aguesti acabaue coma auie començat, deishant es veles inutilizades e tremolant feblament. Non me costèc guaire compréner qu'arrés tripulaue era embarcacion, e en tot èster aquerò atau, qué s'auie passat damb es dus òmes? O èren estofadi d'embriaguesa, o auien abandonat eth vaishèth, pensè jo, per çò que, s'artenhia entrar a bòrd, dilhèu me siguesse dable entornar aqueth vaishèth ath sòn Capitan.

Eth corrent anaue arrossegant damb parièra velocitat entath Sud, autant ara goleta coma ath tanti còps mentat *coracle*. Per çò que hè ara goleta era sua marcha ère tant irregulara e intermitenta, donques qu'en cada moment se vedie coma estacada, pr'amor qu'era vertat ei que plan pòc terren guanhaue, se'ei que non ne perdesse. Sonque que sagèssa de sèir-me un aute còp e provar de nauèth eth rem, n'èra segur de qué lèu artenheria estar-me sus era. Eth projècte qu'auie un gust d'aventura que desvelhèc eth mèn apetís, non sense que l'aumentèsse, duplicant era mia energia. eth rebrembe de qué dauant dera carroça de proa i auie un bon depaus d'aigua doça ena cobejosa *Espanhòla*.

Me seiguí, donc, e coma eth prumèr viatge qu'ac hi, siguí saludat per ua foetada d'aigua e d'esgluma, damb era diferéncia que, aguest còp, era possada costada ath *coracle* siguec a favor mèn. Me tenguí alavetz a remar damb fòrça suenh, mès damb tota era energia qu'èra capable, entara non governada *Espanhòla*. En un des mèns impulsi, totun, metí laguens deth canòt tau quantitat d'aigua que me calèc parar era mia manòbra e estar-me ara demora en tot notar es batecs deth mèn còr que semblaue que m'anauen a estofar. Mès, ja mès suenhós e mès graduaument, me calè ara fin en vertadèr carrèr dera mia arribada, guidant eth mèn esquif bordejant es granes ondades e sense poder empedir, a maugrat de tot, qu'era crèsta de bèra ondada foetèsse era proa deth mèn canòt e esposquèsse eth mèn ròstre damb era sua destrantalhada esgluma.

Alavetz eth mèn auançament entara goleta ère ja rapid e evident. Ja podia distinguir pro ben era lusor deth metau ena cana deth timon quan aguest se botjaue pataquejant, e ça que la, encara non campaue ua soleta amna sus era cubèrta. Non podí supausar ua auta caus, per tant, senon qu'era goleta auie estat abandonada. Se non auesse estat atau, es dus òmes aurien estat damb ua bona peta, coma mòrts, e en aguest cas me serie aisit dilhèu assegurar-les e hèr damb era goleta çò que volessa.

Pendent ua bona estona aguesta s'auie mantengut hènt aquerò que podie non èster pejor entà jo, ei a díder, seguir en madeish estat d'inèrcia. Era sua proa anaue lèu dirèctament entath Sud, sense deishar de virar, plan que òc, en cada moment. En cada virada deishaue quèir entà dehòra es sues veles, en part holades, e aguestes la tornauen a botar, en un instant, quan bohaue eth vent un aute còp. Qu'è dit qu'aquerò ère entà jo çò de pejor, pr'amor que, sense govèrn coma anaue era goleta, damb es sues veles tronant coma un canon e es ondades foetant rambalhosament es sòns costats e banhant era òbra mòrta, seguie, totun, ath mèn dauant, non sonque damb era velocitat normau deth corrent, senon damb tota era fòrça dera sua deriva que, naturaument, ère plan grana.

Era oportunitat, a tot darrèr, acabèc per presentar-se. Era brisa se metec pendent uns moments fòrça baisha e eth corrent que voludaue lentament a *Era Espanhòla* hec qu'aguesta acabèsse per presentar-se damb era sua popa entà jo damb era pòrta encara dubèrta de land en land, e era lampa sus era taula alugada a maugrat d'ester de dia. Era vela màger penjaue, en aqueth moment, estavanida e queiguda coma ua bandèra. Arren, exceptat deth corrent, interrompie era immovilitat d'aquera embarcacion.

Pendent ua estona, hèja jo pòca causa, en sòrta de guanhar, anaua jo perdent terren; mès ara, renauint es mèns esfòrci, començaua un aute còp a èster mès apròp dera mia caça.

Non me mancauen ja ne cent iardes entà arribar ada era quan eth vent arribèc un aute còp damb fòrça, holant era lona sus es amures de babòrd, e ara seguida se m'aluenhèc un aute còp esguitlant-se, ondejant e lèu volant coma ua arongleta.

Eth mèn prumèr impuls siguec de desesperacion, mès eth dusau siguec d'alegria, pr'amor que vaquí que, en tot descríuer ua gran virada *Era Espanhòla* entà jo, se botèc en un des mèns costats; e seguint era madeisha inesperada evolucion, plan lèu la veigui ara mitat, e dempús a un tèrç, e dempús a un quart dera distància que mos separaue hège pòc. Que ja distinguia jo es ondades que borien jos era sua gòrja. Be m'en semblaue d'enòrma aquera goleta campada des dera mia petita estacion en canòt!

Mès de seguit comprení aquera situacion e a penes auí temps entà pensar e mens encara entà meter-me dehòra de perilh. Qu'èra jo damb eth mèn *coracle* ena cresta d'ua ondada e era goleta venguie sus eth cimalh dera immediata, en tot abater-se sus jo. Ua segonda de trantalhament e era mia mòrt ère segura! Er arbe de proa ère sus eth mèn cap en aqueth moment. Rapid coma eth pensament me botè de pès e hènt un impuls desesperat sautè en tot hèr desparéisher eth *coracle* jos era aigua. Damb ua man m'auia agarrat ath pau de polacra, mentre eth mèn pè ère calat entre era vela e era còrda. E encara non auia jo auut temps entà hèr eth mès petit movement pr'amor de cambiar era posicion quan eth rumor amortat d'un còp me didec qu'era goleta s'auie cargat entà baish en tot acabar d'en.honsar e esbauçar eth *coracle* e que, per tant, aquiu me demoraua jo, penjant entre eth cèu e eth mar, sense retirada possibla de *Era Espanhòla*.

XXV.-

Dehòra era bandèra deth pirata!

A penes m'auie estat possible pujar en bòupret quan era ondulanta vela triangulara boleguèc, entà didè'c atau, en tot cargar-se sus era auta amura damb un bronit semblable a ua canoada. Era goleta s'estrementic enquiara quilha damb aquera virada formidabla, mès ara seguida, es autes veles, qu'encara seguien empossant, heren arrecular ara vela triangulara en sòn anterior lòc e ja alavetz quedèc quieta e immobila.

Per çò d'aguesti movements lèu me vedí negat ena aigua, mès alavetz ja perdí mès eth temps e m'arrosseguè entà darrèr o mesalèu m'esguitlè peth bòupret entara cubèrta, qu'en era queiguí coma ploigut deth cèu, damb eth ròstre entar ocean.

Me trapè a sotavent deth castèth de proa, e era vela màger que seguie encara holada, m'amagaue ua bona part dera cubèrta en popa. Que non vedí ad arrés per aquiu. Es estrades, que non auien estat lauades dès que crebèc era rebellion, mostrauen es tralhes de nombroses cauishigades e ua botelha, trincada en solèr, rodaue d'un costat en aute, sivans es va-e-veni deth vaishèth, coma se siguesse ua causa viua.

De ressabuda, *Era Espanhòla* cuelhec eth vent en un des sòns bòrds: es veles triangulares, darrèr mèn, tronèren damb fòrça; eth timon se barrèc de còp; eth vaishèth sancer se quilhèc e s'estrementic coma aflaquit, e en madeish moment era botafòra deth pau màger se pengèc entà laguens, era vela queiguec tanben gemegant feblament sus es poleges, e en tot plegar-se se vedec a sotavent era part dera cubèrta, en popa, abans amagada.

Sonque alavetz campèren ara mia vista es dus gardes dera embarcacion. N'èra segur, qu'èren eri! Gòrra Ròia estirat capensús, regde coma un pau, damb es sòns braci dubèrts coma es d'un crucifix e damb es pòts separadi en tot deishar veir eth sòn auriolenc dentat. Israel Hands, emparat ena parabanda dera cubèrta, damb era barba sus eth pièch e es sues mans dubèrtes apuades sus eth solèr e damb eth ròstre tan blanc coma era cera.

Pendent ua estona eth vaishèth seguic balancejant-se o encabrant-se coma un shivau adondat, e es veles s'anauen holant, ja sus ua amura ja sus era auta, e era estaca penjant e pataquejant, enquia qu'eth pau semblèc queishar-se der esfòrç d'aqueres violentes tirassades. De quan en quan tanben ua esposcada d'esgluma caperaue era parabanda e eth vaishèth hège un fòrt còp pera proa contra era abondiua aigua en aqueth mar. Que se convertie aguest en un temporau fòrça mès violent entà un vaishèth de nauta bòrda coma *Era Espanhòla*, qu'aquerò ère entath mèn petit *coracle*, qu'en aqueres ores ja jadie ath hons der ocean. A cada saut dera goleta Gòrra Ròia s'esguitlaue d'aquiu enlà, mès, causa orribla! ne era sua actitud cambiaue, ne es sòns sarradi dents, pistant entre es duberts pòts, s'amagauen per bèth movement d'aguesti, en aqueth brusc va-e-ven. A cada saut, tanben Hands semblaue anar-se'n coma en.honsant mès e mès, en tot esguitlar-se sus eth solèr dera goleta, auançant es sòns pès entath costat de proa e era caisha deth còs inclinant-se entà popa, de tau sòrta qu'era sua cara se m'anèc amagant

graduaument enquia qu'acabè per non veir arren d'era, exceptat era aurelha e ua des plendengues dera pursèra.

Ath madeish temps observè, ar entorn d'ambdús, badines de sang nerosa sus es estrades, e comencè a abrigar era certitud de qué aqueri òmes s'auien aucit mutuaument ena sua peleja d'embriacs.

Encara contemplaua aqueth espectacle, tot estonat, quan, en un moment de cauma e abans de qué eth vaishèth se botgèsse, Israel Hands miei se virèc e damb un panteish vague se lheuèc damb dificultat enquia plaçar-se ena posicion que lo vedí prumèr. Aqueth panteish, qu'acusaue ath còp dolor e feblesa mortau, e er aspècte que presentaue era maishèra queiguda, m'inspirèren de pic ua pietat immensa. Mès de seguit me'n brembè des paraules qu'entení dera boca d'aqueth marrit, des deth barril des pomes, e tot sentiment de pietat despareishec deth mèn còr.

Marchè decidit entà popa e cridè damb un accent ironic:

- Ola, amic Hands!, vietz a bòrd!

Passegèc peniblament era guardada ath sòn entorn, mès eth sòn aflaquiment ère tau que non cabie era suspresa ena sua animositat en aqueri moments. Era soleta causa que hec siguec deishar anar aguesta soleta paraula:

- Aiguardent!

Pensè alavetz que non auia de pèrder un solet instant, e atau siguec que, en tot evitar era estaca qu'encara seguie pataquejant coma abans, me filè entara popa e baishè ena cabina pera escala dera carròça.

Era scèna de confusion e desorde que i auie aquiu ère indescriptibla. Toti es armaris e mòbles damb sarralhes de claus auien estat trincadi entà cercar era carta de Flint. Eth solèr ère caperat de hanga que sus era es rofians aqueri s'auien seigut a béuer e a consultar, dempús d'embriagar-se en bancau ar entorn dera huegarada. Es paravents qu'eth sòn color ère blanc damb franges daurades, mostrauen en tota era sua extension es senhaus de mans immundes. Dotzenes de botelhes uedes pataquejauen entre eres pes cornèrs o rodauen sivans eth movement dera goleta. Un des libres de medecina deth Doctor ère aquiu, dubèrt sus era taula, damb un bon nombre de pagines arrincades, tengudes solide entà alugar es pipes damb eres. E ath miei de tot aquerò era humejanta lampa manaue encara era sua lum, palla, lèu tan escura coma era madeisha ombra.

Baishè ena cala: toti es barrils èren ja uets, e per çò que hè as botelhes ère estonant eth nombre d'eres qu'auien estat uedades e lançades dempús. Qu'ère evident que des de qué comencèc era revòuta ne un solet d'aqueri òmes auie estat en sòn sen.

Remenant aciu e delà me trapè ua botelha damb un shinhau de *conhac* entà Hands. Entà jo agarrè quauqui bescuèits, frutes en vinagre, un gran arradim e un tròç de hormatge. Damb aguesti aprovediments me presentè de nauèth en cubèrta, botè era mia part en lòc

segur, darrèr deth cap deth timon, dehòra de man deth timonèr, auancè entà proa a on se sauvaue era aigua, assadorè aquiu era mia set e alavetz, e solet alavetz, venguí entà Hands pr'amor d'autrejar-li eth sòn *conhac*.

Me semble que deuec béuer aumens un quart de litre enquia abans que l'auessa separat era botelha des sòns pòts. Alavetz didec:

- A! Peth diable! Un shinhau d'aquerò ère çò que jo volia!

Entenut aquerò me seiguí tranquillament en lòc qu'auia escuelhut e comencè a regalar-me eth paladar damb aqueth inesperat repais.

- Vos trapatz mau? li preguntè.
- S'aqueth Doctor siguesse a bòrd, responec damb ua votz miei de gronhament miei de ganholada, s'eth siguesse aciu, jo seria guarit de seguic. Mès, dimònis! que jo non è sòrt… de vertat, non…non! E aquerò e sonque aquerò ei çò que me passe. Per çò que tanh ar "aigua-doça", aguest ja se *heredèc* en aguesti moments, higec senhalant damb eth dit ar òme dera gòrra ròia. Plan, donc, e qué?... a tot darrèr aguest non ère ne marinèr ne arren…Tè!... e ara que m'en brembi… tu d'a on as gessut?
- Amic, li contestè, que sò vengut a bòrd a cuélher possession d'aguest vaishèth, e atau ei que, enquia naues ordes, vos calerà considerar-me coma eth vòste Capitan.

En entèner aquerò me guardèc d'ua manèra plan aspra, mès que non badèc boca. Quauquarren deth sòn color naturau auie tornat enes sues caròles, encara que seguie damb ua aparença de grana malautia e encara seguie esguitlant-se e rodant, sivans eth vaishèth anaue d'un costat en aute.

- Prumèr de tot, amic Hands, seguí jo, non m'agrade veir aguesta bandèra issada naut de tot des mens paus; atau, donc, damb eth vòste permís, la vau a arriar ara madeish. Entre aquerò o arren, me estimi mès arren.

Esquivant de nauèth es còps dera estaca, anè dret entàs còrdes deth pabelhon, tirè d'eres entà baish, en tot abàter era bandèra pirata nera, e tanlèu l'auí entre es mies mans, la lancè en mar decididament.

- Visca eth Rei! cridè alavetz en tot agitar en aire era mia tòca. Que ja s'a acabat aciu eth Capitan Silver!

Hands seguic observant-me damb ua cèrta mina mordenta, encara que d'amagat, sense lheuar, totun, era barba que seguie emparada en pièch. Ua estona dempús higec:

- Me semble, Capitan Hawkins, qu'auratz besonh de bèra ajuda entà baishar en tèrra, non ei vertat? Atau, donc, qué vos semblarie s'arribèssem a un acòrd?
- Me semble fòrça ben, amic Hands; damb tota era mia amna, parlatz.

E dident aquerò m'autregè de nauèth ara mia parva damb eth màger apetís.

- Aguest òme, responec eth timonèr en tot senhalar feblament eth cadavre, sivans me pensi, se cridaue O'Brien e ère un acabat irlandés; aguest òme, coma didia, e jo, despleguèrem es veles damb era finalitat de hèr-mos a vier era goleta entath sòn lòc un aute còp. Mès ara qué! Ara ja s'a *heredat*, e ei aquiu tant estirat coma un casco de vaishèth, per çò que çò que jo digui que qui governarà ara eth vaishèth: aquerò ei çò que jo non veigui. Se jo non vos ajudi a vos, non poiratz amiar era goleta, s'ei que jo compreni quauqua causa de goletes e de marina. Plan, donc, era causa qu'ei aguesta: vos m'asseguratz era parva e era beuenda e ua corbata vielha o quinsevolh auta causa entà bendar era mia herida e jo vos diderè se com s'a d'amiar eth vaishèth. Me semble qu'eth negòci que vos prepausi non pòt èster mès redon.
- Vos diderè ua causa, Maese Hands, didí jo; era mia intencion que non ei entornar *Era Espanhòla* ath sòn ancian ancoratge, senon amiar-la entara Baia Nòrd e apressar-la aquiu ena plaja tranquillament.
- Plan, que ja ac compreni, cridèc Hands. Me semble que jo non sò un guit tant endemoniat, a tot darrèr. Que sai veir es causes coma son, que digui que òc! Jo ja sagè de trèir eth pè entà dauant e non podí: mès ara vos tòque a vos, Capitan Hawkins. Qu'auetz guanhat era partida. Entara Baia deth Nòrd, donc? Anem-i, donc. Que jo non me cau alistar. Vos ajudarè a amiar eth vaishèth encara que anem a ancorar ena plaja des Executadi. Per cent mil diables que òc!

Me semblèc qu'aqueth òme non ère enganhat ena sua decision. Barrèrem eth nòste tracte de seguit e, tàs tres menutes, *Era Espanhòla* cenhie galhardament eth vent ath long dera còsta dera isla damb plan bones esperances de virar era punta Nòrd tà meddia e de baishar de nauèth en direccion dera baia abans dera plena mar, damb era fin de poder, alavetz, apressar-la en un lòc segur e demorar enquia qu'eth reflux mos permetesse baishar en tèrra.

Abandonè, alavetz, pendent ua estona era cana deth timon e baishè ena cabina pr'amor de cercar ena mia maleta d'a bòrd un suau mocador de còth dera mia mair, que damb eth, e damb era mia ajuda personau, Hands se bendèc ua grana herida qu'auie recebut ena cueisha e qu'encara sagnaue. Damb aguest aleugeriment e dempús d'auer minjat un shinhau e d'auer hèt ua glopada o dues de *conhac*, eth timonèr comencèc a remeter-se plan visiblament, se seiguec ja dret, parlèc mès clar e mès naut, e, en ua soleta paraula, semblaue un aute òme positiuament.

Era brisa mos ajudèc d'ua manèra admirabla. *Era Espanhòla* s'esguitlaue entà dauant damb era leugeresa d'un audèth; era còsta dera isla corrie, en aparença, ath nòste costat, e en cada moment cambiaue era decoracion que presentaue ara nosta vista. Lèu deishèrem darrèr es terrens nauti e bordejant per ua còsta baisha e arenosa semiada d'ua pineda non guaire espessa, que lèu deishèrem tanben ena nòsta esquia, virèrem, ara fin, era punta dera escalabrosa montanha que limite era isla peth Nòrd.

Que me sentia jo fòrça capinaut damb eth mèn nau caractèr de Capitan de vaishèth, e non mens content damb eth temps clar e favorable que hège, ath còp que damb eth

desparièr panorama qu’es mens uelhs anauen gaudint sus es còstes. Qu’auia alavetz pro aigua, parva excellenta, sense nomentar ara mia consciéncia, que non auie cessat de repotegar-me per çò dera mia desercion, e qu’ara ère ja fòrça tranquilla pensant ena gran conquista qu’auia hèt. M’auie semblat que ja non auia arren mès entà desirar, se non auesse estat pes uelhs deth timonèr que me seguien en totes es mies manòbres damb ua guardada burlesca, e per un arridolet estranh que campaue de contunh enes sòns pòts. Qu’ère aqueth un arridolet qu’amiaue en eth ua barreja de dolor e de marridesa, morruda arridalha de vielh, esquiua e agrèsta. Mès, ath delà d’aquerò, eth sòn ròstre deishaue lúder ua expression d’escarni, ua ombra de sabi pas quini traïdors pensaments que borien ena sua tèsta, pr’amor que, mentre jo trabalhaua, eth, damb era sua apraiada dissimulacion, espiaue, e espiaue e espiaue sense pòsa.

XXVI.-

Israel Hands

Eth vent, que semblaue servir-mos eth pensament, cambièc entar Oèst. Aquerò facilitèc fòrça eth nòste cors, dera punta Nord-èst dera isla entara desbocadura dera baia septentrionau. Sonque que, coma non mos ère possible ancorar, e non gausàuem apressar-mos enquia qu'eth reflux auesse baishat ben, mos trapèrem damb temps sobrèr. Eth timonèr me didec çò qu'auia de hèr entà plaçar eth vaishèth ara capa; dempús de dus o tres assagi malerosi artenhí er objectiu, e alavetz es dus mos seiguérem entà préner ua naua parva.

Hands siguec eth prumèr que trinquèc eth silenci en tot dider-me damb era sua burlesca e sardonica arridalha:

- Escotatz, Capitan. Aciu qu'ei en tot rodar d'un lòc en aute eth mèn vielh camarada O'Brien. Non vos semble qu'estarie ben que lo lancèssetz entàs peishi? Jo non sò guaire delicat ne escrupulós, normaument, ne me tuste era consciéncia per auer-li talhat es talents de hèr-me brigalhs; mès, ath madeish temps, non me semble qu'aguest tròç sigue un ornament plan polit. Qué ne didetz d'aquerò?
- Digui, li responí, que ne è pro fòrça entà hèr aquerò, ne ei deth mèn gust semblable prètzhèt. Ena mia pensada, que pòt estar-se aquiu.
- Aguesta *Espahòla*, Jim, seguic sajant de simular, qu'ei un vaishèth damb plan pòca fortuna. Que ja i a ua part d'òmes mòrts en pòcs dies, ua part des praubi marinèrs mòrts e despareishudi des de qué vos e jo cuelhérem passatge en era en Bristol. Jamès ena mia fotuda vida m'è calat en un vaishèth de tan mala sòrt. E se non, vaquí ad aguest praube O'Brien; que ja s'a *heredat*, non? Plan, donc, era soleta causa que jo digui ei aquerò: jo non sò cap estudiant e vos ètz un gojatet qu'a liejut e a escrit pro e que me poirie trèir de dobtes. Aqueth que se morís, se morís un solet viatge, o pòt revíuer bèth dia?
- Amic Hands, li responí, vos que podetz aucir eth còs, mès non er esperit; aquerò que ja ac deuetz saber. O'Brien ei ara en un aute mon que d'eth pòt èster que mos contemple.
- A!, didec eth. Sivans aguesta pensada m'imagini qu'aucir gent pòt èster lèu… vam a díder… coma temps perdut. Totun aquerò, e per çò dera mia experiéncia, es *esperits* non compden ja guaire entath jòc. A jo non me causen cap pòur, Jim. Plan ben. Mès ara que ja auetz parlat coma un *Doctor*, me pensi que non vos emmaliciaratz se vos demani que baishetz un aute còp ena cabina e me hetz a vier d'aquiu… donques… òc… mil dimonis, per qué non?... me hetz a vier ua botelha de… de… non posqui endonviar eth nòm… ua botelha de vin, tè. Aguest *conhac*, Jim, qu'ei massa fòrt ara entath mèn cap.

Ara plan, eth trantalhament deth timonèr me semblaue plan pòc naturau, e per çò dera sua preferéncia deth vin sus eth *conhac* la trapè deth tot incredibla. Tot aquerò me flairaue a desencusa. Çò qu'eth volie ère que me n'anèssa de cubèrta; aquerò ère tan clar

coma era lum; mès, per qué?, aquerò ère çò que jo non podia imaginar-me. Es sòns uelhs evitauen tu per tu es mèns; era sua guardada se passejaue d'aquiu enlà, de naut en baish, ja guardant entath cèu, ja de reuelh entath cadavre d'O'Brien. Tostemp lo vedia arrir o trèir era lengua dera manèra mès estranha, de sòrta qu'un mainatge aurie pogut conéisher qu'aqueth òme meditaue bèra malafaita. Lèu auí era responsa, totun, pr'amor que non se m'amaguèc de quin costat ère era mia convenença e que, ath delà, damb un individú tan complètament estupid, m'ère plan aisit amagar es mies sospeches enquiath finau.

- Voletz vin? li didí. Donques arren de mès facil. Lo voletz ròi o blanc?
- Donques guardatz, que m'ei parièr era diferéncia, camarada, me repliquèc. Sonque que sigue fortificant e en quantitat, eth color que m'ei parièr.
- Plan ben, li responí; vos harè a vier Oporto, amic Hands. Mès me cau desenterrar-lo deth hons dera cala.

Dit aquerò baishè pera escala dera carròça damb tot eth rambalh que podí; dempús me descaucè rapidament, e corrí pera galaria que comunicaue era cabina damb era proa, pugè pera escala dera escotilha e treiguí cautosament eth cap pera carròça de proa. Jo sabia que Hands non se demoraue veder-me aquiu, mès, totun, cuelhì totes es precaucions possibles, e de vertat qu'aquerò me servic entà confirmar-me enes mies pejores sospeches, que resultèren massa exactes.

Hands s'auie lheuat dera sua posicion, prumèr damb es mans, dempús botant-se de jolhs e dempús, encara qu'era sua cama lo hège patir quan se botjaue e enquia e tot l'entení articular bèth panteish, podec, ça que la, arrossegar-se plan rapid sus era cubèrta. En mieja menuta ja auie arribat enes embornaus de babòrd e treiguec d'un rotlèu de còrda, un long cotèth, o mèsalèu un punhau cuert, descolorit e lord de sang enquiara punhada. Hands contemplèc aquera arma pendent un moment; hec un gèst damb era maishèra inferiora, hereguec era punta sus eth paumet dera sua man e de seguit, en tot amagar-la rapidament en pièch deth sòn jupon, s'arrosseguèc de nauèth enquiath sòn lòc, contra era parabanda de popa.

Que ja non me calie saber arren mès. Israel podie botjar-se, anaue armat, e s'auie manifestat tau entestat en trèir-me a jo deth lòc, qu'ère evident que sajaue de hèr-me victima des sues maquinacions. Qué serie çò que harie dempús: se sajarie d'arrossegar-se ath long dera isla enquia arribar enes camps des pirates apròp des pantans, o se sajarie de hèr senhaus, confiant qu'es sòns camarades podien arribar mès lèu ena sua ajuda, èren causes que, plan que òc, m'ère impossible endonviar.

Ça que la, d'ua causa n'èra segur, e siguec qu'eth nòste interès comun mos impausaue eth besonh de deishar ancorar era goleta en un punt pro segur e amagat, de sòrta que arribada era ocasión, se la podesse botar un aute còp ena mar damb eth mendre trabalh e risque possible. Enquia arténher aquerò considerè qu'era mia vida non correrie cap perilh.

Mès, mentre pensaua taus idies non m'auia estat ociós. Qu'auia tornat de nauèth peth madeish camin entara cabina, me caucè un aute còp, ara prèssa, agarrè, ar edart, era prumèra botelha de vin que se me presentèc, e damb era entà servir-me de desencusa hi era mia reaparicion en cubèrta.

Hands qu'ère aquiu, a on l'auia deishat, tot arraulit e nudat, damb es paupetes queigudes coma se volesse hèr veir qu'ère massa aflaquit entà suportar era lum. Totun aquerò, en enténer es mèns passi, lheuèc era vista, trinquèc eth còth dera botelha damb era adretia der òme qu'ei acostumat a hèr era madeisha operación plan soent e hec ua grana glopada damb era sua frasa favorita "bona sòrt!" e de seguit s'estèc quiet pendent bèth temps e dempús, en tot trèir un paquet de tabac, me preguèc que ne braquèssa un trocet.

- Bracatz-me un tròç d'aquerò, didec; pr'amor que jo non è cotèth e a penes è fòrça entà botjar-me. A, Jim, Jim, m'imagini que totes es mies tenalhes an crebat! Bracatz-me'n un trocet, que supausi que ja serà eth darrèr, pr'amor qu'eth mèn casco hè aigua e me pensi que sense remèdi me'n vau ath caralh.
- Qu'està ben, non me remisqui a talhar-vos un trocet de tabac, mès se jo siguessa vos e me sentessa mau enquiad aguest extrèm, credetz-me que çò que haria serie meter-me a demanar-li a Diu misericòrdia, coma un bon cristian.
- Per qué?, me preguntèc. Me voletz díder se per qué?
- Com? exclamè jo. Hè precisament un moment que me demanàuetz quauquarren sus aqueri que se morissen. Vos qu'auetz tradit era vòsta fe.Vos qu'auetz viscut negat en vici, ena mentida e ena sang. Vos qu'auetz encara aquiu, rodant sus es vòsti pès, eth cadavre d'un òme qu'auetz assassinat hè uns instants, e encara me demanatz se per qué?... Donques per tot aquerò, senhor Hands, per tot aquerò!

Era mia paraula ère sagerada de grana calor, sustot perque, ath hons, pensaua jo en aqueth cotèth qu'eth brigand s'auie amagat en sòn jupon e que damb eth pretenie passar compdes damb jo. Eth, dera sua part, me guardèc, cuelhec ua gorjada de vin e dempús didec damb un ton de solemnitat pòc comuna:

- Pendent trenta ans è recorrut es mars, pendent vint ans è vist causes bones e dolentes, temps beròis e òrres tempestes; viures escassi a bòrd; aigua lèu agotada, e rambalhs e rebellions, e lutes, e mòrts, e abordatges… ò! tantes causes!... Plan, donc, era soleta causa que non è vist pendent aguesti trenta ans ei qu'es causes bones produisquen arren de bon. Aqueth que pique prumèr ei er afortunat e arren mès. Es mòrts non mossèguen, Jim, aguesta ei era mia pensada, aguesta ei era mia fe, atau sigue…

E cambiant de seguit d'entonacion seguic:

- Mès, a veir: me pensi que ja auem perdut pro temps damb aguestes pegaries. Era baisha mar qu'ei pro avienta en aguest moment. Seguitz es mies ordes, Capitan Hawkins, e lèu ancoraram e seram prèsti damb era goleta.

Atau dit, atau hèt: mos restauen solet dues miles escasses entà recórrer, mès era navegacion ère delicada pr'amor qu'er accès ad aguesta Baia Nòrd non solet ère estret e plen de bancs d'arena, senon que serpentejaue d'Èst entar Oèst, de sòrta qu'eth vaishèth auie d'èster manobrat damb adretia entà trapar eth pas. Me semble que siguí, en aquera escadença, un subaltèrn prèst e bon e ne sò segur que tanben Hands ère un excellent pilòt, donques qu'eth hèt ei que passèrem e passèrem, evitant damb adretia es perilhs, lèu desflorant es escuèlhs, damb ua seguretat e ua neteja taus que daue gust.

Venguíem a penes de crotzar dauant es malhedes de tèrra, ath nòste costat. Es plages dera Baia Nòrd èren tan densament arbrades coma es der ancoratge deth Sud, mès er espaci ère mès long e mès estret, e mès semblable ad aquerò qu'ère reaument, ei a díder, era desbocadura d'un arriu. Exactament ath nòste costat, entar extrèm Sud, vedérem es rèstes d'un vaishèth en darrèr periòde de destruccion. Se vedie qu'auie estat un gran vaishèth de tres paus, mès qu'auie estat pendent tant de temps expausat as atacs des elements que se vedie orlat aciu e delà per enòrmes augues marines, e sus era sua cubèrta caperada d'arena auien arraïzat es arrames des arbilhons dera plaja, que sarradi e vigorosi, coma se siguessen en tèrra, florien aquiu sense cap de problèma. Qu'ère aqueth un espectacle trist, mès mos balhaue era seguretat de qué er ancoratge ère tranquil e segur.

- Ara, didec Hands, aquiu auem ja un banc a prepaus entà un vaishèth: arena neta e plana, jamès ua bohada a favor dera aigua, arbes ar entorn, e un molon de flors crebant en casco d'aguest vaishèth coma en un jardin… qué mès volem?
- Plan ben, li repliquè, mès, un còp ancoradi o immobilizadi, com poiram botar era goleta a flòt un aute còp?
- Plan facil, me responec. Botes un cable aquiu, ena plaja opausada, pendent era ora deth reflux, l'estaques ath torn d'un d'aguesti pins mès gròssi e te hès a vier era punta a bòrd. Pendent eth reflux, aquiu qu'ei tot quiet, mès quan ven era plena mar, estaques eth tòn cable en cabestrant, toti es d'a bòrd se boten enes barres, hèn dus o tres torns, e era goleta gesserà a flòt tan doçament coma s'anèsse pera sua volontat. E ara, gojat, tè-te. Que ja èm près deth nòste banc e vam massa rapid… Un shinhau a tribòrd... plan ben!... fòrt… a tribòrd!... ara un quart a babòrd… fòrt…fòrt!

Atau balhaue eth es sues votzes de comandament, que jo aubedia lèu sense alendar, enquia que, a tot darrèr, cridèc de ressabuda:

- Fòrça ben, fòrça ben!... Òrsa!

Aubedí un còp mès e damb totes es mies fòrces lheuè eth timon: *Era Espanhòla* hec ua virada rapidament e damb era ròda de proa en tèrra s'esguitlèc leugèrament entara arbrada plaja.

Er entosiasme d'aguestes darrères manòbres auie estat era causa de qué m'en desbrembèssa un shinhau d'espiar atentiuament toti es movements deth timonèr. En aqueth madeish instant èra encara tan viuament interessat en veir se com eth vaishèth

tocaue tèrra, qu'enquia e tot m'auia desbrembat deth perilh que me menaçaue, e m'estaua jo de pès, embadoquit, sus era parabanda de tribòrd, contemplant es doces ondades d'aigua qu'esposcauen contra era proa e contra es costats deth nòste vaishèth. Qu'auria pogut quèir aquiu, tranquillament, sense un solet esfòrç entà defener-me, se non auesse estat per ua inquietud sobta que s'apoderèc de jo e m'obliguèc a virar eth cap. Dilhèu auie arribat enquia jo un leugèr bronit; dilhèu de reuelh vedí era sua ombra botjant-se entà jo; dilhèu non siguec aquerò senon un movement instintiu coma eth d'un gat, mès eth cas ei que, en virar eth cap, vedí aquiu a Hands a miei camin en direccion entà jo, damb eth cotèth, ja desplegat, ena sua man dreta.

Es dus deuérem hèr un crit simultanèu quan es nòsti uelhs se trapèren, mès s'eth mèn siguec un crit de terror, eth sòn non siguec mès qu'er espaventós bram d'un taure sauvatge a mand d'atacar. En aqueth moment Hands auancèc entà jo, e jo sautè de costat entara proa. En executar aguest movement deishè quèir era cana deth timon que sautèc violentament a sotavent, e me pensi qu'aquerò sauvèc era mia vida pr'amor qu'aquera pèça de husta tumèc contra Hands damb fòrça sus eth pièch e l'arturèc pendent un moment, en tot paralisar-lo complètament.

Abans de qué s'auesse remetut d'aguest còp, ja auia pogut jo gésser deth cornèr qu'en eth m'auie aculat, e damb tota era cubèrta ara mia disposicion entà poder-me escapar. M'arturè ena proa deth pau màger, treiguí ua pistòla dera mia pòcha, afustè heredament, a maugrat de qué eth s'auie ja lheuat e se dirigie un aute còp contra jo; premaní era mia arma e sarrè eth gisclet… Eth martèth queiguec, mès non auec ne relampit ne detonacion: era povora s'auie banhat damb era aigua deth mar! Non podí mens que condemnar era mia negligéncia… com ei que non se m'auie acodit, plan abans, recargar e engreishar de nauèth es mies soletes armes? S'ac auessa hèt atau non m'auria vist redusit a èster un vulgar anheret corrent dauant deth sòn carnissèr.

Herit coma ère, qu'ère estonant era rapiditat que se botjaue; damb eth sòn embolhat peu que li queiguie sus eth ròstre e era sua cara rogida pera ràbia e era precipitacion coma ua bandèra d'escorjament. Malerosament non auia temps de provar era mia auta pistòla; aquerò qu'ère ja impossible, e ath delà n'èra segur de qué deuie èster inutilizada coma era auta. Ua causa auí clara e dehòra de dobte e ère que jo me calie hèr bèra causa que non siguesse simplament arrecular dauant d'eth, pr'amor que, se seguia hènt aquerò, lèu m'acularie en proa coma un moment abans ac auie hèt en popa. E un còp aculat, e damb nau o dètz poces d'aquera daga laguens deth mèn còs, poiria díder que s'auien acabat es mies aventures en aguest mon. Botè es paumes des mies mans contra eth pau màger qu'ère pro gròs e demorè, damb era amna en un hiu coma se sòl dìder.

En veir Hands qu'era mia intencion ère evitar-lo, eth tanben se posèc e se passèren uns moments en simular, eth, atacs e movements que jo evitaua rapidament. Qu'ere aquerò era repeticion d'un jòc que fòrça viatges auia jo jogat enes arròques dera caleta de Black Hill; mès, solide, jamès ac auia hèt damb eth còr batanant tan precipitadament coma alavetz. Ça que la, coma vengui de didè'c, aquerò ère un jòc de gojats, ena forma, encara que non en hons, e pensè que poiria aisidament cuélher auantatge en eth, joen

coma jo èra, sus un òme plan mès vielh que jo e damb ua cama herida. En realitat, era mia animositat auie començat a créisher de tau manèra que ja me permetie quauqui pensaments sus era fin probabla d'aquera luta; encara que, enquia e tot admetent era seguretat que jo auia en entretier era manòbra aquera pendent long temps, non vedia ua possibilitat vertadèra d'ua hujuda definitua.

Plan, donc, en tau estat des causes, *Era Espanhòla* toquèc de pic eth banc que mos dirigíem; se balancèc, anèc heregant era arena pendent un moment, e dempús, rapida coma ua exalacion, s'inclinèc entà babòrd en tot inclinar-se de tau sòrta qu'era superfícia dera cubèrta formaue un angle de quaranta cinc grads. Era tumada lheuèc ua ondada que se calèc pes embornaus e se quedèc dempús formant ua badina entre era cubèrta e era balustrada.

Autant Hands coma jo rodèrem en ua segonda, lèu amassa, entàs embornaus, en tot calar-se entre nosati eth cadavre d'O'Brien, damb era sua gòrra ròia e es sòns braci tostemps en crotz. Tant amassa rodèrem qu'eth mèn cap se trapèc enredat damb es pès deth timonèr, picant contra eri damb un son que hec qu'es mèns dents tumèssen tremolant per çò der orror. Mès damb eth patac e tot, jo siguí eth prumèr en meter-me de pes, pr'amor que Hands ère enredat damb es braci e cames dera sua victima. Era inclinacion sobta deth vaishèth hège qu'era sua cubèrta siguesse ja inutila entà còrrer per era. Me calie, donc, cercar un aute camin entà hùger, e aquerò en aqueth madeish moment, pr'amor qu'eth mèn adversari s'auie lheuat de nauèth e ja ère lèu sus jo. Rapid coma eth pensament sautè sus es aubans deth pau dera vela, auancè ua man sus era auta e non alendè enquia que me trapè seigut en ua des trauèses de gàbia.

Ara rapiditat que me botgè li deuí era mia sauvacion; era daga auie pataquejat a miei pè de distància, dejós de jo, mentre eth mèn trabalh d'ascension anaue progressant; mès a tot darrèr, aquiu qu'ère Hands, damb era boca dubèrta e damb era cara virada entà jo, en ua actitud que me hège veder-lo coma era perfècta estatua dera suspresa e dera contrarietat.

En tot compréner alavetz que podia dispausar de quauqui instants, non les mespredè, senon que de seguit cambiè era povora dera mia pistòla prèsta entath servici, aumentè era seguretat dera mia defensa cargant de nauèth damb eth madeish suenh era auta pistòla.

Aquera naua operación mia impressionèc a Hands; que ja començaue a veir qu'eth jòc se li viraue en contra e atau, dempús d'un cuert trantalhament, sautèc tanben eth, pesadament, sus es aubancs, e botant-se era daga entre es dents pr'amor d'auer es mans liures, comencèc ua ascension lenta e penibla entada eth. Fòrça temps e alendades li costaue arrossegar damb eth aquera cama herida; per tant, auí fòrça temps entà acabar es mèns preparatius de defensa abans de qué eth auesse auançat sonque un tèrç deth camin qu'auie de recórrer. Agarrè alavetz ua pistola en cada man e en tot afustar-lo damb eres didí:

- Un pas mès, amic Hands, e vos hèsqui volar eth cervèth. Que ja è aprenut de vos aquerò de que “es mòrts non mossèguen” higí damb ua entonacion de burla.

Còp sec s’arturèc ena sua marcha. Vedí per çò d’un movement deth sòn ròstre que sajaue de pensar, mès en aqueth cervèth estupid pensar ère un procediment tan lent e laboriós que, en tot senter-me plan segur, non podí evitar arrir-me’n d’eth damb boni talents. A tot darrèr, non sense avalar saliuèra dus o tres còps, parlèc, sauvant en sòn ròstre es madeishi senhaus de perplexitat. Entà poder parlar s’auie de trèir era daga dera boca, mès, en tot çò d’aute, s’estaue sense cambiar d’actitud.

- Jim, me didec; coheissi qu’auem hèt fòrça pegaries autant tu coma jo, òc senhor. Mos cau hèr es patzes. Jo vos auria cuelhut damb tota seguretat se non auesse estat per aguesta barralha que vos auetz calat. Mes que non è sòrt, amic, digui que non! Supausi, donc, que me cau rénder, causa qu’ei dura entà jo, ja ac comprenetz, per èster un marinèr vielh, que sage de hèr es patzes damb un gojatet coma vos, Jim.

Qu’èra jo gaudint damb aguestes paraules e sentent-me aquiu plan satisfèt e capinaut coma un poth sus ua paret, quan en un moment lèu inapreciable vedí que calaue entà darrèr era sua man dreta e que la lheuaue de nauèth sus era espatla. Quauquarren coma ua flècha fiulèc en vent, notè un còp terrible, un dolor agudent e me sentí clauat en pau pera espatla. Ena espaventosa suspresa e dolor indicible d’aqueth moment, sabi pas se siguec de bon voler o çò qu’ei mès probable damb un movement inconscient, e sense afustar bric, es dues mies pistòles heren huec, se m’escapèren des mans e queigueren sus era cubèrta. Totun, non sigueren eres soletes que queigueren. Damb er impuls que hec eth sòn braç dret entà lançar era daga, eth timonèr rebaishèc era pression dera sua man quèrra sus er auban e, non sense deishar anar un sorriscle de terror, queiguec de cap laguens dera aigua.

XXVIII.-

“Pèces d’a ueit!”

Degut ara grana inclinacion qu’auie quedat era goleta, es paus se vedien suspenudi en gran part dessús dera aigua; atau ei que, des deth mèn sèti enes pèces transversaus des gàbies, jo non vedia dejós de jo senon era superfícia dera baia. Hands, que non auie arribat tan naut, ère, per tant, mès apròp dera superfícia deth vaishèth, e era sua queiguda siguec passant eth sòn còs entre jo e era balustrada. Per prumèr viatge lo vedí lheuar-se sus era aigua en ua barreja d’esgluma e de sang, e dempús s’en.honsèc de nauèth entà non tornar a aparéisher. Tanlèu coma era aigua se serenèc lo podí veir estirat sus era neta e ludenta arena deth hons, e coma se siguesse protegit pera ombra qu’es costats deth vaishèth lançauen sus era aigua. Un o dus peishi tumèren contra eth sòn còs en passar. Un e un aute còp, damb eth movement dera aigua semblaue coma se se botgèsse un shinhau, coma se siguesse en tot sajar de lheuar-se. Mès que ja ère plan mòrt entà poder hèr aguestes manòbres, donques que l’auie herit ua des mies bales e s’auie estofat de seguit, per çò qu’en pòc de temps ja non siguec qu’aliment de peishi en madeish lòc qu’auie pensat acabar damb jo.

Tanlèu ne siguí segur de tot aquerò comencè a senter-me malaut, aflaquit, aterrit. Era mia sang cauda corrie abondosament sus eth pièch e sus era esquia. Eth lòc qu’era daga m’auie clauat en pau dera vela, lo sentia jo usclar coma se siguesse un hèr rosent. E ça que la, per gran que siguesse aguest patiment non ère aquerò çò que mès m’aclapaue, en tot pensar que pro ben l’auria pogut patir sense queishar-me: çò que me capviraue ère eth terror que m’inspiraue era idia de qué podia d’un moment en aute des.héir-me des pèces transversaus e quèir ena aigua, encara agitada, ath cant deth cadavre deth timonèr.

M’agarrè ath pau damb es dues mans, damb tanta fòrça qu’es ungles me punchauen, e barrè es uelhs entà non veir eth perilh que corria. De man en man, totun, era mia animositat tornèc, es mèns possi agitadi se padeguèren un shinhau e un còp mès me sentí en possession de jo madeish.

Eth mèn prumèr pensament siguec trèir era daga, mès, o ère fòrça aganchada, o era mia fòrça non ère pro, per çò qu’ac deishè anar damb ua violenta estrementida. Causa estranha! Aquera estrementida hec aquerò que jo non podi hèr. Era daga, a tot darrèr, auie estat a mand de mancar era balestada; tan a mand qu’a penes m’auie cuelhut era pèth, per çò qu’era convulsion aquera siguec pro entà trèir era arma dera herida. Era sang gessie mès ara prèssa, aquerò ère evident, mès, ça que la, jo èra de nauèth patron de jo madeish e solet quedaua clauat en pau a trauèrs deth sac e dera camisa.

Damb ua secodida violenta desliurè aguesti darrèrs e ara seguida baishè entara cubèrta pes aubans de tribòrd. Ne peth mau de morir auria gausat, esmoigut coma èra, baishar pes madeishi aubans qu’auia pujat, que d’eri Hands auie queigut dirèctament ena aigua.

Baishè de seguit ena cabina e apraiè era mia herida coma Diu volec; que sentia per tòrt d’era un dolor pro agudent e encara sagnaua abondosament, mès que non ère ne

prigonda ne perilhosa, ne sentí que m'empedisse eth liure movement deth mèn braç. Tachè es uelhs ath mèn entorn, e pro convençut ja de qué eth vaishèth, de bèra manèra, ère ja totafet mèn, comencè a pensar en treir-li eth sòn darrèr passatgèr, ei a díder eth cadavre d'O'Brien.

Aguest auie queigut estampat, per çò dera secodida deth vaishèth, contra era parabanda, demorant de pès en ua posicion orribla, que se retiraue un shinhau ara d'un viu, encara que plan desparièr d'un còs damb vida per çò que hège ath color e ara portadura, ò!, plan desparièr! En aquera postura m'ère plan aisit trapar era manèra de hèr çò que jo volia, e coma que ja eth costum des aventures tragiques auie acabat per hèr-me pèrder era pòur as cadavres, agarrè ad aqueth pera cintura coma s'auesse estat ua saca de bren e hènt un bon esfòrç lo lancè ena aigua. Era victima de Hands queiguec ena aigua damb ua sonora cabussada; e era gòrra ròia gessec a flòt e quedèc flotant pera superfícia. Tanlèu s'auec acabat era agitacion dera aigua, podí veir ar orrible mòrt jadent sus eth cadavre deth timonèr e ambdús balancejant-se doçament peth tranquil hons dera baia. O'Brien, encara que pro joen, ère fòrça cauvet, e jo vedia molt ben aqueth cap nud descansant sus es jolhs der òme que l'auie assassinat, mentre que, rapids e nerviosi, es peishi passauen tocant aqueres masses inèrtes.

Solet ja, totafet solet, èra sus era goleta; era marèa auie tornat e eth solei ère a pòcs grads dera sua còga per çò qu'es ombres des pins dera còsta occidentau començauen ja a crotzar era amplada der ancoratge e a quèir sus era cubèrta de *Era Espanhòla*. Era brisa dera tarde auie arribat, e encara que plan a cubèrt peth ticò des dus cims entar Èst, es veles començauen a fiular ja un shinhau, e es teles a foetar d'un costat en aute.

Comencè alavetz a crànher bèth perilh entath vaishèth: destibè es veles ara prèssa e les lancè, sense gran trabalh, sus era cubèrta. Mès per çò dera vela màger, aguesta qu'ère ja mès de mau hèr. Plan que òc que quan s'inclinaue eth vaishéth, era botafòra s'auie penjat entà dehòra, enquiath punt qu'eth sòn acabament e un o dus pès dera vela penjauen submergidi ena aigua. Me semblèc qu'aguesta circonstància lo hège mès perilhós, e m'ac pensaua de tau sòrta que miei cranhia jo hèr bèra causa en aguest ahèr. A tot darrèr decidí trèir eth mèn cotèth e bracar era còrda dera verga. Eth pau baishèc de seguit e un gran plec de tela, ja sòlta, flotèc esparjuda sus era aigua; des d'aqueth moment, abatut coma ac desiraua, ja non m'ère possible botjar eth cargador: aquerò ère tot çò que jo podia hèr. Per tant, *Era Espanhòla* auie de fidar, coma jo, ena nòsta bona estela.

Mentretant, tota era baia ère submergida ja ena ombra dera pineda: m'en brembi qu'es darrèrs arrais deth solei acabauen de penetrar per un petit clar deth bòsc e auien ludut coma jòies resplendentes sus era diadèma de flors d'aqueth esbauçat casco de vaishèth, damb es sòns arbilhons, liquens e mossa marina. Era fresca qu'ère ja penetranta, era baisha mar anaue rapidament entà dehòra der ancoratge, e era goleta quedaue mès e mès, en cada moment, descansant sus es extremitats des trauessèrs.

Pugè a quate pautes en direccion de proa e hi un còp de uelh ath mèn entorn. Me convencí de qué eth hons d'aigua que restaue ère insignificant, e atau, donc, agarrant-

me damb es dues mans en talhat cabrestant, coma darrèra precaucion, me deishè esguitlar doçament entà dehòra deth vaishèth. Era aigua a penes me caperaue es cames, era arena ère fèrma, caperada damb es ondulantes oscilacions dera suau agitacion des aigües, per çò que gessí fin finau en tèrra, content, en tot deishar a *Era Espanhòla* emparada en era madeisha, damb era sua vela màger banhant-se ampliament sus era superfícia des ondades. En aqueth madeish instant eth solei se calaue definitiuament en Occident e era brisa gasulhaue doçament en crepuscul, jogatejant entre es ondulants pins.

A tot darrèr, me vedí dehòra deth mar e non tornaua, plan que òc, damb es mans uedes. Aquiu qu'ère era goleta, liura de toti es pirates, e prèsta entà qu'es nòsti òmes la tripulèssen un còp mès e se hessen ena mar de nauèth. Arren mès, per tant, i auie enes mies intencions que tornar en casa, coma qui ditz, ei a díder, ena palissada e condar aquiu damb orgulh es mies aventures. Que non serie estranh que me repoteguèssen un shinhau per çò dera mia coquinaria, mès eth hèt d'auer recapturat *Era Espanhòla* ère ua eloqüenta e significatiua responsa que, atau ac demoraua, obligarie ath Capitan Smollet a coheissar que jo non auia perdut eth temps.

Pensant d'aguesta manèra, e damb era animositat fòrça lheuada, me metí en camin de çò qu'è cridat era mia casa, qu'ère eth reducte a on se trapauen es mèns companhs. M'en brembaua ben de qué eth mès orientau des arrius que desboquen ena baia deth Capitan Kidd, corrie des dera montanha des dus cims, ena mia quèrra, per çò qu'entamenè eth camin en aquera direccion, segur de poder crotzar er arriu en punt qu'ère encara estret. Eth bòsc non ère guaire espés e seguint, sense desviar-me, era linha mès baisha dera pala deth ticò, lèu auia enrodat era sua extremitat e pòc dempús ja auia trauessat, damb era aigua solet a mieja cama, eth corrent der arriu.

Aquerò me botèc apròp deth lòc qu'auia trapat a Ben Gunn, er *òme isolat*, e, per tant, era mia marcha siguec ja mès clara en tot amiar es uelhs ben dubèrts. Era lum deth crepuscul auie ja cedit as granes ombres dera net, e tanlèu auí passat er espaci necessari entà poder veir entre era dubertura que formen es dus cims, arribèc ena mia vista era ondulanta claror d'un huec que se destacaue sus eth hons der orizon. Supausè qu'er òme dera isla ère aquiu codinant eth sòn sopar ara lum d'ua clara e alègra huegarada. Mès que non deishaue d'estonar-me que se mostrèsse sense cap precaucion, pr'amor que se jo vedia aqueth resplendor, non ère problable que tanben arribèsse as uelhs de Silver en sòn campament dera plaja, entre es hanhassi?

Graduaument era net s'auie hèt mès e mès nera; e enes tenèbres que m'enrodauen, era soleta causa que jo podia hèr ère guidar-me, e aquerò de forma pas guaire segura, entath mèn destin, en tot auer ena mia esquia eth doble cim dera nautada, e ara mia dreta era montanha deth "Garda" que cada moment s'esbugassauen mès e mès enes bromes dera escurina. Es esteles èren escasses e palles e en terren baish que jo recorria m'ère impossible non enredar-me ath pas damb arromingueres e matarrassi o quèir enes sinuositats arenoses.

De pic, ua cèrta claror inesperada, queiguec près de jo. Lheuè era vista; era palla lum des arrais dera lua se dilataue sus eth cim deth “Garda” e pòc dempús vedí quauquarren coma un glòb de plata que se quilhaue doçament sus es cimalhs des arbes: qu’ère era lua que gessie.

Damb aguesta ajuda podí ja passar aisidament çò que me mancaue de caminar, e a viatges a pas normau e d’auti corrent, m’apressaua cada còp mès ara palissada. Ça que la, coma que ja me trapaua en bòsc que limite era fortalesa, non me semblèc tan dehòra de lòc alentir eth mèn pas e caminar damb mès precaucion, pr’amor que pro qu’aurie estat un trist finau des mies aventures veder-me trauessat per ua bala d’un centinèla deth nòste camp que hesse huec contra jo, sense coneisher-me.

Era lua se lheuaue mès e mès naut; era sua lum s’espargie ja per aciu e delà sus es espacis qu’er arberam deth bòsc deishaue nets, e, causa estranha, dauant de jo apareishec un resplendor desparièr, entre es pins. Aquera lum qu’ère ròia e ardenta, mès de quan en quan s’escurie, coma se siguesse un brasèr sufocat de tan en tan peth hum.

E òc ma hè, jo non podia endonviar se qué podie èster aquerò.

A tot darrèr, arribè enes limits dera part sense arbes. Er extrèm occidentau ère alavetz negat pera claror der astre dera net; mès era part restanta, madeish qu’eth reducte, demorauen caperadi pera ombra, encara que damb bèra linha de lum qu’artenhie quèir aquiu a trauèrs dera massa deth huelhatge. En aute extrèm dera casa ua immensa huegarada auie usclat enquia tornar-se ja caliu pur, e eth sòn reverbèr marcadament ròi contrastaue en grana manèra damb eth doç palitge dera lua. Totun aquerò, non i auie aquiu ua soleta amna que se botgèsse, ne eth mendre bronit interrompie era cadéncia suau e monotòna dera bohada dera brisa.

M’arturè cuelhut per ua grana estranhesa, e dilhèu damb bèth temor en mèn còr. Non auie estat costum nòsta, plan que òc, alugar granes lusors, pr’amor que precisament ua des ordes mès importantes deth Capitan ère que non despenéssem lenha, per çò que comencè a crànher que quauquarren dolent s’auie passat aquiu pendent era mia abséncia.

M’esguitlè damb cautèla hènt un torn pera cantoada orientau, en tot tier-me amagat ena escurina, e en aqueth lòc que me semblèc mès avient per çò d’èster era ombra mès espessa, sautè decididament era barralha.

Entà aumentar era mia seguretat me metí a recórrer eth trajècte que me separaue der angle deth reducte, caminant a quate pautes, sense hèr eth mendre bronit. Quan ja siguí pro apròp, eth mèn còr se dilatèc damb ua expansion de gòi indicible. Çò que lo costaue non ère un rumor que poirie cridar-se, per eth madeish, agradiu de bèra manèra, e encara me’n brembi d’auer-me queishat d’eth en mès d’ua ocasión; mès en aquera, ac vedí coma s’auesse estat eth resson d’ua musica deliciosa. Qué ère aquerò? A! arren mens qu’eth concèrt sonor des roncadisses des mèns amics, dormint toti tranquillament. Eth

crit deth centinèla nueitiu d'a bòrd que mos anonciaue a nautes ores "tot se passe ben!" jamès sonèc mès agradiuament enes mies aurelhes.

Prumèr de tot, en aquerò que non i auie cap de dobte ère qu'en mèn camp era vigilància ère totafet detestabla. Se Silver e es sòns òmes siguessen es qu'en aqueth moment queiguien sus es mèns amics, solide que ne un de solet tornarie a veir era lum deth dia. Aquerò ère çò que se passaue, pensè jo, per èster eth Capitan herid; pensament que me hec repotegar-me un còp mès eth hèt d'auer-les deishat en aquera situacion perilhosa, damb tan pòques persones aptes entà montar era garda.

Alavetz ja auia arribat ena entrada e èra aquiu, de pès. Tot qu'ère escurina, laguens, e es mèns uelhs non podien distinguir arren ena densa tenèbra d'aqueth recinte. Per çò d'enténer, ja se comprenerà qu'en aqueth punt ère, entà jo, fòrça mès desparièra e perceptibla era musica des rocadisses. Ada era se higie, encara que siguesse deth tot insignificant, un bronit leugèr coma d'ales e picoteg lèu imperceptible.

Damb es mans entà dauant auancè decididament entar interior. Eth mèn impuls siguec apressar-me en mèn lòc de costum, e, higí, en tot arrir ath mèn laguens, com me vau a divertir quan veiga es cares que boten deman quan me veiguen!

Eth mèn pè estramunquèc damb bèra causa que cedie ath mèn pas: qu'ère era cama d'un d'aqueri descuedadi dormeires que, ath mèn contacte, non hec senon mormolhar e virar-se d'esponera, mès sense desvelhar-se.

Mès en aqueth moment, e coma partint d'un cornèr escur dera pèça, ua votz cridaira e agudenta s'estarnèc desaforadament:

- Pèces d'a ueit! pèces d'a ueit! pèces d'a ueit! pèces d'a ueit! pèces d'a ueit… e seguie atau incansable e sense alendar coma ua tarrabastèla.

Aqueth qu'ère eth *Capitan Flint*, eth parroquet verd de Silver!

Eth ère eth que produie eth rumor leugèr que jo escotè, en tot picotejar ua crospa des hustes deth mur.

Eth ère eth que, exercint ua vigilància plan milhor qu'era d'ua creatura umana, acabaue d'anonciar era mia arribada damb eth sòn incasable arrepervèri.

Que non auí temps de remeter-me. Ath crit agudent e penetrant deth parroquet toti es roncaires se desvelhèren e se meteren de pès, en tot entener-se de seguit era votz de Silver que, damb er acompanhament obligat d'ua insoléncia, didec:

- Qui ei?

Me virè entà córrer, mès estramunquè damb ua persona; me virè entà un costat entà cercar un nau camin e queiguí enes braci de ua auta que, dera sua part me sarrèc violentament en tot tier-me ben agarrat.

- Hè-te a vier ua halha, Dick, didec Silver quan eth mèn apressament ère assegurat.

Alavetz un d’aqueri òmes sautèc deth reducte e moments dempús tornèc damb ua halha alugada.

Siesau part

Eth Capitan Silver

XXVIII.-

Eth camp enemic

Era claror roienca dera halha alugant er interior dera cabana, me hec veir que, guaire de dolent podí imaginar en aqueri moments ère, malerosament, massa cèrt. Es pirates èren en possession deth reducte e des viures: aquiu i auie eth petit barril de *conhac*; aquiu es carns salades e es bescuèits coma abans dera mia abséncia e, causa qu'aumentèc fòrça eth mèn temor, ne eth mendre senhau d'un presoèr. Que non ère possible pensar ua auta causa qu'eth het de qué toti auien perit e eth mèn còr se sentec aclapat en pensar que jo non auia estat aquiu entà perir damb eri.

Sonque sies des pirates demorauen aquiu: ne un de solet mès ère viu. Cinc èren de pès, rogidi, dormeires e de mala encolia per auer-se auut d'arrincar deth dromilhon dera embriaguesa. Eth siesau s'auie miei incorporat sonque sus un des sòns codes; qu'ère mortaument esblancossit, e eth sagnós bendatge qu'enrodaue eth sòn cap hège veir qu'aqueth òme auie estat herit recentament, e encara mès recentament guarit. Rebrembè alavetz ar òme qu'auie estat herit en atac dera palissada e que s'auie escapat peth bòsc, e ne siguí segur de qué aguest ère eth madeish.

Eth parroquet auie sautat sus era espatla deth sòn patron, pientant-se e apraiant eth sòn plomatge. Per çò que hè a Silver me semblèc mes palle, e mès sevèr que normaument. Encara amiaue botat eth beròi vestit de tela que se calèc eth dia des conferéncies, encara qu'ara ère fòrtament tacat d'argila e damb pro esquinçades costades pes espinoses arrominguères deth bòsc.

- Qu'eth diable m'ajude! exclamèc. Quina suspresa! Atau, donc, qu'auem aciu a Jim Hawkins, entrant, atau, coma aqueth que ditz, sense compliments. Enorabona! Lo vam a recéber coma a un amic!

Dit aquerò se seiguec sus eth barril deth *conhac* e s'esdeguèc a apraiar e aumplir era sua pipa.

- Dick, apressa era halha un moment, didec.

E quan ja auie ua bona lum, higec:

- Aquerò t'anarà ben gojatet! Au, Dick, encaisha aguesta halha en molon de lenha. E vosati, amics, vos podetz sèir, que non cau que vos estetz de pès. Eth *senhor* Hawkins vos desencusarà, podetz estar-ne segurs. Plan, donc, amic Jim, qu'ès aciu. Quina suspresa mès agradiua entath tòn amic John! Jo tostemp è dit que tu ères escarrabilhat coma un camilong, dès que te calè es uelhs ath dessús; mès, era vertat, gojat, aquerò depasse a toti es mèns pronostics!

Mentretant, coma se pòt supausar aisidament, jo non responia ua soleta paraula. M'auia emparat contra un des murs e d'aquiu estant tachaua es mèns uelhs en Silver, damb

desfiament e resolucion simulada, mès pro se'n sap Diu que, mentretant, era mès nera desesperacion enrodaue era mia amna completament.

Silver hec ua o dues humades dera pipa damb bones manères, e ara seguida seguic:

- Ara, Jim, coma que ja ès aciu, te vau a díder quauquarren de çò que pensi. Jo tostemp t'è estimat e tostemp t'è cuelhut coma un gojat d'animositat, e coma se siguesses eth madeish retrait mèn quan jo èra coma tu, gojat e bon gojat. Jo volí tostemp que siguésses des nòsti, e que cuelhesses era part que te corresponesse entà que podesses víuer e morir en tot èster de vertat ua persona. Ara que ja ès aciu, poric… plan milhor! Eth Capitan Smollet qu'ei un bon marinèr, plan que òc, autant de bon coma jo madeish ne seria en quinsevolh moment, mès, rigorós en qüestions de disciplina. "Eth déuer abans que tot", ei era sua dita favorita, e a rason, diables. Mès vaquí que ja non depenes deth tòn Capitan. Eth Doctor madeish que tan t'estimaue, ei ara anujat a mòrt damb tu ("hujutiu ingrat") didec en tot referir-se a tu. Atau, donc, per mès torns que li hèsques ar ahèr, eth resultat ei que tu ja non pòs vier a amassar-te de nauèth damb es tòns, pr'amor qu'eri ja non t'estimen e atau, se non ei que te prepauses meter-te ath dauant d'ua tresau faccion ena isla, qu'entada era non auries mès companhia qu'era tua ombra, ara fòrça te cau alistar-te jos era bandèra deth tòn vielh amic Silver.

Aqueth discors me hec fòrça ben. Per eth me'n sabí de qué es mèns amics encara èren vius, e encara que non me'n fidaua deth tot de qué siguesse cèrt, çò que Silver didie sus tot aquerò des racacòrs des membres dera cabina, per çò dera mia desercion, me sentí fòrça mès consolat qu'afligit damb es sues notícies.

- Arren te vau a díder sus aquerò de qué ès enes nòstes mans, seguic Silver. Supausi que non n'as cap de dobte sus aguest particular. Mès, guarda se jògui a cartes descubèrtes; era mia intencion non ei intimidar-te senon convencer-te. Jamès è vist qu'es menaces produisquen arren de bon. Se t'agrade eth servici… ben, endauant; t'inscriues damb nosati e ei tot… Ara…se non te conven, qu'ès senhor dera tua volontat e dera tua boca entà balhar-mos aciu un "non" redon, e que me hèsque a vier eth diable se bèra causa mès clara qu'aguesta pòt gésser dera escotilha umana.
- Posqui ja contestar?, preguntè damb ua votz fòrça tremolosa.

Ath hons de tota aquera parlòta burlesca jo vedia pro clar qu'era menaça dera mòrt ère penjant sus eth mèn cap, per çò qu'es mies caròles usclauen e eth còr me batanaue dolorosament laguens deth pièch.

- Gojat, responec Silver, aciu arrés ei en tot pressar-te. Forma eth tòn camin. Cap de nosati a prèssa, camarada. Eth temps se passe tant agradiuament ena tua companhia que, ja ac ves, non cau precipitar-se.
- Plan ben, responí jo en tot senter-me damb un shinhau mès de fòrça e atreviment. Se me cau alistar, qu'è eth dret de saber se com estan es causes e per qué vosati ètz aciu, e a on paren es mèns amics.

- Be ne vò de causes eth mainatge!, didec en ton burlesc un des pirates. Que serie ua bona fortuna entada eth poder desnishar tot aquerò.
- Me semble, amic, didec Silver ar interruptor damb un ton aspre, que haries milhor de tancar era escotilha e sauvar es tòns traits entà quan se te demanen e s'agen de besonh.

De seguit, virant-se entà jo, seguic damb eth madeish accent amable e graciós d'abans:

- Ager peth maitin, amic Hawkins, ara ora dera dusau garda, venguec per aciu eth Doctor Livesey en tot amiar ena man ua bandèra de patz: "Capitan Silver, me didec, qu'ètz venudi: eth vaishèth a partit!" Aquerò podie passar fòrça ben; nosati auíem estat beuent e cantant entà passar-mos-ac ben. Non didí que non. Era vertat ei que cap de nosati auie guardat entà aquiu delà. Gessérem entà veir…e ò lunfèrn!... qu'ère vertat…era goleta auie despareishut! Jamès è vist ena mia vida un sarpat d'òmes mès asenadi qu'aguesti; t'ac pòs creir… semblauen completament hòls. "Que sigue en ora bona, me didec eth Doctor, me pensi qu'a arribat ja eth moment de capitular". E capitulèrem, non auie mès remèdi, capitulèrem eth e jo, e aciu qu'èm installadi en reducte, damb *conhac*, viures e tot era lenha que vosati auíetz arremassat; en ua soleta paraula, eth vaishèth sancer e complèt des des crotzetes enquiara quilha. Per çò que hè ada eri, an fotut eth camp, mès que se me hèsqui a vier eth diable se sai a on paren.

En díder aquerò hec ua uata aspiracion de pipa, damb era màger cauma, e dempús seguic:

- E entà que non te penses que t'a includit en tractat, te vau a díder quines sigueren es darrères paraules que mos didérem: "Guairi ètz vosati entà gésser d'aciu"? li preguntè jo. "Quate, me responec, e un d'aguesti quate herit. E per çò deth gojat, sabi pas a on ei, ne m'interèsse… que se lo hèsque a vier eth diable, encara qu'ath principi mos hec fòrçá dò". Aguestes sigueren es sues paraules.
- Ei tot? li preguntè.
- Qu'ei tot çò que te cau escotar, hilh mèn , repliquèc Silver.
- E ara… me cau hèr ja era causida?
- Ara te cau causir, òc, amic mèn, non n'ages cap de dobte.
- Plan ben, seguí. Que non sò tan pèc qu'ignora çò que me demore. Mès se passe çò que se passe, m'impòrte pòc que sigue çò de pejor possible. Des de que queiguí calat en aguesta aventura è vist morir a tanti òmes, que ja era idia dera mòrt non m'espaurís bric. Mès que i a ua causa o dues que voi dider-vos a vosati…

Era mia paraula anèc cuelhent un accent anormau d'excitación. E en aguest ton seguí:

- Çò prumèr que voi díder ei aquerò: qu'ètz vosati perdudi, ei perdut eth vaishèth, ei perdut eth tresòr, perdudi es òmes entà vosati. Tot eth projècte qu'a engendrat era vòsta revòuta non ei ja qu'un desastre…qu'ei ja a tròci! e voletz saber qui n'a eth tòrt dera vòsta destruccion?... Que sò jo! Jo èra amagat en barril des

pomes era net que vedérem tèrra, e d'aquiu estant, vos entení a vos, John, e a vos, Dick Johnson, e a Hands que jatz ja ath hons der ocean; e dempús d'enténer tot çò que didien, ac repetí, paraula per paraula, abans de qué s'auesse passat ua ora, ad aqueri qu'auien eth dret de sabè'c. E per çò que hè ara goleta, que siguí jo tanben eth que braquèc eth cable; jo madeish aucí as dus òmes qu'auíetz a bòrd e jo, fin finau, eth que se l'a hèt a vier en un punt determinat a on cap de vosati la tornarà a veir jamès. Se bèth un pòt arrir en aguest ahèr, aguest que sò jo…jo, que des dera prumeria è auut er auantatge sus toti vosati, e que me hètz mès pòur dera que me harie ua mosca. Aucitz-me, se voletz, o deishat-me viuer. Mès ua soleta causa vos vau a díder entà acabar, e ei que, se me deishatz víuer… servici per servici…eth dia que vosati, amics, sigatz en un tribunau deth crim, acusadi de pirateria, jo desliurarè dera horca, damb eth mèn testimoniatge, a toti es que posca. Vosati, donc, e non jo, ètz es que vos cau alistar. Aucitz-ne a un mès e aumentatz inutilament, damb aquerò, era lista des vòsti crims; o deishatz-me viu e asseguratz-vos d'aguesta manèra, eth testimoniatge que vos pòt arrincar deth cadafalc.

M'arturè en arribar aciu, pr'amor que, ac cohèissi, se m'auie acabat er alend. Ça que la, damb gran estonament mèn, cap d'aqueri òmes se botgèc, senon que toti se demorèren damb es uelhs tachadi en jo, coma se siguessen anhèths. En tot profitar-me'n deth sòn silenci, e mentre eri seguien contemplant-me estonadi, didí de nauèth:

- Ara plan, senhor Silver, coma que creigui que vos ètz aciu er òme que mès posqui fidar, vos voi hèr un solet encargue s'arribèsse eth cas de çò pejor entà jo, e ei qu'ajatz era bontat de condar-li ath Doctor de quina manèra è patit eth mèn destin finau.
- Qu'ac aurè present, responec eth pirata, damb un accent tant estranh que, òc ma hè, me siguec impossible saber s'ère en tot burlar-se'n de jo o se se sentie favorablament impressionat damb era mia valentia.

Alavetz cuelhec era paraula aqueth Morgan, cara d'acajò, que jo vedí ena tauèrna de Silver, apròp deth pòrt, en Bristol.

- Jo vau a híger quauquarren a tot aquerò, didec, e ei qu'aguest madeish gojat ei eth qu'arreconeishec a Black Dog.
- Donques guardatz, higec ath sòn torn eth codinèr, jo encara posqui ahíger bèra causa mès, per vida deth lunfèrn! e ei qu'eth madeish gojatet qu'ara vedetz siguec qui sabec panar-mos era carta de Flint que sauvaue Billy Bones. Des deth començament que non auem hèt que tumar contra Jim Hawkins.
- Donques aciu les pagarà totes amassa!, didec Morgan damb òrre jurament e auançant entà jo damb eth sòn cotèth ena man.
- Dehòra!, cridèc Silver. Qui ès aciu, tu, Tom Morgan? Te penses qu'ès eth Capitan! Per Satanàs, eth mèn pair e senhor, que prometi ensenhar-te a èster aqueth qu'ès! Hè-me anujar e ja veiràs se non te mani a on molti bravi òmes an anat a parar, damb era mia man, en aguesti darrèrs trenta ans, quauqui uns a

breçar-se enes malhedes, uns auti ena aigua, estacadi de pès e mans, e toti eri a engrassir es peishi der ocean. Bremba-te'n de qué non i a ne a auut jamès un òme que gause guardar-me entre celha e celha, que s'age pogut vantar de veir un dia dempús d'aquerò; Tom Morgan, non desbrembes aquerò!

Morgan s'arturèc, mès un mormolh raucós gessec de toti es auti.

- Tom qu'a rason, didec un.
- Me semble qu'è auut mès temps deth normau, a un òme solet per espaurugal, didec un aute. Que se me hèsque a vier eth diable s'un coish coma vos, John Silver, li hè pòur a un òme cabau coma jo!
- Dilhèu bèth un de vosati, cavalièrs, vò saber, per eth madeish, se qui ei John Silver?...

Eth codinèr bramèc mèsalèu que prononcièc aguestes paraules, en tot sautar de dessús deth barril de *conhac* qu'ère seigut, e auançant pro entath grop de pirates e sense deishar era sua pipa que ludie encara alugada ena sua man dreta. E sense hèr ua soleta pausa seguic:

- Donques que me semble plan ben! Que hèsque un pas endauant eth que volgue, e que digue çò que pense, donques que supausi qu'arrés ei mut. Non li cau senon demanar; jo balhi çò que se me demane. Damb toti es ans qu'è, auie de vier ara un pèc, hilh de bèth lairon d'aigua doça a calar-se eth chapèu de trauèrs ena mia preséncia, coma finau dera mia istòria? Peth sant lunfèrn, que s'enganhe! Mès que hèsque era pròva eth que sigue mès poth… ja se'n sap dera manèra! Toti vosati qu'ètz "cavalièrs dera fortuna", sivans vosati madeishi… Donques endauant! Que sò prèst! que desgaine eth cotèth qui sigue òme entà hè'c e peth mèn patron Satanàs qu'abans de qué aguesta pipa s'acabe ja aurè vist eth color e era mida dera sua corada!...

Degun d'aqueri òmes se botgèc, degun gasulhèc ua soleta paraula. Alavetz, eth, higec entornant era pipa ena boca:

- A! garies!... qu'ei aquerò çò qu'ètz! De vertat qu'ei ua glòria veir aguest molon de pigres! Fòrça valents entà acarar-se damb un botelha, mès sords quan se les cride a provar se son aquerò que semblen!... Ja veiram se comprenetz vosati er anglés deth nòste Rei George: jo que sò aciu eth Capitan, per eleccion unanima. Jo sò eth Capitan pr'amor qu'a ua lega de distància se ve que sò eth milhor e valgui mès que toti vosati amassa. Atau, donc, e ja qu'arrés vò gésser a mesurar-se damb jo coma un des vertadèrs "cavalièrs dera fortuna", a aubedir toti, pòcvaus, e sense replicar… comprenut?... Jo estimi ad aguest gojat; jo non è vist jamès un gojat que valgue çò que vau aguest, e per èster eth que sò, afirmi qu'eth ei mès òme e vau eth fòrça mès que toti aguesti arrats de vaishèth apileradi aciu. Ara plan, çò que jo digui ei aquerò e arren mès qu'aquerò: jo lo cuelhi eth mèn costat; jo lo protegisqui e caperi damb era mia man. Qu'ei aquerò çò qu'auia de díder, e sabetz-vo'n ben!...

Dempús d'aquerò se hec un long silenci. Jo m'estaua encara regde, apuat contra eth mur, damb eth còr bategant encara coma un martèth de harga, mès damb un arrai d'esperança que començaue a aparéisher en interior dera mia amna. Silver arreculèc tanben entath sòn prumèr lòc, contra era paret, e ère aquiu damb es braci crotzadi, damb era pipa en un angle dera boca, tan tranquil e tan seren coma s'auesse estat en un glèisa. Ça que la, eth sòn uelh petit encara que sagaç vagaue furtiuament d'un en aute des sòns insubordinadi camarades, que guardaue de contunh de trauèrs. Eri, dera sua part, s'anèren retirant graduaument entar extrèm opausat deth recinte e aquiu comencèren a mormolhar en votz baisha coma un rumor que me semblaue un torrent luenhant. Un darrèr der aute, toti virauen era cara de quan en quan entà on èrem Silver e jo, e quan hègen aguest movement era lum roienca que queiguie sus sues faccions les daue linhes e formes espaventoses. Mès es sues guardades menaçaires non èren ja contra jo, senon contra Silver.

- Me semble qu'auetz vosati ua lista de causes poirides que cerquen aire. Dauritz, donc, es escotilhes e deishatz-les anar, sense desencuses, amics, o se non, anatz-vo'n!, didec Silver en tot escopir damb eth mès capinaut mesprètz.
- Damb eth vòste permís, senhor, gessec un des òmes. Qu'ètz vos fòrça oblidós quan se tracte de quauques ues des nòstes normes. Dilhèu ei damb era fin de susvelhar eth compliment des restantes. Qu'ei ben! Mès aguesta tripulacion que vedetz ara aciu, ei maucontenta; aguesta tripulacion ei prèsta a riscar eth tot peth tot (exceptat era libertat) e atau, donc, sivans es nòstes normes, segons me pensi, mos retiram a celebrar conselh toti amassa. Desencusatz-mos, senhor, en tot arreconeisher-vos coma ac hèm, coma eth nòste Capitan, encara ad aguestes ores. Jo demani eth mèn dret e me'n vau entà dehòra entà deliberar.
- En tot díder aquerò, hec ua respectuosa e complicada salutacion, ar estil des marinèrs, e damb era màger cauma e sang hereda, gessec dehòra deth reducte. Ad aguest qu'ère un tipe naut, d'aspècte malautís, damb uelhs auriolencs e coma de trenta cinc ans, lo seguiren un aute e d'auti des dera banda, en tot observar, en tot, eth sòn exemple. Cada un anaue hènt ua reveréncia quan passaue e cada un higie bèra desencusa semblabla.
- Confòrme ath reglament!, didec un.
- Session d'afiliadi, didec Morgan.

E atau, ja damb ua expression, ja damb ua auta, toti gesseren deth reducte en tot deishar-mos a Silver e a jo solets, illuminadi pera halha.

Eth codinèr de *Era Espanhòla* se treiguec, de seguit, era pipa dera boca e d'ua manèra fèrma e decidida, encara qu'a penes perceptibla, me parlèc atau:

- Lèu, vene, Hawkins. Te cau saber qu'eth cotèth dera mòrt ei penjat d'un solet peu sus eth tòn cap e, çò de pejor, acompanhat de torments. En aguest moment me van a depausar deth mèn cargue. Mès qu'ei parièr, guarda aquerò: jo me vau a estar fèrm deth tòn costat, se passe çò que se passe. Que non ère aquerò çò que jo me prepausaua ara prumèria, plan que non!. Mès dempús de qué parlèsses ja

siguec ua auta causa. Me desesperaue era idia de pèrder totes es mies fanfarronades e gèsser derrotat en ahèr. Mès qu'è vist que tu ès er òme que me cau. Me didí alavetz a jo madeish: "John, bota-te deth costat de Hawkins e eth s'estarà ath tòn costat tanben. Tu qu'ès entada eth era darrèra carta deth jòc, e peth tòn pair Satanàs, John, qu'eth pòt tanben èster era tua!" Ajuda per ajuda, me didí: tu, Silver, sauves ath tòn testimoniatge e eth sauvarà era tua pèth, dera horca!

Encara que confusament comencè a compréner.

- Voletz díder que tot ei perdut? li preguntè.
- A! Peth lunfèrn que òc! me responec. Eth vaishèth perdut que mos còste era pèth: vaquí era situacion en dues paraules. Un còp que jo lancè ua guardada ad aguesta baia, Jim Hawkins, e vedí que non auie ja goleta que sus era condar…jo sò dur e temardut, mès totun, te pòs creir que me sentí desorientat. Per çò d'aguest grop e deth sòn conselh, te digui que non son qu'uns estupids e uns covards. Jo te treirè dehòra des sues garres, se depen de jo, mès çò qu'auem dit, Jim, servici per servici, tu sauves ath tòn amic dera horca.

Me sentia aclapat e empeguit. Me semblaue ua causa tan sense tralha d'esperança çò qu'eth me demanaue, eth… eth vielh pirata, eth cap dera rebellion!

- Çò que sigue ena mia man de hèr, ac harè, li responí.
- D'acòrd, donc!, exclamèc John Silver. Tu qu'as sabut parlar damb valentia e, peth lunfèrn! jo saberè complir era mia paraula.

S'auancèc dempús entara halha qu'ère, coma è dit abans, encaishada entre era lenha, e aquiu tornèc a alugar era sua pipa que ja s'auie amortat.

- Entene-me ben, Jim, seguic de seguit: jo qu'è ua bona tèsta sus es mies espatles. En aguesti moments arrés ei mès partidari deth Cavalièr que jo. Compreni pro ben que tu as botat dehòra de perilh aguest vaishèth en bèth loc… Com?, sabi pas, mès òc qu'afirmi qu'ei en lòc segur. Dilhèu artenheres redusir e convéncer a Hands e a O'Brien. Jo que non auí jamès ua grana fe en eri. Mès, guarda; jo non pregunti arren ne voi qu'es auti pregunten arren. Jo m'en sai de quan eth jòc ei a favor, plan. T'asseguri, donc, gojat, que çò qu'ei aguest, ja uscle! A!, tu qu'ès encara un mainatge; mès tu e jo amassa, guaires e guaires bones causes auríem pogut hèr!

En díder aquerò dauric era shèta deth barril, e deishèc anar un gisclet de *conhac* en un veire de lhauna.

- Ne vòs ua glopada, camarada?, me preguntèc. E coma que jo refusè, me didec:
- Qu'è besonh d'un tonic, pr'amor que, d'aguesta hèta, auram rambalh en pòqui moments, e a prepaus de rambalh, ditz-me, per qué m'autrejarie eth Doctor era carta de Flint?

Eth mèn ròstre exprimic un estonament tan gran e tan naturau, que Silver vedec dempús era inutilitat de hèr-me mès preguntes sus er ahèr.

- A!, donques òc qu'ac hec, higec. E ne sò segur de qué dejós d'aquerò i a quauquarren, ne sò segur, Jim; bon o dolent, mès que i a quauquarren.

Dit aquerò hec ua glopada o dues de *conhac*, en tot sarrar-se dempús era sua grana e intelligenta tèsta, damb eth gèst d'un òme que previe e cranh tot çò que i a de mès dolent.

XXIX.-

Un aute còp eth disc nere

Era session des filibustèrs s'auie tardat ua estona considerabla, quan un d'eri tornèc a entrar en reducte e, non sense repetir era madeisha salutacion o reveréncia qu'abans, e que, didí entà jo, ère mès ironica que sincèra, li preguèc a Silver que per un moment li deishèsse era halha. John accedic, plan que òc, e er emisari se retirèc en tot deishar-mos negadi ena escurina.

- Que ja comence a bohar era brisa, Jim, didec Silver qu'alavetz auie cuelhut definitiuament un ton un shinhau amistós e familhau damb jo.

M'apressè alavetz ena arquèra qu'ère mès apròp de jo e hi un còp de uelh entà dehòra. Es troncs dera grana huegarada s'auien consumit lèu complètament, en tot lúder en aqueri moments tant opaca e feblament que, solet veder-les, me semblèc compréner era rason de qué aqueri òmes volessen era halha. Ena mitat dera declivitat dera pala dera palissada campauen toti amassadi en un grop; un d'eri amiaue era halha; un aute ère miei ajulhat ath miei deth grop, e podí veir qu'ena sua man ludie er acèr d'un cotèth dubèrt, costant cambiaments de diuèrsi colors, ara lum dera lua e dera halha. Es auti èren un shinhau inclinadi sus aqueth qu'ère ath miei, coma se guardèssen o seguíssen damb interès çò que hège. Podí veir tanben qu'eth madeish òme deth miei auie enes sues mans un libre, e encara non me remetia dera estranhesa que costaue veir en poder d'aqueri pirates ua causa tant autrú deth sòn caractèr e costums, quan eth personatge ajulhat se botèc de pès e toti, damb eth, comencèren a desfilar de nauèth entath reducte.

- Que ja tornen, didí; e de seguit m'esdeguè a plaçar-me ena mia posicion anteriora, donques que me semblèc indigne de jo que me trapèssen en tot espiar-les.
- Dèisha que venguen, gojat, dèisha-les, exclamèc Silver damb un accent de confiança. Me semble qu'encara me rèste mès d'un shivau ena bòrda.

Era pòrta balhèc era entrada as cinc òmes, sarradi es uns as auti; mès que non dèren qu'un solet pas en lumedan, e possèren a un d'eri, de sòrta que se calèsse dauant. En quinsevolh auta circonstància qu'aurie estat comic veir auançar ad aqueth praube òme de forma lenta e trantalhanta, e amiant era sua man dreta emponhada ath sòn dauant.

- Auança, gojat, auança, exclamèc Silver; que non te me vau a minjar. Autreja aquerò, hug deth trabalh; que sai ben es normes, t'ac pòs creir, e non me vau a méter a mautractar a ua *diputacion*.

Aquerò balhèc ath pirata diputat un shinhau mès de coratge e podec ja auançar mès aisidament. Alavetz, e quan auec ja a Silver ar accès dera sua man, li botèc bèra causa ena deth codinèr e de seguit arreculèc damb màger leugeresa enquiath grop des sòns companhs.

John Silver hec un còp de uelh sus aquerò que li venguie d'autrejar, e gasulhèc:

- Eth disc nere! Que ja m'ac demoraua! Mès, a on dimònis auetz trapat vosati eth papèr? A!, Tè! que ja me'n sai! Aciu qu'ei eth secret: mès, gojats, aquerò ei de mala presentida!; qu'auetz talhat eth papèr d'ua Biblia. Que non podíetz hèr arren de mès pèc!
- A! qué tau? didec Morgan, qué tau? Non ei aquerò madeish que didí jo? D'aciu que non pòt gésser cap causa bona!
- Autant pejor entàs profanadors: vosati madeishi vos auetz condemnat ara horca!, seguic Silver. E ara que i pensi, se qui ei eth bravàs guiterós qu'auie ua Biblia?
- Qu'ère Dick, didec un.
- Dick, donc, è? Donques, hilh mèn, ja te pòs encomanar a Diu, repliquèc John. Me pensi que damb aquerò aurà acabat era tua bona sòrt, me pòs creir.

Alavetz eth pirata, aflaquit e uelhimacat, sautèc dident:

- Pro de parlòta inutila, Silver. Aguesta tripulacion vos a passat eth disc nere, en session plia, e cossent damb es normes; vos que non auetz de hèr que desplegar-lo coma ac manen es madeishes normes e liéger çò que i a escrit en eth. Dempús poiratz parlar.
- Gràcies, George, un milion de gràcies! repliquèc eth codinèr de *Era Espanhòla*. Aguest gojat tostemp a estat atau en toti es negòcis, viu e energic. Ath delà, se sap de memòria totes es nòstes normes, çò que m'agrade fòrça. Mès, tè, vam a veir se qué ei aquerò, qu'arren i vam a pèrder en hè'c. A! Vai! "*Depausat!*" Qu'ei aquerò, vertat? Bona letra, òme, qu'ei ua bona letra, plan polida! Semble que sigue era d'un mèstre d'escòla! Enquia e tot semble hèt damb letres de mòtle! Sigueres tu qu'escriuec açò, George? Donques te feliciti, pr'amor que se ve que ja te vas hènt tot un personatge notable entre aguesti bravi gojats. Apòsti a que tu vas a èster eth mèn successor, nomentat Capitan damb toti es aunors. Mès, mentretant, me vòs hèr eth favor de passar-me aguesta halha? Era mia pipa non ahlame ben.
- Qu'ei pro, un viatge mès, didec George. Que s'a acabat eth temps que vos embohàuetz damb era vòsta parlòta ara tripulacion. Vos hètz eth graciós, per çò que semble; mès, ara que ja non ètz arrés, e per tant haríetz ben en baishar d'aguest barril e ajudar-mos a votar a un aute cap.
- Me semble auer-te entenut díder que coneishies eth nòste reglament, didec Silver mespredosament. Mès se non ei atau, jo plan que lo coneishi. Digui, per tant, que non me botgi d'aciu, e higi qu'encara sò eth Capitan dera tripulacion (guardatz ben aquerò) enquia qu'ajatz deishat anar ua a ua totes es vòstes quèishes e jo aja contestat ada eres. Mentretant, eth vòste disc nere non vau un sò horadat. Dempús de complir damb aguesta formalitat, ja veiram!
- Ò!, donques en aguest sens non i a cap inconvenent en autrejar-vos aguest gust. Aciu qu'èm toti normaus e parièrs e non mos mossegam era lengua. Vaquí es nòstes rasons: Prumèra: Auetz convertit aguesta expedicion en ua vulgara pachaca; supausi que non auratz era pòcavergonha de remí'c. Dusau: Auetz deishat escapar ar enemic, d'aguest param, sense cap de profit… Per qué volien

anar-se'n eri? jo que non ac sai, mès çò qu'ei evident ei que se'n volien anar. Tresau: Non mos auetz permetut atacar-les dempús qu'auessen gessut… A! non vos pensetz que non ac auem clar aquerò: vos non jogatz net, John Silver, e aquerò ei çò pejor que se pòt hèr. Quatau: Aguest gojat que se mos a calat aguesta net e que vos defenetz.

- Aquerò ei tot?, preguntèc tranquillament Silver.
- Aquerò qu'ei tot, responec George. Me semble que toti mos veiram penjadi e secant-mos ath solei, per tòrt vòste.
- Plan, donc. Vau a contestar ad aguesti quate punts, un per un. Que jo è hèt ua pachaca d'aguesta expedicion? Au!... dilhèu non sabetz çò que jo volia e çò qu'auia decidit? Vosati sabetz ben que s'aquerò s'auesse realizat aguesta net seríem toti en *Era Espanhòla*, coma tostemp, toti viui, toti contenti, plan ben minjadi, milhor begudi e damb eth tresòr emmagazinat ena cala, mil dimònis! E plan, qui s'interpausèc? Qui forcèc era mia man qu'ère era deth legitim Capitan? Qui me hec passar eth disc nere eth madeish dia que desembarquèrem e comencèc aguesta dança…? A!, polida dança, per cèrt! Que ja me veigui en era damb vosati enquiath vertadèr finau. Aquerò me semble tan graciós e divertit coma se vedessa ua cabreta penjant ena punta dera horca ena Plaja des Condemnadi. Mès, de qui n'ei eth tòrt? Plan, donc, que sigueren Anderson, e Hands, e tu, George Merry, es que determinèren aquerò. Tu qu'ès eth solet que rèste viu d'aguesti oficiosi shordaires, e ara me vies damb era insoléncia estupida e endemoniada de meter-te ath mèn dauant entà cuélher eth mèn lòc de Capitan… tu qu'as en.honsat ara majoritat dera nòsta tripulacion! Peth mèn patron Satanàs, aquerò plan qu'ei eth mès naut arràs dera pòcavergonha e deth cinisme!

Silver hec ua pausa que pendent era podí observar enes ròstres de George e des sòns camarades, qu'aquera filipica tremenda non auie estat prononciada en bades.

- Aquerò ei per çò que hè ath cargue numèro un, didec er acusat adocint un shinhau eth ròstre terriblament rude qu'auie parlat enquia aqueth moment, e baishant eth diapason d'aquera votz que damb era auie hèt tremolar era casa:
- Qu'ei causa que lo bote a un malaut, seguic, eth desengust d'auer d'entener-se damb vosati. De toti non n'a un de solet qu'age era mia intelligéncia ne era mia memòria; e enquia e tot sò admirat de pensar com se botarien es vòstes mairs que vos deishèren calar-vos ena mar. Ena mar!... Marinèrs, vosati!..."Cavalièrs dera fortuna"… Sartes, aguest qu'aurie d'èster eth vòste mestièr.
- Seguitz, John, didec Morgan. Mès parlatz-les tanben as auti, non solet a jo.
- A! Plan! Es auti! bon corròp de gent! Didetz qu'aguesta expedicion ei deslogada e desconcertada. Ò! Se podéssetz compréner enquia quin punt ei deslogada! Que ja ac veiríetz alavetz! Que m'ei pro dider-vos qu'auem toti era horca tant apròp que lèu flairi eth cambe e senti eth còth sarrat, sonque de pensar en aquerò. Que ja auíetz vist aguest espectacle… polit, vertat? Un òme cargat de cadies, penjat en ua còrda, enrodat de voltòrs que volategen sus eth sòn cadavre o se mingen

tranquillament es sues entralhes. E es marinèrs orrificadi en tot senhalant-les ada eri damb eth dit, es uns as auti, quan ara ora dera baisha mar crotzen damb es sues barquetes peth costat deth cadafalc. “Qui ei aguest”, ditz un. “E aguest? e ac preguntes?, donques qu’ei John Silver, jo lo coneishí plan ben” li respon un aute. E mentretant, que pòt arribar enes aurelhes deth trabalhador marin que passe entara baia pròcha, eth bronit sinistre que pataquegen es ues damb es autes es cadies d’aqueth condemnat… Donques mos cau convéncer de qué ei aquerò çò que mos demore, a cada hilh de sa mair, en aguesta companhia, gràcies a George, e a Hands e a Anderson e a toti es sapastres qu’an arroïnat aguest negòci. Ara, se voletz que contèsta ath quatau punt, ei a díder, ad aguest gojat Hawkins, peth diable en persona! vos pensatz que vam a assassinar a un òste? Non nosati, per vida mia! Qu’ei plan possible qu’eth sigue era nòsta darrèra taula de sauvacion e non m’estonaria de qué siguesse atau. Aucir ad aguest gojat? Ac torni a díder, non, camarades! E sus eth punt tresau? A!, que i a fòrça causes a díder sus aguest punt. Que se pòt passar qu’entà vosati non signifique arren auer a un Doctor sancer e vertadèr que ven a visitar-mos diadèrament, a tu John damb eth cap trincat, o a tu George Merry qu’era malaria t’a botat aquiu damb uns uelhs auriòs coma eth limon madur e qu’encara non hè sies ores ères tremolant damb eth caudheired e delirant damb era fèbre. Que pòt èster qu’ignoretz tanben que i a un dusau vaishèth que vierà a cercar ara tripulacion de *Era Espanhòla*, s’aguesta se tarde pendent bèth temps. Plan, donc, senhors, vierà e entà alavetz ja veiram qui se n’alègre o qui li hè dò recéber ua visita. E per çò que hè ath numèro dus, ei a díder, quina ei era rason qu’auí entà hèr un tracte, non auetz que botar-vos toti de jolhs aciu, de jolhs coma venguéretz un dia a demanar-m’ac, arrossegant-vos, entà qu’ac hessa jo. Guardatz, guardatz era causa…qu’ei aguesta!

E dident aquerò, lancèc ath miei deth grop, sus eth solèr, un papèr que jo arreconeishí de seguit e que non ère senon eth mapa en pergamin, damb es tres crotzes ròies, que jo trapè ena tela impermeabla sauvada ath hons deth còfre deth Capitan. Per quin motiu eth Doctor l’auie passat aquerò a Silver, qu’ère ua causa que non acertaua a resòlver.

Mès, encara qu’entà jo aquerò non auie cap explicacion possibla, era carta siguec, en era madeisha, d’un efecte incredible e magic entàs revoutadi. Toti ar ensems sautèren sus era coma gats sus un arrat. Se la passèren de man en man, mès lèu en tot engarrapar-se es uns as auti entà agarrar-la. En enténer es crits, es renecs, es arridalhades mainadenques qu’acompanhauen eth sòn examen, s’aurie pogut creir, non sonque que ja auien enes sues mans er aur cobejat, senon que ja se vedien en nauta mar, en possession d’eth, e completament sauvi.

- Plan que òc, didec un; aquerò ei de Flint, que se ve aciu, enes sues iniciaus J.F. e dejós ua linha damb un clau que la trauèsse, qu’ère çò qu’eth botaue tostemp en sòn nòm.
- Tot aquerò qu’ei fòrça bon, didec George, mès eth problèma ei se com amiaram eth tresòr se non i a vaishèth?

- George Merry! cridèc Silver en tot botar-se violentament de pès e emparar-se damb ua man ena paret. Te vau a hèr ua prevencion a temps. Se dèishes anar ua soleta paraula mès, te cau gésser d'aciu baish e acarar-te damb jo, que ne sò segur de qué t'estronharia. Com?... Sabi pas! Qu'as encara era insoléncia de repetir çò que tu as dit, tu, que damb es tòns companhs as costat era pèrta dera mia goleta, per çò dera tua intervencion? Que se t'avale et lunfèrn! Non! Que non seràs tu eth que mos treigue der param, pr'amor que tu non pòs arténher ne era prauba carrèra d'un escrauat. En arren d'aguest ahèr pòs tu cuélher era paraula, George Merry; e compde damb desaubedir-me.
- Aquerò qu'ei fòrça clar, didec eth vielh Morgan.
- Fòrça clar! plan que òc! repetic eth codinèr. Tu perderes eth vaishèth e jo trapè eth tresòr, qui vau mès de nosati dus, George Merry? E ara… presenti era mia renonciacion. Podetz alistar Capitan a qui volgatz. Jo que ja n'è pro d'aguest cargue.
- Silver!, crideren toti ar emsems. Barbacoa ara e tostemp! Barbacoa qu'ei eth nòste Capitan! Visca Barbacoa!
- Enorabona! Donques qu'èm atau, vertat? exclamèc eth codinèr. Donques ja ac ves, George, per aué me semble qu'auràs de demorar un aute torn entà auer era capitania. E balha gràcies ath dimòni de qué jo ja non siga un òme venjatiu. Mès qu'ei atau, non ei era mia manèra de hèr. Ara, donc, camarades… aguest disc nere?... Mès semble qu'aué ja non servís de grana causa, vertat? Tot s'estarà en qué Dick age escurit era sua bona estela e age mautractat era sua Biblia… arren mès!
- Non vos pensatz qu'era causa s'apraiarà en tot punar severament eth libre? exclamèc Dick que positiuament se sentie desgaonat en pensar ena malediccion celèsta que credie auer hèt quèir sus eth sòn cap.
- Ua Biblia damb un tròç rebracat! didec Silver sarcasticament. Impossible! Entre era e ua simpla collección de cançons que non i a cap diferéncia.
- Credetz que non? repliquèc Dick damb ua cèrta sòrta d'alegria. Plan! totun aquerò, me pensi qu'encara s'ac vau de sauvar-la.
- E ara, Jim, didec Silver, aciu qu'as un curiosèr entara tua colleccion d'eri.

En tot díder aquerò me passèc un tròç de papèr: qu'ère aguest dera mida d'ua moneda "corona". En un costat non i auie arren estampat, pr'amor qu'ère era darrèra huelha deth libre: en aute costat i auie un verset dera Revelacion, e en eth me tirèc era atencion aguestes paraules d'ua manèra particulara: "Dehòra son es gossets e es assassins". Eth costat estampat auie estat ennerit damb carbon dera huegarada, qu'alavetz començaue ja a quèir e a tacar es mèns dits; en costat blanc s'auie escrit damb eth madeish materiau era paraula "Depausat". Encara en escríuer aguest relat sauvi en mèn poder aqueth curiosèr, e l'è aciu, sus era mia taula. Mès que ja non podie veder-se en eth eth mendre senhau d'escritura, se non ei ua sòrta de gratada coma era que se poirie hèr damb era ungla deth dit pòdo.

Damb aquerò s’acabèren es eveniments d’aquera net. Ara seguida, se mestrèc a toti un veire de *conhac* e mos estirèrem toti entà dormir. Eth senhau de resvenja que dèc Silver siguec nomentar a George entà hèr de centinèla, en tot menaçar-lo de mòrt se non obraue damb tota leiautat.

Se tardèc fòrça temps entà que jo podessa barrar es uelhs, e pro se’n sap eth cèu de qué auia fòrça rason, sonque de pensar en aqueth òme que pendent era tarde jo l’auia trèt era vida sense voler, quan ère màger eth perilh entà jo. Mès çò que me hège desvelhar mès en aquera partida que venguie de jogar Silver, qu’es sòns esfòrci s’estauen mès que mès en mantier junhudi as revoutadi, e a arténher damb toti es mejans umans, possibles o impossibles, ua reconciliacion e sauvar era sua miserabla existéncia. Mès eth, dera sua part, s’esclipsèc de seguit dera manèra mès tranquilla e lèu comencè a enténer eth rambalh dera sua roncadissa. Mentretant, eth mèn còr s’aclapaue peniblament pensant enes risques imminents qu’enrodauen ad aqueth òme, per mès marrit que siguesse; e ena horca infamanta qu’auie coma perspectiua dera sua trista carrèra.

XXX.-

Convengut verbau

Ua votz clara e alègra que sonaue ara vòra deth bòsc cridant ad aqueri qu'èren en interior deth reducte me desvelhèc, e desvelhèc madeish a toti es auti; e eth centinèla que s'auie apuat contra era pòrta s'estrementic en tot lheuar-se en sòn lòc.

- A! deth reducte! cridaue era votz. Vaquí ath Doctor.

E ère eth Doctor, plan que òc. Jo auia eth gust cèrtament d'enténer aqueth accent amic, encara qu'era mia alegria non ère guaire pura, se voletz. M'en brembè de seguit, damb grana vergonha, dera mia insubordinacion e conducta furtiua, e en veir er extrèm que m'auie amiat era, en quina companhia e en quini perilhs me trapaua, sentí vergonha de veir ath Doctor dauant.

Que se deuec lheuar fòrça d'ora, pr'amor qu'era lum encara non arribaue decididament, e quan jo corría entà ua des arquères entà veder-lo, l'aubirè aquiu baish, de pès, e coma a Silver eth dia dera sua mission, en.honsat enquias jolhs en ua broma baisha.

- Qu'ètz vos, Doctor! Qu'ajatz boni e sants dies!, didec Silver perfèctament desvelhat e armat d'ua umor excellenta. Qu'ètz viu e maitiador, plan que òc, mès que ja sabem aciu que, coma ditz era dita "eth audèth maitiador ei eth qu'agarre es racions". George, botja-te, gojat, e ajuda ath Doctor Livesey a sautar a bòrd d'aguest vaishèth. Aciu tot se passe ben, Doctor; toti es vòsti malauts son en tot milhorar fòrça e toti son contents.

Parlant d'aguesta manèra ère aquiu, de pès en cim deth ticò, damb era sua muleta jos eth braç e damb era auta man emparant-se enes parets dera casa. Era sua actitud, es sues paraules, eth sòn accent, es sues manères, que ja èren, de nauèth, es deth madeish John Silver que jo auia coneishut en Bristol.

- Qu'auem premanida aué, entà vos, ua petita suspresa senhor Doctor, seguic. Qu'auem aciu a un estranh. Un nau convidat e òste, òc senhor, tant escarrabilhat e templat coma un violin. Aciu a dormit tota era net, coma un subrecarga, ath costat madeish deth vielh John.

En aguest moment, eth Doctor Livesey auie sautat ja era barralha e ère plan près deth codinèr, per çò que podí observar era alteracion de votz que preguntaue:

- Supausi que non deu èster Jim?
- Eth madeish Jim en còs a amna, òc senhor, responec Silver.

Eth Doctor s'arturèc dehòra, e encara que non badèc boca, passèren quauques segondes abans de qué semblèsse poder botjar-se.

- Plan ben!, didec a tot darrèr. Prumèr era obligacion e dempús eth plaser, coma vos dideríetz a vos madeish. Vam a veir e a examinar as malauts.

Un moment dempús ja ère ath laguens dera cabana e sense auer entà jo qu'ua trebla inclinacion de cap, se metec ara òbra damb es malauts. Que non semblaue auer era mès petita mesfisança, a maugrat de qué deu auer comprenut fòrça ben qu'era sua vida en mans d'aqueri traïdors e endemoniadi pirates ère penjant d'un peu. Damb era madeisha naturalitat que se siguesse en tot hèr ua visita ordinària professionau a ua familha tranquilla d'Anglatèrra, anaue de pacient en pacient, auscultant, compausant e apraiant-ac tot. Es sues manères, per çò que pensi, auien costat ua reaccion saludabla sus aqueri òmes, pr'amor qu'era vertat ei que se comportauen damb eth coma s'arren s'auesse passat, coma s'encara siguesse eth mètge d'a bòrd e eri es marinèrs leiaus enes sòns lòcs avients.

- Tu que vas fòrçá ben, li didec ar individú deth cap bendat. E se i a bèth òme en mon qu'a recebut un patac perilhós, aguest qu'as estat tu. Eth tòn cap que deu èster dur coma er acèr. Vam a veir tu, George, com te trapes aué? Polida coloracion de limon qu'amies, plan que òc; qu'ei qu'eth tòn hitge s'a virat entà baish. Preneres era medecina? a veir gojats, didetz era vertat, prenec George era sua medecina?
- Ò!, plan que òc, de vertat, responec Morgan.
- Era causa ei que des de qué me sò convertit en mètge de rebèls, o milhor dit, en mètge de preson, seguic eth Doctor en ton mès amable, considèri coma un lòc d'aunor entà jo eth hèt de non pèrder ne un solet òme entath nòste Rei George (Q.D.G) e entara horca.

Aqueri marridi se guardèren es uns as auti, mès que non heren qu'avalar-se era saliuèra en silenci.

- Dick que non ei guaire ben aué, senhor, didec un.
- De vertat? Vene aciu, Dick, didec eth Doctor. Mòstra-me era lengua. Non, que non m'estone que se sente mau: aguesta lengua per era soleta serie pro entà espaurir a ua armada francesa. Qu'auem ua auta malària!
- A!, didec Morgan, aquerò ei eth resultat de profanar Biblies.
- Aquerò vos arribe, coma tu dides, per èster uns saumets, repliquèc eth Doctor, o entà didè'c mès clar, per non saber distinguir un aire viciat e verinós, d'un aire san e vivificador, ne d'un pantan immond e empodoat d'ua tèrra nauta e seca. Me semble çò de mès probable (sense que sigue aquerò qu'ua opinion, plan) que toti vosati, sense cap excepcion, vos calerà pagar eth dur tribut dera fèbre abans qu'artenhem trèir des vòsti còssi es micròbis qu'entrèren per toti es pors. Acampar en un hanhàs!... Silver, m'estone veder-vos a vos autorizar tau asenada. Vos qu'ètz plan mens pèc que toti aguesti amassa, mès non me pensi qu'ajatz es mès petits rudiments d'igiena.
- Plan ben, didec dempús qu'auec medicat a toti e quan ja cada un s'auie prenut era sua dròga damb umilitat mainadenca qu'ère luenh de denonciar ad aqueri òmes coma sanguinaris rebèls, e pirates. Plan ben, per aué qu'ei tot. E ara voleria auer ua estona de convèrsa damb aguest gojat.

E en tot díder aquerò me senhalèc damb un mespredós movement de cap.

George Merry qu'ère ena pòrta escopint ua medecina pòc agradiua; mès, a penes eth Doctor didec es sues darrères paraules, se virèc damb un movement brusc e lèu bramèc atau:

- Non! Per cent mil diables!

Silver hec un còp sus eth barril damb era sua man dubèrta e rugic aguestes dues paraules, cuelhent era portadura d'un vertadèr leon.

- Silenci tu!

E dempús, damb eth sòn melicós ton abituau didec:

- Doctor, que ja pensaua jo en aquerò, en saber guaire estimàuetz ad aguest mainatge. Toti nosati qu'èm fòrça arregraïdi a vos pera vòsta amabilitat e, coma podetz veir, botam tota era nòsta fe en vos e mos prenem es vòstes drògues dera madeisha manèra que quilharíem ua gèrla de *grog.* Me pensi, donc, qu'è trapat ua manèra qu'ac concilie tot. Hawkins, me balhes era tua paraula d'aunor, coma cavalièr, donques que n'ès, encara que joen e praube de neishement, de qué non mos jogaràs ua mala accion?
- Qu'auetz era mia paraula, li responí sense trantalhar.
- Donques alavetz, Doctor, non auetz de hèr senon gésser dehòra deth recinte dera palissada, e un còp aquiu, jo, personaument, vos amiarè a Jim, entà qu'eth sigue en aguest costat e vos en aute, e pogatz parlar a trauèrs des grani espacis entre es paus. Que vos vage ben, Doctor, e presentatz es mies umiles salutacions ath Cavalièr e ath Capitan Smollet.

Era explosion de maucontentament, mau reprimida pes guardades terribles de Silver, se costèc tanlèu eth Doctor gessec deth reducte. Silver siguec rotundament acusat de jogar a dobla jogada; de sajar ua reconciliacion especiau entada eth; de sacrificar es interèssi des sòns companhs e victimes e, en ua paraula, de hèr precisament çò madeish que hège en realitat. Me semblaue aquerò, de vertat, tan clar, que non m'ère possible imaginar se com eth poirie desarmar era sua furia. Mès çò de cèrt ei qu'eth solet valie doble, coma òme, que toti es auti amassa, e qu'eth sòn trionf dera vesilha l'auie assegurat ua solida preponderància sus era animositat de cada un. Les didec plan formaument era màger cordada imaginabla de pegaries, entà convencer-les; higec qu'ère totafèt de besonh que parlessa jo damb eth Doctor; les passegèc un còp mès era carta pera cara e acabèc preguntant-les se bèth un gausaue decididament trincar es acòrds eth madeish dia que se les permetie ja botar-se ara cèrca deth tresòr.

- Non, peth lunfèrn! exclamèc. Nosati èm es qu'auem de trincar er acòrd, mès ath sòn temps. Mentretant jo è de mimar e engusar ad aguest Doctor, encara que me vedessa obligat a netejar-li es sues bòtes personaument.

Dit aquerò les ordenèc qu'apraièssen eth huec e se lancèc dehòra, sus era sua muleta e emparant ua des sues mans sus era mia espatla, en tot deishar-les desconcertadi e silenciosi; mès, fòrça mès engusadi pera sua parlòta que convençudi damb es sues rasons.

- Pòc a pòc!, gojat, pòc a pòc!, me didec adocint era mia marcha. Que les poiríem hèr quèir sus nosati en un virament de uelhs, se vedessen que mos esdegam massa.

E ja alavetz adocint era marcha de bon voler mos auancèrem a trauèrs dera arena, enquiath punt que, en auer complit ja era condicion, eth Doctor demoraue en aute costat dera barralha.

- Vos cuelheratz nòta de çò que vau a hèr en aguest moment, Doctor, didec Silver tanlèu arribèrem a ua distància que se podie parlar. Ath delà, Jim vos condarà a vos se com sauvè anet era sua vida, e com siguí depausat solet per aguest motiu, non ac desbrembetz, Doctor, quan un òme hè tot çò que pòt entà dar ara sua embarcacion eth rumb corrècte, coma jo ac hèsqui; quan damb es sòns darrèrs esfòrci sage encara de hèr ath trauc, credetz que serà molt autrejar a semblable òme eth hèt de dider-li ua paraula d'esperança? Que vos cau pensar qu'ara non se tracte solet dera mia vida, senon dera d'aguest gojat, qu'ei compremetuda en nòste tracte; atau, donc, parlatz-me clar, Doctor, e balhatz-me aumens un arrai d'esperança, entà seguir ena mia òbra; hètz-ac, se vos platz.

Silver qu'ère en aqueth moment, un òme totafèt desparièr deth que semblaue abans de virar era esquia as sòns amics. Qu'ère aquiu, ara, damb votz tremolosa, damb es maishères queigudes, e damb tota era aparença d'ua persona mòrta positiuament.

- Qué se passe, John, didec eth Doctor. Supausi que non auetz pòur!
- Doctor, repliquèc eth. Que jo non sò un covard. Se ne siguessa non ac dideria. Mès qu'ei eth cas de qué ja senti en jo es òrres estrementides deth cadafalc. Vos qu'ètz un òme brave e leiau; jamès è vist jo a ua persona coma vos. Atau, donc, çò que desiri ei que non vos desbrembetz de tot aquerò de bon que jo è hèt e que desbrembetz es causes dolentes. Damb aquerò, que ja me hèsqui entà un costat pr'amor de deishar-vos parlar solets. E voi que higetz aquerò en favor mèn, donques qu'èm en ua situacion fòrça espinosa.

En tot díder aquerò se retirèc un shinhau entà darrèr enquia botar-se a on non mos podesse enténer, e aquiu cuelhec sèti en tronc d'un des auets talhadi e comencèc a fiular, virant-se ar entorn deth sòn sèti un e un aute còp damb er in de susvelhar autant ath Doctor coma a jo, e tanben as sòns subordinadi d'aquiu naut que se tenguien a vier d'un costat en aute pera arena apraiant eth huec e era cabana que d'era treigueren hèda e pan entà esdejoar.

- Plan, donc, amiguet, me didec eth Doctor en un ton trist, fin finau ès aciu, tè. Aquerò qu'as semiat ei çò que recuelhes, gojat. Pro se'n sap Diu de qué non me

trapi damb era energia de besonh entà pelejar-te coma cau, mès non deisharè de dider-te aquerò, te semble doç o dur: quan eth Capitan Smollet ère san e en bona santat jamès gausères gésser, mès tanlèu lo vederes herit e qu'arrés t'ac podie empedir, per Sant George!, alavetz profitères eth moment. Guarda tu s'aguesta conducta non ei ignòbla e covarda!

Me cau coheissar qu'en enténer aquerò m'estarnè en somics sense poder-me tier. Quan podí parlar, didí:

- Doctor, que podetz desencusar-me; que ja m'è hèt massa repotecs a jo madeish; mès, sigue coma sigue, era mia vida qu'ei perduda, e ja m'auria mòrt jo se non auesse estat que Silver siguec deth mèn costat, e, credetz-me Doctor, jo posqui plan ben morir e enquia e tot me pensi que m'ac meriti, mès, francament, era idia d'èster torturat m'espaurís. Se, donc, arribe eth cas de qué me torturen…
- Jim, m'interrompec eth Doctor, damb ua votz fòrça mès cambiada; Jim, non posqui consentir semblabla idia. Sauta aguesta barralha de seguit e correram enquia botar-mos dehòra de perilh.
- Doctor, li didí, qu'è empenhat era mia paraula.
- Que ja ac sai, ja ac sai, me repliquèc. Non podem evitar mancar ada era, Jim. Jo cuelhi tota era responsabilitat dera accion, tota sus jo, hilh mèn. Vergonha o castig, jo me compremeti a patir çò que sigue. Mès qu'ei impossible deishar-te aciu. Au! Ara prèssa!... Sauta! e d'un solet saut ja seràs en aute costat e t'asseguri que correram coma antilòpes.
- Non!, li responí. Vos sabetz pro ben que ne vos madeish seríetz capable de hèr çò que me conselhatz: e coma vos, non ac harien ne eth Capitan ne eth Cavalièr…. Donques jo tanpòc. Silver a confiat en jo. M'a deishat sense mès ligam qu'era mia paraula… me cau, donc, tornar e tornarè. Mès vos non m'auetz deishat acabar: s'arribe eth cas de qué me torturen, didia jo, se poirie passar que se m'escapèsse bèra confession sus eth punt a on se trape era goleta ara, pr'amor que jo è artenhut capturar-la, en part per çò dera mia bona sòrt e en part arriscant-me un shinhau. *Era Espanhòla*, Doctor, qu'ei ancorada ena Baia Nòrd, entara sua plaja meridionau, precisament jos era mèrca dera plia mar. A mieja marèa se pòt trapar quilhada e en sec.
- Era goleta! exclamèc eth Doctor, estonat.

En quate paraules li referí es mies aventures de mar qu'eth seguic d'aurelha en silenci.

- Que i a en aquerò ua sòrta de fado misteriós, me didec quan auí acabat. En cada moment, qu'ès tu destinat entà sauvar es nòstes vides. E te penses, donc, que te vam a deishar aciu entà ua perdicion segura? Que serie aquerò ua gratitud de plan mala qualitat, amic Jim. Tu desnishères era conspiracion; tu trapères a Ben Gunn, era hèta mès notable dera tua vida, encara que visques mès que Matusalen. Ò!, peth cèu!, e parlant de Ben Gunn, aguest qu'ei eth malastre personificat. Silver!, cridèc, Silver!...

E quan eth codinèr siguec pro apròp entà que lo podesse enténer, seguic:

- Non ajatz cap prèssa respècte ad aguest tresòr: qu'ei eth conselh que me permeti balhar-vos.
- Vos podetz creir, senhor, responec John, que hèsqui tot çò qu'ei ena mia man entà ajornar es causes. Mès sabetz-vo'n de qué de realizar era descuberta deth tau tresòr depenen era mia vida e era d'aguest gojat, non ac podem desbrembar.
- Enorabona, Silver, repliquèc eth Doctor. S'aquerò ei atau, harè encara un pas mès enes mèns avertiments: que s'a de tier compde damb un possible plojat, quan apareish.
- Doctor, didec Silver, coma d'òme a òme me cau díder qu'es vòstes paraules o me diden massa causes, o massa pòques. Qué ei çò que vosati cercatz; per qué deishèretz aguest reducte; per qué m'autregéretz era carta; tot aquerò ac ignori, non ei vertat? E, ça que la, ja vedetz que seguisqui es vòstes instruccions a uelhs vedents sense auer recebut cap paraula d'esperança. Plan, donc, aquerò darrèr que ja ei massa. Se non me voletz díder clarament çò que voletz hèr-me a veir, didetz-m'ac aciu, francament, e vos asseguri que de seguit dèishi eth timon.
- Non, responec eth Doctor. Que non hè eth dret a díder arren mès: que non ei un secret mèn, Silver, se ne siguesse vos ac dideria, solide. Totun, me vau a auançar, en vòste ben, enquia a on creigui que me posqui auançar, e enquia e tot un pas mès; pr'amor que me semble qu'eth Capitan va a ajustar-me era perruca se non m'enganhi. Mès qu'ei parièr, per prumèr viatge, Silver, vos vau a dar bèra esperança; s'ambdús gessem vius dera lovatera, vos aufrisqui que, mens perjurar, harè tot çò que sigue ena mia man entà sauvar-vos.

Era fesomia de Silver ludec damb ua expression resplendenta.

- Se siguéssetz era mia mair, exclamèc aqueth òme, non poiríetz díder arren que me consolèsse mès; ne sò segur.
- Plan, donc! Aguesta qu'ei era mia prumèra concession, higec eth Doctor. Era dusau ei quauquarren coma un nau conselh: sauvatz ad aguest gojat plan près de vos, e s'auéssetz besonh d'ajuda, non hescatz que cridar. Jo vo'la vau a assegurar e aquerò madeish vos demostrarà que jo non parli en bades. Adishatz, Jim.

Dident aquerò, eth Doctor Livesey me sarrèc era man, a trauèrs des maus junhudi paus, li hec ua inclinacion a Silver e s'aluenhèc damb pas vigorós en tot perder-se dempús en arberalha.

XXXI.-

Ara cèrca deth tresòr. Eth directòri de Flint.

Jim, me didec Silver tanlèu siguérem solets: se jo sauvè era tua vida, tu qu'as sauvat tanben era mia e te digui que non me'n desbrembarè. Que ja vedí ath Doctor en tot pressar-te tà que hugesses; qu'ac è vist de reuelh, plan que òc, e è vist que tu non as volut. Ac è vist tan clar coma s'ac auessa entenut. Jim, aquerò m'ac cau tier en compde. Dès que hec meuca eth prumèr atac, aguest ei et prumèr arrai d'esperança que m'arribe, e aquerò ei gràcies a tu. Ara plan, que ja ei eth temps de qué mos botem en marcha ara cèrca d'aguest tresòr, encara que i a causes dobtoses, coma aqueth que ditz; çò que non ei deth mèn gust; mès sigue coma sigue, tu e jo mos cau mantier tostemp amassa, lèu espatla damb espatla, e jo t'asseguri que sauvaram era nòsta pèth, a maugrat deth fado dera fortuna.

En aqueth madeish instant un òme mos hec votzes, de naut estant, cridant qu'er esdejoar ère ja prèst; per çò que, sense mès deliberacions, arribèrem apròp dera huegarada e mos seiguérem toti aquiu e delà, sus era arena, en tot hèr es aunors ath bescuèit e ara heda fregida.

Qu'auien alugat es pirates un huec capable de còder a un buèu sancer; e aguest huec s'auie botat tant ardent que non ère possible apressar-se ada eth, senon peth costat que bohaue eth vent, e aquerò damb fòrça precaucions. Damb eth madeish esperit de despena, per çò que me pensi, auien codinat ua quantitat de carn, aumens tres còps mès gran dera que n'auíem de besonh e podíem minjar, per çò qu'un d'eri, damb ua arridalhada estupida lancèc en huec tot aquerò qu'auie sobrat, en tot alugar-se encara mès eth huec damb aguest aprovediment. Jamès ena mia vida è vist a òmes mès descuedadi deth londeman: "mans ena boca"ei era soleta causa que pòt descríuer era sua manèra d'èster e d'obrar. Damb mesprètz de viures e centinèles que s'esclipsauen, podien aqueri òmes èster bons, dilhèu, entà ua escometuda de moment e gesser-se'n ben d'era, mès qu'ère evident que non servien d'arren entà bèra causa que se semblèsse a ua campanha longa.

Eth madeish Silver corrent damb eth sòn *Capitan Flint* botat ena sua espatla, non auie ua soleta paraula de repotec per çò dera sua manca de prevision e de suenh. E aquerò m'estonèc autant mès pr'amor que me semblaue qu'aqueth òme jamès s'aurie mostrat tant astut e tafurèl coma aqueth dia.

- A!, camarada, didec: que deuetz èster plan erosi d'auer coma Capitan ad aguest Barbacoa entà que pense, en sòrta de vosati, damb aguest cap que Diu l'a autrejat. Que ja è trapat aquerò que volia, seguic. Aguesta gent qu'an eth vaishèth, a on?, sabi pas; mès un còp trapem era caisha, ja saberam descurbir-lo. Ath delà, gojats, nosati qu'auem es canòts, ei a díder, les amiam auantatge.

Sus aguest tèma seguic parlant, sense demorar qu'era sua boca siguesse liura des granes bocades de heda que se hège a vier en era. Aquerò servic entà restablir era esperança e

era fe des pirates; mès jo, totun, arribant a èster maufidat, sentí que se rebaishaue fòrça era qu'auia cuelhut jo pòca estona abans.

- Per çò deth noste òste, seguic, me semble que ja non tornararà a auer ua convèrsa damb aqueri que tant estime. Que ja è recebut es mies pòques notícies e li balhi es gràcies per aquerò; mès aquerò qu'ei aigua passada. De moment me lo hèsqui a vier entre es mies files mentre se tarde era nòsta cèrca deth tresòr, pr'amor que me semble qu'eth hèt de sauvar-lo entre nosati ei autant coma sauvar aur molut, per "çò que se podesse passar", non ei vertat?. Mès tanlèu ajam eth tresòr e eth vaishèth (es dues causes) e mos hescam ena mar coma boni camarades, alavetz, tè, mos dideram adiu deth senhor Hawkins, òc senhor, e l'autrejaram era sua part, plan que òc, en tot arregraïr-li toti es sòns servicis e amabilitats damb es sòns amics.

Que non ère susprenent qu'aqueri òmes siguessen de bon umor, mès per çò que hège a jo me sentia terriblament aclapat. Me pensaua qu'en cas de qué eth projècte que venguie de descríuer siguesse factible, Silver, doblament traïdor, non trantalharie cèrtament en cuelher-lo. En aqueri moments auie encara un pè en cada campament, mès ère evident que preferie era riquesa e era libertat, damb es pirates, ara fèbla probabilitat d'escapar deth borrèu, qu'ère çò mès probable se s'estaue ath nòste costat.

Mès enquia e tot supausant qu'es eveniments se presentèssen de tau manèra qu'aqueth òme se veiguesse obligat a sauvar era fe deth pacte damb eth Doctor Livesey, enquia e tot supausant aquerò, be n'ère de terrible eth perilh qu'auíem ath dauant! Quin moment tan critic aqueth qu'es sospeches des sòns companhs e complices se tornèssen en perfècta realitat! Quina luta tan a mòrt e tan desparièra, era de cinc marinèrs vigorosi, agils e decididi, contra un vielh invalid e contra un fèble mainatge!

Que se pòt híger ad aguesta dobla preocupacion eth mistèri qu'encara enrodarie, dauant des mèns uelhs, era conducta des mèns companhs; eth sòn inexplicable abandonament dera palissada; era non mens estranha cession deth mapa de Flint, o, çò qu'encara ère entà jo mens comprensible, aquera darrèra prevencion deth Doctor a Silver: "Tietz compde d'un possible plojat quan se trape". Damb totes aguestes causes se comprenerà sense dificultat com de pòc saborós trapè aqueth esdejoar e damb quina pòca tranquillitat me metí en marcha darrèr des mèns capturaires, ara cèrca deth maudit tresòr.

Eth nòste aspècte qu'ère ben curiós e aurie divertit a quinsevolh que mos auesse pogut veir: toti damb vestits de marinèr perfèctament lords, e toti, exceptat de jo, armadi enquias dents. Silver amiaue dus fusilhs penjadi, un sus eth pièch e er aute ena esquia, ambdús en bandolera; en cinturon amiaue cenhut un gran cotèth e en cada borsa dera sua saca ua pistòla. Entà completar aguesta estranha figura eth *Capitan Flint* anaue calat sus era sua espatla parlotejant tota sòrta de pegueries e frases sense sens de parlòtes marinères. Jo anaua estacat dera cintura damb ua còrda qu'eth sòn extrèm amiaue et codinèr a viatges damb era sua man desocupada, a viatges agarrada damb era

poderosa dentadura; que non auia mès remèdi que seguir-lo umilament, mès era vertat ei que semblaua jo un os de hèira.

Era rèsta anauen diuèrsament cargadi: uns damb pics, pales e aishades, qu'auien trèt de *Era Espanhòla* des deth prumèr moment; e d'auti damb viures entath repais de meddia. Toti es aprovediments èren es nòsti madeishi; çò que provèc que Silver auie dit era vertat era net anteriora. S'eth Doctor e eth non auessen hèt un vertadèr convengut, autant eth coma es sòns companhs se veirien obligadi a subsistir damb aigua clara e damb eth producte des sues cacères. Era aigua auie estat plan pòca causa entath sòn paladar e, per çò que hè ara cacèra, un marinèr que non ei precisament çò que se cride un bon tirador, e ad aquerò li cau híger qu'ei plan probable que s'anèssen escassi de provisions non deuien èster massa ben aprovedidi de municions.

Atau, donc, prèsti e equipadi mos metérem en camin, enquia e tot er individú deth cap trincat, que, per çò que semble s'aurie d'auer demorat ara ombra. Un darrèr der aute anèrem entara plaja a on i auie es canòts amarradi. En eri se notauen tanben es tralhes des brutaus pètes des pirates; un auie un pau trauessèr trincat e es dus èren hastigosi de lorditge e de tota sòrta d'immondícies. Coma precaucion se cuelheren es dus esquifi, en tot repartir eth grop entre eri, e ja embarcadi en aguesta disposicion mos metérem en movement entath centre der ancoratge.

Quan mos metérem en movement non deishèc de suscitar-se quauqua discusion sus eth mapa. Prumèr de tot, era crotz ròia qu'ère massa grana entà servir-mos de guida per era soleta, e es tèrmes qu'ere concebuda era nòta ena part deth darrèr deth pergamin non deishauen d'auer ua cèrta ambiguitat. Coma sabetz, didie atau:

"Arbe naut ena declivitat deth "Garda" en direccion de Nòrd a Nord-èst,

"Illòt der Esquelet, Èst Sudèst, quatau ar Èst.

"Dètz pès."

Un arbe naut qu'ère eth senhau mès important. Ara plan; precisament dauant de nosati, er ancoratge ère cenhut per un altiplan de dus a tres cents pès de nautada, que s'amassaue entath Nòrd damb era pala Sud deth "Garda" e s'aluenhaue un aute còp, en direccion Sud, entara eminéncia abrupta e rocalhosa designada damb eth nòm de Ticò de Mesana. Eth cim dera declivitat ère espés en arbes, damb pins de diuèrses nautades. Aquiu e delà, quauqu'un, d'espècia diferenta, se quilhaue quaranta o cinquanta pès sus es cims des que l'enrodauen… Quin d'aguesti ère, donc, aqueth qu'ère especiaument designat peth Capitan Flint damb eth nòm de "arbe naut"? Aquerò non se podie saber senon sus eth lòc madeish damb es indicacions precises dera bossòla.

Mès encara qu'aquerò darrèr ère evident, cada un des que tripulauen es canòts alistèc eth sòn arbe favorit abans de qué siguéssem a miei camin, e solet John Silver s'estaue damb es espatles arrufaces e dident ara sua gent que se demorèssen enquia arribar en tèrra.

Remèrem sense hèr grani esfòrci, cossent damb es instruccions de Silver, pr'amor de non cansar-mos prematurament, e dempús d'ua trauersada, non guaire cuerta, plan, desembarquèrem apròp dera boca deth dusau arriuet, aqueth que cor, pala enjós, per ua des mès arborades conques deth "Garda". Un còp desembarcadi, virèrem es nòsti passi entara quèrra e comencèrem a pujar era declivitat deth terren entar altiplan superior.

Ath principi, un terren pesant e hangós e ua espessa vegetacion de hanhàs alentiren de grana manèra era nòsta marcha; mès de man en man eth ticolet s'anaue gratant un shinhau, en tot aufrir-mos ja un camin un shinhau peiregós, ath còp qu'era vegetacion campaue damb un caractèr plan desparièr, presentant es sòns arbes en ua disposicion mès dubèrta e ordenada. Positiuament era part dera isla qu'anàuem entrant ère era mès beròia de tota era. Fines genèstes d'ua flaira deliciosa e arbilhons vestidi de flors auien ocupat lèu completament eth lòc dera potja. Petits bòsqui de verdes mimoses se sarrauen aquiu e delà entre es quilhades colomnes des pins e jos era sua ombra protectora, barrejant toti aqueri vegetaus e flors es sues esséncies e es sòns perhums en un solet perhum qu'embriagaue eth sens. Era brisa, ath delà, ère fresca e regeneradora, çò que, jos es arrais plan clars deth solei, refrescaue e tonificaue d'ua manèra estonanta es nòsti sensi.

Es expedicionaris s'escampilhèren en forma de ventalh, cridant e sautant coma mainatges. Entath centre e plan entà darrèr des expedicionaris, anàuem Silver e jo; eth, estramuncant a cada pas enes resquilhoses pèires, e jo, ath sòn darrèr, tirassat pera còrda que m'è referit abans. Ça que la, de quan en quan me vedia obligat a sostier-lo, pr'amor que, se non, aurie queigut d'esquia, pala enjós. D'aguesta manèra auíem auançat ua mila e ja lèu tocàuem eth bòrd der altiplan quan er òme que caminaue mès aluenhat entara nòsta quèrra comencèc a cridar damb totes es sues fòrces damb un mercat accent de terror. Un còp e un aute cridaue as sòns companhs; e ja aguesti comencèren a córrer entada eth.

- Supausi que non aurà trapat era caisha, didec eth vielh Morgan en tot passar peth costat de nosati en direccion entad aqueth que cridaue. Aguest qu'ei un cim fòrça pelat entà auer hèt tau descurbiment.

E de vertat que, quan Silver e jo arribèrem en aqueth lòc, vedérem qu'ère quauquarren totafèt desparièr. Ath pè d'un pin fòrça naut e miei enrodat d'espiraus d'ua planta enfilaira, i auie un esquelet uman, e ath sòn costat, en solèr, bèth pelhòt de vestit. Era exuberància dera planta enfilaira auie ja caperat quauqui uns des membres d'aquera ossamenta. Mès semble qu'un caudheired involontari mos cuelhec a toti nosati, en tot arribar-mos enquiath còr en aqueth moment.

- Aguest qu'ère un marinèr didec George Merry que, mès atrevit qu'es auti, s'auie apressat e examinaue es sòns pelhòts escampilhadi peth solèr. Aumens, aquerò non ei qu'ua bona tela marina.
- Per vida mia! didec Silver, m'agrade aguesta descubèrta! Dilhèu mos demoràuem trapar aciu eth còs d'un arquebisbe? Mès, quina sòrta de postura ei

aguesta entà un cadavre? Que me semble plan pòc o bric naturau, non vos semble?

E cèrtament ua dusau uelhada mos convencèc dera inversemblança d'aquera postura extraordinària. Qui sap per qué, dilhèu per tòrt des audèths que s'auien minjat era sua carn, dilhèu pera accion deth creishement dera planta enfilaira, eth cas ei qu'aqueth òme jadie perfèctament dret damb es sòns pès afustant en ua direccion, e es sues mans estenudes parallelament sus eth sòn cap, senhalant regdament en direccion opausada.

- Que ven d'entrar-me ua idia ena mia vielha tèsta, didec Silver burlescament. Aciu qu'ei era bossòla, aquiu se ve eth cim principau der Illòt der Esquelet subergessent coma un ulhal: seguitz era direccion mercada pes uassi e tachatz ua guardada en aquera punta.

Se hec coma Silver auie dit. Es mans der esquelet afustauen dirèctament entar Illòt e era bossòla merquèc, damb tota claretat: Èst Sud-èst, quatau ar Èst.

- Que ja m'ac pensaua, exclamèc eth codinèr; aguest tipe qu'ei un directòri. Entà aquiu dret auem, donc, era linha que mos guide entara estela polara e es benedidi sòs. Mès que se me hèsque a vier eth diable se non me hè caudheireds eth pensar en amic Flint. Aguesta qu'ei ua des ombres que tenguie, plan que òc. Eth e es sòns sies marinèrs vengueren solets enquia aciu: es sies moriren enes sues mans, eth dimòni se'n deu saber de quina manèra, e ad aguest li calèc estar-se aciu plaçat, afustant, damb totes es mesures nautiques ben cuelhudes; peth lunfèrn! Aguesti uassi son fòrça longs e eth peu semble auer estat auriolenc. Solide qu'aguest deuie èster Allan… Te'n brembes d'Allan, Tom Morgan?
- Vai!, plan que òc que m'en brembi!, responec Morgan. Per cèrt, que me deuie ues liures que li prestè, òc senhor, e, ath delà, se hec a vier damb eth eth mèn cotèth quan baishèc en tèrra.
- E a prepaus de cotèth, didec un aute, per qué non auem trapat eth d'Allan per aciu apròp d'eth, ne es sòns sòs? Eth Capitan Flint non ère òme que s'entrenguesse a recuélher era borsa d'un marinèr, e es audèths non me semble qu'aquerò les excite era sua cobesença.
- Per Satanàs! exclamèc Silver. Aquerò me semble plan racionau.
- Donques non i a per aquiu ne tralha d'aguestes causes, didec Merry, que cercaue encara as entorns dera ossamenta: ne un solet *penny* de coeire, ne arren semblable. Aquerò plan que non ei naturau.
- Non, per vida mia! higec Silver; ne naturau ne tranquillizador, ne agradiu de cap manèra. Mil dimònis!, companhs…Era vertat ei que se Flint siguesse encara viu, ja auríem aciu fòrça compdes entà autrejar. Qu'èren sies es que l'acompanhèren; qu'èm sies nosati, e d'aqueri, ja ac auem vist, non rèste qu'ossamentes.
- Jo lo vedí mòrt damb aguesti uelhs que s'a de minjar era tèrra, didec Merry. Billy Bones m'amiec entà veder-lo. Qu'ère aquiu estirat damb un *penny* de coeire en cada uelh.

- Mòrt, plan!, ja ac sai, e sepultat enes lunfèrns, didec eth herit en cap. Mès jo me pensi, de vertat, que se bèth còp i auec amna en pena, aguesta a d'èster era amna condemnada de Flint. Macareu! Be ne siguec de dolenta e orribla era mòrt d'aqueth òme!
- Per çò que hè ad aquerò, qu'arrés ac dobte, didec un tresau. Ena sua agonia ja renegaue coma un condemnat, ja deliraue damb eth ròm, ja s'estarnaue damb ua votz ueda coma se gessesse dera sepultura, ena sua etèrna cançon:

"Son quinze es que vòlen eth còfre d'aqueth mòrt."

- Semble que non auie ua auta cançon qu'aquesta e, era vertat, camarades, d'alavetz ençà non me divertís guaire aguesta cançon. Que hège ua calor òrra; era hièstra der agonizant ère dubèrta e jo podia enténer clarament era lugubra tonada qu'er òme deishaue anar, interrompuda peth sanglot dera mòrt, e ja damb era ombra deth cadavre sus eth ròstre…
- Au, au!, didec Silver. Vòs deishar semblabla convèrsa? Er òme qu'ei mòrt, plan mòrt, e es que se morissen non tornen, que jo sàpia; o se tornen non passegen de dia, d'aquerò que n'èm segurs. Que s'a acabat eth conde: "entri per ua canoada daurada e gesqui per ua auta, e pro!" Endauant! endauant qu'era luta mos demore!

Dident e hènt, partírem un aute còp. Mès a maugrat der ardent solei e dera grana claretat, es pirates ja non partiren separadi, corrent e cridant pera espessor, senon toti amassa, sarradi es uns contra es auti e parlant damb er alend agitat. Era pòur deth filibustèr defuntat auie queigut coma ua ombra densa sus es sòns esperits.

XXXII.-

Era votz dera amna en pena

En part pera influència espauridora d'aquera alarma e en part entà que descansèssen Silver e es sòns companhs malauts, toti es expedicionaris cuelheren sèti tanlèu arribèrem en bòrd superior der altiplan. En èster aguest un shinhau inclinat entar Oèst, eth lòc que mos auíem arturat mos desnishaue un ample panorama en un costat e un aute. Dauant de nosati, sus es cimalhs des arbes guardàuem eth Cap dera Seuva damb era sua immensa franja d'esposcantes ondades. Darrèr non solet dominàuem er ancoratge e er Illòt der Esquelet, senon que podíem aubirar peth dessús, era punta arenosa qu'en era i a eth *Ticò blanc*, e per dessús des tèrres baishes, ua grana extension de mar dubèrt entà Orient. Per dessús de nosati se destacaue eth "Garda", ja matizada a tròci per pins isoladi, ja negrejant damb prigonds barrancs e malhs. Cap bronit arribaue enquia aquiu, exceptat deth monotòn pataquejar des esposcantes ondades luenhanes que pujauen enquias nostes aurelhes, e eth bronzinadís d'insèctes que borien ena espessor. Ne un solet òme, ne ua vela en ocean: çò d'immens d'aqueth ample panorama semblaue aumentar era sua trista solitud.

Tanlèu Silver s'auec seigut, hec cèrts calculs damb era bossòla.

- Que i a "tres arbes nauts" didec, entara direccion dera linha mercada dreta der Illòt der Esquelet. "Eth vessant deth Garda", que ja ac sai; aquerò vò díder qu'aqueth punt dera declivitat ei aquiu. Ara, donc, qu'ei un jòc de mainatges trapar era caisha. Me semble, totun, que prumèr mos calerie minjar bera causa.
- Que non me senti guaire preparat, gasulhèc Morgan. Aguest pensament de Flint m'a trèt er apetís. A!, se Flint siguesse viu, jo ja me poiria dar per mòrt.
- Au, tè, amic mèn, didec Silver. Da-li gràcies ara tua bona sòrt. Flint que ja non a arren a hèr en aguest mon.
- Qu'ère un diable plan òrre eth tau Flint, exclamèc eth tresau pirata. Damb aquera etèrna cara de tafurèl!
- Que siguec eth ròm que li costèc aqueth color bluenc e aquera expression de tediós; encara que "tafurèl" coma tu dides, supausi que deu èster ua paraula milhor.

Des de qu'auíem descubèrt er esquelet d'Allan e balhat marge per aquerò a tota sòrta de pensaments, era votz des pirates auie anat baishant, baishant, enquia que, en aqueth moment, ja non ère qu'un leugèr mormolh qu'eth sòn son escassament poirie dider-se qu'interrompie eth silenci misteriós dera seuva.

De pic, coma deth miei des arbes que i auie ath nòste dauant, ua votz agudenta, penetranta, tremolosa, s'estarnèc ena lugubra e coneishuda cançon:

"Son quinze es que vòlen eth còfre d'aqueth mòrt,

Son quinze, jo, a a!, son quinze visca eth ròm"

Jamès è vist ne demori tornar a veir òmes mès orriblament espauridi qu'es pirates. Coma per art de magica es sues cares se demorèren, còp sec, esblancossides coma era cera: quauqui uns se botèren de pès; d'auti s'agarrèren tremolosi e capviradi as braci o ara ròba deth pròche; Morgan gasulhèc, sense lheuar-se, paraules sense sens.

- Aguest qu'ei Flint, peth lunfèrn!, exclamèc Merry.

Aquera cançon auie cessat d'ua manèra tan sobta coma comencèc; bracada, se poirie díder, coma se quauquarrés auesse caperat bruscament damb era sua man era boca deth cantaire. Vient dera distància que venguie a trauèrs dera atmosfèra clara e luminosa e d'entre es cimalhs des arbes, me semblèc a jo qu'era votz aquera auie sonat doça e airosa, e çò qu'ère extranh ère er efècte qu'auie costat enes mens companhs.

- Tè! didec Silver lutant damb es sòns pòts cendrosi per hèr gésser es paraules. Aquerò non còle! Entà un aute gosset damb aguest uas. Aquerò deu èster bèth un qu'ei en tot cuélher ua peta e va per aquiu en tot hèr-mos era lauseta; qu'ei quauqu'un de carn e uassi, non ac dobtetz.

A mida que parlaue l'anaue arribant mès e mès era amna en còs e, damb era, eth color dera cara. Es auti ja començauen tanben a encoratjar-se, e ja se remetien pòc a pòc, quan eth madeish accent comencèc de nauèth, aguest còp ja non cantant, senon damb ua votz luenhana qu'es ressons des conques en "Garda" repetien mès feblament.

- Darby Grow!, gemeguèc aqueth accent, Darby Grow! Darby Frow! e seguic repetint aguest nòm; e dempús en un ton encara mes naut e non sense acompanhar-lo d'un terrible renec, acabèc atau: Cor a hèr-me a vier ròm; lèu, Darby!
- Aquerò que ja non dèishe cap de dobte, gasulhèc un. Anem-mo'n!
- Aguestes sigueren es darrères paraules de Flint, mormolhèc Morgan; es sues darrères paraules a bòrd d'aguest mon.

Dick auie treigut era sua Biblia e pregaue mecanicament, coma un maniac. Aguest praube gojat qu'auie recebut ua mejana educacion abans d'arribar ena marina damb tan males companhies.

Ça que la, Silver encara ère en tot lutar. Es sòns dents lèu carrinclauen de quan en quan, mès eth non s'autrejaue ath terror ne plan mens.

- Arrés a pogut enténer parlar en aguesta isla sus Darby, clamèc; arrés mès qu'es qu'èm aciu.

Mès dempús, coma entà equilibrar es sues paraules, seguic hènt un esfòrç:

- Camarades: jo qu'è vengut aciu entà trapar aguesta caisha e ne amna en pena ne òme de carn e uas poiràn empedir-m'ac. Jamès, pendent era sua vida, l'auí pòur ath vielh Flint e, per Satanàs eth mèn patron! jo li vau a tier cara enquia e tot ara sua madeisha amna condemnada. A mens d'un quart de mila d'aciu i a sèt centes

mil liures en aur… Quan s'a vist qu'un cavalièr dera fortuna age hèt repè a ua caisha d'aguesta mida sonque per pòur ara memòria d'un vielh embriac, damb era sua gèrla de ròm, e ja mòrt e acogat?

Es pirates non dauen senhau de remeter-se damb aguest discors; mèsalèu semblèc qu'era clara irreveréncia d'aqueres paraules aumentaue eth sòn terror.

- Compde, compde, John! didec Merry. Que non ei bon anujar as *esperits*!

Per çò que hè as auti èren massa espauridi entà poder respóner. Diuèrsi d'eri aurien començat ua retirada ara carrèra se s'auessen trapat damb vams entad aquerò; mès era pòur les hège estar-se ath costat de Silver, coma se trapèssen ajuda ena valentia d'aguest. Silver, dera sua part, s'auie ja remetut dera sua feblesa.

- *Esperit*? didec. Plan! Que poirie èster. Mès senti ua causa que non me semble guaire clara, e ei qu'era votz deth tau *esperit* a auut un resson. Plan, donc, jo digui que cap òme a vist qu'es amnes hèsquen ombra. Com podie alavetz era sua votz hè un resson? Que m'agradarie sabè'c. A jo, plan que òc, non me semble naturau.

Aqueth argument me semblèc a jo pro feble: mès qu'ei impossible díder quines causes afectaràn ara supersticion. Atau, donc, damb non pòca suspresa dera mia part, vedí que George Merry se mostraue fòrça consolat.

- Vai! qu'ei vertat, exclamèc. John, vos qu'amiatz un vertadèr cap sus es espatles, plan que òc. A prepaus, camarades: aguesta tripulacion amie era sua vela sus un mau cable. Didíem qu'aguesta votz se retire ara de Flint; un shinhau, dideria jo; mès ad aguesta distància tan longa non ei facil jutjar era sua retirada guaire ben. Que pòt èster plan ben era votz de un aute…
- Peth lunfèrn!, exclamèc Silver, aguest a estat Ben Gunn!
- Qu'a estat Ben Gunn, ac auetz endonviat, didec Morgan en tot incorporar-se enquia botar-se de jolhs. Ben Gunn e plan Ben Gunn!
- Donques ara non ei ja ua causa guaire extraodinària, didec Dick. Ben Gunn non ei damb nosati, ei vertat, mès supausi que tanpòc serà damb Flint.

Es de mès edat ena companhia receberen era pèga observacion de Dick damb gran mesprètz.

- E qué mos impòrte Ben Gunn! exclamèc Merry. Viu o mòrt aciu arrés a pòur de Ben Gunn.

Qu'ère causa estonanta veir enquia quin punt auie tornat era animositat enes sòns còrs e eth color naturau enes sues cares, plan esblancossides abans. Ua estona dempús ja èren en tot parlar es uns damb es auti, encara que de tan en tan avedauen era aurelha atentiuament; mès coma que non enteneren cap bronit, acabèren calant-se ena esquia toti es sòns utisi e era caravana sancera se metec en camin de nauèth. Merry anaue dauant amiant damb eth era bossòla de Silver pr'amor de seguir, sense desviar-se, era

linha dreta entar Illòt der Esquelet. George qu'auie dit era vertat; viu o mòrt, arrés aquiu l'auie pòur a Ben Gunn.

Dick, totun, encara sauvaue era sua Biblia ena man, coma un amulet, e tachaue guardades ath sòn entorn; mès era sua covardia ja non trapèc seguidors; e Silver li hec fòrça burla per çò des sues precaucions.

- Que ja t'ac auia dit jo, Dick, exclamaue eth codinèr; ja t'auia dit qu'era Biblia ère profanada, e se tau coma ei ja non servís ne entà jurar sus era, quina fòrça te penses que deu auer entà desliurar-te d'un *esperit*? Absoludament deguna, plan que òc!

Mès Dick non ère entà enténer rasons: era vertat ei que, sivans jo vedí, eth praube gojat ère en tot botar-se plan malaut; era fèbre qu'eth Doctor l'auie anonciat peth maitin s'apoderaue d'eth ara prèssa, esperonada per espauriment, era calor e era fatiga.

Ja sus eth cim, eth terren ère dubèrt, e eth nòste camin baishaue un shinhau, perque, coma ja è dit abans er altiplan s'inclinaue un shinhau en direccion der Oèst. Es pins, petiti e grani, creishien a bona distància es uns des auti, e enquia e tot enes espèsses taques d'azalèes e mimosas, quedauen granes clarianes ath descubèrt qu'en eres eth solei reverberaue damb insolita fòrça. Seguint coma anàuem, en direccion Nor-èst, a trauèrs dera isla, mos apressàuem cada còp mès, per un costat as declivitats deth "Garda", e per aute ad aquera baia occidentau formada peth Cap dera Seuva qu'en era auia jo passat tantes angonies a bòrd deth tan mentat *coracle*.

Arribèrem ath prumèr des grani arbes, mès cuelhuda era direccion dera bossòla se passèc que non ère aqueth eth que cercàuem. Madeish se passèc damb eth dusau. Eth tresau se quilhaue coma a uns dus cents pès sus eth cim d'un bòsc d'arbilhons. Qu'ère aguest un vertadèr gigant des bòsqui damb ua colomna dreta e majestuosa coma es pilars d'ua basilica e damb ua copa ampla e tupida que jos era sua ombra pro poirie manobrar ua companhia de soldats. Autant der Èst coma der Oèst se podie distinguir fòrça ben en mar aqueth gigant e s'aurie pogut mercar en mapa, coma un senhau marin.

Mès que non ère, plan, era sua corpuléncia imponenta çò qu'impressionaue as mèns companhs, senon era seguretat de qué arren mens que sèt centes mil liures en aur jadien sepultades en un punt quinsevolh jos eth cercle ample dera sua ombra. Era idia des riqueses que les demorauen acabèc per esbauçar toti es temors d'abans, mentre s'anauen apressant ath lòc cobejat. Des sòns uelhs gessien arrais; es sòns pès semblauen mès leugèrs e liures; era sua amna sancera ère calada ena expectatiua d'aquera riquesa fabulosa que les auie d'assegurar pendent tota era sua vida ua non interrompuda sòrta d'extravagàncies e de plasers sense limits, qu'es sues imatges dançauen tumultuosament enes sues imaginacions.

Silver gronhie, coishejant mès que jamès, sus era sua muleta; eth sòn nas apareishie ample e dilatat, en tot estrementir-se de quan en quan; s'ua mosca se posaue sus quinsevolh part deth sòn ròstre, renegaue e maudidie coma un endemoniat; tirassaue

furiosament dera còrda que m’amiaue agarrat e de quan en quan tachaue era sua guardada sus jo, coma se m’auesse volgut anequelir. Era vertat ei que ja non se cuelhie eth mendre trabalh entà dissimular es sòns pensaments, e a jo m’ère tant aisit lieger-les coma se les amièsse escrits en front. Dauant dera proximitat deth aur, toti es auti pensaments s’auien delit dera sua memòria; era sua promesa, es avertiments deth Doctor, tot ère entada eth coma inexistent, e n’èra segur de qué era sua esperança, en aqueri moments, s’estaue en apoderar-se deth tresòr, trapar e agarrar *Era Espanhòla* pendent era escurina dera net, esgorjar sense pietat a guaires persones auie ena lista e hèr-se ena mar, coma ac auie decidit prumèr, damb eth sòn doble cargament de crims e d’aur.

Impressionat damb pensaments tan pòc agradius, ère entà jo ua causa dificila seguir eth pas rapid e agitat des cercadors d’aur. De quan en quan estramuncaua e alavetz ère quan Silver fotie violentes tirassades ara còrda que damb era m’amiaue e me lançaue, coma flèches, es sues guardades assassines. Dick, que s’auie quedat darrèr nòste e que, alavetz, formaue era rèiregarda dera caravana, anaue mormolhant entada eth, tot barrejat, oracions e renecs. Aquerò non hège qu'aumentar eth mèn desalend e malestar, e, entà coronà’c tot, m’en brembè en aqueri moments dera tragèdia que s’auie passat un còp en aguest madeish altiplan, quan aqueth pirata sense Diu que moric en Savannah cantant e demanant ròm, auie assassinat aquiu as sòs sies complices. Aguest bòsc, tan tranquil e silenciós alavetz, deuec ressonar damb es sorriscles de terror e d’agonia des victimes sacrificades, sorriscles qu’eth terror hège ressonar enes aurelhes dera mia imaginacion.

Que mos trapàuem en aqueth moment, ath bòrd deth bosc.

- Òsca gojats! cridèc Merry; toti amassa!

E en díder aquerò er òme d’avantgarda se metec a córrer.

Còp sec, e abans de qué auesse auançat dètz iardes vedérem ath grop arturar-se. Un crit estofat s’escapèc de cada pièch. Silver accelerèc eth pas, en tot possar-se damb era empara dera muleta a distàncies inversemblables, e un moment dempús, autant eth coma jo, auíem d’auer hèt pòsa coma es auti.

As nòsti pès se vedie coma ua grana excavacion bric recenta, donques que se vedien es costats dera hòssa esbauçadi, e ath hons auie ja brotoat era potja. Aquiu jadie, trincat en dus tròci, eth mange d’ua aishada, e es hustes de diuèrses caishes d’empaquetatge se guardauen escampilhades per aquiu e delà. En ua d’aguestes hustes podí liéger aguesta mèrca hèta damb un hèr rosent: “*Walrus*,” nòm deth vaishèth de Flint, coma dilhèu rebrembaratz.

Aquerò qu’ère clar coma era lum deth dia. Er amagader auie estat descubèrt e espleitat. Es sèt centes mil liures auien despareishut!

XXXIII.-

Era queiguda d'un Capitan

Jamès cap malastre dera vida a estat mès sentut qu'aqueth. Se diderie qu'un arrai auie herit a toti aqueri òmes. Mès a Silver eth còp li despareishec de seguit. Totes es facultats dera sua amna s'auien concentrat pendent ua estona en aqueth tresòr, ei vertat; mès er instint lo hec remeter-se rapidament: eth sòn cap se quilhèc fèrmament, era sua valentia apareishec de seguit e ja auie format tot eth sòn plan quan es auti encara non artenhien encuedar-se'n exactament dera terribla decepcion.

E de seguit, balhant-me ua pistòla de dus canons, me didec:

- Cuelh aquerò, Jim, e premanim-nos entà ua luta.

Ath madeish temps comencèc a anar-se'n sense cap prèssa entath Nòrd, e en pòqui passi ja auie botat era excavacion entre nosati e es auti cinc. De seguit me dirigic ua guardada e me hec damb eth dit un senhau plan significatiu coma dident: "Aciu mos jogam era pèth", ena quau causa jo èra d'acòrd. Alavetz es sues guardades èren ja totafèt amistoses, e jo me sentí tant indignat damb aguesti cambiaments que non m'en podí estar de dider-li:

- Per çò que semble ja tornatz a èster des nòsti.

Que non auec temps entà responer-me. Es filibustèrs, damb crits e malediccions de tota sòrta, comencèren a sautar laguens deth clòt un darrèr der aute, hotjant rabiosament damb es sues pròpries ungles e hènt quèir es cantons dera hòssa quan hègen aquerò. Morgan se trapèc ua peça d'aur. La lheuèc enes sues mans damb ua vertadèra explosion de renecs: qu'ère ua moneda de dues guinèes de valor e anèc passant de man en man pendent ues quinze segondes.

- Dues guinèes! rugic Merry mostrant aquera pèça a Silver e secodint-la entà naut. Son aguestes es tues sèt centes mil liures? De vertat qu'ès tu un bon òme entà contractes! Tu ès eth qu'assegure que cap empresa s'a perdut enes tues mans, vielh imbecil, guiterós, cap de siure!
- Hotjatz, hotjatz, gojats!, cridèc Silver damb era mès hereda insoléncia; dilhèu encara poiratz trapar quauques cacauètes.
- Cacauètes!, repetic Merry damb un crit sauvatge. Camarades, ac auetz entenut? Donques ne sò segur de qué aguest infame ac sabie tot. Sonque mos cau guarda-li era cara; aquiu liegi jo era sua traïson.
- Ola Mèrry! cridèc Silver, ja penses prepausar-te de nauèth coma Capitan? Qu'ès un gojat trabalhador, plan que òc!

Mès aguest còp toti èren decididament deth costat de Merry. Un darrèr der aute, toti anèren gessent deth laguens dera excavacion, lançant guardades furioses ath sòn darrèr. Ua causa observè en aqueri moments critics, que per cèrt mos favorie en grana manèra, e ei que toti sautauen de costat opausat ath qu'ocupàuem Silver e jo.

Fin finau, qu'èrem aquiu cara a cara, dus d'un costat e cinc der aute, damb era excavacion separant ambdúes faccions e sense que cap d'eres semblèsse decidida e fóter eth prumèr còp. Silver s'estaue immobil, en tot observar simplament ar enemic, quilhat sus era sua muleta e damb ua heredor que semblaue impossibla. Aqueth bandit qu'ère valent, plan que òc.

Merry, fin finau, credec qu'un discors accelerarie er acabament dera scèna.

- Camarades, didec, aquiu i a dus individús solets que d'eri un ei eth vielh esgorroat, que se l'avale eth lunfèrn!, que se n'a burlat de nosati en tot hèr-mos a vier entà patir ua decepcion que non meritàuem. Er aute non ei senon un cadèth deth diable ath quau pensi arricar-li enquia e tot es entralhes. Non mos cau pòur, contra eri camarades!...

En díder aquerò lheuèc era votz e eth braç coma entà guidar er atac; mès en aqueth madeish moment…crac! crac! crac! tres detonacions de fusilh sonèren lèu ath còp e tres relampits se vederen lùder ena espessor pròcha. Merry queiguec de cap laguens dera excavacion; er òme dera cara bendada hec torns virant coma ua gaudrofa qu'espire e queiguec de costat tan long coma ère, complètament mòrt, per mès qu'encara hesse quauqui movements, inconscients ja, dempús de queigut. Per çò que hè as auti tres non demorèren naues rasons, senon que coma un flòc de bones èrbes virèren era esquia e se meteren en hujuda rapida, corrent coma cèrvis espauridi.

En un virament de uelhs Silver auie tirat es dus canons en ua dobla pistòla sus er agonizant Merry, e coma qu'aguest malerós lheuèsse es uelhs entà eth, enes sues darrères convulsions, li didec er implacable codinèr:

- Me semble, George, que t'è ajustat es compdes.

En madeish moment, eth Doctor, Gray e Ben Gunn gessien, entà amassar-se damb nosati, d'un petit bòsc de mimoses, amiant enes sues mans es fusilhs encara humejants.

- Endauant, gojats! cridèc eth Doctor. Non auem de pèrder un instant, entà empedir-les que s'apodèren des canòts. Endauant! endauant!

Damb aguesta incitacion tan urgenta partírem ath mès córrer, en tot submergir-mos, quauqui viatges, enquiath pièch, enes espessors de genestes e matarrassi de tota sòrta d'èrbes.

Silver, en aqueres circonstàncies, mostraue eth sòn màger in de non separar-se de nosati. E çò qu'aqueth vielh invalid hec, en tot daurir-se pas per a on nosati anàuem, sautant freneticament sus era sua muleta enquia hèr lèu que s'estrossegèssen es musculs deth sòn pièch, tot aquerò non ac aurie pogut hèr damb mès energia e resolucion un òme san. Eth Doctor siguec dera madeisha opinion que jo en aguest particular. Totun aquerò, quan arribèrem en finau deth camin de baishada, er òme aqueth venguie a ues trenta iardes darrèr de nosati e era sua fatiga ère tau que semblaue a mand d'estofar-se.

- Doctor!, cridèc; guardatz aquiu delà; que ja non auem cap prèssa.

E plan que òc, non l'auíem. A trauèrs d'ua clariana fòrça grana der altiplan podérem veir as tres hujutius, corrent encara ena madeisha direccion que partiren, ei a díder, dret de cap ath Ticò de Mesana. Nosati qu'èrem ja, ad aquera ora, entre eri e es canòts, per çò qu'es quate mos seiguérem entà cuélher alend, mentre que John Silver, secant-se eth ròstre, arribaue ja, lentament, entre nosati.

- Vos balhi es mès rendudes gràcies, Doctor, didec. Qu'auetz arribat en moment precís, per çò que pensi, entà Hawkins e entà jo. Tè! Atau, donc, Ben Gunn ei aciu tanben, è? Plan ben, plan ben. Tu qu'ès un brave gojat, sense cap de dobte.
- Ben Gunn, e plan Ben Gunn, repliquèc er òme dera isla, botjant-se coma ua anguila damb un embolh pro evident.

E dempús, dempús d'ua pausa, higec aqueth praube *isolat*:

- E qué tau vatz, senhor Silver? Que dideratz plan ben, non ei atau?; donques que me n'alègri.
- A!, Ben, Ben, mormolhèc Silver. E pensar que mo n'as hèt ua…

Eth Doctor envièc a Gray entà que recuelhesse ua des piòshes abandonada pes pirates ena sua precipitada hujuda, e de seguit anèrem baishant, tot doç, enquiath punt qu'es canòts èren amarradi, e pendent aguest temps eth Doctor mos referic, en pòques paraules, çò que s'auie passat. Mès era sua narracion interessèc prigondament a Silver, mès que mès en veir que, deth començament enquiath finau, eth solet eròi d'era ère aqueth Ben Gunn, eth pèc abandonat hège tres ans ena isla.

Ben, enes sues solitàries e vagabondes excursions pera isla, auie trapat er esquelet d'Allan e l'auie trèt es sues armes e sòs. Dempús auie trapat eth tresòr; auie hèt era excavacion, deishant en era, ara fin, era sua aishada trincada e ja inutila; auie cargat sus es sues espatles tot er aur, en innombrables viatges plan penibles, des deth pè deth gigantesc pin, enquia ua tuta qu'eth auie en ticò des dus cims, en angle Nord-èst dera isla e aquiu, a tot darrèr, l'auie tot emmagazinat, hège ja dus mesi, perfèctament segur.

Quan eth Doctor se senhoregèc d'aguest secret, ena tarde deth dia der atac, e en veir a londeman desèrt er ancoratge, non trantalhèc ja en vier a veir a Silver, autrejar-li eth mapa qu'ère ja perfèctament inutil e cedir-li toti es viures, pr'amor qu'era tuta de Ben Gunn ère ben aprovedida damb carn de crabes e de cèrvis, salada per eth madeish; sense reservar-se en ua paraula, cap causa, damb era fin d'assegurar-se era retirada deth reducte entath ticolet des dus cims, a on non i auie eth mendre perilh de malaria e se podie tier ua susvelhança efectiua sus eth tresòr.

- Per çò que hè a tu, Jim, didec, era causa m'aclapaue fòrça; mès que jo hi çò que semblaue milhor entad aqueri qu'auien estat fidèus ath sòn déuer, e tu non ères entre eri. De qui ère eth tòrt?

Mès aqueth maitin, en tot compréner que me vederia jo embolhat ena orribla decepcion qu'auie premanit entàs rebèls, auie corrut enquia arribar ena tuta, e, deishant ath Cavalièr entà que suenhèsse ath Capitan, s'auie hèt a vier damb eth ar òme *isolat* e a Gray, e en tot hèr ua diagonau a trauèrs dera isla, se premanie entà èster a man, apròp deth gran pin. Lèu vedec, totun, qu'es revoutadi auien auantatge, e per tant, Ben Gunn, que ja lèu volaue en aqueri terrens, coma se rebrembarà, siguec amiat ena avantgarda entà que, solet eth madeish, hesse tot çò de possible entà detier er auançament des revoutadi. En aguestes circonstàncies siguec quan ar òme dera isla se l'acodic valer-se dera supersticion des pirates, e auec tau capitada en sòn assag qu'eth Doctor e Gray poderen pro ben arribar en pin e emboscar-se près d'eth abans qu'arribèssen es cercadors deth tresòr.

- A!, didec Silver. Per çò que semble qu'a estat ua gran sòrt auer a Jim damb jo. Se non auesse estat per eth, auríetz hèt bocinets ath praube vielh John, sense ne tansevolh dedicar-li un pensament, non ei vertat?
- Ne un solet pensament!, didec eth Doctor alègrament.

En aguesti moments ja auíem arribat enes canòts. Eth Doctor, en tot servir-se dera piòsha n'esbaucèc un d'eri, e dempús toti mos metérem en aute e mos apraièrem entà enrodar per mar enquiara Baia deth Nòrd.

Qu'ère aqueth un viatge d'ues ueit o nau miles. Silver, encara qu'ère mòrt de cansament, siguec assignat entar usatge d'un des rems coma toti nosati, e ja lèu anaue eth nòste esquif esguitlant-se leugèr sus un mar regde e favorable. En pòqui moments auérem trauessat er estret, virèrem pera punta Sud-èst dera isla, ath torn dera quau, quate dies abans, auiem remorcat tan peniblament *Era Espanhòla*.

Quan passèrem per dauant deth ticolet des dus cims, podérem veir era nera boca dera tuta de Ben Gunn e ua figura umana de pès, apròp d'era, en tot apuar-se sus un fusilh. Qu'ère eth Cavalièr, que saludèrem en tot ondejar es nòsti mocadors e lançar tres òsques qu'en eres era votz de Silver s'amassèc tant afogadament coma era de quinsevolh de nosati.

Tres miles mès luenh e plan près dera entrada ara Badia deth Nòrd, quina auta causa auíem de trapar senon *Era Espanhòla* navegant soleta? Era darrèra creishuda deth mar l'auie lheuat dera posicion que jo la deishè, e se per edart auesse hèt vent fòrt, o qu'era marèa auesse engendrat un corrent fòrt coma passaue en ancoratge Sud, solide que jamès l'auríem tornat a veir e l'auríem trapat encalada en bèth escuèlh dehòra dera possibilitat de meter-la de nauèth a flòt. Tau coma se mos presentaue, que i auie pòca causa entà reparar e compausar, exceptat er esbauçament dera vela màger. Agarrèrem ua naua ancora e la lancèrem a mieja braça d'aigua e de seguit toti tornèrem en canòt remant entara "Caleta deth Ròm" qu'ère er abric mès pròche ara tuta deth tresòr de Ben Gunn. Gray, sense que l'acompanhèsse arrés mès, siguec enviat de nauèth, en esquif, entà *Era Espanhòla*, pr'amor de qué passèsse era net en era coma garda.

Ua leugèra declivitat amiae dera plaja dera caleta enquiara entrada dera tuta. Ena part mès nauta eth Cavalièr gessec ath nòste encontre. Que siguec corau e amable damb jo, en tot ométer quinsevolh referéncia ara mia hujuda, autant entà laudar-la coma entà condemnar-la. En recéber era salutacion educada de Silver, s'aluguèc e didec atau:

- John Silver, qu'ètz vos eth mès prodigiós marrit e impostor que i a sus era tèrra… un impostor monstruós, plan que òc. M'an dit que me cau renonciar a perseguir-vos enes tribunaus. Enorabona: non ac vau a hèr. Mès aquerò non empedirà que toti aguesti òmes qu'an perit pesen en vòste còth coma mòles.
- Gràcies de nauèth, gràcies coraument, senhor, exclamèc Silver, saludant un aute còp.
- Vos desfisi a que tornetz a prononciar aguestes paraules, didec damb veeméncia eth Cavalièr. Vaqui ua burla deth mèn déuer. Demoratz-vos darrèr de toti!

Dit aquerò entrèrem ena tuta. Qu'ère aguesta ua gran estança ben ventilada, damb ua petita hònt e ua resclausa petita d'aigua clara enrodada de hauguères. Eth solèr qu'ère arenat. Dauant d'un gran e confortable huec jadie eth Capitan Smollet, e en un cornèr mes separat, mau illuminat pes resplendors oblics dera huegarada, vedí un gran molon de monedes e un quadrat format damb barres d'aur. Aqueth qu'ère eth tresòr de Flint que de tan luenh auíem vengut a cercar e que, en aqueri moments, auie costat ja era vida de dètz-e-sèt des tripulant de *Era Espanhòla*. Guari mès n'auie costat d'arremassar-lo, guaira sang vessada, guairi amargants dòus costadi, guairi vaishèths lançadi ath hons der immens ocean, guaira mentida, guaira enganha, e guaires crudeutats?... Vaquí ua causa impossibla de saber. E, ça que la, aquiu madeish, en aquera isla, i auie encara tres òmes qu'auien participat en aqueri crims: Silver, eth vielh Morgan e Ben Gunn; e cada un d'eri auie demorat en vaganaut auer era sua participacion ena recompensa.

- Vene, Jim, me didec eth Capitan. Tu qu'ès un bon gojat ena tua classa; mès non me pensi que tu e jo tornem amassa ena mar, de nauèth. Qu'ès aquerò que se cride un mainatge mimat entà que podesses anar jos es mies ordes pendent massa temps. Qu'ètz vos, John Silver? Quini vents vos hèn a vier a vos per aciu, amic?
- Que torni enes mies obligacions, senhor, responec Silver.
- A!, didec eth Capitan, e non higec ua soleta paraula mès.

Mon Diu! e quin sopar auí aquera net, ath cant des mèns companhs, damb es carns salades per Ben Gunn e lecaries esquistes amiades de *Era Espanhòla*, damb mès d'ua botelha de vin magnific! Ne sò segur de qué jamès i auec sus era tèrra gent mès alègra e erosa. E damb nosati ère aquiu Silver, seigut darrèr deth nòste grop, lèu dehòra der arrai de lum deth huec, encara que minjant damb gran apetís, prèst entà lheuar-se e mestrar çò que siguesse e enquia e tot unir-se as nòstes arridalhes d'ua manèra pòc rambalhosa; en resumit, eth madeish òme obsequiós, mesurat e agradiu qu'auie gessut damb nosati de Bristol.

XXXIV.-

Se conde eth finau d'aguesta vertadèra istòria

Quan trinquèc eth dia ja toti èrem en movement e ara òbra, donques que non ère trabalh facil transportar tota aquera massa d'aur pendent lèu ua mila, en tèrra, e pendent tres miles en canòt, enquia arribar en *Era Espanhòla*, en èster coma èrem tan pòqui es operaris. Es tres rebèls escapadi era vesilha e que forçadament s'estauen encara ena isla, non mos balhèren cap problema. Botèrem un centinèla ena declivitat deth ticò entà evitar-mos ua suspresa, e ath delà, mos padegaue era idia de qué ja non deuien auer massa talents de lutar dempús des eveniments de quate dies inutils entada eri.

Damb aguesta credença, era òbra deth transpòrt siguec activada vigorosament. Gray e Ben Gunn anauen e veguien damb eth canòt, mentre qu'era rèsta, pendent es sues abséncies apilerauen aur ena plaja. Dues d'aqueres barres estacades damb un cable de còrda hègen pro carga entà un òme formau, e me podetz creir que toti se sentien contents, enquia non poder mès, d'anar caminant tot doç damb semblabla carga. Per çò que hè a jo, coma que non les èra guaire util entath transpòrt, me tengueren ocupat tot et dia ena tuta entà empaquetar es monedes en caishes e saques que s'auien hèt a vier exprèssament entad aquerò en *Era Espanhòla*.

Coma ena saca de Billy Bones, i auie aquiu era mès estranha colleccion de monedes, sonque qu'en ua quantitat infinitament superiora, plan que òc, e fòrça mès varietat, enquiath punt de qué non me'n brembi auer gaudit mès ena mia vida qu'en aqueth moment de separar-les e apraiar-les. Monedes franceses, angleses, espanhòles, portugueses, Georges e Luisi, doblons e dobles guinèes, petites pèces d'aur e d'autes monedes d'aur, damb es retraits de toti es sobeirans d'Euròpa, aumens pendent un sègle; e estranhes pèces orientaus mercades damb aquerò que me semblaue qu'èren hèishi de còrdes o trocets de telaranha, pèces circulares, e d'autes traucades coma se se les auesse destinat a amiar-se en còth a manèra de colièr; lèu totes es varietats de moneda coneishuda, en resumit, auien es sòns representants en aquera colleccion. E peth nombre, ne sò segur de qué èren tant innombrables coma es huelhes qu'era tardor escampilhe; de tau sòrta que me hège mau era esquia de tant estar-me inclinat e es ungles me ponchauen damb eth trabalh dera separacion.

Un dia e un aute repetíem eth madeish trabalh e ara arribada de cada net ua vertadèra fortuna s'auie amiat a bòrd de *Era Espanhola*, mentre que ua auta fortuna restaue encara demorant entà londeman. Per çò que hè as tres rebèls suberviuents, non mos shordèren entad arren.

A tot darrer (e me pensi que siguec era tresau net) eth Doctor e jo vagàuem pera declivitat dera pala en punt qu'en era se pòt dominar totes es parts baishes dera isla, quan ath miei dera escurina dera net eth vent mos hec a vier un rumor entre ganholada e cant. Que siguec ua simpla bohada çò qu'arribèc enes nostes aurelhes e dempús se hec de nauèth eth silenci.

- Que Diu les age ena sua man, didec eth Doctor, aguesti que son es rebèls.
- Embriacs, òc senhor!, higec era votz de Silver ath nòste darrèr.

Aciu qu'è era oportunitat de díder qu'a Silver se l'auie deishat gaudir pliament dera sua libertat e que, a maugrat que li calec patir diadères e constantes repotegades, semblaue considerar-se, un còp mès, coma un dependent estimat e privilegiat. Çò de cèrt ei qu'ère d'admirar era sua prudéncia en tier totes es umiliacions e era variabla urbanitat que sajaue de hèr es patzes damb toti. Ça que la, me pensi qu'arrés lo tractèc milhor que s'auesse estat un gosset; exceptat de Ben Gunn, que seguie en tot sénter un temor espaventós peth sòn ancian contramèstre, e jo, que, en realitat, auia bèra causa entà arregraïr-li, encara qu'ei cèrt qu'enquia e tot en aquerò podia jo auer-me sentut tan predispausat coma quinsevolh aute en contra sòn, donques que me'n brembaua fòrça ben auer-lo vist meditant en altiplan ua naua traïson contra jo. Plan per aquerò, non siguec senon plan asprament qu'eth Doctor li responesse:

- Embriacs o delirant, qué mos sabem?
- Qu'auetz rason, repliquèc John. Mès que me hèsque a vier eth diable se ne a jo ne a vos mos ei parièr que sigue ua causa o ua auta.
- Non me pensi qu'ajatz massa pretensions a ester considerat un membre reiau dera umanitat, didec eth Doctor, damb ua guardada de mesprètz contra eth sòn interlocutor, per çò madeish. Maese Silver, qu'ei fòrça probable qu'es mèns sentiments vos estonen; mès se jo auessa era certitud morau de qué es tres son delirant, coma l'è de qué un, aumens, li cau èster aclapat pera febre, credetz que deisharia de seguit aguest camp e damb risque dera mia pròpria pèth, vieria entà autrejar-les es ajudes dera mia profession.
- Que ja me perdonaratz, senhor, se vos digui qu'aquerò serie un gran error, higec Silver. Perderíetz damb tota certitud era vòsta vida, ne podetz èster segur. Jo que sò ara enes vòstes files, en còs e amna, e non consentiria jo, jamès, que s'aflaquisse era nòsta fòrça, en tot deishar-vos anar solet, a vos, que pro ben m'en sai de tot çò que vos deui. Ath delà, aqueri òmes non saberien jamès mantier era sua paraula, enquia e tot supausant que s'ac prepausèssen, e (çò qu'ei pejor encara) jamès poirien auer fe ena promesa d'un òme d'aunor coma vos.
- Qu'ei vertat, didec eth Doctor, mès, per çò des òmes que complissen era sua paraula, aciu qu'ètz vos, que vos apraiatz solet entad aquerò.

Ara plan, aqueres sigueren lèu es darrères notícies qu'auérem des tres pirates. Sonque un còp entenérem un trait luenhant, e pensèrem que deuien èster caçant. Celebrèrem, a prepaus d'eri, conselh de guèrra, e se les sentencièc a èster abandonadi ena isla, damb grana alegria de Ben Gunn e damb era mes corau aprobacion de Gray. Les deishèrem ua grana quantitat de povora e de bales, toti es viures de carn salada per Ben, e quauques medecines, ròba, ua petita candèla, uns hèishi de còrda, utisi de laurar e d'autes aisines, e, per exprès desir deth Doctor, ua bona quantitat de tabac coma eth milhor present, sivans eth.

Aquerò siguec lèu çò darrèr que hèrem ena isla deth tresòr. Abans d'aquerò ja auíem embarcat damb cautèla tot er aur, madeish qu'aigua en abondància, e pro viures entath cas de bèth accident, per çò que, un maitin, per cèrt plan polit, lheuèrem era ancora, qu'ère tot çò que mos restaue de hèr, e quilhant naut de tot, en nòste pau màger, era madeisha bandèra que issèc eth Capitan ena palissada e jos era quau lutèrem, gessérem tranquillament dehòra dera Baia deth Nòrd.

Es tres rebèls deueren estar-se ara demora des nosti movements mès apròp de çò que nosati mos imaginàuem. Comprobèc aguesta afirmacion eth hèt de qué, en crotzar er estret que balhe pas ath mar dubèrt, mos calec anar costejant era punta Sud e aquiu les vedèrem a toti tres en un petit molon d'arena, ajolhadi, e botjant es braci damb mina suplicanta. Aquerò que hègem ère plan en contra des nòsti sentiments, en tot deishar-les en aquera isla sauvatge e abandonada: mès qu'ère impossible expausar-mos as risques d'ua naua revòuta a bòrd, e amiar-les a bòrd entà autrejar-les ath burèu en Anglatèrra qu'aurie estat ua compasion d'ua sòrta totafèt crudèu. Eth Doctor les hec votzes en tot avisar-les des viures de tota sòrta que les deishàuem e eth lòc a on les poirien trapar. Totun aquerò, eri seguiren cridant-mos a toti pes nòsti nòms damb uns sorriscles que trincauen eth còr, e demanant-mos que per amor de Diu non les condemnèssem a morir en semblable lòc.

A tot darrèr, en veir qu'eth vaishèth seguie inflexible era sua marcha e s'anaue botant ja dehòra der accès dera votz, un d'eri, que pro me'n sai de qui ère, se metec de pes en un bot e deishèc anar un crit rangolhós, apuèc eth fusilh ena espatla, afustèc e hec huec, lançant ua bala que passèc lèu heregant eth cap de Silver e trauquèc era vela màger.

Dempús d'aquerò mos metérem a cubèrt darrèr dera balustrada, e quan, ua estona dempús, treiguí eth cap entà veder-les, auien ja despareishut deth molon d'arena, e aguesta tanben s'anèc perdent pòc a pòc ena broma dera distància. Aqueth siguec, en realitat, era fin deth drama representat ena Isla deth Tresòr, e entà meddia, damb grana alegria dera mia amna, era punta mès nauta, era deth "Garda", se submergie, fin finau, ena bluenca immensitat der ocean.

Era nòsta tripulacion ère tant escassa qu'a cada un de nosati li calie prestar era sua ajuda personau ara manòbra, exceptat eth Capitan qu'estirat en popa sus un matalàs, daue es sues ordes damb tota proprietat, pr'amor qu'encara qu'ère plan milhor dera sua herida, auie de sauvar ua immobilitat lèu absoluda.

Dirigírem era proa entà un des pòrts mès pròches dera America espanhòla, pr'amor que non mos ère possible riscar-mos a hèr tot eth viatge sense tripulants de refresc, donques qu'enquia e tot en aquera cuerta trauersada mos siguec pro auer un o dus dies de maus vents e ues dues bohades fòrtes entà que lèu toti mos demorèssem, coma qui ditz, dehòra de combat.

Qu'ère precisament ena còga deth solei, quan lancèrem era ancora en un polit gòlf admirablament protegit, e de seguit mos vedérem enrodats de barques d'indigènes e neri e mestissi que venien frutes e legums de tota sòrta e mos aufrien cabussar-se, entà

divertir-mos, per recompenses vertadèrament miserables. Era vista de tantes cares alègres e amigables, mès que mès es des neri; eth tastar es delicioses frutes tropicaus e, sustot, es lums que començauen a lúder ena poblacion pes carrèrs, pòrtes e hièstres me hègen sénter era immensitat deth contrast mès agradiu damb era nòsta sagnosa estança ena isla. Eth Doctor e eth Cavalièr, en tot amiar-me damb eri, baishèren en tèrra damb er in de passar en era es prumères ores dera net. Mès un còp aquiu, trapèren ath Capitan d'un vaishèth de guèrra anglés ancorat ena baia, entrèren en convèrsa damb eth, anèren dempús a bòrd deth sòn vaishèth e, en resumit, se divertiren tant e tan ben que serie a punta de dia quan tornèrem a bòrd de *Era Espanhòla*.

Ben Gunn ère solet sus era cubèrta e, tanlèu auérem entrat a bòrd, comencèc, damb extravagantes contorsions a hèr-mos ua confession. Silver se n'auie anat. Er òme dera isla l'auie favorit era hujuda en ua barca costèra, hège ja quauques ores, e ara mos asseguraue qu'ac auie hèt sonque damb er in de sauvar es nòstes vides, que solide aurien estat en perilh s'aqueth "marinèr d'ua soleta cama" auesse seguit a bòrd. Mès que non ère tot, aquerò. Eth codinèr non se n'auie anat damb es mans uedes. Auie hèt un trauc dissimuladament e auie trèt d'ua des saques que contenguien ues cinc centes guinèes, entà ajudar-se segurament enes sues aventures posteriores. Me pensi, de vertat, que toti mos sentérem fòrça satisfèts de veder-mos liures d'eth a tan baish prètz.

Ara plan, entà resumir çò qu'encara rèste per referir, diderè que contractèrem aquiu naui e aunèsti marinèrs entà completar era nòsta tripulacion; que hérem ua trauersada erosa e que *Era Espanhòla* lancèc era ancora en Bristol, precisament en moment que ja eth senhor Blandy començaue a pensar ena necessitat de manar un aute vaishèth ara nòsta cèrca. Sonque cinc des persones qu'auien partit ena goleta tornauen en era,

"Eth diable e es beuendes heren tota era rèsta."

damb er ahigement d'ua resvenja. Ça que la, solide fòrça, era nòsta condicion non ère tan dolenta, ne plan mens, coma era d'aqueth vaishèth que d'eth didie era cançon que

"Non tornèc a bòrd senon un solet òme viu,

quan èren, en sarpar, setanta cinc."

Toti nosati recebérem ua part importanta deth tresòr, e l'utilizèrem, ja senadament, ja pegament, sivans es nòstes respectiues inclinacions. Eth Capitan Smollet viu ara retirat ja deth mar, en ua posicion comòda e amonedada; Gray, non solet se sauvèc es sòns sòs, senon qu'en sénter eth viu desir d'aumentar-les, estudièc suenhosament era sua profession, e ara ei pilòt e proprietari, en part, d'un gran e magnific vaishèth mercant. Ath delà, s'a maridat, e ei pair d'ua familha plan erosa. Per çò que hè a Ben Gunn, li toquèren cinc mil liures, que despenec damb ua rapiditat estonanta, en tot trapar-se as pòques setmanes, demanant caritat entà víuer. Alavetz li balhèren aquerò qu'eth tan detestaue ena isla, ei a díder, era portaria d'ua casa, qu'en era s'està ara en tot èster eth favorit de toti es mainatges deth vesiat qu'embeline damb era narracion des sues hètes e aventures. Per çò d'aute, eth sòn pietós costum de pregar es dimenges en agrèst

cementèri dera isla, l'a amiat a èster ara un excellent cantaire ena glèisa, madeish es dimenges qu'es hèstes des grani sants.

De Silver non ne tornèrem a saber arren. Aqueth formidable marinèr "d'ua soleta cama" auie, fin finau, despareishut deth scenari dera mia vida. Mès que non serie estranh qu'a tot darrèr s'auesse amassat damb era sua mulata e dilhèu en aguesti moments viu encara comòdament damb era e damb era inseparabla societat deth sòn parroquet. Qu'ac voi pensar atau, pr'amor que s'en aguesta vida non pòt gaudir de bèra causa, ena auta, cranhi que non lo demore cap causa que sigue d'envejar.

Era gran barra d'argent e es armes encara s'estan, me pensi, en madeish lòc qu'eth terrible pirata les acoguèsse, e s'estaràn aquiu cèrtament enquia que jo venga a cercar-les. Ça que la, ne monges ne fraires descauci me convenceràn entà que venga de nauèth en aqueth maudit lòc. Credetz-me qu'es mès sinistres mausòns que sòlen encara trebolar eth repaus des mies tranquilles nets, son aqueri que me veigui transportat ena Isla deth Tresòr, e enteni eth sord mormolh deth mar que s'estarne enes sues escalabroses còstes, enquia que me desvelhi sudat sus eth mèn lhet tanlèu coma era malajadilha me hè enténer era votz agudenta e penetranta deth *Capitan Flint*, cridant desesperadament: "Pèces d'a ueit! Pèces d'a ueit! Pèces d'a ueit!"

Generalitat de Catalunya
Generalitat de Catalonha

GOBIERNO DE ESPAÑA
MINISTERIO DE CIENCIA E INNOVACIÓN

Diputació de Lleida

INSTITUT D'ESTUDIS ILERDENCS

Conselh Generau d'Aran

BAQUEIRA/BERET